

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม

นายประหัต ตะคอนรัมย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวางผังเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

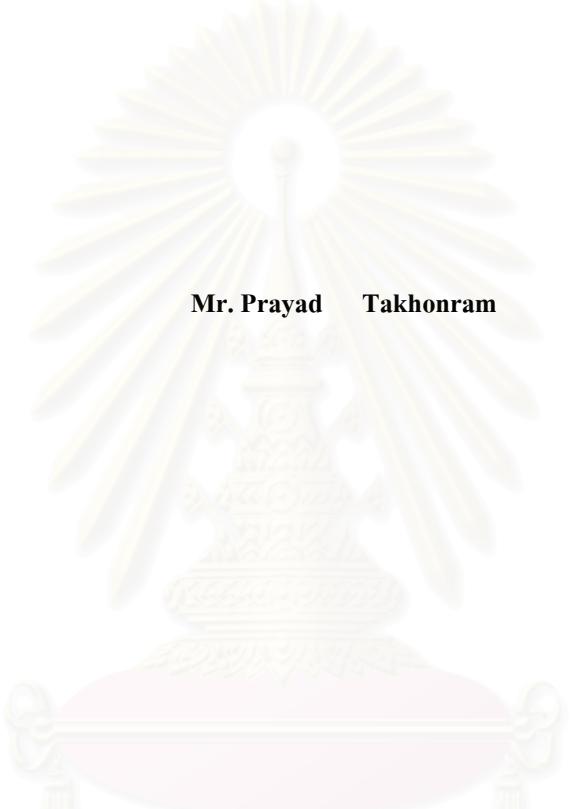
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-03-1035-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**GUIDELINES FOR TOURISM ADMINISTRATION AND MANAGEMENT BY LOCAL
COMMUNITIES : A CASE STUDY OF DONWAI WATER FRONT MARKET,
NAKHON PATHOM PROVINCE**

Mr. Prayad Takhonram

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements

for the Degree of Master of Urban and Regional Planning in Urban Planning

Department of Urban and Regional Planning

Faculty of Architecture

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-03-1035-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน: กรณีศึกษา
ตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม

โดย

นาย ประหยัด ตะคอนรัมย์

สาขาวิชา

การวางแผนเมือง

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา ธาดานิติ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารบัณฑิต

..... คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิระ สัจกุล)

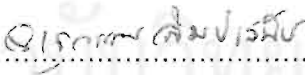
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย ศิรินทร์ภาณุ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา ธาดานิติ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ จารุวรรณ ลิ้มปเสนีย์)

..... กรรมการ
(นายสันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์)

ประหยัด ตะคอนรัมย์ : แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน : กรณีศึกษาตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม (GUIDELINES FOR TOURISM ADMINISTRATION AND MANAGEMENT BY LOCAL COMMUNITIES : A CASE STUDY OF DONWAI WATER FRONT MARKET, NAKHON PATHOM PROVINCE) อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.สุวัฒนา ภาดานิติ, 304 หน้า ISBN 974-03-1035-8

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนของแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย เนื่องจากตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่เติบโตอย่างรวดเร็ว นับตั้งแต่กลางปี พ.ศ. 2541 เป็นต้นมา ในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ จะมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากในพื้นที่อันจำกัด (ประมาณ 74 ไร่) อันอาจทำให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวปัจจุบันอยู่ในรูปขององค์กรชุมชน คือ คณะกรรมการตลาดริมน้ำดอนหวาย

วิธีการศึกษา อาศัยข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่งได้จากการสำรวจภาคสนาม โดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และข้อมูลทุติยภูมิ เพื่อศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวในพื้นที่ พร้อมศึกษารูปแบบและบทบาทการบริหารและจัดการการบริหารที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน รวบรวมสภาพปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดในการดำเนินงาน เพื่อนำเสนอแนะแนวทางในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวที่เหมาะสม

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวคือ รสชาติอาหารและความเป็นเอกลักษณ์ของตลาดริมน้ำ ในด้านปัญหาที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ปัญหาด้านบริการการท่องเที่ยวและเกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยเฉพาะแหล่งน้ำธรรมชาติ ในด้านปัญหาการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวขององค์กรชุมชน ได้แก่ การขาดการบริหารจัดการที่ดี การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบไม่ชัดเจน ปัญหาการจัดเก็บผลประโยชน์ ปัญหาด้านงบประมาณ การขาดการประสานงานกับองค์กรอื่น ๆ และปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน

ข้อเสนอแนะในการจัดองค์กรในการแก้ปัญหา ได้เสนอรูปแบบการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวชุมชนใหม่ โดยเสนอให้ องค์กรบริหารส่วนตำบลบางกระพี้ ร่วมกับคณะกรรมการที่ได้รับการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย เป็นองค์กรดำเนินงาน โดยการออกข้อบังคับและระเบียบที่ชัดเจน ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวข้างเคียง รวมทั้งการวางแผนการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงความสมดุลของสภาพแวดล้อมตามหลักการการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ภาควิชา ..... การวางแผนภาคและเมือง .....

ลายมือชื่อนิติ ....

สาขาวิชา ..... การวางผังเมือง .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

ปีการศึกษา ..... 2544 .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

417 41378 25 : MAJOR URBAN PLANNING

KEY WORD : URBAN PLANNING/TOURISM MANAGEMENT

PRAYAD TAKHONRAM : GUIDELINES FOR TOURISM ADMINISTRATION AND MANAGEMENT BY LOCAL COMMUNITIES : A CASE STUDY OF DONWAI WATER FRONT MARKET, NAKHON PATHOM PROVINCE. THESIS ADISOR : ASSIST. PROF. SUWATTANA THADANITI, Ph.D., 304 pp. ISBN 974-03-1035-8

The purpose of this study is to propose guidelines for tourism administration and management of Donwai Water Front Market by local communities because the market is a fast growing tourist attraction since mid 1998. On weekend, a lot of tourists are crowded in the 74-rai area, effecting tourism resources which are managed by the committee of Donwai Water Front Market, a community organization

This study is based on primary data obtained from field survey. The survey is carried out by using questionnaires and interviews. In addition, secondary data are investigated to determine the tourism situations, the pattern of current management, problems and limitations in management

It is found that major factors attracting tourists to this place are taste of food and its uniqueness. Problems include services affecting its physical environment especially natural water resources, a lack of good management, unclear division of labour, income management, budget, a lack of co-operation with other organizations and community participation.

To solve the problems, a new organization should be set up. It should run by Bang Kra Tuk Tambon Administration organization and elected committee . The organization has to issue rules and regulation based on good governance to manage the market. Besides, this study suggests combining this market with other tourist attractions nearby and planning community tourism by taking environmental balance into consideration. The balance is in line with principle of sustainable tourism.

Department Urban and Regional Planning

Student's signature .....

Field of study Urban Planning

Advisor's signature .....

Academic year 2001

Co-advisor's signature .....

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากทำให้คำแนะนำและข้อคิดต่าง ๆ ในการทำงานและปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวัฒนา ธาดานิติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้เขียนจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย ศิริินภาณุ รองศาสตราจารย์จารุวรรณ ลิ้มปเสนีย์ และคุณสันติชัย เชื้อจางประสิทธิ์ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนคณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง ที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ทางการวางแผนภาคและเมือง

ขอขอบคุณกำนันบัญชา วุฒิสังคะ พร้อมทั้งคณะกรรมการตลาดริมน้ำดอนหวายทุกท่าน ที่ได้ให้รายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับตลาดริมน้ำดอนหวาย นอกจากนี้ ในส่วนข้อมูลที่ได้รับการอนุเคราะห์จากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึก สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสามพราน สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน คุณสุรัชจากสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคที่ 3 (สมุทรสงคราม)

ขอขอบคุณคุณสุวดีและคุณคณิชา ที่กรุณาช่วยเหลือค้นคว้าเอกสารทางวิชาการในการทำวิทยานิพนธ์นี้ และในส่วนของ การสำรวจข้อมูลภาคสนามได้รับความช่วยเหลือจากน้อง ๆ ผังเมืองรุ่น 23 หลายคนด้วยกัน ขอขอบคุณน้อง ๆ สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร ที่ช่วยจัดทำแผนที่ รูปภาพ และการจัดสื่อการนำเสนอเพื่อสอบวิทยานิพนธ์

สุดท้ายนี้ ต้องขอขอบคุณน้องอาร์คิวิ ที่ช่วยพิมพ์เอกสารและจัดรูปเล่มจนเสร็จสมบูรณ์ ผู้เขียนตั้งใจจะนำวิทยานิพนธ์พร้อมปริญญาเป็นของขวัญไปฝากน้องออม จุฬารักษ์ เนื่องจากช่วงในการเขียนวิทยานิพนธ์นี้ไม่ค่อยมีเวลาดูแลได้อย่างเต็มที่ อย่างไรก็ตามก็ทำให้ผู้เขียนมีกำลังใจทำงานจนสำเร็จไปด้วยดี

ประหยัด ตะคอนรัมย์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฐ
สารบัญแผนที่.....	ฑ
สารบัญแผนภูมิ.....	ณ
สารบัญรูปภาพ.....	ด

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	3
1.3 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	4
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	5
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.6 ขั้นตอนและวิธีการศึกษา.....	5
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8

บทที่ 2 แนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการ.....	11
2.1.1 ความหมายของการบริหารและการจัดการ.....	11
2.1.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการในพื้นที่.....	12
2.1.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance)	13
2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	17
2.2.1 ขอบเขตและความหมายของแหล่งท่องเที่ยว.....	17
2.2.2 ระบบและองค์ประกอบของการท่องเที่ยว.....	18
2.2.3 ผลกระทบอันเกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว.....	21
2.2.4 แนวความคิดในการแก้ไขปัญหาผลกระทบอันเกิดจากการท่องเที่ยว.....	22

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.2.5 แนวความคิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน.....	24
2.2.6 แนวคิดการวางแผนการท่องเที่ยว.....	28
2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับชุมชน.....	32
2.3.1 ความหมายของชุมชนและองค์การชุมชน.....	32
2.3.2 ลักษณะชุมชนริมน้ำในแถบที่ราบลุ่มภาคกลาง.....	36
2.3.3 แนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	37
2.4 งานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
2.5 กฎหมายและแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้อง.....	48
2.5.1 กฎหมายผังเมือง.....	48
2.5.2 กฎหมายควบคุมอาคาร.....	48
2.5.3 กฎหมายสิ่งแวดล้อม.....	49
2.5.4 กฎหมายสาธารณสุข.....	50
2.5.5 กฎหมายกรมเจ้าท่า.....	50
2.5.6 กฎหมายการท่องเที่ยว.....	51
2.5.7 แผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด.....	52
2.5.8 แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล.....	53

บทที่ 3 ข้อมูลพื้นฐานที่ศึกษา

3.1 ประวัติความเป็นมาของตลาดริมน้ำดอนหวาย.....	55
3.2 ลักษณะทางกายภาพ.....	66
3.2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต.....	66
3.2.2 สภาพทั่วไปของตลาดริมน้ำดอนหวาย.....	66
3.2.3 การใช้ที่ดิน.....	70
3.2.4 ลักษณะภูมิประเทศ.....	82
3.2.5 สภาพภูมิอากาศ.....	82
3.2.6 แหล่งน้ำผิวดิน.....	82
3.2.7 แหล่งน้ำใต้ดิน.....	82

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3.2.8	กรณีสิ่งแวดล้อมและกรณีวิทยา.....	83
3.2.9	ทรัพยากรดิน.....	84
3.3	สภาพเศรษฐกิจ.....	85
3.3.1	อาชีพ.....	85
3.3.2	การเกษตรกรรม.....	86
3.3.3	พาณิชยกรรม.....	88
3.3.4	อุตสาหกรรม.....	88
3.4	สภาพสังคม.....	90
3.4.1	ประชากร.....	90
3.4.2	การศึกษา.....	90
3.4.3	ศาสนา.....	90
3.4.4	ประเพณีและวัฒนธรรม.....	90
3.4.5	การสาธารณสุข.....	90
3.4.6	การรักษาความปลอดภัย.....	92
3.4.7	การรวมกลุ่มทางสังคม.....	92
3.5	โครงสร้างพื้นฐานและบริการ.....	92
3.5.1	การคมนาคม.....	92
3.5.2	การสื่อสารโทรคมนาคม.....	98
3.5.3	การไฟฟ้า.....	99
3.5.4	ประปา.....	99
3.5.5	การจัดการมูลฝอย.....	100
3.5.6	การรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย.....	100
3.6	สรุปศักยภาพและปัญหาเบื้องต้นของพื้นที่ศึกษา.....	102
บทที่ 4 สภาพการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย		
4.1	แหล่งท่องเที่ยว.....	104
4.2	บริการการท่องเที่ยว.....	105

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

4.2.1	ร้านอาหาร-ร้านค้า.....	105
4.2.2	แพ.....	106
4.2.3	เรือนำเที่ยว.....	106
4.2.4	ที่จอดรถ.....	123
4.2.5	บริการสาธารณะอื่น ๆ	123
4.2.6	การรักษาความปลอดภัย.....	125
4.2.7	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อบริการการท่องเที่ยว.....	125
4.3	ตลาดการท่องเที่ยว.....	127
4.3.1	พัฒนาการการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย.....	127
4.3.2	จำนวนนักท่องเที่ยว.....	129
4.3.3	การกระจายตัวของนักท่องเที่ยว.....	131
4.3.4	ลักษณะและพฤติกรรมกรการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว.....	131
4.4	แนวโน้มการท่องเที่ยว.....	135
4.5	การจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว.....	136
4.5.1	การจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการ.....	136
4.5.2	การจัดการสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	137
4.6	ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว.....	139
4.6.1	ปัญหาและผลกระทบในมุมมองของนักท่องเที่ยว.....	139
4.6.2	ปัญหาและผลกระทบในมุมมองของประชาชนและผู้ประกอบการ.....	140
4.7	สรุปสภาพการท่องเที่ยวในปัจจุบัน.....	143
4.7.1	สถานที่ท่องเที่ยวและปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยว.....	143
4.7.2	สภาพปัญหาในแหล่งท่องเที่ยว.....	144
4.7.3	ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว.....	144

บทที่ 5 การบริหารและจัดการการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย

5.1	คณะกรรมการตลาดริมน้ำดอนหวาย.....	150
-----	----------------------------------	-----

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

5.1.1	โครงสร้าง/ระเบียบ/รูปแบบการจัดการ.....	150
5.1.2	การจัดแบ่งภาระหน้าที่.....	152
5.1.3	การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	154
5.1.4	รายได้หรือผลประโยชน์ตอบแทน.....	154
5.1.5	รายจ่าย.....	155
5.1.6	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการบริหาร และจัดการการท่องเที่ยว.....	156
5.2	กฎหมายและองค์กรที่เกี่ยวข้อง.....	162
5.2.1	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.....	162
5.2.2	สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคที่ 3 (สมุทรสงคราม).....	163
5.2.3	ตำรวจชุมชนและราษฎรอาสาสมัคร.....	163
5.2.4	อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน.....	165
5.2.5	วัดคงคารามดอนหวาย.....	165
5.2.6	องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระพี้.....	166
5.3	การมีส่วนร่วมของประชาชน.....	177
5.3.1	ข้อมูลทั่วไปของประชาชน.....	177
5.3.2	ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	178
5.3.3	ความต้องการการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	179
5.4	สรุปการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย.....	181
5.4.1	ศักยภาพของการบริหารจัดการการท่องเที่ยว.....	181
5.4.2	ปัญหาและข้อจำกัดการบริหารจัดการ.....	182
บทที่ 6	แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน	
6.1	สรุปผลการศึกษา.....	189
6.2	แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน.....	197
6.2.1	แนวทางการจัดการปัญหาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ.....	197
6.2.2	แนวทางการจัดการปัญหาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก.....	198

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

6.2.3 แนวทางการจัดการปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน.....	199
6.2.4 แนวทางการจัดการปัญหาระบบบริหารงานขององค์กรชุมชน.....	199
6.2.5 แนวทางการจัดการปัญหาอื่น ๆ	200
6.3 การปฏิบัติตามระเบียบข้อกฎหมาย.....	201
6.4 ข้อเสนอแนะ.....	203
6.4.1 รูปแบบการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน.....	203
6.4.2 การเชื่อมโยงการท่องเที่ยว.....	206
6.4.3 แผนพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน.....	210
6.5 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป.....	223
รายการอ้างอิง.....	224
ภาคผนวก	229
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	304

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญญัตินำ

ตาราง	ชื่อตาราง	หน้า
3-1	การใช้ประโยชน์ที่ดินของ อบต. บางกระทึก ปี 2543.....	70
3-2	การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ปี 2545.....	74
3-3	ลำดับความสำคัญอาชีพรายหมู่บ้าน.....	85
3-4	โรงงานอุตสาหกรรมในเขต อบต. บางกระทึก.....	88
3-5	จำนวนครัวเรือนและประชากรในเขต อบต. บางกระทึก ปี 2544.....	90
4-1	ร้านค้าในตลาดริมน้ำดอนหวาย (ตลาดเก่า).....	112
4-2	แพอาหารในแหล่งท่องเที่ยว.....	115
4-3	ความคิดเห็นด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว.....	126
4-4	พัฒนาการการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย.....	128
4-5	จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเยือนตลาดริมน้ำดอนหวายปี 2541-2544.....	129
4-6	การคาดประมาณจำนวนนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนตลาดริมน้ำดอนหวาย ปี 2545-2555.....	135
4-7	การจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ.....	136
4-8	ความคิดเห็นด้านปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของประชาชน และผู้ประกอบการ.....	141
5-1	หน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการตลาดริมน้ำดอนหวาย.....	155
5-2	ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว.....	158
5-3	ความเห็นและข้อเสนอแนะในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยว ของประชาชนและผู้ประกอบการ.....	160
5-4	รายได้ อบต.บางกระทึก ปี พ.ศ. 2539-2544.....	176
5-5	ความต้องการการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว.....	180
6-1	สรุปผลกระทบและสภาพปัญหาจากการท่องเที่ยว.....	191
6-2	กฎหมายที่เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยว.....	201
6-3	แผนงานโครงการจัดการการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย.....	218

สารบัญแผนที่

แผนที่	ชื่อแผนที่	หน้า
3-1	ตลาดริมแม่น้ำนครชัยศรี.....	64
3-2	แผนที่จังหวัดนครปฐม แสดงเขต อบต. บางกระทึก.....	67
3-3	เขตการปกครอง อบต. บางกระทึก.....	69
3-4	ภาพถ่ายทางอากาศบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวาย.....	69
3-5	ผังเมืองรวมอ้อมใหญ่.....	75
3-6	เขตควบคุมอาคารตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 16 พ.ร.บ.ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522.....	76
3-7	กรรมสิทธิ์ที่ดินในแหล่งท่องเที่ยว.....	77
3-8	การใช้ที่ดินในแหล่งท่องเที่ยว.....	78
3-9	คลองในเขตตำบลบางกระทึก.....	80
3-10	แหล่งน้ำใต้ดิน.....	81
3-11	หน่วยทรัพยากรดินในเขตตำบลบางกระทึก.....	84
3-12	สาธารณูปโภคและสาธารณูปการในเขต อบต. บางกระทึก.....	93
3-13	เส้นทางคมนาคมแสดงการเดินทางสู่ตลาดริมน้ำดอนหวาย.....	96
3-14	เส้นทางเข้าถึงตลาดริมน้ำดอนหวาย.....	97
3-15	เส้นทางขนขยะของ อบต. บางกระทึก ไปยังแหล่งกำจัด.....	101
4-1	การแบ่งโซนร้านอาหาร,ร้านค้า ในแหล่งท่องเที่ยว.....	109
4-2	แผนผังร้านค้าตลาดริมน้ำดอนหวาย.....	110
4-3	แพอาหาร ท่าเทียบเรือ บริเวณแหล่งท่องเที่ยว.....	111
4-4	ที่ตั้งห้องน้ำ-ส้วม , ถังขยะ , โทรศัพท์สาธารณะ , ตู้ เอ ที เอ็ม ในแหล่งท่องเที่ยว.....	124
4-5	เส้นทางเดินตามความนิยมของนักท่องเที่ยว.....	132
4-6	ระบบระบายน้ำในแหล่งท่องเที่ยว.....	138
6-1	แหล่งท่องเที่ยวข้างเคียงตลาดริมน้ำดอนหวาย.....	212
6-2	เส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว โปรแกรมที่ 1.....	213
6-3	เส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว โปรแกรมที่ 2.....	214
6-4	เส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว โปรแกรมที่ 3.....	215

สารบัญแนที่ (ต่อ)

หน้า

6-5	เส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว โปรแกรมที่ 4.....	216
6-6	เส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว โปรแกรมที่ 5.....	217

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแนณภูมิ

แผนภูมิที่	ชื่อแผนภูมิ	หน้า
1-1	กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	4
1-2	ขั้นตอนการศึกษา.....	10
2-1	แนวทางการปฏิบัติการจัดการการท่องเที่ยวตามหลักธรรมาภิบาล.....	16
2-2	องค์ประกอบของการท่องเที่ยว.....	20
2-3	วิวัฒนาการการท่องเที่ยว.....	23
2-4	ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.....	25
2-5	ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม ในประเด็นเรื่องการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.....	26
2-6	รูปแบบการท่องเที่ยวแบบเดิมและรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.....	26
2-7	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	40
5-1	โครงสร้างบริหาร อบต. บางกระทึก.....	167
6-1	รูปแบบองค์การบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน.....	204

สารบัญรูปลูกภาพ

รูปภาพที่	ชื่อรูปภาพ	หน้า
3-1	เรือบริษัทสุพรรณชนสง.....	65
3-2	ลักษณะอาคารตลาดริมน้ำดอนหวาย.....	71
3-3	การใช้ที่ดินบริเวณแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย.....	79
3-4	สาธารณูปการในเขต อบต. บางกระทึก	94
4-1	ทัศนียภาพบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวาย.....	107
4-2	แพอาหารตลาดริมน้ำดอนหวาย.....	108
4-3	เรือนำเที่ยว.....	118
4-4	กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (ตลาดเก่า)	119
4-5	กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (ตลาดเก่า)	120
4-6	กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (บริเวณวัด)	121
4-7	กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (ตลาดใหม่)	122
4-8	สภาพปัญหาภายในแหล่งท่องเที่ยว.....	146
4-9	ปัญหาผลกระทบต่อแหล่งน้ำธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว.....	147
4-10	ปัญหาการจราจรและที่จอดรถ.....	148
4-11	ปัญหาน้ำท่วมตลาดในฤดูน้ำหลาก.....	149
5-1	ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการในแหล่งท่องเที่ยว.....	187
5-2	ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการในแหล่งท่องเที่ยว.....	188

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สร้างรายได้ให้กับประเทศและสามารถสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้เป็นอย่างมาก โดยอาศัยการลงทุนที่ค่อนข้างต่ำ ทั้งยังเป็นแหล่งสร้างงานให้แก่ประชาชนต่าง ๆ ในท้องถิ่น และสร้างรายได้ให้กับบุคคลหลายกลุ่ม ทั้งนี้ เพราะการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจจำเป็นต้องอาศัยกิจกรรมรองรับหลายลักษณะ เช่น การคมนาคมขนส่ง ร้านอาหาร ภัตตาคาร บริษัทนำเที่ยว ธุรกิจให้เช่า-รับจ้าง ธุรกิจจำหน่ายของที่ระลึก เป็นต้น ในระยะที่ผ่านมา การท่องเที่ยวจึงมุ่งเน้นมิติทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม การที่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวควบคู่กับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมธรรมชาติและสังคม ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เช่นเดียวกับการพัฒนาในสาขาการผลิตอื่น ๆ และต่อมาได้มีการเสนอทางเลือกใหม่ของการพัฒนาที่เรียกว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) เป็นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของสังคมปัจจุบัน โดยไม่บั่นทอนศักยภาพในการพัฒนาของคนยุคหน้า ในการแสวงหาการตอบสนองความต้องการของตน ซึ่งแนวคิดนี้ได้ขยายครอบคลุมมาสู่การพัฒนาท่องเที่ยวด้วย โดยการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่ได้รับการจัดระเบียบอย่างดี จนกระทั่งทำให้ทรัพยากรดั้งเดิมที่ใช้ในปัจจุบัน สามารถสืบต่อถึงรุ่นลูกหลานโดยยังคง คุณค่า เช่นเดิมไม่เปลี่ยนแปลง การที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนนั้น หลักสำคัญคือ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยการให้ชุมชนท้องถิ่นได้มีบทบาทในการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่เพื่อผลประโยชน์ของชุมชน

ในอดีตที่ผ่านมาชุมชนแทบจะไม่ได้รับประโยชน์ที่แท้จริงจากการท่องเที่ยว เนื่องจากผู้มีโอกาสหรือกำลังมากกว่าได้แสวงหาผลประโยชน์จากชุมชนและทรัพยากร สร้างผลกระทบทางลบไว้มากมายการพัฒนาการท่องเที่ยวมักเกิดจากความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้ประโยชน์พื้นที่ และการพัฒนาขององค์กรภาครัฐหรือการลงทุนของผู้ประกอบการเอกชนในพื้นที่ โดยขาดการคำนึงถึงประโยชน์และผลกระทบที่แท้จริง ดังนั้น ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 กับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น จึงได้วางแผนแนวทางให้รัฐจัดการความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งในแง่การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ การควบคุมและการกำจัดมลพิษ และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการโดยอยู่ในรูปของการมีส่วนร่วม 5 ฝ่าย คือ รัฐ ชุมชนท้องถิ่น

ดั้งเดิม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน และบุคคลแต่ละคน ในส่วนของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม (Tradiional Local Community) ได้กำหนดสิทธิของชุมชน (Community Rights) ไว้ชัดเจนในมาตรา 46 ว่า “บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปหรือวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและธรรมชาติและมีส่วนร่วมในการจัดการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน”

ตลาดดอนหวาย เป็นตลาดโบราณสร้างขึ้นโดยชาวจีนอพยพจากจีนแผ่นดินใหญ่ ตั้งแต่ครั้งกรุงรัตนโกสินทร์ยุคกลาง ตัวอาคารเป็นอาคารไม้ มุงสังกะสี สร้างหันหน้าเข้าหากันมีทางเดินตรงกลางมีทางขึ้นลงเรือเป็นระยะ ๆ ปลูกสร้างตามแนวยาริมตลิ่งแม่น้ำท่าจีน (แม่น้ำนครชัยศรี) อยู่ติดกับวัดดอนหวาย ในพื้นที่ตำบลบางกระทิก อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ระยะเวลาทำให้กระแสน้ำเซาะตลิ่ง ทำให้อาคารกว่าครึ่งยื่นล้ำเข้าไปในลำน้ำอีกครั้งอาคาร ตั้งอยู่บนบก ในอดีตตลาดน้ำดอนหวายเป็นศูนย์กลางขายสินค้าเครื่องอุปโภคบริโภคสำหรับชาวสวนและชาวนา โดยใช้ทางน้ำเป็นการคมนาคมขนส่งเป็นหลัก ต่อมาการคมนาคมขนส่งทางบกได้เข้ามามีบทบาทในบริเวณชุมชน มีการสร้างถนนเลียบบแม่น้ำ พร้อมปรับปรุงถนนเดิมและสร้างถนนเพิ่มขึ้นมากมาย ทำให้ตลาดดอนหวายซบเซา ไม่ค่อยมีผู้มาใช้บริการ เนื่องจากถนนรถยนต์เชื่อมสถานที่สำคัญ ๆ รวมถึงตลาดในเขตเมืองใหญ่ ๆ มีสินค้าหลากหลาย การเดินทางสะดวก ทำให้ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ไปใช้บริการที่อื่นที่สะดวกกว่า จึงทำให้พ่อค้าแม่ค้าในตลาดดอนหวายจำนวนมากอพยพไปหากินในแหล่งอื่นที่ดีกว่า

กลางปี 2541 เป็นต้นมา ตลาดดอนหวายได้เริ่มคึกคัก มีชีวิตชีวา เนื่องด้วยนโยบายของภาครัฐส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นหัวใจหลักในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ จึงมีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวชมบรรยากาศของชนบท แม่น้ำลำคลองและสวนผลไม้มากขึ้น ประกอบกับมีสื่อมวลชนมาทำข่าวและประชาสัมพันธ์ จึงทำให้นักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ พ่อค้าแม่ค้าในตลาดเดิมจึงอพยพกลับมาเพื่อค้าขายตามเดิม สินค้าส่วนใหญ่ในตลาดดอนหวายเป็นสินค้าบริโภค เช่น ผัก ผลไม้ ขนมไทย ห่อหมก เป็ดพะโล้ ซึ่งนับว่ามีชื่อเสียงในด้านรสชาติ จนเป็นที่เลื่องลือไปทั่ว ปัจจุบันตลาดริมน้ำดอนหวายได้ขยายเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีแพอาหารริมน้ำเกิดขึ้นหลายหลัง มีบริการล่องเรือชมทิวทัศน์แม่น้ำทุกวัน ประชาชนในชุมชนรวมทั้งชุมชนข้างเคียง ซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพชาวสวนได้นำพืชผัก ผลไม้ มาตั้งแผงขายสินค้าให้แก่นักท่องเที่ยวบริเวณริมแม่น้ำลานวัดและโรงเรียน เป็นระยะทางยาวไปจนถึงตัวตลาดเดิม ทำให้ชาวบ้านในชุมชนมี

รายได้เพิ่มขึ้นจากการขายสินค้าพื้นบ้าน ตลาดดอนหวายจึงเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่ตั้งอยู่ชานเมืองห่างจากเขตกรุงเทพฯ เพียงเล็กน้อย

จากการที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากในแต่ละวันโดยเฉพาะวันหยุด จึงทำให้การท่องเที่ยวขยายตัวและเติบโตอย่างรวดเร็ว (Boom) มีร้านค้าและแพอาหารเกิดขึ้นมาก การประกอบอาชีพและกิจกรรมประจำวันของผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวได้ก่อให้เกิดมลภาวะกับแม่น้ำโดยตรง เช่น น้ำทิ้งจากการประกอบอาหาร การทิ้งสิ่งปฏิกูล รวมถึงกิจกรรมการใช้น้ำประเภทอื่น ๆ ด้วย นอกจากนี้การที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากในพื้นที่อันจำกัดจึงเกิดปัญหาในการให้บริการโครงสร้างพื้นฐาน เช่น สถานที่จอดรถ ห้องน้ำ-ส้วม ไม่เพียงพอต่อจำนวนนักท่องเที่ยว ดังนั้น เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการที่มีนักท่องเที่ยวมากเกินไปเกินสมรรถนะในการให้บริการ จนก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งต่อสภาพกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนท้องถิ่น จึงต้องมีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและนักท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงความสมดุลของการได้รับผลประโยชน์และรักษาสภาพแวดล้อม

ปัจจุบันการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย อยู่ในรูปขององค์กรชุมชน อันได้แก่ คณะกรรมการตลาดริมน้ำดอนหวาย ซึ่งอาจมีปัญหาค้างและข้อจำกัดหลายประการในการบริหารจัดการให้สามารถตอบสนองปัญหาต่าง ๆ ได้ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยเน้นให้ความสำคัญแก่ชุมชน มีบทบาทในการกำกับดูแลและควบคุมการท่องเที่ยวสามารถดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี เนื่องจากประชาชนเป็นเจ้าของท้องถิ่น สามารถเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงท้องถิ่นกับหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยวระดับต่าง ๆ ได้ ทั้งนี้ การบริหารจัดการจะต้องอยู่เป็นพื้นฐานการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรอย่างสมดุล

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของตลาดริมน้ำดอนหวาย และวิเคราะห์สภาพทั่วไปทางกายภาพ เศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา
2. เพื่อศึกษาสถานการณ์การท่องเที่ยวและสภาพปัญหาที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา
3. เพื่อศึกษารูปแบบและบทบาทการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวขององค์กรชุมชน รวมถึงอุปสรรคและข้อจำกัดในการดำเนินงาน

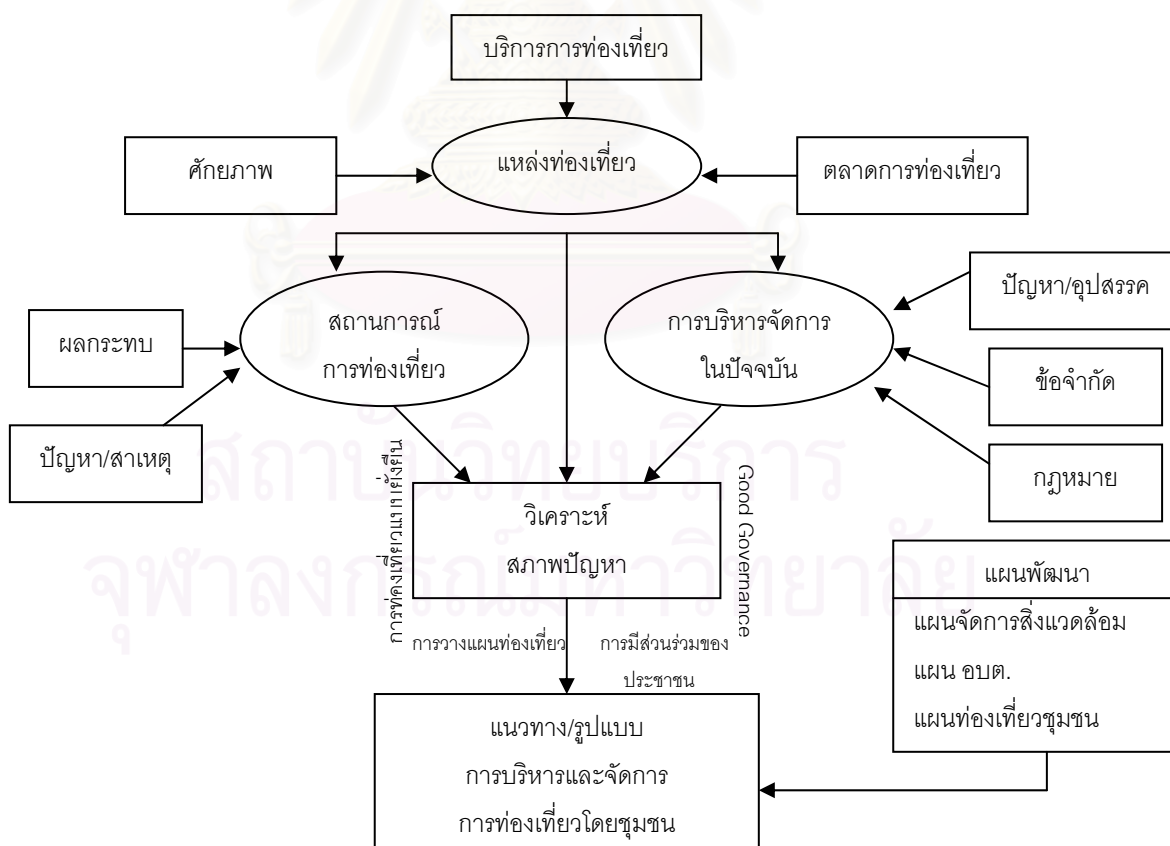

4. เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

1.3 กรอบแนวคิดในการศึกษา

การศึกษาการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน จะศึกษาถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวทั้ง 3 ส่วน คือ แหล่งท่องเที่ยว ตลาดการท่องเที่ยวและบริการการท่องเที่ยว รวมถึงการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน รวบรวมปัญหา/สาเหตุ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยวและปัญหา ข้อจำกัดในการดำเนินการบริหารจัดการ เพื่อนำมาวิเคราะห์สภาพปัญหาต่าง ๆ โดยใช้แนวความคิด การบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) การมีส่วนร่วมของประชาชน การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อเสนอแนวทาง/รูปแบบการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่ถูกต้องและเหมาะสม ดังแสดงตามแผนภูมิที่ 1-1

แผนภูมิที่ 1-1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

1.4 ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตพื้นที่ ขอบเขตพื้นที่ศึกษาใช้พื้นที่ตำบลบางกระทีกทั้ง 8 หมู่บ้าน เพื่อวิเคราะห์สภาพทั่วไปทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมโดยรวม ทั้งนี้ ได้เน้นพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว คือ บริเวณตลาดริมน้ำดอนหวายและบริเวณที่เกี่ยวข้อง

2. ขอบเขตเนื้อหา ศึกษาความเป็นมาของตลาดริมน้ำดอนหวาย และสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษาในปัจจุบัน ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ศึกษาตลาดการท่องเที่ยว และสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ศึกษารูปแบบและบทบาทในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวขององค์กรที่รับผิดชอบในปัจจุบัน รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน เพื่อวิเคราะห์เสนอแนวทางในการบริหารและจัดการท่องเที่ยวที่ถูกต้องและเหมาะสม

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงประวัติความเป็นมาและสภาพข้อเท็จจริงทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมของชุมชน ในพื้นที่ศึกษา
2. ทราบถึงสถานการณ์การท่องเที่ยวและปัญหาอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา
3. ทราบถึงรูปแบบและบทบาทการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวขององค์กรชุมชน รวมถึงอุปสรรค และข้อจำกัดในการดำเนินงาน
4. ทราบถึงแนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เหมาะสมและถูกต้อง
5. ผลการศึกษาสามารถนำไปเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาในการวางแผนและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนในพื้นที่อื่นที่มีสถานการณ์คล้ายคลึงกัน

1.6 ขั้นตอนและวิธีการศึกษา

1. การศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ มีวัตถุประสงค์เพื่อประมวลแนวคิด ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยทั่วไป โดยเน้นถึงการบริหารและจัดการโดยความร่วมมือของชุมชนเป็นสำคัญ เพื่อเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีวัตถุประสงค์เพื่อ เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นในพื้นที่ศึกษา เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

- ข้อมูลเบื้องต้น ประวัติความเป็นมาของชุมชนและตลาดริมน้ำดอนหวาย โดยการสัมภาษณ์และข้อมูลจากเอกสาร
- ข้อมูลทุติยภูมิ ในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และประชาชน
- ข้อมูลเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องในด้านการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการตลาดริมน้ำดอนหวายรายบุคคล บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ประธานกรรมการบริหาร อบต.บางกระทึก ปลัด อบต.บางกระทึก ผู้แทนสำนักงานการท่องเที่ยวภาคกลางเขต 1 เป็นต้น
- การออกแบบสอบถามโดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว กลุ่มประชาชนในชุมชน และกลุ่มผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยว การประมาณจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane คือ

$$n = \frac{N}{1+NE^2}$$

เมื่อ n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดประชากร

E = ขนาดของความคลาดเคลื่อน

ผู้ศึกษาเลือกใช้ค่าระดับความเชื่อมั่น 95% ($Z=1.96$) ความคลาดเคลื่อน (E) เท่ากับ 10% สัดส่วนของประชากร (π) เท่ากับ 0.5 จะประมาณจำนวนกลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้

(1) กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวไม่มีการจัดเก็บจำนวนนักท่องเที่ยว ข้อมูลที่ได้เป็นเพียงการคาดประมาณจากการสัมภาษณ์ คือ จากนักท่องเที่ยวต่อวันทีไปเยือนตลาดริมน้ำดอนหวายในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ประมาณ 8,000 คน วันธรรมดาจันทร์-ศุกร์ ประมาณ 1,000 คน (ปัญหา วุฒิสังคะ , สัมภาษณ์ , 10 กุมภาพันธ์ 2545) จากการประมาณจำนวนนักท่องเที่ยว สามารถคำนวณหาจำนวนนักท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยต่อวันเท่ากับ 3,000 คน หรือเท่ากับ 1,095,000 คนต่อปี

$$\text{แทนค่า } n = \frac{1,095,000}{1+1,095,000 (0.1)^2} = 100$$

ดังนั้น จำนวนกลุ่มตัวอย่างสำหรับนักท่องเที่ยวต้องไม่น้อยกว่า 100 คน ผู้ศึกษาได้เพิ่มจำนวนเป็น 150 คน เพื่อลดความคลาดเคลื่อนและให้ได้ค่าสถิติที่ใกล้เคียงกับค่าที่ควรจะได้มากขึ้น

(2) กลุ่มตัวอย่างประชาชนในชุมชน ใช้จำนวนครัวเรือนเป็นตัวแทนประชากร คือ จำนวนครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึก เท่ากับ 2,305 ครัวเรือน แบ่งเป็น หมู่ที่ 1 เท่ากับ 1,020 ครัวเรือน , หมู่ที่ 2 เท่ากับ 325 ครัวเรือน , หมู่ที่ 3 เท่ากับ 69 ครัวเรือน , หมู่ที่ 4 เท่ากับ 131 ครัวเรือน , หมู่ที่ 5 เท่ากับ 134 ครัวเรือน , หมู่ที่ 6 เท่ากับ 466 ครัวเรือน , หมู่ที่ 7 เท่ากับ 71 ครัวเรือน และหมู่ที่ 8 เท่ากับ 89 ครัวเรือน (สำนักงานสถิติจังหวัดนครปฐม ,2544)

$$\text{แทนค่า } n = \frac{2,305}{1+2,305 (0.1)^2} = 96 \text{ เลือกใช้ } n = 100$$

จำนวนครัวเรือนในแต่ละหมู่ ได้สัดส่วนดังนี้ หมู่ที่ 1 : หมู่ที่ 2 : หมู่ที่ 3 : หมู่ที่ 4 : หมู่ที่ 5 : หมู่ที่ 6 : หมู่ที่ 7 : หมู่ที่ 8 เป็น 14.8 : 4.7 : 1 : 1.9 : 1.9 : 6.7 : 1 : 1.3 รวมสัดส่วนเท่ากับ 33.3

$$\begin{aligned} \therefore \text{ได้จำนวนตัวอย่าง หมู่ที่ 1} &= \frac{(100)}{33.3} \cdot 14.8 = 44 \text{ ครัวเรือน} \\ \text{หมู่ที่ 2} &= \frac{(100)}{33.3} \cdot 4.8 = 14 \text{ ครัวเรือน} \\ \text{หมู่ที่ 3} &= \frac{(100)}{33.3} \cdot 1 = 3 \text{ ครัวเรือน} \\ \text{หมู่ที่ 4} &= \frac{(100)}{33.3} \cdot 1.9 = 6 \text{ ครัวเรือน} \\ \text{หมู่ที่ 5} &= \frac{(100)}{33.3} \cdot 1.9 = 6 \text{ ครัวเรือน} \\ \text{หมู่ที่ 6} &= \frac{(100)}{33.3} \cdot 6.7 = 20 \text{ ครัวเรือน} \\ \text{หมู่ที่ 7} &= \frac{(100)}{33.3} \cdot 1 = 3 \text{ ครัวเรือน} \\ \text{หมู่ที่ 8} &= \frac{(100)}{33.3} \cdot 1.3 = 4 \text{ ครัวเรือน} \\ & \\ & \text{รวม} = 100 \text{ ครัวเรือน} \end{aligned}$$

(3) กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการ ข้อมูลร้านค้า แพ เวื่อท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ตลาดริมน้ำดอนหวาย จากการรวบรวมขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึก มีจำนวนรวม 349 ราย แบ่งเป็นในตลาดริมน้ำ (ตลาดเก่า) จำนวน 134 ราย และบริเวณลานค้าชุมชนวัดดอนหวาย , สนามกีฬาโรงเรียนวัดดอนหวาย , ตลาดใหม่และอื่น ๆ จำนวน 215 ราย คิดเป็น สัดส่วน 1: 1.6

$$\text{แทนค่า } n = \frac{349}{1+349(0.1)^2} = 78 \text{ เลือกใช้ } n = 100 \text{ ราย}$$

3. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์โดยอาศัยหลักวิชาการที่เกี่ยวข้อง แสดงผลออกมาในรูปการบรรยาย ตาราง แผนภูมิ แผนที่ ภาพถ่าย และตารางสถิติต่าง ๆ ประกอบ ตามความเหมาะสม ดังนี้

- สภาพปัญหาทางกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคมของชุมชน
- สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยว ตลาดการท่องเที่ยวและบริการการท่องเที่ยว
- ปัญหาและข้อจำกัดขององค์กรชุมชนในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

4. สรุปและเสนอแนะ เป็นขั้นตอนสุดท้ายโดยการสรุปผลที่ได้จากการศึกษาเพื่อเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เหมาะสมและถูกต้องสามารถสนองต่อปัญหาของสังคมและรักษาสภาพแวดล้อม (แผนภูมิที่ 1-2)

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. นักท่องเที่ยว หมายถึง นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเพื่อประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ณ บริเวณแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย เช่น การจับจ่ายซื้อสินค้า , รับประทานอาหารบนเรือนแพ , การนั่งเรือท่องเที่ยว ซึ่งส่วนใหญ่จะเดินทางเข้าไปในช่วงที่มีกิจกรรม คือ ระหว่างเวลา 06.00 – 18.00 น.

2. ชุมชน หมายถึง คนที่มีวิถีชีวิตเกี่ยวพันกันและมีการติดต่อสื่อสารเกี่ยวข้องกันเป็นปกติ ต่อเนื่องอันเนื่องมาจากการอยู่ในพื้นที่ร่วมกัน หรือมีอาชีพร่วมกันหรือประกอบกิจกรรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน หรือการมีวัฒนธรรมความเชื่อ ความสนใจร่วมกัน ในที่นี้คือ ชุมชนในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึก

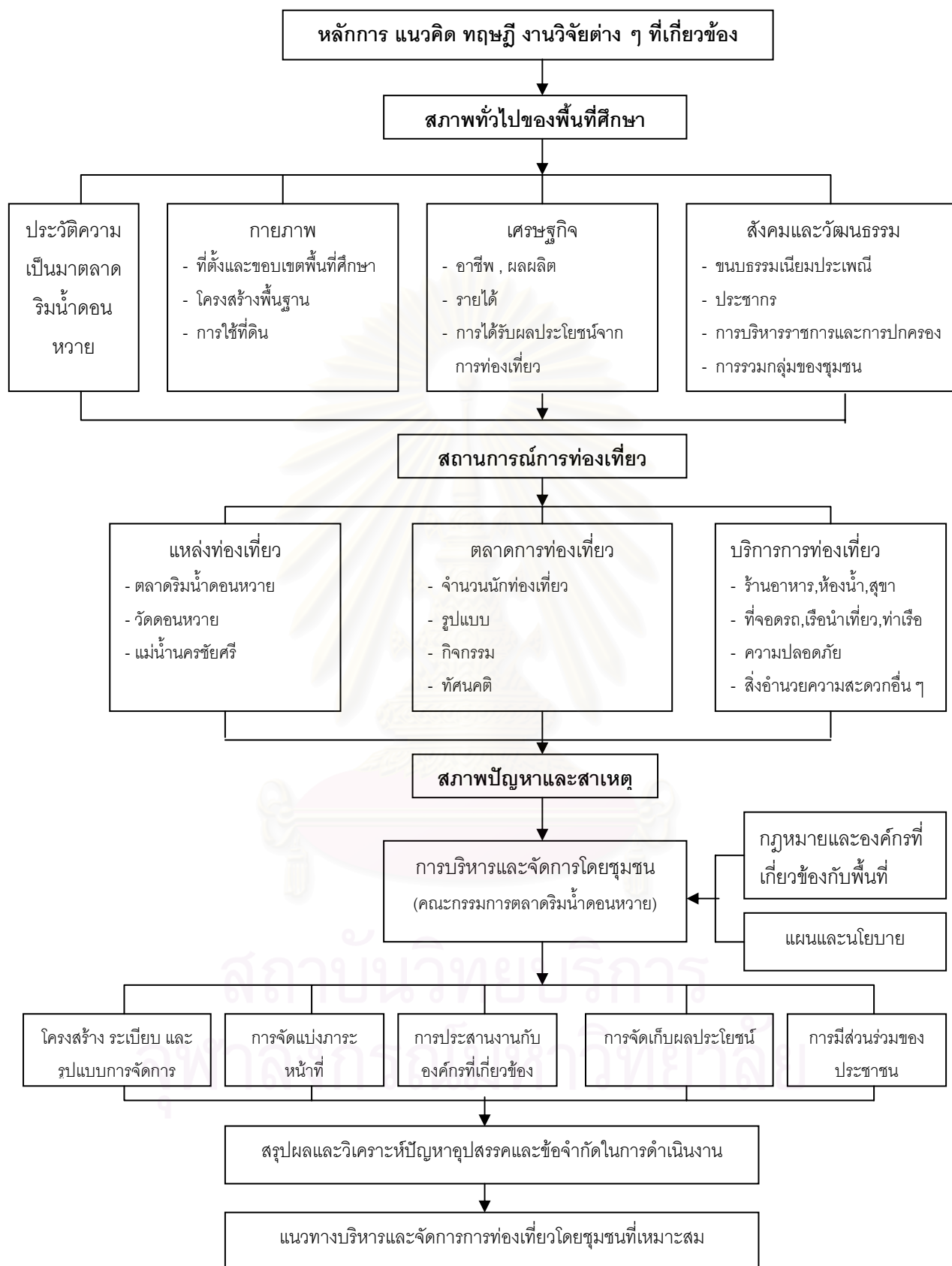
3. องค์กรชุมชน หมายถึง องค์กรหรือกลไกการจัดการที่ชุมชนจัดตั้งขึ้นในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งที่เป็นนิติบุคคล และไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการเรียนรู้ การจัดการ และแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ในการศึกษาี้หมายถึงคณะกรรมการตลาดริมน้ำดอนหวาย

4. แหล่งท่องเที่ยว หมายถึง บริเวณตลาดริมน้ำดอนหวาย และพื้นที่ต่อเนื่อง ได้แก่ บริเวณวัด โรงเรียน ที่จอดรถ แพริน้ำ ท่าจอดเรือแม่น้ำและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิ 1-2 ขั้นตอนการศึกษา

บทที่ 2

แนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้รวบรวมแนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เหมาะสม ซึ่งผู้ศึกษาขอเสนอแนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการ
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับชุมชน
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.5 กฎหมายและแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการ

2.1.1 ความหมายของการบริหารและการจัดการ

1) การบริหาร (Administration)

การบริหารมาจากภาษาละตินว่า Administrare หมายถึงการรับใช้ การจัดการ การปฏิบัติ และการอำนวยการ นักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารไว้ดังนี้ (อ้างถึงใน วรารัตน์ เขียวไพรี : 48-49)

Herbert A.Simon ได้ให้ความหมายว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

สมาน รังสียกฤษฎ์ (2537) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ เงิน วัสดุสิ่งของและวิธีปฏิบัติงานเป็นอุปกรณ์ในการดำเนินงาน

วัชร ภูธรธรรม (2534 : 17) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยความเพียรพยายามของบุคคลอื่น การบริหารเป็นการใช้ศาสตร์และศิลป์เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับคน (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และการจัดการ (Management) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ คำว่า การจัดการและการบริหาร หมายถึง กิจกรรมในการบริหารทรัพยากรและกิจการงานอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้นั่นเอง สามารถใช้แทนกันได้ ความแตกต่างของทั้งสองคำ คือ คำว่า การจัดการเป็นการ

ดำเนินงานตามนโยบายและแผนที่กำหนดไว้ นิยมใช้ในการจัดการธุรกิจ(Business Management) คำว่า การบริหารเป็นการกำหนดนโยบายและการกำหนดแผน นิยมใช้ในการบริหารกิจการของรัฐ

ที่เรียกว่า การบริหารรัฐกิจ (Public Administration) เช่นการบริหารกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ หรือกิจการสาธารณประโยชน์โดยมุ่งการบริการเป็นสำคัญ

ธีรวุฒิ บุญยโสภณ และวีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์ (2534) กล่าวว่า การบริหารหรือการจัดการ คือ กระบวนการอย่างหนึ่งภายในองค์กร ซึ่งมีลำดับการทำงานเป็นขั้นตอน มีกลุ่มบุคคลเป็นกลไกสำคัญในการบริหารงาน มีเงินทุน เครื่องจักร และวัสดุครุภัณฑ์ ต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบด้วย

2) การจัดการ (Management)

การจัดการ มาจากคำในภาษาฝรั่งเศสว่า Manager หมายถึง ผู้ดูแลภายในบ้าน ผู้รักษาผลประโยชน์ การกระทำลักษณะแนะนำหรือนำทาง สำหรับนักวิชาการให้ความหมายการจัดการไว้ดังนี้ (อ้างถึงในวรารัตน์ เขียวไพร , 2542 : 47-48)

Rachman and others (1993 : 154) กล่าวว่า การจัดการ หมายถึง การประสานการใช้ทรัพยากรขององค์กร ได้แก่ ที่ดิน แรงงานและทุน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและหลักพื้นฐานของการประสานงานที่สามารถใช้กับองค์กรที่มีรูปแบบต่าง ๆ กัน

Daft (1997 : 8) กล่าวว่า การจัดการหมายถึง การทำให้ องค์กรประสบความสำเร็จบรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการใช้กระบวนการ จัดการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ และการควบคุมการใช้ทรัพยากร

Robbins (1994 : 5) กล่าวว่า การจัดการ หมายถึง กระบวนการของการดำเนินกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพด้วยความร่วมมือของบุคคลต่าง ๆ

เมื่อได้ประมวลความคิดเห็นของนักวิชาการซึ่งได้ชี้ให้เห็นถึงลักษณะของการจัดการในทางเดียวกันว่าจะต้องอาศัยบุคคลอื่นมาช่วยในการจัดการ โดยใช้กลไกตามกระบวนการจัดการและเสริมให้สอดคล้องกับสภาพในยุคปัจจุบัน จึงขอสรุปความหมายของการบริหารจัดการคือ “ศิลปะในการใช้บุคคลอื่นร่วมกับปัจจัยในการจัดการเพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปได้ตามวัตถุประสงค์ และสนองตอบความคาดหวังและจัดโอกาสให้บุคคลเหล่านั้น มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน”

2.1.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารและจัดการในพื้นที่

โครงการศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมและสถาบันดำรงราชานุภาพ (2541:36-39) ได้กล่าวถึงการบริหารและจัดการในพื้นที่ไว้ดังนี้

1) การบริหารจัดการพัฒนาแบบองค์รวม (Holistic Development Management)
 การจัดการแบบองค์รวม หมายถึง การบริหารที่มองในทุกส่วนของสังคมโดยมีการผสมผสานการปฏิบัติระหว่างส่วนย่อยต่าง ๆ ทั้งภายในภาครัฐเอง (ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ) กับภาคเอกชน และภาคประชาชน การจัดการเพื่อการพัฒนาแบบองค์รวม จะต้องคำนึงองค์ประกอบ 3 ประการ คือ พื้นที่และชุมชน (Area Aspect) ภาระหน้าที่ (Function Aspect) และการมีส่วนร่วม (Participation Aspect) การเชื่อมประสานพื้นที่ – ชุมชน – ภาระหน้าที่ – การมีส่วนร่วมนี้ เรียกว่า AFPS (Area Function-Participation System) ซึ่งเกิดขึ้นได้โดยอาศัยการวิเคราะห์พื้นที่ – ชุมชน การวิเคราะห์ภาระหน้าที่ของรัฐ และหน่วยงานของรัฐ การเชื่อมประสานกลไกของรัฐกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

2) การบริหารจัดการทรัพยากรโดยท้องถิ่น ในปัจจุบันการบริหารและการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่น ไม่ใช่เป็นเรื่องที่รัฐจะเป็นผู้ดำเนินการแต่ฝ่ายเดียวอีกต่อไป ดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน (2540) ได้บัญญัติรับรองว่า “บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน (มาตรา 46) และ “สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพหรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครอง” (มาตรา 56 วรรคแรก) สำหรับในเรื่องท่องเที่ยวตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ในส่วนกรอบแนวคิดของการพัฒนาการท่องเที่ยวได้มีการกำหนดเป้าหมายว่า “ให้ประชาชนทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทุกระดับ ทั้งด้านการวางแผน การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ และเกิดความสมดุลทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง”

3) รูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ รูปแบบในการบริหารจัดการพัฒนาที่มีอยู่ในปัจจุบัน มี 3 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ

- การมีการจัดการโดยรัฐฝ่ายเดียว
- การบริหารจัดการโดยรัฐร่วมกับประชาชน
- การบริหารจัดการภาคเอกชน

2.1.3 แนวความคิดการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance)

Good Governance ศัพท์ภาษาไทยใช้คำว่า “ธรรมรัฐ” หรือ “ธรรมาษฏร์” หรือ “ธรรมาภิบาล” เป็นแนวความคิดที่ใหม่มาก เพิ่งมีการใช้ในรายงานธนาคารโลก เมื่อปี 1989

ต่อมาองค์การพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ได้นำแนวคิดดังกล่าวไปวิเคราะห์และอธิบายรายละเอียดไว้ในเอกสารนโยบายเรื่อง Governance for Sustainable Human Development นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมาย คำว่า Good Governance ดังนี้ (อ้างถึงในสยมพร บุญญาคม , 2541)

ธนาคารโลก ได้กำหนดความหมายตามกรอบความคิดของการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับขอบเขตของธนาคารโลกว่าด้วย Governance and Development คำว่า Governance หมายถึง “การกำหนดกลไกอำนาจของภาครัฐในการบริหารจัดการทรัพยากร ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อให้เกิดการพัฒนา”

UNDP (1995) ได้นิยามความหมาย Governance หมายถึง การใช้อำนาจทางการเมือง การบริหารและเศรษฐกิจในการดำเนินภารกิจ กิจกรรมต่าง ๆ ของประเทศในระดับ โดยมีกลไก กระบวนการ สถาบันซึ่งประชาชนและกลุ่มต่าง ๆ สามารถแสดงออกถึงความต้องการ ผลประโยชน์ ใช้สิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายประสานประนีประนอม ความแตกต่าง โดยผ่านกลไก กระบวนการและสถาบันเหล่านั้น และการบริหารการปกครองนี้ จะประกอบด้วย 3 ส่วน ที่สำคัญต่อการพัฒนาคนแบบยั่งยืน โดยรัฐ (State) จะมีส่วนในการเสริมสร้างสิ่งแวดล้อมทางการเมือง และกฎหมาย ภาคเอกชน (Private Sector) เป็นส่วนที่จะเกื้อหนุนการดำเนินการทางสังคม และการเมือง

ไพโรจน์ พรหมสาส์น (2541) การบริหารจัดการที่ดี หรือ Good Governance หมายถึง การบริหารการปกครองที่มีการจัดสรร และบริหารจัดการทรัพยากรในการตอบสนองต่อปัญหาของประชาชนได้เป็นอย่างดี โดยการบริหารการปกครองที่ดีนั้น จะมีลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participation) โปร่งใส (transparency) เสมอภาค (equity) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (efficiency and effectiveness) เป็นธรรม (rule of law) และรับผิดชอบต่อประชาชน (Responsiveness/accountability)

ชัยวัฒน์ สถาอานันต์ (2540) อธิบายคำว่า Good Governance หมายถึง การบริหารกิจการของบ้านเมืองด้วยความเป็นธรรม เคารพสิทธิของผู้คนพลเมืองอย่างเสมอภาคกัน มีระบบตัวแทนประชาชนที่สะท้อนความคิดของผู้คนได้อย่างเที่ยงตรง มีรัฐบาลที่ไม่ถืออำนาจเป็นธรรมแต่ใช้อำนาจอย่างที่ประชาชนจะตรวจสอบได้ รัฐบาลเองก็มีความเอื้ออาทรต่อผู้คนสามัญเป็นอารมณ์ระดับตน ไม่ดูถูกประชาชนด้วยการเอาความเท็จมาให้ และมีอารยะพอที่จะแสดงความรับผิดชอบต่อหากการบริหารงานผิดพลาดหรือไร้ประสิทธิภาพ

นายแพทย์ประเวศ วะสี กล่าวถึงเรื่อง Good Governance ว่าประกอบด้วยภาครัฐ ภาคธุรกิจและภาคสังคมที่มีความถูกต้องเป็นธรรม โดยรัฐและธุรกิจต้องมีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบที่ถูกต้องตรวจสอบได้และภาคสังคมเข้มแข็ง ธรรมรัฐแห่งชาติ หมายถึง การที่ประเทศมีพลังขับเคลื่อนที่ถูกต้องเป็นธรรมโดยการถักทอทางสังคม เพื่อสร้างพลังงานทางสังคม (Social Energy) เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประเทศชาติก่อให้เกิดธรรมรัฐแห่งชาติขึ้น

อานันท์ ปันยารชุน อธิบายธรรมรัฐว่า คือ ผลลัพธ์ของการจัดการกิจกรรม ซึ่งบุคคลและสถาบันทั้งในภาครัฐและเอกชนมีผลประโยชน์ร่วมกันได้ กระทำลงในหลายทาง มีลักษณะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจนำไปสู่การผสมผสานผลประโยชน์ที่หลากหลายและขัดแย้งกันได้ โดยสาระธรรมรัฐ หรือ Good Governance คือ องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้แน่ใจว่านโยบายที่กำหนดไว้จะได้ผล หมายถึง การมีบรรทัดฐานเพื่อให้มีความแน่ใจว่า รัฐบาลจะสามารถสร้างผลงานตามที่ได้สัญญาไว้กับประชาชน

ธีรยุทธ บุญมี (2541) อธิบายว่า “ธรรมรัฐคือ กระบวนการความสัมพันธ์ (Interactive Relation) ระหว่างภาครัฐ ภาคสังคม ภาคเอกชนและประชาชนโดยทั่วไป ในการที่จะทำให้การบริหารราชการแผ่นดินดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม โปร่งใส ยุติธรรมและตรวจสอบได้ การบริหารประเทศที่ดีควรเป็นการให้ความร่วมมือแบบสื่อสาร 2 ทาง ระหว่างรัฐบาลประชาธิปไตยและฝ่ายสังคม เอกชน องค์การที่ไม่ใช่หน่วยงานรัฐ (NGOS) โดยเน้นการมีส่วนร่วม (Participation) ความโปร่งใส และตรวจสอบได้ การร่วมกันกำหนดนโยบาย (shared policy making) และการจัดการตนเอง (self-management) ของภาคสังคมเพิ่มมากขึ้น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นธรรมมากขึ้น

องค์ประกอบ (Good Governance) มีดังนี้ (อานันท์ ปันยารชุน, 2541: 30)

- 1) Accountability คือ ความรับผิดชอบและมีเหตุผลที่อธิบายได้
- 2) ต้องมีการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 3) จะต้องมีการคาดการณ์ได้
- 4) จะต้องมีความโปร่งใส
- 5) จะต้องมีความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบนี้
- 6) จะต้องมียุทธศาสตร์ที่มีความยุติธรรมทั้งสังคมและปัจเจกบุคคล
- 7) จะต้องมียุทธศาสตร์ที่เป็นผู้มีความรู้และมีความเที่ยงธรรมอย่างแท้จริง

โครงสร้างและกระบวนการของ Good Governance

Good Governance เป็นโครงสร้างและกระบวนการที่วางกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมของประเทศ ที่ทุกภาคไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน หรือภาคสังคม ภาคปัจเจกชนและครอบครัว มีส่วนร่วมกันผลักดันขับเคลื่อนสังคมไปข้างหน้า กระบวนการที่เป็นหัวใจของธรรมาภิบาลนั้นมี 3 ส่วนที่จะต้องเชื่อมโยงกันคือ ส่วนที่หนึ่ง การมีส่วนร่วมของทุกภาคในการบริหารจัดการสังคม (Participation) ส่วนที่สอง คือ ความโปร่งใสของกระบวนการตัดสินใจ (Transparency) ซึ่งทำให้การทุจริตและบิดเบือนประโยชน์ของภาคอื่น ๆ ไปเป็นของตนกระทำได้อย่างยากหรือไม่ได้ และส่วนที่สาม คือ ความรับผิดชอบที่ต้องตอบคำถาม (accountability) และถูกวิจารณ์ได้ รวมทั้งความรับผิดชอบในผลการตัดสินใจ (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ , 2542 : 32-33)

จากความหมายและองค์ประกอบของคำว่า Good Governance จากนักวิชาการต่าง ๆ ผู้ศึกษาได้สรุปความหมายของ ธรรมรัฐ หรือ ธรรมราชา หรือ ธรรมาภิบาล (Good Governance) คือ การกำกับดูแลผลประโยชน์ของส่วนรวมและการรักษาผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน ในสังคมภายใต้กฎกติกาที่ตกลงร่วมกัน ซึ่งจะประกอบไปด้วยความรับผิดชอบต่อ ความมีคุณธรรม การมีส่วนร่วมของประชาชน ความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ทั้งนี้จะต้องมีระบบกฎหมายที่มีความยุติธรรมต่อผู้ใช้ในภาคสังคมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในภายภาคหน้า

อย่างไรก็ดี การบริหารจัดการการท่องเที่ยวในลักษณะของธรรมรัฐ หรือธรรมาภิบาล ก็สามารถปฏิบัติได้หลายแนวทางด้วยกัน ตั้งแต่การออกคำสั่งและการควบคุมไปจนถึงการสร้างมาตรการต่าง ๆ ซึ่งไม่ว่าท้องถิ่นหรือรัฐบาลกลางก็นำไปปฏิบัติได้

แผนภูมิที่ 2-1 แนวทางการปฏิบัติการจัดการการท่องเที่ยวตามหลักการธรรมาภิบาล

ทางอ้อม	การให้ข้อมูลความรู้	การสร้างโครงสร้างพื้นฐาน	การเปิดตลาดเสรี
	การสนับสนุนเงินช่วยเหลือ	การสร้างข้อตกลงร่วม	การเปิดตลาดเฉพาะกลุ่ม
ทางตรง	การใช้กฎหมาย	การให้โควต้า	การลงทุน
	ภาครัฐ		อิทธิพลทางการตลาด

ที่มา : Nijkamp (1992) อ้างถึงใน Hunter , 1995 : 88

1. การให้ข้อมูลความรู้ หน่วยงานภาครัฐทั้งส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่นและตัวแทนการท่องเที่ยว สามารถกระตุ้นให้ชุมชนนักท่องเที่ยวและบริษัทต่าง ๆ ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ ด้วยการให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับบทบาทของแต่ละฝ่ายในการมีส่วนร่วมแก้ปัญหา

2. การสนับสนุนเงินช่วยเหลือ เป็นเครื่องมือทางเศรษฐกิจที่สร้างขึ้น เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น เรียกเก็บค่าธรรมเนียมสำหรับกิจการที่สร้างมลพิษมาก ๆ ลดค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับสาธารณูปโภคในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงทางนิเวศวิทยาน้อย

3. การใช้กฎหมาย อาจปรากฏได้หลายรูปแบบ เช่น การสร้างแผนของท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ การบังคับใช้การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ซึ่งมาตรการเหล่านี้มีแนวความคิดว่า “ผู้ใดสร้างมลพิษ ผู้นั้นรับผิดชอบ” (Polluter Pays)

4. การสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นอุปทานแก่นักท่องเที่ยว

5. การสร้างข้อตกลงร่วม สามารถเกิดขึ้นได้ระหว่างภาครัฐและเอกชน ซึ่งมีบทบาทเกี่ยวข้องในกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การบรรเทามลพิษระดับความสูงที่สุดที่สุดของอาคาร จำนวนห้องพักที่มากที่สุด เป็นต้น ข้อตกลงจะมีความยืดหยุ่นมากกว่ากฎ ดังนั้น รัฐบาลอาจต้องอาศัยกฎหมาย หากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง

6. การให้โควต้า สามารถนำมาใช้เพื่อจำกัดปริมาณมลพิษได้ หรืออาจกำหนดเป็นจำนวนนักท่องเที่ยวที่สามารถเข้ามายังพื้นที่ได้ในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ

7. การเปิดตลาดเสรี หมายถึง การไม่เข้าไปแทรกแซงตลาดการท่องเที่ยว

8. การเปิดตลาดเฉพาะกลุ่ม หมายถึง การระบากลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย เช่น การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นต้น

9. การลงทุน โดยเฉพาะจากองค์กรการท่องเที่ยวขนาดใหญ่ จะช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีได้มาก

2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

2.2.1 ขอบเขตและความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว (Tourism) เป็นกิจกรรมเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจหรือนันทนาการ (Recreation) อย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ค่อนข้างหลากหลาย ดังนี้

Lawson and Bovy (1997) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยวเป็นการนันทนาการ (Recreation) รูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นการใช้เวลาว่าง (Leisure Time) ที่มีการเดินทาง (Travel) เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติ ไปพักผ่อนยังอีกที่หนึ่ง ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยว

R.W.Mc Intosh (1972) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นการเดินทางโดยใช้เวลาว่างเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โดยมีแรงกระตุ้น (Motivator) จากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านการปฏิสัมพันธ์ และด้านสถานะหรือเกียรติคุณ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่า เป็นการเดินทางภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดไว้เป็นสากล 3 ประการ คือ

- 1) เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
- 2) เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ
- 3) เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตาม ที่มีค่าใช้จ่ายเพื่อประกอบอาชีพหรือหาราย

ได้

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท.) , 2540 การท่องเที่ยวเป็นการนันทนาการ (Recreation) รูปแบบหนึ่งที่เกิดขึ้นระหว่างเวลาว่าง (Leisure time) ที่มีการเดินทาง (Travel) เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเป็นการเดินทางจากที่หนึ่งที่มีจุดหมายถึง ที่อยู่อาศัยไปยังอีกที่หนึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยว (Lawson & baud-bovy 1977) เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โดยมีแรงกระตุ้น (Motivator) จากความต้องการในด้านศักยภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านการปฏิบัติสัมพันธ์และด้านสถานะหรือเกียรติคุณ (R.W.Mc Intosh : 1972)

Mc Intosh and Goeldner (1994) ได้สรุปว่า การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึงผลรวมของปรากฏการณ์ต่าง ๆ และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับธุรกิจและบริการต่าง ๆ รวมทั้งกับรัฐบาลประเทศเจ้าภาพและประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวข้องอยู่ในกิจกรรมหรือกระบวนการในการดึงดูดด้วยการให้การต้อนรับที่อบอุ่น เปี่ยมไมตรีจิตแก่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน

2.2.2 ระบบและองค์ประกอบของการท่องเที่ยว

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540) ได้สรุปสาระสำคัญของระบบและองค์ประกอบของการท่องเที่ยวไว้ว่า การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน คือ ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว (Tourism Resource) บริการการท่องเที่ยว (Tourism Service) และตลาดการท่องเที่ยว (Tourism Market or Tourist) แต่ละองค์ประกอบมีองค์ประกอบย่อย ๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน เป็นเหตุและผลซึ่งกันและกัน ความแตกต่างของแต่ละรูปแบบการท่องเที่ยว จึงอยู่ที่ความแตกต่างในองค์ประกอบย่อย และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั่นเอง

1) แหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเป็นทรัพยากรที่สำคัญจัดเป็นอุปทานการท่องเที่ยว (Tourism Supply) ซึ่ง Peters (1969) ได้จัดหมวดหมู่ของแหล่งท่องเที่ยวเป็น 5 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Attractions) แหล่งท่องเที่ยวซึ่งแสดงออกถึงประเพณีต่าง ๆ (Traditoonal Attractions) แหล่งท่องเที่ยว ซึ่งแสดงถึงความงดงามในรูปแบบต่าง ๆ ของ

ภูมิประเทศ (Scenic Attractions) แหล่งท่องเที่ยวประเภทที่ให้ความบันเทิง (Entertainment Attractions) แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่มีลักษณะเฉพาะตัว (Other Attractions)

สำหรับประเทศไทยนั้นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้แบ่งแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ โบราณคดี และแหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความบันเทิงนั้น จัดเป็นส่วนหนึ่งในสถานบริการนักท่องเที่ยว

2) บริการการท่องเที่ยว บริการที่รองรับการท่องเที่ยวเป็นอุปทานประเภทหนึ่ง ซึ่งไม่ได้เป็นจุดหมายปลายทางหลักของนักท่องเที่ยว แต่เป็นบริการที่รองรับให้เกิดความสะดวกสบายและความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งในบางโอกาสอาจเป็นตัวดึงดูดใจได้เช่นกัน บริการการท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ ที่พัก อาหาร แหล่งจำหน่ายสินค้า แหล่งบันเทิง แหล่งกิจกรรมและบริการอื่น ๆ ทั้งนี้ รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอื่น ๆ ด้วย

3) ตลาดการท่องเที่ยว ตลาดการท่องเที่ยวเป็นการแสดงออกของอุปสงค์ (Tourism Demand) ซึ่งมีความปรารถนาในการท่องเที่ยวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งเพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมการพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อกิจกรรมอื่น ๆ (ปกติตลาดการท่องเที่ยวจะเน้นนักท่องเที่ยว) ซึ่งในกระบวนการจัดการ ได้หมายรวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาการขาย และการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้วย

โครงการศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมและสถาบันดำรงราชานุภาพ (2541:2-5) ได้สรุปพบว่า การท่องเที่ยวประกอบกันขึ้นจากองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ซึ่งต่างก็มีความสัมพันธ์กัน ดังแสดงได้ตามแผนภูมิที่ 2-2 และมีรายละเอียดดังนี้

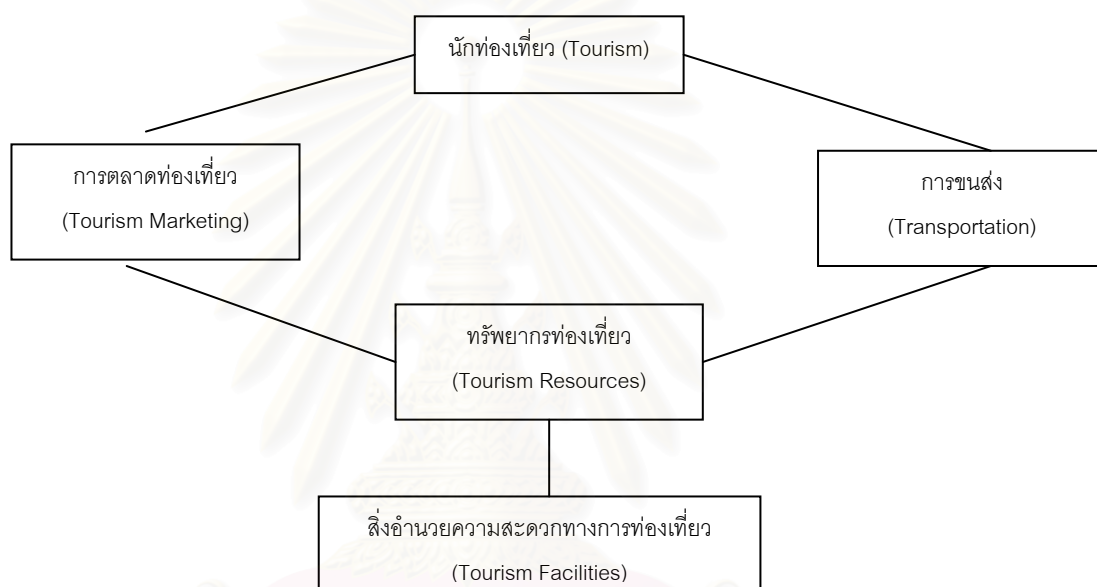
1) นักท่องเที่ยว ททท. แบ่งนักท่องเที่ยวออกเป็น 6 ประเภทคือ

- นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Visitor)
- นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ค้างคืน (International Tourist) หมายถึง นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เข้ามาในราชอาณาจักรไทยแต่ครั้งอย่างน้อย 1 คืน แต่ไม่เกิน 60 วัน
- นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ไม่ค้างคืน (International Excursionist)
- นักท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Visitor)
- นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ค้างคืน (Domestic Tourist) หมายถึง นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ไปค้างคืนนอกที่พักอาศัยปัจจุบันแต่ครั้งอย่างน้อย 1 คืน
- นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ไม่ค้างคืน (Domestic Excursionist)

2) การตลาดท่องเที่ยว หมายถึง ความพยายามที่จะทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของตน แล้วใช้สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและบริการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวนั้น โดยการตลาดท่องเที่ยวอาจทำได้ 2 วิธีคือ การให้บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวและการโฆษณาและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

แผนภูมิที่ 2-2 แสดงองค์ประกอบของการท่องเที่ยว

ที่มา : โครงการศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมและสถาบันดำรงราชานุภาพ , 2541

3) การขนส่ง หมายถึง การจัดให้มีการเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะประเภทต่าง ๆ จากภูมิลำเนาไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการและกลับสู่ภูมิลำเนา โดยการขนส่งแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ การขนส่งทางรถยนต์ การขนส่งทางรถไฟ การขนส่งทางเรือ และการขนส่งทางเครื่องบิน

4) ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เกิดการเดินทางไปเยือนหรือไปท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้แบ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภทคือ ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์โบราณสถาน และทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม

5) สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เป็นสรรพสิ่งที่รองรับในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เพื่อให้การเดินทางท่องเที่ยวเป็นไปด้วยความสะดวกสบายและปลอดภัย

2.2.3 ผลกระทบอันเกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว

Romeril (1989) ได้จำแนกประเภทของสิ่งแวดล้อมที่มักได้รับผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ 3 ประเภทด้วยกัน คือ สิ่งแวดล้อมด้านกายภาพ , สิ่งแวดล้อมด้านชีวภาพ และสิ่งแวดล้อม . ด้านเศรษฐกิจ-สังคม หรืออาจเรียกตามการบัญญัติของ OECD (1981) ว่า สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ, สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นและสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมได้ตามลำดับ (Hunter & Green , 1995 : 11) แต่อย่างไรก็ตาม ผลกระทบอาจอยู่ในเชิงบวก-ลบ อยู่ในระดับท้องถิ่น-ภูมิภาค-ประเทศ-โลก รวมทั้งอาจเป็นผลโดยตรง-อ้อมก็ได้

1) ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ (Green & Hunter , 1995 : 14)

- องค์ประกอบสายพันธุ์ของสิ่งมีชีวิต การท่องเที่ยวที่จัดกิจกรรมในพื้นที่ป่า อาจมีส่วนทำลายพืชพันธุ์ โดยการบดทับด้วยเท้าหรือยานพาหนะ ทั้งยังอาจรบกวนโครงสร้างของพืชหรือวิถีชีวิตของสัตว์ป่าได้ เป็นการทำลายกระบวนการดำรงชีวิตตามธรรมชาติ อันทำให้มีการประกาศเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าและการฟื้นฟูธรรมชาติในที่สุด

- มลพิษทางสิ่งแวดล้อม เช่น ทางน้ำ เนื่องจากขาดมาตรการควบคุมการระบายน้ำทิ้งหรือการไหลรั่วของน้ำมันทางอากาศอันเกิดจากยานพาหนะ การเผาไหม้ของเชื้อเพลิงและมลพิษทางเสียง ซึ่งมีต้นเหตุมาจากกิจกรรมการเดินทางของนักท่องเที่ยว

- การพังทลายของหน้าดิน เช่น การเคลื่อนตัวของแผ่นดิน การพังทลายของตลิ่ง การพังทลายของภูมิประเทศจำพวกถ้ำ , ภูเขา

- ทรัพยากรธรรมชาติ กล่าวคือ แหล่งน้ำตามธรรมชาติทั้งผิวดิน-ใต้ดิน สำหรับอุปโภค-บริโภค แหล่งเชื้อเพลิงสำหรับผลิตพลังงาน รวมทั้งแหล่งแร่สำหรับการก่อสร้างต่าง ๆ มีโอกาสจะหมดสิ้นได้ นอกจากนี้ ยังส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินอีกด้วย

- ทัศนวิสัย เช่น การกองรวมของขยะสิ่งปฏิกูล การขยายตัวของพื้นที่ปลูกสร้างซึ่งบดบังสถานที่ดั้งเดิม อันทำให้ต้องจัดมาตรการออกแบบเมืองให้เป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม

2) ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น (Green & Hunter , 1995 : 28)

- รูปแบบของเมือง ปัญหาที่พบบ่อยมาก ได้แก่ การขยายตัวของเมืองออกไปยังชานเมืองซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในลักษณะของการใช้ประโยชน์แบบเข้มข้น การเปลี่ยนแปลงเส้นทางเดินเท้า-การคมนาคม รวมทั้งทัศนียภาพตลอดข้างทาง และความไม่กลมกลืนกันระหว่างสิ่งปลูกสร้างสำหรับนักท่องเที่ยวและสำหรับประชาชนในท้องถิ่น

- สาธารณูปโภค ไม่ว่าจะเป็น ถนน ที่จอดรถ พาหนะ ปริมาณกำลังไฟฟ้า น้ำประปา ระบบสื่อสาร หรือระบบกำจัดของเสีย มีระดับของสมรรถนะที่ไม่อาจรองรับการบริโภค

สาธารณูปโภคได้ อันมีผลให้ต้องกำหนดข้อบัญญัติเกี่ยวกับการปรับปรุง-ก่อสร้างสาธารณูปโภค
 ขึ้นใหม่

- การฟื้นฟูซ่อมแซมอาคาร เช่น การฟื้นฟูและอนุรักษ์อาคารทางประวัติศาสตร์
- การฟื้นฟูอาคารที่ถูกปล่อยร้างให้เป็นที่พักอาศัย
- การทาสีตัวของอาคารและทรัพย์สิน อันเนื่องมาจากการใช้ประโยชน์ของ
 นักท่องเที่ยว เช่น การใช้สอยอาคาร การเดิน การสัมผัสเทียนจากสภาพการจราจรบนท้องถนน
- มลพิษทางอากาศจากการจราจรบนท้องถนน

3) ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม (Green & Hunter , 1995 : 35)

- ประวัติศาสตร์ ในทางลบอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ทางวัฒนธรรมที่มีมา
 แต่เดิม เช่น การลดลงของพื้นที่เกษตรกรรม การสร้างบ้านตามแบบตะวันตก หรืออาจเกิดการ
 ลักลอบขายโบราณวัตถุ แต่ในทางบวกแล้ว อาจเกิดการส่งเสริมให้มีพิพิธภัณฑ์เฉพาะด้านได้
- ศิลปกรรมท้องถิ่น มักมีการฟื้นฟูให้เด่นชัดขึ้น เช่น การฟื้นฟูเทศกาล วัฒนธรรม
 ท้องถิ่น การแสดงละคร ดนตรี รวมทั้งตลาดสินค้าพื้นเมือง เช่น ภาพเขียน งานปั้น งานทอ อันทำ
 ให้เกิดความต้องการแรงงานฝีมืออีกต่อหนึ่ง
- ภาษา มักเกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของคำในลักษณะของการผสมผสาน
 กันระหว่างภาษาต่างประเทศและภาษาท้องถิ่น
- ศาสนา การปฏิบัติบูชาทางศาสนาค่อย ๆ ลดลง ในขณะเดียวกัน สถานที่สำคัญ
 ทางศาสนาบางแห่งต้องรองรับปริมาณนักท่องเที่ยวที่มากเกินไป
- ประเพณี มักเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามวัฒนธรรมตะวันตกมากขึ้น เช่น เกิด
 การเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจแบบพึ่งพาตนเองไปเป็นการพึ่งพาการส่งออก การแต่งกายเป็น
 แบบตะวันตก อุปนิสัยการกินเปลี่ยนไปมีการดื่มเครื่องดื่มหรือสุราจากต่างประเทศมากขึ้น เวลา
 ว่างมักถูกใช้ไปกับการชมรายการโทรทัศน์ต่างประเทศ
- ค่านิยมและวิถีปฏิบัติ มักปรากฏในรูปของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัว
 การเพิ่มขึ้นของปัญหาโสเภณี-อาชญากรรม การยอมรับทัศนคติจากชาวต่างชาติมากขึ้น เป็นต้น

2.2.4 แนวความคิดในการแก้ไขปัญหาผลกระทบอันเกิดจากการท่องเที่ยว

Butler (1980) ได้สร้างแบบจำลองแสดงวงจรวิวัฒนาการของการท่องเที่ยว (Tourist-
 Arca Cycle of Evolution) ซึ่งเริ่มต้นขึ้นเป็นขั้นตอนจากการค้นพบแหล่งท่องเที่ยว (Exploration) ,
 การบุกเบิกโดยนักท่องเที่ยวกลุ่มแรก (Involvement) , การพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

(Development) , การพัฒนาที่อยู่ในขั้นอิมตัว (Consolidation) จนถึงภาวะหยุดนิ่ง เฉื่อยชา (Stagnation) ดังพิจารณาได้จากแผนภูมิที่ 2-3

แผนภูมิที่ 2-3 แสดงวิวัฒนาการของการท่องเที่ยว

ที่มา : Pearce (1989) , Butler (1980) อ้างถึงใน Hunter , 1995 : 64

เมื่อลำดับขั้นของวิวัฒนาการได้ดำเนินมาอยู่ขั้นสุดท้าย คือ ภาวะหยุดนิ่ง เฉื่อยชา การเข้ามาบริหารจัดการโดยภาครัฐหรือเอกชน หรือแม้แต่การปล่อยทิ้งไว้ ย่อมทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ต่างกันออกไป 5 ทาง อันได้แก่ การฟื้นฟูสภาพเดิม (Rejuvenation) , การชะลอการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยว (Reduced Growth) , การคงสภาพเดิมไม่เปลี่ยนแปลง (Stabilization) , การเสื่อมโทรมลงตามลำดับเวลา (Decline) และการเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว (Immediate Decline) (Hunter & Green ,1995 : 63-65)

เพราะฉะนั้น ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อสิ่งแวดล้อมประเภทต่าง ๆ ตามที่ได้กล่าวมา สามารถสะท้อนให้เห็นได้ว่า หากไม่สามารถควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวให้อยู่ในระดับที่แหล่งท่องเที่ยวจะรองรับได้ ทรัพยากรประเภทต่าง ๆ ที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ก็จะถูกบริโภคมากขึ้นอย่างเลี่ยนไม่ได้ ผลทำยสุดท้ายก็คือ แหล่งท่องเที่ยวแห่งนั้นมีแนวโน้มจะเสื่อมโทรมลง

ความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity) จึงกลายเป็นประเด็นสำหรับการพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมีฐานมาจากความคิดเรื่องการรักษาระดับการพัฒนาและระดับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ในขณะเดียวกัน ก็สามารถสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ขีดระดับในการรองรับการพัฒนาหรือการใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยว ซึ่งไม่ก่อความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อมประเภทใด ๆ แต่ก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาและการอนุรักษ์ (Edward , 1994 : 63) นอกจากนี้ O'Reilly (1986) ยังได้แยกประเภทของความสามารถในการรองรับไว้ 4 กลุ่มดังนี้ (Hunter & Green , 1995 : 67)

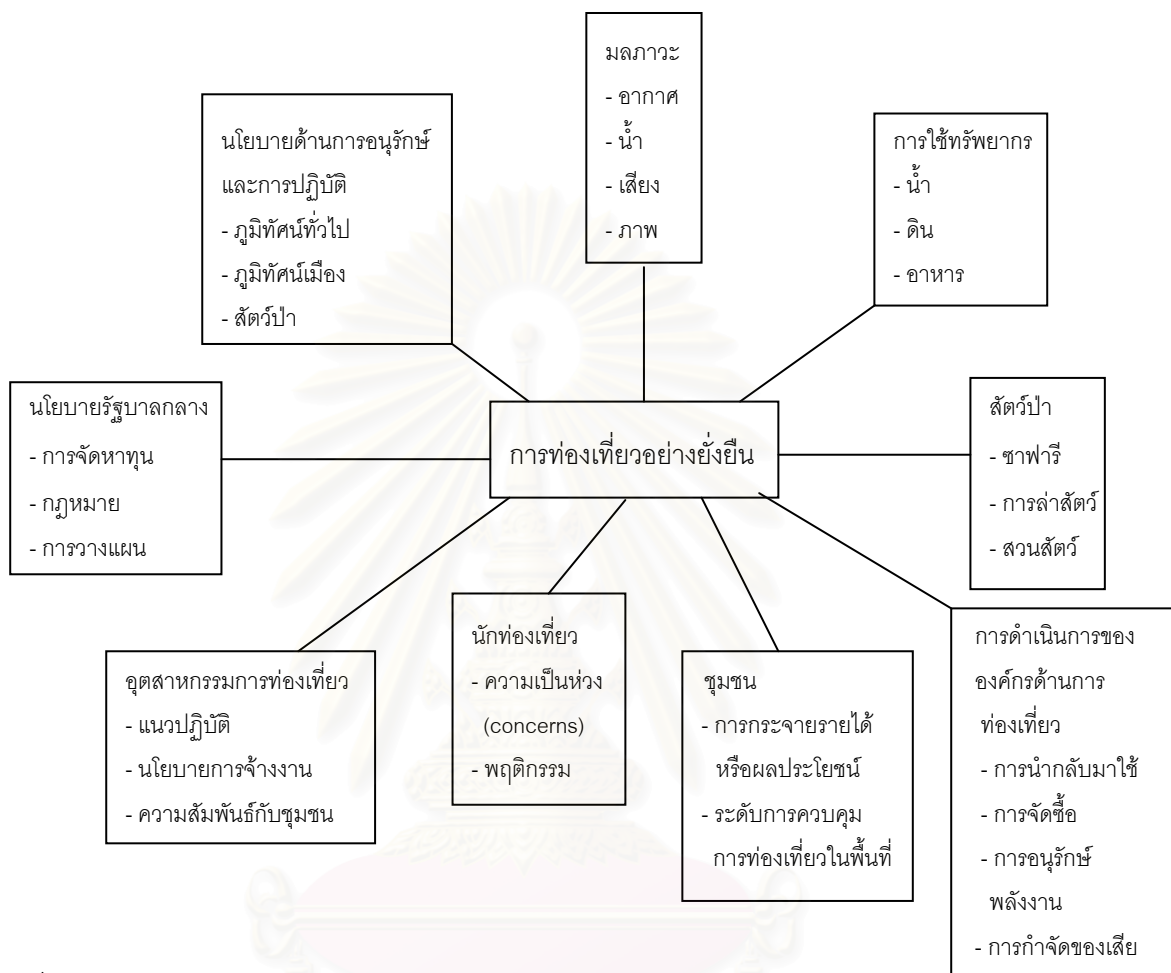
- ความสามารถในการรองรับด้านกายภาพ หมายถึง ขีดจำกัดของสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ณ ระดับหนึ่ง ซึ่งยังไม่ก่อปัญหาสิ่งแวดล้อม
- ความสามารถในการรองรับด้านการรับรู้ หมายถึง ระดับต่ำสุดของนักท่องเที่ยวซึ่งพอใจในสถานที่นั้นก่อนจะเลือกเดินทางไปที่อื่น
- ความสามารถในการรองรับด้านสังคม หมายถึง ระดับความทนได้ของคนในพื้นที่ หรือจำนวนนักท่องเที่ยว ณ ปริมาณหนึ่ง ซึ่งนักท่องเที่ยวอีกกลุ่มหนึ่งยอมรับได้
- ความสามารถในการรองรับด้านเศรษฐกิจ หมายถึง ความสามารถของพื้นที่ในการรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกในท้องถิ่น

2.2.5 แนวความคิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism)

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (sustainable tourism) พัฒนามาจากแนวคิดเรื่องการพัฒนาอย่างยั่งยืน (sustainable development) ปัจจุบันความหมายของคำว่า “การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน” ยังคงมีความหมายที่กว้างและไม่มีแนวคิดที่ชัดเจน หรือมีความหมายเฉพาะเจาะจง การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจึงตีความได้หลากหลาย และยังไม่มียุทธศาสตร์แบบของการท่องเที่ยวที่ถือว่าทำให้เกิดความยั่งยืนที่สุด (J. Swarbrooke, 200 : 45)

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่างๆ มากมาย อาทิเช่น นโยบายด้านการอนุรักษ์และการปฏิบัตินโยบายจากรัฐบาลกลาง การใช้ทรัพยากรชุมชนนักท่องเที่ยว เป็นต้น สามารถแสดงได้ดังแผนภูมิ (J. Swarbrooke, 2000 : 16)

แผนภูมิที่ 2-4 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

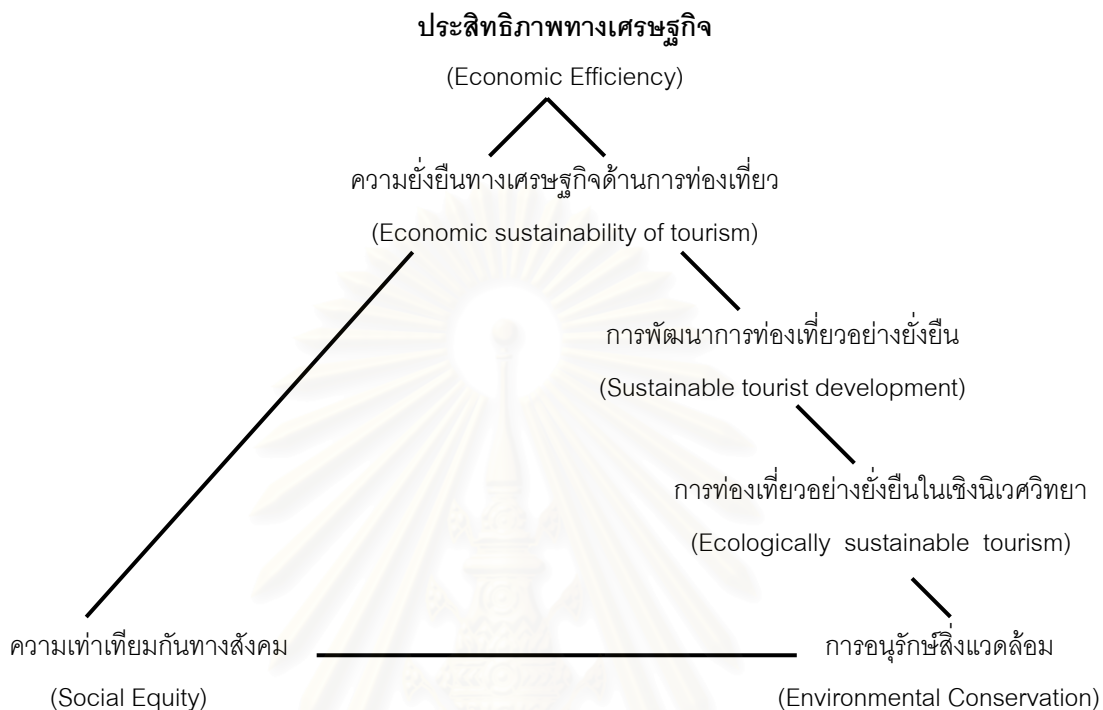

ที่มา : John Swarbrooke (2000 : 16)

การท่องเที่ยวจะส่งผลกระทบต่อด้านสิ่งแวดล้อมเศรษฐกิจและสังคมเป็นหลัก การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนถือเป็นการเพิ่มผลกระทบทางบวกให้เกิดขึ้นมากที่สุด ขณะเดียวกันก็ลดผลกระทบทางลบให้น้อยที่สุด (maximizing the impacts which are positive and minimizing the negative ones) ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมเศรษฐกิจและสังคมในเรื่องการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เป็นดังแผนภูมิดังนี้ (J. Swarbrooke, 2000 : 83)

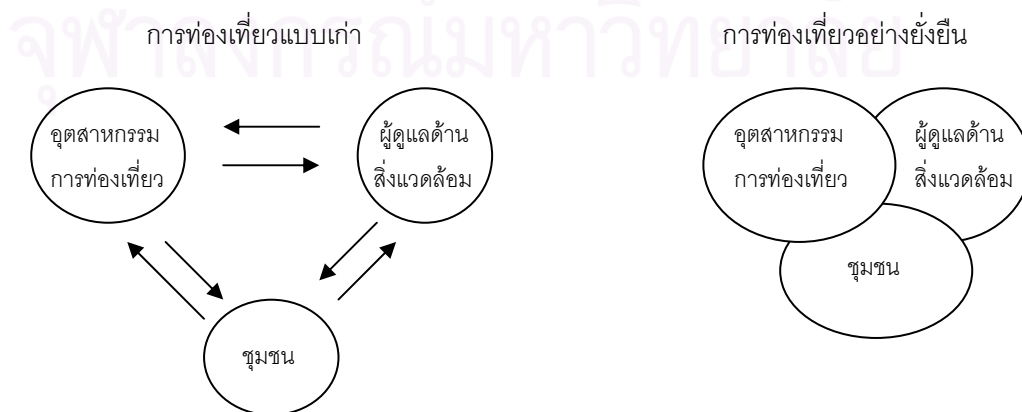
แผนภูมิที่ 2-5 ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม ในประเด็นเรื่องการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ที่มา : John Swarbrooke (2000 : 83)

นอกจากนี้ในส่วนของผู้เกี่ยวข้อง (stakeholders) กับประเด็นเรื่องการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน มีความเปลี่ยนแปลงในเรื่องความสัมพันธ์ของผู้เกี่ยวข้องหลักคือ ทุกฝ่ายจะต้องเข้ามามีส่วนร่วม สนับสนุน และเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวกันมากขึ้น จึงจะช่วยขจัดข้อขัดแย้งและทำให้การท่องเที่ยวพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ ต่างจากรูปแบบเดิมที่ทุกฝ่ายไม่ได้ร่วมมือกันอย่างเป็นรูปธรรมเพียงแต่รู้ว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างกัน (J. Swarbrooke, 2000 : 150)

แผนภูมิที่ 2-6 รูปแบบการท่องเที่ยวเดิมและรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ที่มา : John Swarbrooke (2000 : 150)

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจะต้องให้ความสำคัญในเรื่อง

- การจัดตั้งองค์กรและโครงสร้างการบริหารจัดการที่จำเป็นกับการท่องเที่ยว เช่น ท้องถิ่นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ธุรกิจเพื่อการท่องเที่ยว หน่วยงานของรัฐ เป็นต้น
- การได้รับและนำเครื่องมือ (instruments) ไปใช้บริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม
- การตรวจสอบติดตามและประเมินผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

(Greg Richards and Derek Hall, 2000 : 63)

นอกจากนี้ วท. (2540) ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง “การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน โดยมีการปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่าง ๆ ของอนุชนรุ่นหลัง การท่องเที่ยวที่มีความหมายถึง การจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย”

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจึงมีหลักการดังนี้ (Shirley , 1993 อ้างถึงใน วท ,2540)

- 1) Using Resource Sustainably คือ การอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดี ทั้งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม เป็นสิ่งสำคัญ และเป็นแนวทางการทำธุรกิจในระยะยาว
- 2) Reducing Over-consumption and Waste คือ ลดการบริโภคที่มากเกินไป ความจำเป็น และการลดของเสีย จะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการทำนุบำรุงสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายในระยะยาว และเป็นการเพิ่มคุณภาพของการท่องเที่ยว
- 3) Maintainance Diversity คือ การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม
- 4) Integrating Tourism into Planning คือ การประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้ากับกรอบแผนกลยุทธ์ การพัฒนาแห่งชาติ การพัฒนาท้องถิ่น และการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- 5) Supporting Local Economics คือ การท่องเที่ยวที่รองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยพิจารณาด้านราคาและคุณค่าของสิ่งแวดล้อมไว้
- 6) Involving Local Communities คือ การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของท้องถิ่นในสาขาการท่องเที่ยว ไม่เพียงแต่สร้างผลตอบแทนแก่ประชากรและสิ่งแวดล้อมโดยรวม แต่ยังช่วยยกระดับคุณภาพการจัดการการท่องเที่ยวอีกด้วย

7) Consulting Stakeholders and the Public คือ การปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอ ระหว่างผู้ประกอบการ ประชาชนท้องถิ่น องค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมแก้ปัญหาและลดข้อขัดแย้งในผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน

8) Training Staff คือ การฝึกอบรมบุคลากร โดยสอดคล้องแนวคิดและวิธีปฏิบัติ ในการพัฒนาแบบยั่งยืนต่อบุคลากรท้องถิ่นทุกระดับ .

9) Marketing Tourism Responsibly คือ การตลาดที่จัดเตรียมข้อมูลข่าวสารอย่างพร้อมมูล จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและเคารพในสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว

10) Undertaking Research คือ การวิจัยและการติดตามตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต่อการช่วยแก้ปัญหา และเพิ่มผลประโยชน์ต่อแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และนักลงทุน

สรุปแนวคิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน คือ กิจกรรมการท่องเที่ยวจะต้องสามารถดำรงอยู่ได้ มีนักท่องเที่ยวมาเยือนอย่างสม่ำเสมอ ทรัพยากรการท่องเที่ยวยังคงรักษาความดึงดูดใจไว้ได้ไม่เสื่อมคลาย กิจกรรมบริหารมีกำไร แม้ต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการให้บริการอยู่เสมอ ผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม จะต้องไม่มี หรือมีน้อยที่สุด มีแต่การจัดการอย่างยั่งยืนเท่านั้น จึงจะสามารถคงความยั่งยืนของการท่องเที่ยวไว้ได้ (วท,2540 : 2 – 12)

2.2.6 แนวความคิดการวางแผนการท่องเที่ยว

เพื่อให้การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คือ สร้างผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมประเภทต่าง ๆ อย่างน้อยที่สุด แต่สร้างความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยวมากที่สุด จึงสมควรมีการวางแผนเสียแต่เนิ่น ๆ เนื่องจากเป็นกระบวนการที่นำมาซึ่งข้อดีต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ทราบถึงทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยว และความเป็นไปได้ของการพัฒนา
- เป็นแนวทางในการคงสภาพอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม เพื่อให้ใช้ประโยชน์ได้ถึงอนาคต
- เป็นแนวทางสร้างความเชื่อมโยงกับภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ เนื่องจากมีความต่อเนื่องกับแผนพัฒนาในระดับต่าง ๆ
- เป็นเครื่องมือสำหรับการตัดสินใจของภาครัฐและเอกชน

- เป็นแนวทางประสานผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างธุรกิจประเภทต่าง ๆ ที่เป็นหน่วยบริการการท่องเที่ยว
- เป็นแนวทางสร้างสมดุลย์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว
- เป็นการสร้างโครงสร้างทางกายภาพที่เป็นระเบียบ อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวได้ดี
- เป็นแนวทางมาตรฐานสำหรับการวางแผนเฉพาะจุด
- เป็นการสร้างกรอบการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในการลงทุนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว
- เป็นพื้นฐานสำหรับการติดตามความก้าวหน้าได้อย่างต่อเนื่อง (สรุป Edward, 1994 :3-4)

กระบวนการวางแผน

การวางแผนเพื่อบริหารจัดการการท่องเที่ยว มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความร่วมมือและความคิดเห็นจากบุคคลหลายฝ่าย ซึ่ง Edward (1994) ได้จำแนกเป็น 2 ฝ่าย คือ กลุ่มที่มีบทบาทหลัก ได้แก่ นักวางแผน ผู้เชี่ยวชาญตลาดการท่องเที่ยว นักเศรษฐศาสตร์การท่องเที่ยว นักวางแผนโครงสร้างคมนาคม และกลุ่มที่มีบทบาทรอง ได้แก่ นักนิเวศวิทยา นักสิ่งแวดล้อม นักสังคมศาสตร์ นักมานุษยวิทยา ผู้เชี่ยวชาญด้านการวางแผนอัตราค่าจ้างแรงงาน ผู้เชี่ยวชาญองค์การการท่องเที่ยว ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายการท่องเที่ยว ผู้เชี่ยวชาญด้านการโรงแรมและการบริการ สถาปนิกผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างสาธารณูปการ นักวางแผนการคมนาคมขนส่ง เป็นต้น

การทบทวนแนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้รวบรวมกระบวนการวางแผนเพื่อบริหารจัดการการท่องเที่ยวไว้ 2 กระบวนการ ตามข้อเสนอแนะของ Edward และ Kaiser & Uelber ซึ่งแสดงรายละเอียดได้ดังนี้

1) กระบวนการวางแผน ข้อเสนอแนะของ Edward (1994)

ขั้นที่ 1 การศึกษาเบื้องต้น (Study Prepararion) เป็นขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อกำหนดโครงการ (TOR:Term ov Reference) ซึ่งประกอบไปด้วย การเลือกคณะผู้วางแผน การแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุม รวมไปถึงประเด็นการตัดสินใจในเรื่องเศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม โดยการปฏิบัติในขั้นตอนนี้จะเป็นการชี้แนะว่าการฟื้นฟู-ปรับปรุง หรือพัฒนาจะดำเนินไปในทิศทางใด และจะขยายตัวต่อเนื่องไปในอนาคตอย่างไร ทั้งนี้จะต้องสร้างกรอบระยะเวลาของการดำเนินการไว้ด้วย

ขั้นที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Detenuination of Objectives) เป็นการระบุความต้องการหรือผลลัพธ์ท้ายสุดที่ต้องการให้เกิดขึ้น ซึ่งจะต้องมีความสมดุลย์กันระหว่างประเด็นเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งควรจะต้องมีความสอดคล้องกับแผนระดับต่าง ๆ ด้วย

ขั้นที่ 3 การสำรวจองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง (Survey of all Elements) ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและปริมาณที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยว อันได้แก่

- รูปแบบและแนวโน้มของการท่องเที่ยวในระดับภูมิภาค/ระดับชาติ
- ลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่มีผลผลิตและลักษณะการบริการที่คล้ายคลึงกัน ดึงดูดลูกค้ากลุ่มเดียวกัน โดยศึกษาถึงศักยภาพและข้อจำกัด

- จำนวนและลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยวและแนวโน้มในอนาคต
- กิจกรรมที่มีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยว
- ที่พัก สิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ
- รูปแบบการใช้ที่ดินและการถือครองที่ดิน
- กิจกรรมทางเศรษฐกิจและการจ้างงาน
- แผนพัฒนากายภาพ สภาพเศรษฐกิจ สังคม และแผนพัฒนากำลังแรงงาน
- ลักษณะและคุณภาพของสภาพแวดล้อม รวมทั้งรูปแบบทางสถาปัตยกรรม
- รูปแบบทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาพื้นที่
- การจัดการศึกษา โครงการอบรมวิชาชีพแก่แรงงานในพื้นที่
- โครงสร้าง การบริหารงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่
- นโยบายและการลงทุน
- กฎระเบียบ ข้อบังคับในปัจจุบัน

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ได้ความเข้าใจในภาพกว้าง ในประเด็นต่อไปนี้

- ตลาดการท่องเที่ยว
- อุปทานที่พัก โครงสร้างบริการพื้นฐานและแรงงานบริการ
- รูปแบบการคมนาคมขนส่งที่รองรับนักท่องเที่ยวได้
- ผังโครงสร้างสำหรับการพิจารณาความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
- ศักยภาพและปัญหาของการพัฒนา

ขั้นที่ 5 การสร้างนโยบายและแผน เป็นขั้นตอนการร่างนโยบาย เพื่อเตรียมผังโครงสร้างทางกายภาพ โดยเริ่มต้นจากการสร้างแผนทางเลือก (Alternative Scenario) เพื่อการประเมินผล กล่าวคือ แผนทางเลือกแต่ละแผนจะถูกประเมินด้วยเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สอดคล้องในทางเดียวกันกับวัตถุประสงค์ ซึ่งแผนที่ดีที่สุดจะถูกเลือกและได้รับการปรับปรุงในบางส่วน แต่ทั้งนี้ในขั้นตอนของการเลือกควรเปิดโอกาสให้บุคคลหลายกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมด้วย

ขั้นที่ 6 การประกาศใช้แผนอย่างเป็นทางการ

ขั้นที่ 7 การนำไปปฏิบัติและติดตามผล ทั้งระหว่างที่ใช้แผนและหลังใช้แผน

2) กระบวนการวางแผนตามข้อเสนอแนะของ Kaiser & Helber

ขั้นที่ 1 การทำความเข้าใจสถานการณ์การท่องเที่ยวด้วยการลงไปสัมผัสปัญหาในพื้นที่ รวมทั้งศึกษาเชิงภาคสนาม แต่ทั้งนี้ การศึกษาควรทำในระยะเวลาอันสั้น เพื่อประหยัดต้นทุนการดำเนินโครงการ

ขั้นที่ 2 การสำรวจสภาพพื้นที่เบื้องต้น เพื่อการตัดสินใจวางแผน จากนั้นจึงตั้งวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผน เช่น การสร้างงานใหม่ การจำกัดระดับผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรม

ขั้นที่ 3 การศึกษาความเหมาะสมของแผน เป็นการศึกษาในแนวกว้าง เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการ ซึ่งสิ่งสำคัญของขั้นตอนนี้คือ การกระตุ้นให้คนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาด้วย และผลลัพธ์ที่จะได้ก็คือ แนวความคิดและวัตถุประสงค์ในเชิงลึก มีข้อมูลพื้นฐานสนับสนุนและสามารถสร้างเป็นกรอบของโครงการได้

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ตลาดและทรัพยากร เป็นการรวบรวมข้อมูลกลุ่มเป้าหมายและส่วนแบ่งทางการตลาด โดยตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ ได้แก่ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ สถานบันเทิงและสันทนาการ โครงสร้างพื้นฐานสำหรับรองรับนักท่องเที่ยว อุตสาหกรรมสนับสนุน เงินทุน แรงงาน และทัศนคติของรัฐ เป็นต้น

ขั้นที่ 5 การวางกรอบแนวความคิด เป็นการนำผลของการวิเคราะห์ตลาดมาสร้างภาพจำลองลักษณะพื้นที่โครงการ โดยสิ่งที่มีอยู่ภายในกรอบแนวความคิด อาจได้แก่ ภาพรวมของโครงการ จุดแข็งของทรัพยากรที่จะนำมาพัฒนา เป้าหมายและผลประโยชน์ตอบแทนของสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ทั้งนี้ ต้องพิจารณาควบคู่ไปกับความต้องการโครงสร้างพื้นฐานของนักท่องเที่ยว นโยบายการใช้ที่ดิน รูปแบบทางสถาปัตยกรรมและนโยบายการลงทุน

ขั้นที่ 6 การสอบถามความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกระดับ

ขั้นที่ 7 การวางแผนแม่บท ซึ่งครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้

- ขนาดและการจัดสรรการใช้ที่ดิน
- ผังสาธารณูปโภค สาธารณูปการ
- ขอบเขตและขนาดพื้นที่ใช้สอยของนักท่องเที่ยว
- การออกแบบทางสถาปัตยกรรมและมาตรฐานการพัฒนาอาคาร
- ภูมิทัศน์โดยรอบ
- การจัดโซนนิ่งและระเบียบการใช้ที่ดิน
- ผังเวลาสำหรับการทำงาน
- การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนโครงการ
- กฎระเบียบข้อบังคับสำหรับการลงทุนโดยภาคเอกชน
- โครงการพัฒนาบุคลากร เช่น ทักษะฝีมือ การบริหาร การจ้างงาน ฯลฯ

ขั้นที่ 8 การใช้แผน ในระยะนี้รัฐจะออกกฎหรือนโยบาย รวมทั้งงบประมาณและโครงการกระตุ้นตามแผน ฝ่ายสถาบันการเงินและนักลงทุนจะจัดการเรื่องเงิน ส่วนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องก็จะสร้างที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ทั้งนี้ ต้องอาศัยการประสานงานที่ดีเพราะมีความซับซ้อนมาก

ขั้นที่ 9 การควบคุมให้เป็นไปตามแผน

ขั้นที่ 10 การประเมินผลและปรับปรุง โดยติดตามอย่างต่อเนื่อง

2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับชุมชน

2.3.1 ความหมายของชุมชนและองค์กรชุมชน

ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ร่วมกันในที่ใดที่หนึ่ง โดยมีความรู้สึกผูกพันเป็นอันเดียวกัน มีความรู้สึกนึกคิดและสนใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือหลาย ๆ สิ่งคล้ายกัน มีการปฏิบัติต่อกันด้วยความรู้สึกที่ว่าแต่ละคนเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น ดังนั้นชุมชนจึงประกอบด้วย (ทองศักดิ์คุ้ม ไข่น้ำและคณะ , 2534)

- 1) คน (People)
- 2) อาณาบริเวณ (Area)
- 3) ความสนใจร่วมกัน (Common Interest)
- 4) การปฏิบัติต่อกัน (Interaction)

5) ความสัมพันธ์ของสมาชิก (Relationship)

Baker Brownell (1950) ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนกลุ่มหนึ่งซึ่งรู้จักกันดี และอาศัยอยู่ในท้องถิ่นหนึ่ง ซึ่งหมายรวมไปถึงละแวกบ้านหนึ่ง หมู่บ้านหนึ่งหรือบางทีก็จะหาขอบเขตไม่ได้เลยก็ได้ Brownell ได้สรุปลักษณะสำคัญของชุมชนไว้ 5 ประการดังนี้

1. เป็นกลุ่มคนที่รู้จักคุ้นหน้ากันในกลุ่มชุมชน
2. ประกอบด้วยกลุ่มอายุ เพศ ความมีทักษะ หน้าที่ การบริการที่แตกต่างกันไปแต่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
3. เป็นกลุ่มที่ร่วมมือกันสำหรับทำกิจกรรมที่สำคัญสำหรับชีวิตภายในชุมชนพร้อมกัน
4. เป็นกลุ่มที่มีความรู้สึกว่ามีความเป็นเจ้าของชุมชน และมีความยึดมั่นอยู่กับชุมชน
5. เป็นกลุ่มเล็ก ๆ เช่น เป็นครอบครัว หมู่บ้าน หรือเป็นเมืองเล็ก ๆ ซึ่งแต่ละคนจะรู้จักสมาชิกคนอื่น ๆ เป็นอย่างดี เมื่อกลุ่มมีจำนวนมากขึ้นจนคนไม่สามารถจะรู้จักกันได้อย่างดีตลอดแล้ว ชุมชนนั้นก็หายไปทันที

ประเวศ วะสี (2540 : 33) ได้ให้ความหมายของชุมชนว่า “ความเป็นชุมชนอาจหมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งเท่าใดก็ได้ มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารหรือรวมกลุ่มกัน มีความเชื่ออาทรต่อกัน มีการเรียนรู้ร่วมกันในการกระทำมีการจัดการ เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน”

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2525 : 6) ให้ความหมายว่า “ชุมชน หมายถึง องค์การทางสังคมอย่างหนึ่งที่มีอาณาเขตครอบคลุมท้องถิ่นหนึ่ง และปวงสมาชิกสามารถบรรลุถึงความต้องการพื้นฐานส่วนใหญ่ได้ และสามารถแก้ไขปัญหาส่วนใหญ่ในชุมชนของตนเองได้”

กาญจนา แก้วเทพ (2538 : 14) กล่าวถึงชุมชนว่า “ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในอาณาเขตบริเวณเดียวกัน มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด มีฐานะและอาชีพที่คล้ายคลึงกัน มีลักษณะของการใช้ชีวิตร่วมกัน มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ตั้งแต่ระดับครอบครัวไปสู่ระดับเครือญาติ จนถึงระดับหมู่บ้านและระดับเกินหมู่บ้าน และผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชน มีความรู้สึกว่าเป็นคนชุมชนเดียวกัน นอกจากนี้ ยังมีการดำรงรักษาคุณค่าและมรดกทางวัฒนธรรมและศาสนาถ่ายทอดไปยังลูกหลานอีกด้วย”

สนธยา พลศรี (2533 : 9) ได้กล่าวถึงชุมชนในฐานะหน่วยทางสังคม โดยการแบ่งชุมชนออกเป็นลักษณะต่าง ๆ ได้แก่

1. การแบ่งตามจำนวนพลเมือง เช่น หมู่บ้าน เมือง นคร เป็นต้น

2. การแบ่งตามพื้นฐานทางเศรษฐกิจ เช่น ชุมชนอุตสาหกรรม ชุมชนการปกครอง เป็นต้น

3. การแบ่งตามความสัมพันธ์กับหน่วยงานรัฐ เช่น ศูนย์ผู้อพยพ เป็นต้น

4. การแบ่งตามลักษณะพิเศษของประชากร เช่น ชัยนาทาวน เป็นต้น

5. การแบ่งตามลักษณะทางนิเวศวิทยา เช่น ย่านการค้า เหมืองแร่ เป็นต้น

6. การแบ่งตามลักษณะกิจกรรมทางสังคม เช่น ศูนย์การขนส่ง เป็นต้น

7. การแบ่งตามหน่วยการปกครอง เช่น หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ เป็นต้น

8. การแบ่งตามลักษณะความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคม เช่น ชุมชนชนบท ชุมชนเมือง

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2536 : 10-13) แบ่งชุมชนออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะของชุมชนแบ่งตามการบริหารการปกครอง ซึ่งแบ่งโดยการพิจารณาจากลักษณะการปกครองของไทย ได้แก่ ชุมชนหมู่บ้าน ชุมชนเขตสุขาภิบาล ชุมชนเขตเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง เทศบาลนคร และกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

2. ลักษณะของชุมชนแบ่งตามกิจกรรมทางสังคม ได้แก่ ชุมชนเกษตรกรรม ชุมชนศูนย์การค้า ศูนย์กลางขนส่ง เขตอุตสาหกรรม ชุมชนศูนย์กลางของการบริการ

3. ลักษณะของชุมชนแบ่งตามความสัมพันธ์ของบุคคลในสังคม เป็นการแบ่งชุมชนในแง่ของความสัมพันธ์ทางสังคม ได้แก่ ชุมชนชนบท ชุมชนเมือง

Poplin , 1972 (อ้างถึงใน ดารณี ถวิลพิพัฒน์กุล (2536 : 12) ชุมชนสามารถพิจารณาได้สามลักษณะคือ เป็นหน่วยของถิ่นที่อยู่ (Territorial Unit) หน่วยของการวัดองค์การทางสังคม (Social Organization Unit) และหน่วยจิตใจและวัฒนธรรม (Psychocultural Unit)

ในแง่ของหน่วยท้องถิ่นที่อยู่โดยทั่วไปแล้วมักเกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติ และมีเส้นทางคมนาคมผ่าน ในขณะที่ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่มีอิทธิพลต่อชีวิตของผู้คนในชุมชน มนุษย์ก็จะปรับและดัดแปลงสภาพทางกายภาพของชุมชนตามความต้องการของตน ตามกฎหมาย ค่านิยม และกิจกรรมของคนในชุมชน

ในแง่ของหน่วยการจัดองค์กรทางสังคม ชุมชนถูกมองว่าเป็นระบบสังคมอันหนึ่งซึ่งประกอบด้วยระบบย่อย ๆ ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่น อันได้แก่ การถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ให้แก่สมาชิกของสังคม การควบคุมทางสังคม การมีส่วนร่วมในสังคม การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ตลอดจนการผลิต การบริโภค และการกระจายสินค้าและบริการภายในชุมชน

ในแง่ของหน่วยทางจิตใจและวัฒนธรรม ความรู้สึกที่ว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน เป็นความผูกพันร่วมกันของคนที่อยู่อาศัยอยู่ในชุมชนนั้น การที่คนมีความรู้สึกว่าเขาเป็นคนถิ่นนั้นถิ่นนี้ ทำให้เขาเกิดความรู้สึกมั่นคงเพราะมีที่ยึดเหนี่ยว ความรู้สึกนี้ เรียกว่า Community sentiment มีอยู่เพราะสมาชิกของชุมชนมีค่านิยมกฎเกณฑ์ของสังคม เช่น อาชญากรรม โรคจิต ความไม่สงบทางสังคม ซึ่งทำให้การควบคุมทางสังคมทำได้ลำบาก

องค์กรชุมชนหรือองค์กรชาวบ้าน (นลินี ตันธุนิตย์ , 2538 : 1) ได้ให้ความหมายขององค์กรชาวบ้านไว้หลายความหมายดังนี้

- 1) องค์กรชาวบ้านในความหมายของการรวมกลุ่มทำกิจกรรมในหมู่บ้าน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ธนาคารข้าว กลุ่มเกษตรผสมผสาน กลุ่มปศุสัตว์
- 2) องค์กรชาวบ้านในความหมายของการรวมกิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรมในหมู่บ้าน เข้าด้วยกัน
- 3) องค์กรชาวบ้านในความหมายของการประสานกิจกรรมเหมือน ๆ กันในต่างหมู่บ้าน เป็นเครือข่ายกิจกรรมต่างหมู่บ้าน เช่น องค์กรชาวบ้าน เพื่อการพัฒนาอีสาน กลุ่มอิได้น้อย ๆ ฯลฯ เป็นต้น
- 4) องค์กรชาวบ้านในความหมายของการต่อรองกับนโยบายรัฐหรือผลประโยชน์ของชาวบ้านในหลาย ๆ หมู่บ้าน เช่น สมัชชาเกษตรกรรายย่อย เป็นต้น

องค์ประกอบขององค์กรชาวบ้าน (สัมพันธ์ เตชะอธิก , 2540 : 3-8) องค์กรชาวบ้านเป็นระบบใหญ่ระบบหนึ่งของชุมชนที่มีระบบย่อยต่าง ๆ รวมกลุ่มกันเป็นองค์ประกอบที่ทำให้ องค์กรชาวบ้านดำรงอยู่ได้ องค์ประกอบต่าง ๆ จำแนกได้หลายประการ ดังนี้ คือ

- 1) การมีอุดมการณ์ร่วมกัน หมายถึง การมีทัศนคติต่อโลก ต่อสังคม ต่อชุมชนร่วมกัน มีความเข้าใจตรงกัน
- 2) การมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน
- 3) การมีผลประโยชน์ร่วมกัน และการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม และทั่วถึง
- 4) คน คนเป็นองค์ประกอบสำคัญขององค์กรชาวบ้านมีส่วนที่เกี่ยวข้อง คือ ผู้นำสมาชิก ชาวบ้านทั่วไป
- 5) การบริหารจัดการ ถือเป็นเรื่องชี้ขาดความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน โดยเฉพาะทุกกิจกรรมมีเรื่องเงิน คน เข้าไปเกี่ยวข้อง จึงจำเป็นต้องอาศัยการจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. การตัดสินใจร่วม
2. โครงสร้างและบทบาทหน้าที่
3. สถานที่และวัสดุอุปกรณ์
4. กฎ กติการ่วมกัน
5. การสื่อสารระหว่างผู้นำกับสมาชิกองค์กรชาวบ้าน
6. การควบคุมการตรวจสอบ

6) กิจกรรม เช่น กิจกรรมด้านเกษตร กิจกรรมด้านสังคม กิจกรรมด้านการเมือง กิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม เหล่านี้เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำสมาชิกชาวบ้าน ให้ทำงานร่วมกันและเป็นกิจกรรมที่ต้องการความต่อเนื่อง เพื่อแก้ปัญหาหรือช่วยเสริมสร้างชีวิตชาวบ้านให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

7) งบประมาณ เพื่อที่จะสามารถดำเนินงานไปได้ด้วยดี จำเป็นจะต้องมีการระดมทุน ทั้งภายในและภายนอกเพื่อทำกิจกรรมได้

2.3.2 ลักษณะชุมชนริมน้ำในแถบที่ราบลุ่มภาคกลาง

ฤทัย ใจจงรัก (2518) กล่าวถึง บ้านริมน้ำ มีการปลูกที่พักอาศัยและร้านค้า เรียงรายไปตามลำน้ำหรือใกล้ทะเล ด้านหลังจะเป็นสวนถัดดอกไปจะเป็นทุ่งนา มีวัดเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน การขยายตัวจะเป็นไปตามลำน้ำทางยาว ซึ่งมีลักษณะเป็น Linear Pattern รูปแบบการตั้งถิ่นฐานลักษณะที่ยากต่อการพัฒนาหรือปกครอง

ไพฑูริย์ เครื่องแก้ว ณ ลำพูน (2518) ชุมชนริมน้ำจึงหมายถึง ชุมชนที่มีอาคารบ้านเรือนสิ่งปลูกสร้างเรียงรายตามริมน้ำ และเป็นชุมชนที่มีความเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับแม่น้ำ ลำคลอง มีลักษณะคล้ายกับชุมชนชนบท มีการประกอบอาชีพแบบสังคมเกษตรกรรม มีความผูกพันกับครอบครัวและสืบสานวัฒนธรรม ยึดมั่นในวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีแบบท้องถิ่น

สุเมธ ชุมสาย ณ อยุธยา (2529) ในหนังสือ น้ำ : ป่อเกิดแห่งวัฒนธรรมไทย กล่าวถึง บริเวณลุ่มแม่น้ำและบริเวณที่ราบต่ำในเอเชียอาคเนย์นั้น น้ำจะค่อย ๆ ไหลหลากไปสู่ทะเล น้ำจึงมีค้างอยู่ทั่วไปเพราะมิได้ไหลผ่านหายไปอย่างรวดเร็วดังเช่นในบริเวณภูเขาซึ่งมีความลาดเอียงสูง เมื่อเป็นเช่นนี้การกักเก็บน้ำจึงไม่จำเป็นมนุษย์ในแถบนี้จึงไม่จำเป็นต้องควบคุมการใช้น้ำนี้ คือแหล่งอารยธรรมชาวน้ำ (Aquatic Civilization) ซึ่งแตกต่างกับวัฒนธรรมที่มีพื้นฐานมาจากการกักเก็บน้ำ

ส.พลายน้อย (2534) กล่าวถึง พื้นฐานของการดำเนินชีวิต และโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่มีความผูกพันกับการเกษตรกรรมทำให้ชีวิตของคนไทยมีความสัมพันธ์กับแม่น้ำ ลำคลองอย่างมาก ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดก็คือ ชีวิตไทยในคลองบริเวณที่ราบลุ่มภาคกลาง ซึ่งมีลักษณะเป็นชุมชนชาวสวน อาศัยคลองเป็นปัจจัยผลิตพืชผล และเป็นแหล่งขายผลผลิต โดยใช้เส้นทางน้ำ มีผู้คนตั้งบ้านเรือนริมน้ำ มีการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าและกิจกรรมตามแนวลำคลอง ลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ประชากรมีความคล้ายคลึงกัน การบริการทางด้านปัจจัยสี่เป็นหลัก การติดต่อสื่อสารเป็นแบบปากต่อปาก

พรพนทิพย์ เปี่ยมพุกทากุล (2537) กล่าวถึง ชุมชนริมน้ำดำเนินสะดวกว่า มีลักษณะเป็นชุมชน ชาวสวนพึ่งพาแหล่งน้ำในทุก ๆ ด้าน ตั้งแต่การตั้งถิ่นฐาน การเพาะปลูก การอุปโภค และบริโภค การคมนาคมขนส่งและการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ทางน้ำ โดยมีงานการค้าริมน้ำและตลาดน้ำเป็นศูนย์กลางหลักของชุมชน

สุนทร ชูตินทรานนท์ (2540) กล่าวถึง ชุมชนริมน้ำอยุธยาว่า วิถีชีวิตของผู้คนมีความผูกพันแนบแน่นกับสายน้ำ การตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนจะตั้งอยู่ริมน้ำ หลังบ้านมักจะเป็นสวน ถัดออกไปจะเป็นทุ่งนา ถัดจากทุ่งนาเป็นป่าละเมาะ จากริมน้ำถึงพื้นที่เพาะปลูกเชื่อมด้วยคลองเล็ก ๆ ซึ่งมาจากแม่น้ำ การปลูกสร้างเรือนที่อยู่อาศัยจะสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตที่กลมกลืนกับธรรมชาติ การเลือกใช้วัสดุจะผสมความเชื่อทางศาสนา

เทิดศักดิ์ เตชะกิจขจร (2541) กล่าวถึง รูปแบบและลำดับการพัฒนาชุมชนริมน้ำว่ามีต้นกำเนิดของแนวความคิดโครงสร้างพื้นฐาน และลำดับของปฏิสัมพันธ์ที่มีจุดเกี่ยวเนื่องกัน โดยที่ไม่ตัดขาดกับ “น้ำ” แต่จะอยู่ใกล้ชิดกับ “น้ำ” ภายในขอบเขตและระยะที่คงที่อยู่เสมอ

2.3.3 แนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน (People 's participation) ได้มีการพูดถึงกันอย่างกว้างขวาง นับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525 - 2529) ได้กำหนดให้มีการพัฒนาชนบทแนวใหม่ และส่งเสริมให้ประชาชนและองค์กรประชาชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างกว้างขวาง โดยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 5 ได้ให้คำจำกัดความว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนคือ การกระจายอำนาจบริหารและส่งเสริมให้ท้องถิ่นปกครองตนเอง โดยหลักการเคารพเจตนารมณ์ของประชาชนในแต่ละตำบล เป็นการวางรากฐานการบริหารในระบบประชาธิปไตย เพื่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ ซึ่งคำกล่าวนี้แสดงถึงความตั้งใจที่จะดึงประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมและสร้างความเจริญแก่ชุมชนของตนเอง (สถาบันเทคโนโลยีพัฒนาชนบท , 2540 : 17)

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่าง ๆ กันดังนี้ (อ้างถึงในสถาบันเทคโนโลยีการพัฒนาระบบ, 2540)

อภิชัย พันธเสน (2539) ได้กล่าวว่า แท้จริงแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนได้แก่อำนาจการตัดสินใจที่เน้นในเรื่องอำนาจและการควบคุม โดยการมีกิจกรรมร่วมกันของประชาชนที่ไม่เคยมีส่วนเกี่ยวข้องในทางปฏิบัติ คำว่า การมีส่วนร่วมนั้นเป็นผลมาจากการต่อสู้ในทางรูปธรรมและการขัดแย้งทางสังคม

เรืองโรจน์ จอมสืบ และคณะ (2540) อธิบายว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ประชาชนเข้ามาร่วมกันคิดร่วมกันตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบดูแลบำรุงรักษา ร่วมติดตามประเมินผลในกิจกรรมเพื่อส่วนรวม ซึ่งหัวใจของการมีส่วนร่วม คือ “การตัดสินใจ” ถ้าประชาชนได้ตัดสินใจที่จะทำ/ไม่ทำ/ไม่ชอบ รับ/ไม่รับ ในกิจกรรมใด ก็ถือว่าประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า เกิดจากแนวคิด 3 ประการ คือ

- 1) ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดความสนใจและความห่วงกังวลส่วนบุคคล ซึ่งบังเอิญพ้องต้องกัน กลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม
- 2) ความเดือดร้อน และความไม่พึงพอใจร่วมกัน ที่มีอยู่ต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้น ผลักดันให้มุ่งไปสู่การรวมกลุ่ม วางแผน และลงมือกระทำร่วมกัน
- 3) การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา การตัดสินใจรวมกันนี้ จะต้องรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความคิดริเริ่ม การกระทำที่ตอบสนองความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2534) กล่าวถึง สาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาว่าหมายถึง การที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และการร่วมมือในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง

สถาบันเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาชนบท จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2540) มีความเชื่อว่า การมีส่วนร่วมจะต้องเริ่มตั้งแต่การได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจและในที่สุดจึงเข้าร่วมปฏิบัติด้วย โดยบุคคลจะเข้าร่วมในกิจกรรมใดด้วยวิญญานนั้น บุคคลนั้นจะต้องมีความเข้าใจปัญหาตนเองและตระหนักถึงสิทธิของตนเองที่มีต่อสิ่งนั้น ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการที่บุคคลได้รับข้อมูลชุดใหม่ที่ช่วยเพิ่มอำนาจทางความคิด และมีโอกาสได้ร่วมวิเคราะห์และตัดสินใจกำหนดเป้าหมายในกิจกรรมเหล่านั้น ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

กระบวนการมีส่วนร่วม

ในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา จะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่จะกำหนดปัญหาและความต้องการด้วยตนเอง โดยเฉพาะในขั้นตอนของการวางแผนแก้ไขปัญหา ดังที่ Cohen and Uphoff (1980, อ้างถึงในปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ : 139-140) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 แบบ คือ

- 1) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ (Decision Making) ประกอบด้วยการริเริ่ม ตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจและตัดสินใจปฏิบัติการ
- 2) การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วยการสนับสนุนทรัพยากร การบริหาร การประสานความร่วมมือ
- 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits) ประกอบด้วยผลประโยชน์ด้านวัสดุ ด้านสังคม และส่วนบุคคล
- 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

กระบวนการการมีส่วนร่วม กระบวนการการมีส่วนร่วมสามารถแบ่งได้ดังนี้ (สุวัฒนา ธาดานิติ, 2543 : 34)

1. การร่วมในการวางแผน (Participation in Planning) คือ การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา กำหนดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมายกำหนดแนวทางดำเนินการ ติดตาม ประเมินผลและตัดสินใจ
2. การร่วมในการดำเนินกิจกรรม (Participation in Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากรและการประสานความร่วมมือ
3. การร่วมในการใช้ประโยชน์ (Participation in Utilization) คือ การนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและควบคุมทางสังคม
4. การร่วมในการได้รับประโยชน์ (Participation in Benefit Evaluation) คือ การแจกจ่ายผลประโยชน์การพัฒนาอย่างยุติธรรม
5. การร่วมในการประเมินผล (Participation in Evaluation) เพื่อประชาชนในชุมชนจะได้ทราบถึงปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ เพื่อร่วมกันดำเนินการหาทางแก้ไขต่อไป

ระดับและขั้นตอนการมีส่วนร่วม

ม.ร.ว.อดิน รพีพัฒน์ , 2537 (อ้างถึงในสุวัฒนา ธาดานิติ , 2543) ประชาชนอาจเข้าร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการพัฒนา 4 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นตอนการค้นหาปัญหา กำหนดสาเหตุของปัญหา จัดลำดับความสำคัญของปัญหา และหาแนวทางแก้ไขปัญหา
2. ขั้นตอนการตัดสินใจ และวางแผนแก้ไขปัญหา
3. ขั้นตอนการปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน
4. ขั้นตอนประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา เพื่อค้นคว้าหาข้อดีและข้อบกพร่อง ซึ่งจะได้นำมาปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานต่อไป

ระดับของการมีส่วนร่วม (อ้างถึงในสุวิธนา ภาดานิติ , 2543) Arnstein (1995) แบ่งลำดับขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ออกเป็น 3 ลำดับชั้น คือ

ขั้นพื้นฐาน วัตถุประสงค์ของการจัดการให้มีส่วนร่วมเป็นเพียงการให้ความรู้แก่ประชาชนเท่านั้น

ขั้นกลาง กลุ่มคนจะมีส่วนร่วมมากขึ้นในการให้ข้อมูลและคำปรึกษา แต่ยังไม่มีความสนใจในการตัดสินใจ

ขั้นสุดท้าย เป็นการมีส่วนร่วมที่ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจและดำเนินการ (ดูแผนภูมิที่ 2-7)

แผนภูมิที่ 2-7 แสดงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

8	ประชาชนมีอำนาจตัดสินใจ (Citizen Control)	มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
7	ตัวแทนเข้าร่วมตัดสินใจ (Delegated Power)	
6	เข้าร่วมเป็นที่ปรึกษา/เจรจาต่อรอง (Partnership)	
5	ร่วมแสดงความคิดเห็น (Placation)	มีส่วนร่วมบางส่วน
4	ร่วมให้คำปรึกษา (Consultation)	
3	ร่วมรู้ข้อมูล (Informing)	ไม่มีส่วนร่วม
2	เข้าร่วมแต่ไม่มีผลต่อการตัดสินใจ แต่เป็นการลดแรงกดดัน (Therapy)	
1	รัฐเข้าควบคุมแรงกดดัน (Manipulation)	

ที่มา : Arnstein : 1995

ระดับของการมีส่วนร่วมจึงอาจเริ่มจากระดับล่างสุด คือ การให้ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับรู้ ซึ่งกล่าวได้ว่าประชาชนไม่มีส่วนร่วมเลย ขึ้นต่อมา คือ การมีส่วนร่วมโดยการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิด การให้คำปรึกษา ขึ้นต่อจากนั้น คือ การที่รัฐและประชาชนร่วมมือกันเปรียบเสมือนเป็นหุ้นส่วนกัน และในระดับสูงสุดซึ่งเป็นไปได้ยากที่สุด คือ การกระจายอำนาจอย่างยิ่ง การไม่ควบคุมประชาชนซึ่งถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมที่แท้จริง

ลักษณะการมีส่วนร่วม

ปธาน สุวรรณมงคล (2527 : 82) กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจ
- 2) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการ
- 3) การมีส่วนร่วมของชุมชนในผลประโยชน์

สุวัฒนา ธาดานิติ (2543 : 94) กล่าวถึงลักษณะรูปแบบการมีส่วนร่วมดังนี้

1. การรับรู้ข่าวสาร (Public information)
2. การปรึกษาหารือ (Public Consultation)
3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting)

แบ่งออกเป็น

- 3.1 การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting)
- 3.2 การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical Hearing)
- 3.3 การประชุมประชาพิจารณ์ (Public Hearing)
4. การร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)
5. การใช้กลไกทางกฎหมาย

ยงยุทธ บุราสิทธิ์ (2533 : 41-71) กล่าวว่าลักษณะของการมีส่วนร่วมมีหลายระดับ

คือ

- 1) เป็นสมาชิก
- 2) เป็นสมาชิกที่เข้าร่วมประชุม
- 3) เป็นสมาชิกที่ช่วยบริจาคเงิน
- 4) เป็นกรรมการ
- 5) เป็นประธานกรรมการ

กรณีการ ชมดี (2524 : 11-13) กล่าวถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมเพิ่มเติม ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมประชุม
- 2) การมีส่วนร่วมออกเงิน
- 3) การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
- 4) การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ
- 5) การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์
- 6) การมีส่วนร่วมชักชวน
- 7) การมีส่วนร่วมบริโภค
- 8) การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่ม
- 9) การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน หรือเป็นลูกจ้าง
- 10) การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์

2.4 งานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักปลัดกระทรวงมหาดไทยร่วมกับสำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยและกรมการพัฒนาชุมชน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” โดยใช้ชุมชนท้องถิ่นเป็นกรณีศึกษา 5 ชุมชน สรุปภาพรวมผลการศึกษาปรากฏว่า ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ของตนในหลากหลายลักษณะ สามารถแยกประเด็นต่าง ๆ ให้ชัดเจนได้ดังนี้

1) ลักษณะการก่อตัวของกลุ่มในชุมชนท้องถิ่น เพื่อการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มี 3 แบบด้วยกัน คือ รูปแบบที่เกิดขึ้นตามความต้องการของชุมชนท้องถิ่นเอง เกิดขึ้นตามภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกิดขึ้นจากแรงกระตุ้นของภาคราชการในพื้นที่ เพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาล

2) การตัดสินใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนท้องถิ่น เมื่อแรกเริ่มชุมชนท้องถิ่นได้ร่วมกันพิจารณาว่า สมควรจะดำเนินกิจการนั้นหรือไม่และอย่างไร ต่อมามีวางแผนดำเนินการตามขั้นตอนและกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับผลประโยชน์ที่สมาชิกควรได้รับจากกองทุน ในลักษณะของการปันผล หรือการหักเปอร์เซ็นต์จากค่าบริการเข้ากองกลาง

3) การรวบรวมตัวกันเป็นกลุ่ม/องค์กร ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมโดย จัดตั้งคณะกรรมการที่ดำเนินกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้วยการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยจากสมาชิกในชุมชนของตน เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีภารกิจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ได้รับการ

คัดเลือกตัวแทนประชาชนในชุมชนโดยตรง เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ของชุมชนท้องถิ่นในการดูแลรักษาความสะอาด ความปลอดภัยและความเป็นระเบียบของชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

4) การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวต้องสอดคล้องกับความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชนท้องถิ่น ได้แก่ การกำหนดจุดท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่น่าสนใจ มีรูปแบบการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว การขายของที่ระลึกจากผลิตภัณฑ์หรือหัตถกรรมพื้นบ้าน

5) การปฏิบัติงาน/การแบ่งภารกิจ มีส่วนร่วมโดยเป็นเครือข่ายความร่วมมือ การแบ่งภาระหน้าที่ให้เกิดความชัดเจนไม่ซ้ำซ้อน

6) ทูตทางสังคม คือ ความรู้พื้นบ้าน และภูมิปัญญาชาวบ้าน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่นด้วยความรักและห่วงแหน การดำรงชีวิตประจำวันแบบวิถีไทยด้วยสมุนไพรนานาชาติ

7) ผลตอบแทนหรือประโยชน์อื่น ๆ ได้แก่ เงินรายได้จากการดำเนินกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนทั้งโดยทางตรงและโดยทางอ้อม การขายผลิตภัณฑ์พื้นบ้านแก่นักท่องเที่ยว การเปิดร้านค้าอาหารและของที่ระลึก

8) การพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นผลในลักษณะนามธรรม ได้แก่ ความรัก ความสามัคคีในชุมชน การเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ความเป็นระเบียบของสังคม และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในชุมชน

จากการศึกษาได้เสนอประเด็นสำคัญ 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 รูปแบบองค์กรที่ควรบริหารจัดการ ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในชุมชนท้องถิ่น น่าจะเป็น 2 รูปแบบด้วยกัน คือ 1) โดยชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการ 2) โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับผู้แทนกลุ่มเป็นผู้บริหารจัดการ

ประเด็นที่ 2 แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้เสนอแนะมาตรการเพื่อให้การบริหารจัดการทั้ง 2 รูปแบบ เกิดประสิทธิภาพ ควรมีการประชุมในลักษณะของไตรภาคีหรือพหุภาคี ที่เรียกว่า “เวทีสนทนาร่วมของชาวบ้าน” ควรกำหนดอำนาจและบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายในคณะกรรมการให้ชัดเจน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเป็นแกนหลักในการจัดการประชุม “เวทีสนทนาร่วมของชาวบ้าน” ควรกำหนดระเบียบข้อบังคับที่ได้รับความเห็นชอบจากภาครัฐระดับพื้นที่ไว้ให้ชัดเจนและเป็นทางการ ควรมีการระดมทุน เพื่อร่วมจัดทำแต่ละกิจกรรมการท่องเที่ยวในลักษณะของการร่วมหุ้นหรือเงินค่าสมาชิก ควรกำหนดแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนไว้ให้ชัดเจน เพื่อความเข้าใจตรงกัน ควรให้มีการพัฒนาการเรียนรู้แก่สมาชิกในชุมชนไม่ว่าจะเป็นด้านความรู้ในแหล่งท่องเที่ยวของตนเอง ในเชิงประวัติศาสตร์ และ/หรือเชิงธรรมชาติ

โครงการศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่ และสถาบันดำรงราชานุภาพสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้ศึกษา “โครงการศึกษา
แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล
(อบต.) และสภาตำบล (สต.) “ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้น
ต่อชุมชนท้องถิ่นและปัญหาอุปสรรคข้อจำกัดของชุมชนในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยว
พร้อมเสนอแนวทางการบริหารและจัดการท่องเที่ยว ทั้งแนวทางของชุมชนเองและแนวทางสำหรับ
หน่วยงาน/องค์กร หรือผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ โดยมีกรณีตัวอย่าง 9 แห่งท่องเที่ยว ผลการศึกษา
พบว่าทั้ง อบต. และ สต. มีปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดหลายประการที่ยังไม่สามารถทำให้การ
บริหารและจัดการการท่องเที่ยวดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ ได้แก่ ความจำกัดด้าน
งบประมาณ ปัญหาด้านบุคลากร อุปสรรคด้านการประสานงานระหว่าง อบต. หรือ สต. กับ
หน่วยงานอื่นที่รับผิดชอบการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวอยู่ก่อน ขอบเขตอำนาจและภาระ-
หน้าที่อุปสรรคด้านการออกกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ ปัญหาความขัดแย้งทั้งภายในและ
ภายนอก อบต. และสต. พร้อมนี้การศึกษาได้นำเสนอรูปแบบการบริหารและการจัดการท่องเที่ยวที่
น่าจะเป็น กำหนดไว้ 5 ประเด็น คือ 1) การประชาสัมพันธ์และการตลาด 2) การสำรวจและพัฒนา
ทรัพยากรการท่องเที่ยว 3) การบริหารและจัดการ 4) การวางแผนปรับปรุงและพัฒนาแหล่ง
ท่องเที่ยว 5) การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว โดยกำหนดจำนวน 6 รูปแบบ คือ

1. อบต.และสต.ดำเนินการเองทั้งหมด
2. อบต.และสต.ดำเนินการเอง โดยมีที่ปรึกษาจากภายนอก
3. ดำเนินการโดยมีคณะกรรมการร่วมจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
4. ดำเนินการในรูปสหกรณ์
5. ให้องค์กรประชาชนภายในหมู่บ้านดำเนินการเอง
6. จ้างหรือให้สัมปทานกับบริษัทเอกชนจากภายนอก

ผลสรุปโดยการรวมได้ว่าการบริหารและจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ความรับผิดชอบของ
อบต.และสต.ควรดำเนินการโดยคณะกรรมการร่วมจากหลาย ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะเหมาะสมที่สุด
และในส่วนของความช่วยเหลือที่ อบต. และ สต. ต้องการได้รับ เพื่อการบริหารและจัดการการ
ท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ ในกรณีที่ต้องรับผิดชอบต่อที่ได้รับมอบหมายภาระหน้าที่ พบว่า
งบประมาณสนับสนุนต้องการมากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือความร่วมมือและการประสานงาน
จากหน่วยงานอื่น การอบรมและให้ความรู้กับบุคลากรของ อบต. และสต. ความช่วยเหลือในด้าน
การจัดทำแผนงาน และความร่วมมือจากประชาชนในการบริหารและจัดการตามลำดับ

ชมรมบัณฑิตอาสาพัฒนาชนบท บัณฑิตวิทยาลัย มหาลัษณ์มหิดล ได้ศึกษาเรื่อง “การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยองค์กรชุมชน : กรณีศึกษาดำบลขุนไทร อ.บ้านแหลม จ. เพชรบุรี” ได้ดำเนินการศึกษาในพื้นที่หมู่ 5 บ้านดอนผิงแดด และหมู่ 10 บ้านสามัคคี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บข้อมูลเชิงนิเวศวัฒนธรรมที่เป็นศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน แสวงหารูปแบบในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เหมาะสมให้เกิดการพัฒนาชุมชนและศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว จากการศึกษาลักษณะทั่วไปของหมู่บ้านทั้งสองพบว่าหมู่บ้านทั้งสองมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ พร้อมนี้การศึกษาวิจัยดังกล่าวยังเสนอแนะต่อการจัดการการท่องเที่ยวของตำบลบางขุนไทรไว้ 5 ด้าน คือ

1. ด้านข้อมูล โดยอาศัย ผู้นำชุมชนในแต่ละหมู่บ้านเป็นผู้รวบรวมข้อมูลภายในบ้านของตน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญในการกำหนดแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้น เป็นข้อมูลในการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ และเป็นข้อมูลที่จะรวบรวมในศูนย์ข้อมูลเพื่อการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
2. ด้านการฝึกอบรม โดยการจัดการอบรมให้ครอบคลุมเนื้อหา เช่น แนวความคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การจัดการท่องเที่ยวโดยคนในชุมชน การเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น การคุ้มครองดูแลสถานที่ท่องเที่ยว การคุ้มครองนักท่องเที่ยว การจัดบริการสาธารณะอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยว การจัดทำศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว
3. ด้านการจัดการ ควรเปิดโอกาสให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการจัดการ 2 ลักษณะ คือ การเข้าร่วมเป็นคณะดำเนินงานจัดการการท่องเที่ยวและการเข้าร่วมวางแผนการท่องเที่ยว
4. ด้านสถานที่ ควรเริ่มพัฒนาจากการปรับปรุงสถานที่ที่ชุมชนมีอยู่แล้ว เช่น ห้องน้ำ ร้านอาหาร ที่พัก สถานีนอนามัย เป็นต้น
5. ด้านประชาสัมพันธ์ ในช่วงแรกควรเป็นการนำเสนอความน่าสนใจของสถานที่หรือกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในตำบลที่เป็นลักษณะเฉพาะท้องถิ่นสู่นักท่องเที่ยวเช่น การฝึกอบรมหัตถกรรม การเข้าร่วมประเพณีงานบุญ การเรียนรู้ระบบนิเวศป่าชายเลน เป็นต้น การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวนั้น ไม่ควรจำกัดเพียงการออกสื่อประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ควรพิจารณาให้ครอบคลุมถึงการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้วยความประทับใจ เช่น การมีอัธยาศัยดี ยิ้มแย้มแจ่มใส คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำเมื่อพานักท่องเที่ยวชมสถานที่ต่าง ๆ การจัดเตรียม ข้อมูลที่จำเป็นไว้บริการนักท่องเที่ยวอย่างพร้อมพร้อมการขายสินค้าที่ระลึกด้วยราคา ยุติธรรม เป็นต้น

พจนานุกรม สวนศรั แห่งโครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ มูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม (มอส.) ได้ศึกษา “การจัดการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน” โดยได้ทดลองทำโครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ ตั้งแต่ปี 2537 ถึงปี 2540 ในพื้นที่ต่าง ๆ รวม 8 แห่ง 12 ครั้ง โดยที่ มอส. ได้มีการทำงานเป็น 2 ลักษณะ คือ

- 1) ทำงานแบบเข้มข้น คลุกคลีกับชุมชน
- 2) ทำงานประสานงานกับองค์กรพัฒนาเอกชน (อพช.) พื้นที่ผลจากการดำเนินงานกิจกรรม มอส. ได้สรุปบทเรียนไว้ดังนี้
  1. การเลือกพื้นที่ ที่มีศักยภาพ มีองค์กรชาวบ้านเข้มแข็ง มีผู้นำที่มีความเข้าใจ และชัดเจนในการทำกิจกรรมจะสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของกิจกรรมการท่องเที่ยวกับกิจกรรมงานพัฒนาอื่น ๆ ในชุมชน
  2. กิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมที่ตอบสนองงานพัฒนาสังคมได้ในหลายระดับ ทั้งการพัฒนาองค์กรชาวบ้าน การเพิ่มรายได้ให้กับชาวบ้าน การหารายได้เข้ากองทุนของชุมชน การพัฒนากิจกรรมสู่ธุรกิจชุมชน
  3. การพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนจะดำเนินไปได้ดีนั้น อพช. ในพื้นที่ควรพิจารณาให้เป็นส่วนหนึ่งของงานพัฒนาด้วย จะทำให้เกิดความร่วมมือ เกิดการแบ่งบทบาทการทำงาน และสามารถสร้างเสริมการทำงานได้ในระยะยาว
  4. จุดแข็งของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยองค์กรชุมชน คือ การเผยแพร่งานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมชุมชน และงานพัฒนาของหมู่บ้านสู่คนทั่วไปในเมือง ซึ่งทำให้การพัฒนากิจกรรมเป็นไปในทิศทางที่ยั่งยืน เป็นตัวของตัวเองและติดต่อสัมพันธ์กับภายนอกอย่างเข้มแข็งและเท่าทันอย่างไรก็ดี กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้ และสามารถพัฒนาเป็นธุรกิจชุมชนได้ในระยะยาว
  5. การทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ถือเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย แต่ยังคงขาดรูปธรรมรองรับที่ชัดเจนว่าสามารถรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมไม่ทำลายวัฒนธรรมชุมชน และรายได้ตกถึงคนในท้องถิ่น
  6. การเรียนรู้ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชาวบ้าน ชาวบ้านให้การต้อนรับทั้งที่พัก อาหาร การพาเที่ยว และร่วมกิจกรรมในวิถีชีวิต เป็นความประทับใจ และมีมิตรภาพที่เกิดขึ้นระหว่างเจ้าของบ้านกับผู้มาเยือน และชาวบ้านเองก็ได้เรียนรู้ว่า กลุ่มคนที่มาเยือนคาดหวัง “การให้ข้อมูล” และ “มนุษยสัมพันธ์” มากกว่า “การบริการ”

7. บทเรียนเชิงธุรกิจ เนื่องจากการท่องเที่ยวของ มอส.เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่ให้ภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรม และความเคารพคนในท้องถิ่น ราคาขายค่อนข้างแพง เมื่อเปรียบเทียบกับทัวร์ทั่วไป ดังนั้น จึงพยายามทำให้นักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ยอมรับราคาที่ให้คุณค่าของภูมิปัญญา การดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สรุปผลการประเมินโดยรวม การจัดทำโครงการนี้องค์กรชาวบ้านและองค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่ได้เผยแพร่งานพัฒนา ผู้เข้าร่วมโครงการได้พักผ่อนและเข้าใจงานที่ชาวบ้านและองค์กรพัฒนาเอกชนทำมากขึ้นได้กระจายรายได้สู่ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกในการจัดการอาหาร ที่พัก และเป็นผู้นำทาง รวมทั้งมีรายได้เข้ากองทุนของหมู่บ้านจากการบริจาคของผู้เข้าร่วมโครงการ

นิพล เชื้อเมืองพาน แห่งสาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกรณีศึกษาวนอุทยานภูชี้ฟ้า จ.เชียงราย “โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการพบว่ายังขาดกระบวนการบริหารและคนในท้องถิ่น ยังไม่มีการจัดอบรมความรู้แก่คนในท้องถิ่นและภาคีเครือข่าย ไม่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่มีความพร้อมอย่างเหมาะสม บ้ายและสัญลักษณ์บอกทางยังขาดและไม่ชัดเจน ไม่มีการจัดแสดงสาริต วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น สำหรับการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นพบว่ายังไม่มีการมีส่วนร่วมในระดับการตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติการ และการประเมินผล คงมีแต่ส่วนร่วมในผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเท่านั้น ส่วนหลักการ นักท่องเที่ยวพึงพอใจพบว่าสิ่งที่นักท่องเที่ยวพึงพอใจมากคือ สภาพธรรมชาติและภูมิทัศน์ในพื้นที่

สำหรับแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวภูชี้ฟ้า คือ ในระดับนโยบายควรมีรูปแบบการบริหารโดยกระจายอำนาจไปในระดับท้องถิ่นและเน้นให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่ภายใต้หลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แนวทางสำหรับแต่ละกลุ่มประชากร ผลการวิจัยบ่งว่า สามารถแบ่งแนวทางตามกลุ่มประชากร คือ นักท่องเที่ยวควรเน้นความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านคนในท้องถิ่นควรเน้นทั้งการให้บริการ และการทำความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และควรมีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่ รวมทั้งการได้รับผลประโยชน์อย่างเหมาะสมในขณะที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือชี้แนะแก่ทุกกลุ่ม ส่วนกลุ่มผู้ประกอบการเน้นการให้บริการในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างถูกต้อง รวมทั้งภาคีเครือข่ายควรตระหนักและสามารถให้ความรู้รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักท่องเที่ยวในด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งในทางปฏิบัติทุกกลุ่มสามารถนำแนวทางทั้งหมดมาร่วมกันปฏิบัติโดยให้เกิดความสอดคล้องกันอันจะนำไปสู่ผลสำเร็จของการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

2.5 กฎหมายและแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 กฎหมายผังเมือง

พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 “การผังเมือง” ตามคำจำกัดความในมาตรา 4 หมายความว่า การวาง จัดทำ และดำเนินการให้เป็นไปตามผังเมืองและผังเมืองเฉพาะในบริเวณเมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้องหรือชนบท เพื่อสร้างหรือพัฒนาเมืองหรือส่วนของเมืองขึ้นใหม่ หรือแทนเมืองหรือส่วนของเมืองที่ได้รับความเสียหายเพื่อให้มี หรือทำให้ดียิ่งขึ้น ซึ่ง殊ลักษณะ ความสะดวกสบาย ความเป็นระเบียบ ความสวยงาม การใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน ความปลอดภัยของประชาชน และสวัสดิภาพของสังคม เพื่อส่งเสริมการเศรษฐกิจสังคมและสภาพแวดล้อม เพื่อดำรงรักษาหรือบูรณะสถานที่และวัตถุที่มีประโยชน์ หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี หรือเพื่อบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิประเทศที่งดงาม หรือมีคุณค่าในทางธรรมชาติ”

พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ได้จำแนกแผนผังออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

(1) **ผังเมืองรวม** หมายถึง “แผนผัง นโยบาย และโครงการ รวมทั้งมาตรการควบคุม โดยทั่วไป เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา และการดำรงรักษาเมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้องหรือชนบท ในด้านการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน การคมนาคมขนส่ง การสาธารณสุข โภค บริการ สาธารณะและสภาพแวดล้อมเพื่อวัตถุประสงค์ของการผังเมือง (มาตรา 4) ผังเมืองรวมจะประกอบด้วยวัตถุประสงค์ในการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวม แผนที่แสดงเขตของผังเมืองรวม แผนผังพร้อมด้วยข้อกำหนดในสาระสำคัญของการใช้ประโยชน์ที่ดิน ที่โล่ง โครงการคมนาคมขนส่ง และโครงการกิจการสาธารณสุข โภค รายการประกอบแผนผัง นโยบายมาตรการ และวิธีการเพื่อปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองรวม การใช้บังคับผังเมืองรวมจะกระทำโดยกฎกระทรวง ซึ่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518

(2) **ผังเมืองเฉพาะ** หมายถึง “แผนผังและโครงการดำเนินการเพื่อพัฒนาหรือดำรงรักษาบริเวณเฉพาะแห่งหรือกิจการที่เกี่ยวข้องในเมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้องหรือชนบทเพื่อประโยชน์แก่การผังเมือง” (มาตรา 4)

2.5.2 กฎหมายควบคุมอาคาร

พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องในด้านการควบคุมเกี่ยวกับความมั่นคงแข็งแรง ความปลอดภัย การป้องกันอัคคีภัย การสาธารณสุข การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การผังเมือง การสถาปัตยกรรม

และการอำนวยความสะดวกแก่การจราจร และได้ปรับปรุงบทบัญญัติเพิ่มขึ้นอีก ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542

อาคาร หมายถึง ตึก บ้าน เรือน โรง ร้าน แพ คลังสินค้า สำนักงานและสิ่งก่อสร้างขึ้นอย่างอื่น ซึ่งบุคคลอาจเข้าอยู่หรือเข้าใช้สอยได้ ซึ่งรวมถึงทางหรือท่อระบายน้ำ ทำน้ำท่าจอดเรือ เป็นต้น (มาตรา 4) ส่วนที่เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายที่สำคัญ ๆ คือ

- กฎกระทรวงฉบับที่ 39 ว่าด้วยการกำหนดแบบและวิธีการเกี่ยวกับการติดตั้งระบบการป้องกันอัคคีภัย แบบและจำนวนห้องน้ำห้องส้วม
- กฎกระทรวงฉบับที่ 44 และฉบับที่ 51 ว่าด้วยการกำหนดระบบการระบายน้ำ การกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล และกำหนดประเภทและลักษณะอาคารที่ต้องจัดให้มีระบบระบายน้ำ ระบบบำบัดน้ำเสีย รวมทั้งมาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้ง
- กฎกระทรวงฉบับที่ 47 ว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารปรับปรุงหรือแก้ไขระบบความปลอดภัยเกี่ยวกับอัคคีภัยของอาคาร

2.5.3 กฎหมายสิ่งแวดล้อม

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายสิ่งแวดล้อมที่นอกจากจะครอบคลุมประเด็นของการควบคุมมลพิษโดยการกำหนดมาตรฐาน ควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดและการกำหนดเขตควบคุมมลพิษ รวมทั้งการจัดการคุณภาพน้ำ คุณภาพอากาศ และเสียง และการจัดการสารอันตรายและกากของเสียอันเป็นบทบาทหน้าที่ของกรมควบคุมมลพิษแล้ว การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมโดยสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม จะประกอบด้วย การกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม การวางแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม การกำหนดเขตอนุรักษ์และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม พระราชบัญญัตินี้ได้นำหลักการควบคุมและจัดการมลพิษมากำหนดไว้ดังนี้

- กำหนดให้มีระบบการวางแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยให้ท้องถิ่นจัดทำแผนปฏิบัติการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด มีสาระสำคัญเกี่ยวกับแผนการควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดและแผนการจัดหาระบบบำบัดมลพิษ

- กำหนดมาตรการควบคุมมลพิษ ด้วยการจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสีย ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบกำจัดของเสีย และเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับมลพิษ
- กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดมลพิษอย่างชัดเจน
- กำหนดมาตรการส่งเสริมด้านกองทุนสิ่งแวดล้อม และความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ เพื่อจูงใจให้มีการยอมรับที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ลงวันที่ 10 มกราคม 2537 เรื่องกำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจากอาคารบางประเภทและบางขนาด , ประกาศกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ลงวันที่ 10 มกราคม 2537 เรื่องกำหนดประเภทของอาคารเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่จะต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะและประกาศกรมควบคุมมลพิษ ลงวันที่ 9 สิงหาคม 2537 เรื่องการคำนวณพื้นที่ใช้สอยจำนวนอาคารและจำนวนห้องของอาคารหรือกลุ่มของอาคาร วิธีการเก็บตัวอย่างน้ำ ความถี่และระยะเวลาในการเก็บตัวอย่างน้ำ

2.5.4 กฎหมายสาธารณสุข

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่มีความสำคัญและ จำเป็นต่อการจัดการกิจกรรมด้านสาธารณสุขชุมชน โดยเฉพาะกิจกรรมการสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือว่าเป็นกฎหมายแม่บทของการดำเนินงานสาธารณสุข เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว พอสรุปได้ดังนี้

- หมวดที่ 3 การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย
- หมวดที่ 4 สุขลักษณะของอาคาร
- หมวดที่ 5 เหนือราคา
- หมวดที่ 8 ตลาด สถานที่จำหน่ายอาหารและสถานที่เสวยอาหาร
- หมวดที่ 10 อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่น

2.5.5 กฎหมายกรมเจ้าท่า

1) พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456

พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย เป็นกฎหมายที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ตั้งแต่พุทธศักราช 2456-2536 เป็นกฎหมายที่ว่าด้วยการเดินเรือ เขตท่าเรือ เขตจอดเรือ การจอดแพและก่อสร้างสิ่งล่วงล้ำลำแม่น้ำ ส่วนที่เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยวสรุปได้ดังนี้

- กฎกระทรวงฉบับที่ 48 (พ.ศ. 2530) เกี่ยวกับเรื่องการขอรับใบอนุญาตใช้เรือของเจ้าของหรือผู้ครอบครองเรือ
- กฎกระทรวงฉบับที่ 63 (พ.ศ. 2537) เกี่ยวกับเรื่องการขออนุญาตปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดล่วงล้ำลำแม่น้ำ เช่น ท่าเทียบเรือ สะพานปรับระดับและโป๊ะเทียบเรือ เป็นต้น
- กฎกระทรวงฉบับที่ 67 (พ.ศ. 2539) เกี่ยวกับเรื่องการประกันภัยให้ผู้โดยสารกรณีที่เกิดอุบัติเหตุอันเนื่องมาจากการใช้เรือ

2) ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 68

ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 68 ลงวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2515 เป็นกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการจอดเรือ แพ โป๊ะ และสิ่งอื่นใดที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยให้อำนาจเจ้าพนักงานท้องถิ่น โดยอนุมัติของอธิบดีกรมเจ้าท่า มีอำนาจออกประกาศกำหนดว่าแม่น้ำลำคลองในพื้นที่ที่รับผิดชอบเป็นเขตจอดหรือห้ามจอดเรือ แพ โป๊ะ และอื่น ๆ รวมทั้งกำหนดวิธีการและลักษณะการจอด เพื่อสะดวกแก่การจราจรและการอื่น

3) กฎระเบียบ ข้อบังคับอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- ระเบียบกรมเจ้าท่าว่าด้วยการออกใบอนุญาตใช้แพโดยสาร พ.ศ. 2536 เป็นระเบียบที่ว่าด้วยการขออนุญาตใช้แพโดยสาร กำหนดมาตรฐานลักษณะแพโดยสาร ข้อกำหนดความปลอดภัยเกี่ยวกับการทรงตัวของแพโดยสาร

- ข้อบังคับสำหรับการตรวจเรือ (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2534 เป็นข้อบังคับที่กรมเจ้าท่าออกกำหนดลักษณะต่าง ๆ ของเรือโดยสารที่ใช้ในลำน้ำ เช่น ที่นั่งคนโดยสาร เครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์ประจำเรือ เครื่องช่วยชีวิตตามกฎหมายข้อบังคับ รวมถึงกำหนดคุณสมบัติของคนประจำเรือ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

- ประกาศกรมเจ้าท่า ที่ 67/2534 เรื่องให้มีการขออนุญาต การปล่อยน้ำทิ้งทุกประเภทลงสู่แม่น้ำ โดยกำหนดให้กิจกรรมและสิ่งปลูกสร้างที่มีการปล่อยน้ำทิ้งลงสู่แม่น้ำ ให้เจ้าของกิจการยื่นคำร้องขออนุญาตปล่อยน้ำทิ้ง พร้อมกับเสนอแบบผังท่อปล่อยน้ำทิ้ง และจะต้องผ่านการตรวจสอบคุณภาพน้ำทิ้งตามมาตรฐานที่กำหนด

2.5.6 กฎหมายการท่องเที่ยว

พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรง โดยมีหน่วยงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เป็นหน่วยงานหลัก มีวัตถุประสงค์หลักของกฎหมายตามมาตรา 8 ดังนี้

- ส่งเสริมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ตลอดจนการประกอบอาชีพของคนไทยในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
- เผยแพร่ประเทศไทยในด้านความงามของธรรมชาติโบราณสถานโบราณวัตถุ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา และวิวัฒนาการของเทคโนโลยี ตลอดจนกิจการอย่างอื่น อันจะเป็นการชักจูงใจให้มีการเดินทางท่องเที่ยว
- อำนวยความสะดวกและความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว
- ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความเป็นมิตรไมตรีระหว่างประชาชนและระหว่างประเทศ โดยอาศัยการท่องเที่ยว
- ริเริ่มให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยว และเพื่อพัฒนาปัจจัยพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว

2.5.7 แผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด

จากเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ที่ได้นำหลักการ “การมีส่วนร่วมของประชาชน” และ “การกระจายอำนาจการจัดการสิ่งแวดล้อม” มาเป็นพื้นฐานของระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมของประเทศ โดยกำหนดให้จังหวัด มีบทบาทในการประสานและจัดทำ “แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด” เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมในระดับพื้นที่อย่างเป็นระบบ และมีเอกภาพในการดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน ตามแนวทางที่กำหนดไว้ในแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงระดับความรุนแรงของปัญหา แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด แบ่งกลุ่มงานได้เป็น 4 กลุ่มงาน คือ (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1, 2544 : 2-8)

1) กลุ่มงานบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยการสร้างเครือข่าย (Network) และกลไกในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมระหว่างหน่วยงานรัฐ ธุรกิจเอกชน องค์กรสาธารณประโยชน์ สื่อมวลชน ชุมชนและประชาชนทั่วไป การจัดระบบการกระจายอำนาจบริหารงาน สิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิผล เช่น การจัดทำแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่น ระยะ 5 ปี และระยะยาว ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาความต้องการ และความพร้อมของท้องถิ่น การสร้างความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การสร้างอาสาสมัครสิ่งแวดล้อมระดับชุมชนท้องถิ่น เพื่อเป็นเครือข่ายในการเฝ้าระวัง ประสานงานและรายงานผลการปฏิบัติงาน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพและพฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การฝึกอบรมเพื่อสร้างผู้นำท้องถิ่นที่มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้องค์กรเอกชน ชุมชน

สถาบันการศึกษา และภาคเอกชนในชุมชนร่วมดำเนินกิจกรรมการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นเครือข่ายทั้งระดับเมืองและชนบท

2) กลุ่มงานอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีแนวทางการดำเนินงานเฉพาะที่เกี่ยวข้อง คือ การจัดการทรัพยากรน้ำ เช่น การส่งเสริมการดำเนินงานและการประสานงานระหว่างท้องถิ่น ในลักษณะลุ่มน้ำ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาทรัพยากรน้ำทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ รณรงค์ ประชาสัมพันธ์เสริมสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนมีจิตสำนึกในการรักษาคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำ และรู้จักใช้น้ำอย่างมีคุณค่า ส่งเสริมการจัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวัง และติดตามตรวจสอบคุณภาพน้ำ

3) กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมนุษย์ แนวทางการดำเนินการ คือ แหล่งท่องเที่ยว เช่น ควบคุมผู้ประกอบการและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ให้มีการดำเนินงานที่ถูกต้องตามหลักการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องกับบุคลากรที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยว และผู้ประกอบการที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ให้ความรู้ความเข้าใจกับคนในท้องถิ่น เกี่ยวกับคุณค่าความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั้งแหล่งธรรมชาติ แหล่งศิลปกรรม วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญา พื้นบ้านที่มีอยู่ในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดูแลรักษา จัดหาและควบคุมการก่อสร้างบริการพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ อาทิ ถนน อาคาร ร้านอาหาร ห้องน้ำ-ห้องสุขา ป้าย ถังขยะ ฯลฯ ให้กลมกลืนและไม่ลดคุณค่าความสำคัญของสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

4) กลุ่มงานป้องกันและแก้ไขภาวะมลพิษ การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติตามและการบังคับใช้กฎหมายด้านมลพิษ การเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมและลดมลพิษ เพื่อฟื้นฟูและรักษาคุณภาพน้ำในแหล่งน้ำ ตลอดจนการจัดการกากของเสีย สารอันตราย เช่น การออกแบบระบบบำบัดน้ำเสียของชุมชนให้เหมาะสมกับปริมาณ และลักษณะน้ำเสียที่เกิดขึ้นจริง โดยใช้หลักประหยัด การสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน ให้สามารถรวบรวมน้ำเสียให้เข้าระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชน เพิ่มประสิทธิภาพและปรับปรุงระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนที่สร้างเสร็จแล้ว ให้สามารถใช้งานได้เต็มศักยภาพ และให้มีการเก็บค่าธรรมเนียมเพื่อให้โครงการดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง สนับสนุนให้มีการจัดการมูลฝอยอย่างถูกสุขลักษณะ

2.5.8 แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลมีทั้งแผนพัฒนาประจำปีและแผนพัฒนา ระยะ 5 ปี ที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาอำเภอ

1) แผนพัฒนาประจำปี ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

- ขั้นการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ
- ขั้นการกำหนดแนวทางการพัฒนา เป็นแนวทางการแก้ไขปัญหา มีทั้ง อบต.

สามารถดำเนินการได้เอง และขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น

- ขั้นการกำหนดแผนงานโครงการพัฒนาและแหล่งงบประมาณ เป็นการกำหนดให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนา โดยการระบุลักษณะกิจกรรม พื้นที่ดำเนินการ ระยะเวลา จำนวนเงินและแหล่งงบประมาณดำเนินการ

- ขั้นการประกอบแผน
- ขั้นการให้ความเห็นชอบแผน

2) แผนพัฒนาตำบล 5 ปี

การจัดทำแผนพัฒนาตำบล 5 ปี มีขั้นตอนและแนวทางคือ คณะอนุกรรมการประสานการวางแผนพัฒนาจังหวัด (อพจ.) ในคณะกรรมการพัฒนาชนบทและกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค (กชช.ภ.) ได้กำหนดให้ อบต. จัดทำแผนพัฒนาตำบล 5 ปี แนวทางในการจัดทำแผนของ อบต. อาจเลือกดำเนินการโดยการปรับแผนพัฒนาตำบล 5 ปี ที่ได้จัดทำไว้แล้ว และการจัดทำแผนพัฒนาตำบล 5 ปี ของ อบต. ใหม่

- การปรับแผนพัฒนาตำบล 5 ปี สามารถดำเนินการได้คือ ขั้นการตรวจสอบ ทบทวน ขั้นการจัดทำร่างเอกสารของแผนและขั้นให้ความเห็นชอบแผน

- การจัดทำแผนพัฒนาตำบล 5 ปี ของ อบต. ใหม่ สามารถปรับใช้ขั้นตอนและแนวทางเดียวกับการจัดทำแผนพัฒนาตำบลประจำปี แต่ทั้งนี้ ขอบเขตการจัดทำแผนจะกว้างและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นการมองถึงอนาคตในระยะถึง 5 ปี และจะต้องกำหนดโครงการที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนา การจัดลำดับความสำคัญเพื่อให้สอดคล้องกับระยะเวลาการดำเนินการในแต่ละปี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ศึกษา

การศึกษาในบทนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของตลาดริมน้ำดอนหวาย และทั้งสภาพทั่วไปในปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยวรวมทั้งสภาพปัญหาต่าง ๆ ในภาพรวมด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย ดังนั้น จึงใช้พื้นที่เขตการปกครององค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึก อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ การสำรวจ และจากการให้ข้อมูลของประชาชนและผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเสนอแนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนต่อไป

3.1 ประวัติความเป็นมาของตลาดริมน้ำดอนหวาย

ประวัติความเป็นมาของตลาดริมน้ำดอนหวาย จากการค้นคว้าข้อมูลยังไม่มีผู้ใดรวบรวมไว้ มีเพียงการบอกเล่าสืบกันมา ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้ค้นคว้าเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสอบถามชาวไทยเชื้อสายจีนผู้สูงอายุในชุมชน อันเนื่องเนื่องเกี่ยวกับการตั้งหลักแหล่งเป็นตลาดริมน้ำ ดอนหวาย ซึ่งสามารถสรุปพอสังเขป ดังนี้

อดีต

ประวัติการเข้ามาตั้งถิ่นฐานของคนจีนในนครปฐม ตามลุ่มน้ำนครชัยศรีนับเนื่องมาเกือบ 100 ปีแล้ว เมื่อครั้งรัชกาลที่ 2-5 ทั้งนี้สมัยดังกล่าวเป็นสมัยที่บริเวณนครปฐมหรือเมืองนครชัยศรีเดิมมีความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจมาก บังคับดึงดูดเนื่องมาจากเป็นเมืองที่อยู่ริมน้ำนครชัยศรี สภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะต่อการเข้ามาตั้งถิ่นฐานเพื่อประกอบอาชีพและอยู่ใกล้กรุงเทพฯ รวมทั้งอยู่ไม่ห่างจากทะเลมากนัก นอกจากนี้ ปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งคือ ลุ่มน้ำนครชัยศรีถือเป็นแหล่งผลิตน้ำตาลทรายที่สำคัญ ชาวจีนอพยพจะเข้าไปรับจ้างเป็นแรงงานหรือกสิในโรงงานน้ำตาล บางส่วนยังเป็นแรงงานในภาคเกษตรกรรม โดยรับจ้างทำไร่อ้อย ทำนา ทำสวน การเข้ามาเป็นแรงงานของคนจีนในลุ่มน้ำนครชัยศรี มีการอพยพ 2 เส้นทาง กลุ่มหนึ่งอพยพเข้ามาทางอ่าวไทยบริเวณเมืองสมุทรสาคร อีกกลุ่มหนึ่งอพยพผ่านกรุงเทพฯ แล้วเดินทางต่อมายังเมืองนครชัยศรี ในปลายรัชกาลที่ 4-5 สังคมและเศรษฐกิจ เปลี่ยนแปลงไป กิจการอุตสาหกรรมน้ำตาลได้ลดความสำคัญลง อันเนื่องด้วยการแข่งขันกับตลาดโลก คนไทยส่วนใหญ่จึงหันไปปลูกข้าวมากขึ้น จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ชาวจีนเข้ามามีบทบาทในการค้าอย่างกว้างขวาง ชาวจีนที่พอจะมีฐานะทางการเงินได้เข้ามามีบทบาทโดยทำหน้าที่เป็นพ่อค้าคนกลาง เช่น รับซื้อ

ข้าวจากชาวนาถึงหมู่บ้าน จึงก่อให้เกิดการขยายตัวในการผลิตและค้าข้าวในกลุ่มแม่น้ำนครชัยศรี การค้าของชาวจีนแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะคือ เป็นพ่อค้าขายสินค้าเบ็ดเตล็ด พ่อค้าข้าวรายใหญ่และพ่อค้าแลกข้าว พ่อค้าข้าวชาวจีนที่ล่องข้าวส่วนใหญ่เป็นพ่อค้าที่มีฐานะการเงินดี ส่วนพ่อค้าแลกข้าวเป็นชาวจีนที่มีทุนน้อยกว่าสองประเภทแรก พ่อค้าประเภทนี้นำสินค้าเบ็ดเตล็ด เช่น เสื้อผ้า เครื่องบริโภคไปแลกข้าวกับชาวนา แล้วนำมาขายพ่อค้ารายใหญ่อีกต่อหนึ่ง จากการที่คนจีนเข้ามา มีบทบาทในการประกอบการค้าขายนั้น พบว่ามีบทบาทสำคัญต่อการขยายตัวของการค้าขายภายในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก ตามตลาดในชุมชนสำคัญมีชาวจีนตั้งร้านค้าขายเป็นส่วนใหญ่ และเริ่มทยอยเข้ามาแทรกตัวอยู่อาศัยในชุมชนต่าง ๆ ซึ่งมักจะอยู่ในชุมชนใหญ่ ๆ ที่เหมาะแก่การค้าขายสินค้าที่ขายให้กับคนในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทำด้วยเหล็ก เสื้อผ้า ถ้วยชาม น้ำตาลทราย พืชผัก เนื้อหมู เป็นต้น จึงสรุปได้ว่าการที่ชาวจีน เข้ามามีบทบาทสำคัญด้านการค้าขายในกลุ่มน้ำนครชัยศรี เนื่องมาจากเริ่มแรกคือ การเข้ามาเป็นแรงงานในการปลูกอ้อยและน้ำตาลทราย เมื่อมีการสะสมทุนมากขึ้น ก็ขยายไปประกอบอาชีพ ค้าขายธุรกิจอื่น ๆ รวมทั้งความสะดวกของการคมนาคมภายในกลุ่มแม่น้ำนครชัยศรี เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชาวจีนอพยพเข้าไปทำการค้าขายในชุมชนชนบท เนื่องจากแม่น้ำและลำคลองสายต่าง ๆ จำนวนมากเป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยต่อการเดินทางไปประกอบอาชีพ (ตัวน ธิเช็งและคณะ,2540)

เนื่องจากความสะดวกในการคมนาคมทางน้ำของกลุ่มน้ำนครชัยศรีและการประกอบการค้าขายของคนจีนที่อพยพ ซึ่งจะอยู่กันใหญ่ ๆ ที่เหมาะแก่การค้าขาย เป็นเหตุให้เกิดตลาดริมน้ำในกลุ่มน้ำนครชัยศรีในเขตจังหวัดนครปฐมเป็นจำนวนมาก (แผนที่ 3-1) อาทิเช่น (นุกูล ชมพู-นิช,2540)

- ตลาดบางหลวง ตั้งอยู่ตำบลบางหลวง อำเภอบางเลน ฝั่งซ้ายของแม่น้ำ เริ่มตั้งเป็นตลาดค้าขายเมื่อประมาณ พ.ศ. 2446 มีอาคารร้านค้าตั้งหันหน้าลงแม่น้ำ ผู้ที่จะเดินทางมาค้าขายและซื้อของมักจะพายเรือและเดินทางด้วยเรือเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะชาวนาในละแวกใกล้เคียงมาจับจ่ายใช้สอย ในสมัยก่อนตลาดบางหลวงเป็นท่าเรือโดยสารของบริษัทสุพรรณบุรีขนส่งด้วยแห่งหนึ่ง ซึ่งเรือของบริษัทนี้แล่นมาจากจังหวัดสุพรรณบุรี จะต้องแวะรับส่งคนโดยสารและสินค้าล่องมาทางใต้ไปจนถึงอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ปัจจุบันตลาดบางหลวงมีทางรถยนต์ไปเชื่อมกับทางรถยนต์ ทำให้ตลาดต้องปลูกสร้างตามริมถนนมากขึ้น อาคารร้านค้าริมแม่น้ำจึงต้องขบเซาะลง สภาพตลาดปัจจุบันมีห้องแถวและบ้านอยู่อาศัยประมาณ 200 หน่วย

- ตลาดบางเลน ตั้งอยู่อำเภอบางเลน ฝั่งซ้ายของแม่น้ำเป็นตลาดชุมชนของชาวบ้านในละแวกนั้น ที่เดินทางมาใช้บริการทั้งทางน้ำและทางบก มีการซื้อขายและแลกเปลี่ยนสินค้ากัน

มาตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 ราว พ.ศ. 2485 เป็นต้นมา มีอาคารบ้านเรือนและร้านค้าสร้างอยู่ติดริมตลิ่งของแม่น้ำเป็นระยะยาวประมาณ 500 เมตร อาคารร้านค้าส่วนใหญ่เป็นอาคารสร้างด้วยไม้ทั้งหมด หันหน้าเข้าถนนที่ทอดลงมาฝั่งน้ำ ในลักษณะห้องแถวติดต่อกัน แถวละ 20-30 ห้อง ในสมัยที่ผู้คนเดินทางเข้ากรุงเทพฯ ด้วยเรือสุพรรณนั้น ตลาดบางเลนมีผู้คนเดินทางขึ้นล่องอย่างคึกคัก การค้าขายเจริญรุ่งเรืองมาก และเป็นตลาดขนาดใหญ่ระดับอำเภอ ประมาณ พ.ศ. 2510 เรือเมล์สายสุพรรณบุรีเลิกกิจการลง และมีถนนรถยนต์เชื่อมต่อกับตลาดไปยังถนนสำคัญ ๆ ทำให้ผู้คนที่มาใช้บริการจากตลาดลดน้อยลง ลักษณะของตลาดดั้งเดิมจึงเป็นตลาดที่ทรุดโทรมและเงียบเหงา

- ตลาดบางปลา ตั้งอยู่ตำบลบางปลา อำเภอบางเลน ฝั่งซ้ายของแม่น้ำเป็นตลาดซึ่งชาวบ้านนำสินค้าและพืชผักมาจำหน่ายโดยทางเรือและเกวียน เป็นที่ที่ชาวบ้านมาซื้อสิ่งของเครื่องใช้ในการทำนา และเสื้อผ้า อาหารแห้ง หลังจากการคมนาคมทางเรือซบเซาลง เพราะมีถนนรถยนต์เพิ่มขึ้น ตลาดบางปลาก็พลอยหมดความสำคัญลง อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันก็ยังมีร้านค้าจำหน่ายสิ่งของจำเป็นในการดำรงชีวิตอยู่ แต่การขายของใช้ในแบบดั้งเดิมก็เปลี่ยนเป็นร้านขายเครื่องไฟฟ้า ร้านเสริมสวย ร้านซ่อมเครื่องยนต์เพิ่มขึ้น

- ตลาดท่าเรือจี่วราย สถานีรถไฟวัดจี่วรายเป็นสถานีรายทางแห่งหนึ่ง ซึ่งห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 30 กิโลเมตร สถานีวัดจี่วรายอยู่ห่างจากริมแม่น้ำนครชัยศรีประมาณ 100 เมตร ตลาดท่าเรือจี่วรายนี้เกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อสร้างสถานีรถไฟวัดจี่วราย เหตุที่เป็นตลาดเพราะเป็นท่าเรือที่มีผู้คนขึ้น-ลงเรือโดยสารและรถไฟโดยสารจากสุพรรณบุรีเข้ากรุงเทพฯ บริษัทสุพรรณบุรีขนส่ง ตั้งอยู่ติดกับท่าเรือวัดจี่วรายและตลาดท่าเรือวัดจี่วราย ปัจจุบันตลาดท่าเรือวัดจี่วรายหมดบทบาทลง อยู่ในสภาพเงียบเหงา ทั้งนี้เพราะบริษัทสุพรรณบุรีเลิกกิจการ

- ตลาดห้วยพลู ตั้งอยู่ที่ตำบลห้วยพลู อำเภอนครชัยศรี ฝั่งซ้ายแม่น้ำเป็นแหล่งรวมของชุมชนแห่งหนึ่ง ร้านค้าสร้างด้วยไม้ทั้งหมดหลายสิบห้อง เป็นที่จอดเรือเมล์สายสุพรรณ และเป็นตลาดชุมชนสมัยโบราณในราว พ.ศ. 2505 เกิดไฟไหม้ตลาดอาคารบ้านเรือนใหม่ไฟเกือบหมด ปัจจุบันจึงปรับปรุงใหม่ตัดถนนใหม่ให้เลียบริมแม่น้ำ ร้านค้าห้องแถวอยู่ริมถนน ถัดขึ้นมาจากริมแม่น้ำไม่มีอาคารล้ำลงมาในแม่น้ำเหมือนอย่างแต่ก่อน แต่ตลาดห้วยพลูก็ยังเป็นตลาดชุมชนดั้งเดิมอยู่ ตัวอาคารร้านตลาดเปลี่ยนเป็นคอนกรีตเสริมเหล็กสูงสองชั้นไปทั้งหมด

- ตลาดต้นสน เป็นตลาดริมน้ำ ซึ่งตั้งอยู่บนปากคลองเจดีย์บูชาฝั่งเหนือริมแม่น้ำนครชัยศรี คลองเจดีย์บูชาเป็นคลองที่ขุดขึ้นใหม่ในครั้งรัชกาลที่ 4 เพื่อเป็นคลองที่เป็นเส้นทางลัด

ตรงไปยังองค์พระปฐมเจดีย์ ในกรณีนี้เดินทางโดยทางเรือจากกรุงเทพฯ หรือแม่น้ำเจ้าพระยามาตามเส้นทางคลองบางกอกน้อย ต่อด้วยคลองมหาสวัสดิ์ออกแม่น้ำนครชัยศรี ล่องมาทางใต้เข้าคลองเจดีย์บูชาจนถึงบริเวณองค์พระปฐมเจดีย์ ซึ่งในสมัยนั้นไม่มีทั้งทางรถยนต์และทางรถไฟ ตลาดต้นสนเป็นร้านค้าที่สร้างด้วยไม้ชั้นเดียว มีลักษณะเป็นห้อง ๆ ติดต่อกันหลายสิบห้อง หันหน้าลงคลอง มีทางเดินภายใต้หลังคาติดต่อกันทุกห้อง และถัดทางเดินลงมาในคลองเป็นบันไดทำน้ำขึ้นลงได้สะดวก ผู้ที่มาซื้อของถ้าพายเรือมากก็จะจอดเรือไว้ที่บันไดทำน้ำซึ่งทำด้วยไม้ ขึ้นไปซื้อหาของใช้ได้สะดวก ของที่ขายจะเป็นของใช้เสียส่วนใหญ่ มีตลาดสดอยู่บ้างเล็กน้อย ส่วนใหญ่จะเป็นร้านขายเครื่องบวช ร้านขายของชำ ร้านตัดเสื้อผ้า ร้านขายยา ร้านขายทอง ร้านขายจอบ เสียม เครื่องมือทำสวน และทำนา ฯลฯ ปัจจุบันตลาดต้นสนทรุดโทรมและซบเซา ไม่มีการซื้อขายเหมือนอย่างแต่ก่อนเป็นแต่เพียงที่อยู่อาศัย ทั้งนี้เพราะการสร้างถนนรถยนต์เชื่อมตำบลและอำเภอหมู่บ้านต่าง ๆ ชาวสวนสามารถหาซื้อเครื่องใช้และสิ่งจำเป็นต่าง ๆ ได้ใกล้บ้าน ไม่จำเป็นต้องพายเรือหรือเดินมายังตลาดต้นสนนี้อีกต่อไป

- ตลาดทำน้ำ (ตลาดนครชัยศรี) บ้านทำนาในอดีตเป็นแหล่งรวมของชุมชนในด้านการซื้อขายสินค้าและทำเรือในการเดินทางของชาวสวนและชาวนา ระหว่าง พ.ศ. 2456-2475 เป็นแหล่งรวมขนาดใหญ่ มีเรือต่างประเทศซึ่งมักเป็นเรือคนจีนเรียกว่าเรือใบสามเสา หรือเรือโป๊ะจ่ายมาบรรทุกข้าว ทั้งนี้เพราะบริเวณนี้มีท่าเรือและโรงสีข้าวอยู่ด้วย ในราวปี พ.ศ. 2478 เรือโป๊ะจ่ายเริ่มหายไป ทำให้การรวมตัวของชาวนาลดลง จนกระทั่งถึงสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง เมื่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำนครชัยศรีในเขตอำเภอสามพรานขึ้นชื่อว่าสะพานโพธิ์แก้วที่บ้านท่าข้าม เรือใบสามเสาแล่นผ่านไม่ได้ การค้าขายข้าวจึงเปลี่ยนไปเป็นเรือเอี่ยมจุนขนาดใหญ่ ต้องใช้เรือยนต์ลากจูง เรือเอี่ยมจุนส่วนใหญ่จะบรรทุกข้าวเปลือกมาจากตอนเหนือของแม่น้ำนครชัยศรี เช่น จากสุพรรณบุรีล่องลงมาตามลำน้ำเรือมาถึงโรงสีขายข้าวให้โรงสี จากนั้นก็ยกทำน้ำที่บรรทุกข้าวสารจากโรงสีล่องต่อไปยังกรุงเทพฯ ตลาดทำนาปัจจุบันเปลี่ยนแปลงพัฒนาจากตลาดริมน้ำมาเป็นอาคารไม้แบบห้องแถวสองชั้น ครั้งสมัยรัชกาลที่ 6 สร้างให้ห่างจากตลิ่งริมแม่น้ำขึ้นไปโดยมีถนนรถยนต์ริมแม่น้ำคั่นไว้ ถมตลิ่งด้วยหินกันน้ำเซาะตลิ่งพังด้วยเขื่อนคอนกรีตมีสะพานทอดลงไปใต้มแม่น้ำถึงทุ่งซีเมนต์ ซึ่งลอยใต้มน้ำปรับตัวตามน้ำขึ้นและน้ำลงไป ในสมัยก่อนการเดินทางเข้ากรุงเทพฯ ของชาวนานครชัยศรีจะต้องมาขึ้นรถยนต์ที่ตลาดทำนา ตลาดทำนาจึงเป็นท่าเทียบเรือขนส่งผู้คนที่เดินทางไปยังที่ต่าง ๆ อันสำคัญของอำเภอ

- ตลาดน้ำปากคลองบางแก้ว ย้อนหลังไปประมาณ พ.ศ. 2506 ขึ้นไป ตลาดน้ำปากคลองบางแก้วเป็นศูนย์กลางของชาวบ้านในตำบลไทยवास ตำบลขุนแก้ว ตำบลหอมเกร็ด ตำบล

นครชัยศรี ซึ่งมีอาณาบริเวณห่างจากตลาดนี้ประมาณ 2 กิโลเมตร ทั้งด้านเหนือและด้านใต้ของลำน้ำนครชัยศรี นำผลผลิตจากสวนผลไม้สวนผักมาจำหน่ายในตอนเช้าตั้งแต่เวลาตี 5 ถึง 9 โมงเช้า จากนั้นตลาดจะวายลงจนถึงรุ่งเช้าของวันต่อไป ตลาดการค้าขายเช่นเดิม ก็จะเริ่มขึ้นอีกเป็นเช่นนี้ทุกวันไม่มีวันหยุด และไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของตลาด ตลาดน้ำปากคลองบางแก้วเป็นที่ชุมนุมของเรือพีชผักสิ่งของต่าง ๆ เช่น เรือจากชาวสวน เรือแม่ค้าขายขนม เรือขายปลา เรือขายเนื้อหมู เรือขายกะปิ น้ำตาลปีบน้ำตาลโตนด เรือขายข้าวแกง เรือกาแพ เรือขายกล้วยเตี๋ยว เรือขายกล้วยทอด และเรือเปล่า ๆ ของผู้มาซื้อของต่าง ๆ ไปขายอีกต่อหนึ่ง วันหนึ่ง ๆ จะมีจำนวนเรือที่ลอยอยู่ริมตลิ่งบริเวณตลาดน้ำปากคลองบางแก้วประมาณไม่ต่ำกว่า 100 ลำ ปัจจุบันตลาดน้ำปากคลองบางแก้ว มีสภาพเปลี่ยนไปจากเดิมคือ เดิมการซื้อขายทั้งผู้ซื้อและผู้ขายลอยเรือ ทำการซื้อขายกันอยู่ในน้ำ แต่ปัจจุบัน ทั้งผู้ซื้อและผู้ขายเคลื่อนย้ายมาอยู่บนฝั่งบริเวณวัดกลางบางแก้ว ชาวสวนที่นำพีชผักบรรทุกเรือมาขาย จะต้องจอดเรือไว้ที่ท่าหน้าหน้าวัด แล้วขนของที่ขายขึ้นมาวางบนบกตรงที่ที่ตนได้เคยจับจองไว้ มีลักษณะเป็นตลาดนัดขนาดใหญ่ในตอนเช้าแห่งหนึ่งในเขตอำเภอนครชัยศรี

- ตลาดใหม่ เป็นตลาดชุมชนริมน้ำในเขตอำเภอสสามพราน ตั้งอยู่บนฝั่งซ้ายของแม่น้ำห่างจากวัดไร่ขิงประมาณ 1 กิโลเมตร แต่อยู่คนละฝั่งกับวัดไร่ขิง บนที่ดินของพระทวีปประชาชน ครั้งรัชกาลที่ 6 มีประวัติเล่ากันสืบมาว่า นายเปี เป็นคนไทยเชื้อจีน ได้มาสร้างตลาดขึ้นเพื่อให้เกิดความเจริญแก่ชุมชน ได้ตั้งโรงฆ่าสัตว์ขึ้น ชาวบ้านเรียกว่าโรงหมู หรือตลาดโรงหมู ต่อมาได้ชำรุดทรุดโทรมไปมาก เพราะหลังคามุงด้วยจากและตัวอาคารเป็นไม้ไผ่ พอถึงประมาณ พ.ศ. 2438 สมัยรัชกาลที่ 6 บุตรชายนายเปีได้สร้างตลาดขึ้นใหม่ ทำเป็นตลาดฝากระดานหลังคามุงกระเบื้อง เป็นตลาดที่ถูกสุขลักษณะ ชาวบ้านจึงเรียกว่า “ตลาดใหม่” ปัจจุบันตลาดใหม่นี้ หมดสภาพที่จะเป็นตลาดชุมชนแล้ว คงเหลือแต่อาคารกว้างและบ้านที่ต่างคนต่างสร้างแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยอยู่หลายสิบครอบครัวเท่านั้น

- ตลาดสามพราน ตั้งอยู่ใกล้กับอำเภอสสามพราน ตำบลสามพราน ฝั่งซ้ายของแม่น้ำนครชัยศรี อยู่ระหว่างตำบลยายชา กับตำบลบางช้าง เป็นตลาดสร้างด้วยไม้ยูงริมแม่น้ำเช่นเดียวกับตลาดริมน้ำทั่วไป ปัจจุบันมีทางรถยนต์ผ่านหลังตลาดเลี้ยวแม่น้ำ ทำให้เกิดตลาดริมสองฝากถนนเพิ่มมากขึ้น ร้านค้าริมแม่น้ำจึงซบเซาลง เพราะการคมนาคมทางเรือได้ลดบทบาทลง และมีตลาดที่เป็นอาคารสร้างด้วยคอนกรีตเพิ่มเติมมากมาย ซึ่งตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลสามพราน มีถนนหนทางเข้าสู่ตลาดหลายสาย การค้าขายสินค้าทางน้ำจึงลดน้อยลง

สำหรับตลาดดอนหวายก็มีลักษณะเดียวกับตลาดดั่งที่กล่าวข้างต้นจากการสัมภาษณ์คนไทยเชื้อสายจีนรุ่นอาวุโสในพื้นที่ในเรื่องการเกิดขึ้นของตลาดดอนหวายพบว่า ชาวจีนที่อพยพเข้ามาในนั้น ส่วนใหญ่อพยพมาทางอ่าวไทย ล่องมาตามแม่น้ำท่าจีน ยึดเอาพื้นที่ติดกับวัดดอนหวายเป็นที่อยู่อาศัยและทำการค้าขาย ซึ่งในสมัยนั้น บริเวณด้านขวาของแม่น้ำ (ฝั่งตำบลบางกระทึก) จะเป็นพื้นที่ทำนาข้าว และด้านซ้ายของแม่น้ำ (ฝั่งตำบลบางเตย) จะเป็นพื้นที่ทำสวน มีคลองซอยเล็ก ๆ มากมาย ชาวจีนเหล่านี้ได้ใช้พื้นที่ริมแม่น้ำนครชัยศรีปลูกที่พักรถเพื่อประกอบอาชีพค้าขายของทั่วไป เช่น เครื่องอุปโภค-บริโภค ของชาวนา ชาวสวนแถวนี้

ตลาดดอนหวายเมื่อครั้งก่อนจะปลูกบ้านเป็นหลัง ๆ ติดต่อกันเป็นห้องแถว สร้างด้วยไม้ทั้งหลัง ยาวตามแนวตลิ่ง สร้างหันหน้าเข้าหากัน เพื่อใช้เป็นทางเดินกลาง ส่วนที่อยู่ริมแม่น้ำจะหันหลังให้แม่น้ำ บางช่วงเว้นช่องว่างเพื่อทำสะพานทำน้ำ เพื่อให้ชาวบ้านพายเรือมาซื้อของและผูกเรือไว้ที่บันไดทำน้ำ สินค้าที่ขายในตลาดดอนหวายส่วนมากจะเป็นสินค้าอุปโภค-บริโภคของชาวนา ชาวสวนในพื้นที่ เช่น เครื่องมือ เครื่องใช้สำหรับชาวนา ชาวสวน อาหารคาว-หวาน อาหารจีนโบราณที่มีฝีมือการปรุงแต่งที่เก่าแก่สืบเชื้อสายชาวจีน เช่น ก๋วยเตี๋ยว ก๋วยจั๊บ ขนมจีนแบบหมักและแบบสด ขนมเปียะ เป็ดพะโล้ เป็นต้น จึงถือว่าเป็นศูนย์กลางตลาดที่ให้บริการแก่ประชาชนในย่านนั้น การคมนาคมของชาวตลาดและชาวบ้านในละแวกนั้น ใช้ทางแม่น้ำลำคลองเป็นหลัก โดยเฉพาะแม่น้ำนครชัยศรี ทั้งนี้ เนื่องจากทางรถยนต์และทางรถไฟจะมีแต่สายหลักคือถนนสายเพชรเกษมซึ่งอยู่ทางทิศใต้ และสถานีรถไฟจรัญรายซึ่งอยู่ทางตอนเหนือแม่น้ำ หากจะเดินทางเข้าสู่กรุงเทพมหานคร ก็ล้วนแล้วแต่จะต้องใช้การคมนาคมทางน้ำไปต่อเท่านั้น บริษัทสุพรรณบุรีขนส่ง เป็นบริษัทเดินเรือในเส้นทางแม่น้ำนครชัยศรีเพื่อให้บริการการเดินทางทางน้ำในสมัยนั้น ประกอบกิจการมาตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 คู่ต่อเรือของบริษัทสุพรรณบุรีขนส่ง อยู่ใกล้วัดจรัญราย ตำบลจรัญราย อำเภอนครชัยศรี มีช่างจีนไหหลำเป็นหัวหน้า ใช้แบบของฝรั่งเป็นหลัก โดยมีรูปแบบของเรือประกอบด้วยเรือต่อจากไม้ตะเคียนและไม้สัก 3-4 แบบ คือ แบบชั้นเดียว แบบเรือโยงหรือเรือฟาง (แบบชั้นครึ่ง) แบบสองชั้น และแบบเรือดวน (รูปที่ 3-1) เส้นทางเดินเรือสายที่ผ่านตลาดดอนหวายในสมัยนั้น คือ สายจรัญราย - ประตูน้ำบางยาง - วัดบางปลา - วัดช่องลมสมุทรสาคร โดยที่ชาวตลาดและประชาชนชาวนา ชาวสวนในละแวกนั้น สามารถเลือกเดินทางเข้ากรุงเทพฯ ได้ ทั้งทางรถไฟ โดยนั่งเรือขึ้นทางเหนือไปขึ้นที่สถานีรถไฟจรัญราย และทางรถยนต์ โดยนั่งเรือลงทางใต้ขึ้นรถยนต์ที่ถนนเพชรเกษม ตัวอย่างการเดินทางเรือจากจรัญราย (ชาलोंง) ถึงจังหวัดสมุทรสาคร ออกจากจรัญรายผ่านและรับส่งผู้โดยสารดังนี้ ตลาดท่านา-วัดกลางบางแก้ว ตลาดดอนหวาย-วัดไร่ขิง-ตลาดใหม่-สะพานโพธิ์แก้ว-วัดบางช้างเหนือ-วัดบางช้างใต้-คลองจินดา

วัดเทียนดัด-วัดอ้อมใหญ่-ประตูน้ำบางยาง สิ้นสุดที่ท่าเรือกระทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร (นฤกุล ชมภูนิช,2540)

เนื่องจากการคมนาคมทางน้ำได้รับความนิยมใช้เรือโดยสารเพราะเป็นวิธีที่สะดวกและรวดเร็ว เพราะยังไม่มีถนนหนทางเหมือนเช่นปัจจุบัน ตลาดดอนหวายจึงกลายเป็นตลาดที่รุ่งเรืองมากในเขตตำบลบางกระทู้และตำบลใกล้เคียง เนื่องด้วยเพราะเป็นแหล่งสินค้าและเป็นแหล่งอาหารแก่ชาวนา ชาวดอน จนกระทั่งประมาณปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา ได้มีการก่อสร้างถนนหนทางเพิ่มขึ้น เช่น ถนนเลียบบแม่น้ำนครชัยศรี (ไร่ชิง - ทรงคนอง) ถนนพุทธมณฑลสาย 4 ถนนพุทธมณฑลสาย 5 และถนนสายปิ่นเกล้า-นครชัยศรี ทำให้การคมนาคมทางรถยนต์เพื่อเข้า-ออกกรุงเทพฯ ได้สะดวกรวดเร็วขึ้น การคมนาคมทางน้ำจึงลดบทบาทลง มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินทำให้ที่ดินที่เคยทำนา ทำสวนลดน้อยลง แรงงานภาคเกษตรกรรมก็ลดน้อยลงตาม พร้อมกับตลาดดอนหวายเริ่มซบเซา มีผู้มาใช้บริการน้อยลง เนื่องจากมีรถยนต์เชื่อมสถานที่สำคัญ ๆ รวมถึงตลาดในเมืองใหญ่ ๆ มีสินค้าหลากหลาย เดินทางสะดวกกว่า ทำให้ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่ไปใช้บริการที่อื่นที่สะดวกกว่า ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้พ่อค้าแม่ค้าชาวตลาดดอนหวายจำนวนมาก อพยพไปประกอบอาชีพที่อื่นที่ดีกว่า เหลือเพียงร้านค้าบางร้านซึ่งยังคงประกอบการค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ ไม่มากนัก ห้องแถวไม้จำนวนมากถูกปิดตายเกือบหมด เหลือเพียงห้องที่สร้างขึ้นสำหรับอยู่อาศัยเท่านั้น

ปัจจุบัน

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสอบถามผู้ประกอบการในพื้นที่ ถึงเหตุที่ทำให้ตลาดดอนหวายเริ่มคึกคักและมีชีวิตชีวาขึ้น มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากมาเยี่ยมชม พอสรุปความเป็นมาดังนี้ เมื่อปี พ.ศ. 2540 เป็นปีที่ประเทศไทยเศรษฐกิจเริ่มตกต่ำ นโยบายภาครัฐจึงได้มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเป็นหัวใจหลักในการพัฒนาฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลางเขต 1 ร่วมกับสถาบันราชภัฏนครปฐม ออกสำรวจแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำในจังหวัดนครปฐม จึงได้สังเกตเห็นตลาดดอนหวายซึ่งเป็นตลาดเก่าโบราณ พร้อมทั้งฝีมือในการทำอาหารของพ่อค้าแม่ค้าดั้งเดิม จึงมีนโยบายที่จะประชาสัมพันธ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยได้ทดลองจัดโปรแกรมท่องเที่ยวทางน้ำ โดยส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เริ่มต้นจากสวนสามพราน ผ่านวัดไร่ขิง ไปตลาดดอนหวาย ชมบรรยากาศริมน้ำและตลาดโบราณ แวะชิมอาหารพื้นถิ่นสูตรโบราณ ทำให้นักท่องเที่ยวพอใจเป็นอย่างยิ่ง หลังจากนั้นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลางเขต 1 ร่วมกับชมรมท่องเที่ยวนครปฐมได้จัดอบรมสัมมนาขึ้นที่โรงแรมโรสการ์เด้น สวนสามพราน โดยได้เชิญสื่อมวลชนเข้าร่วมเพื่อประชาสัมพันธ์

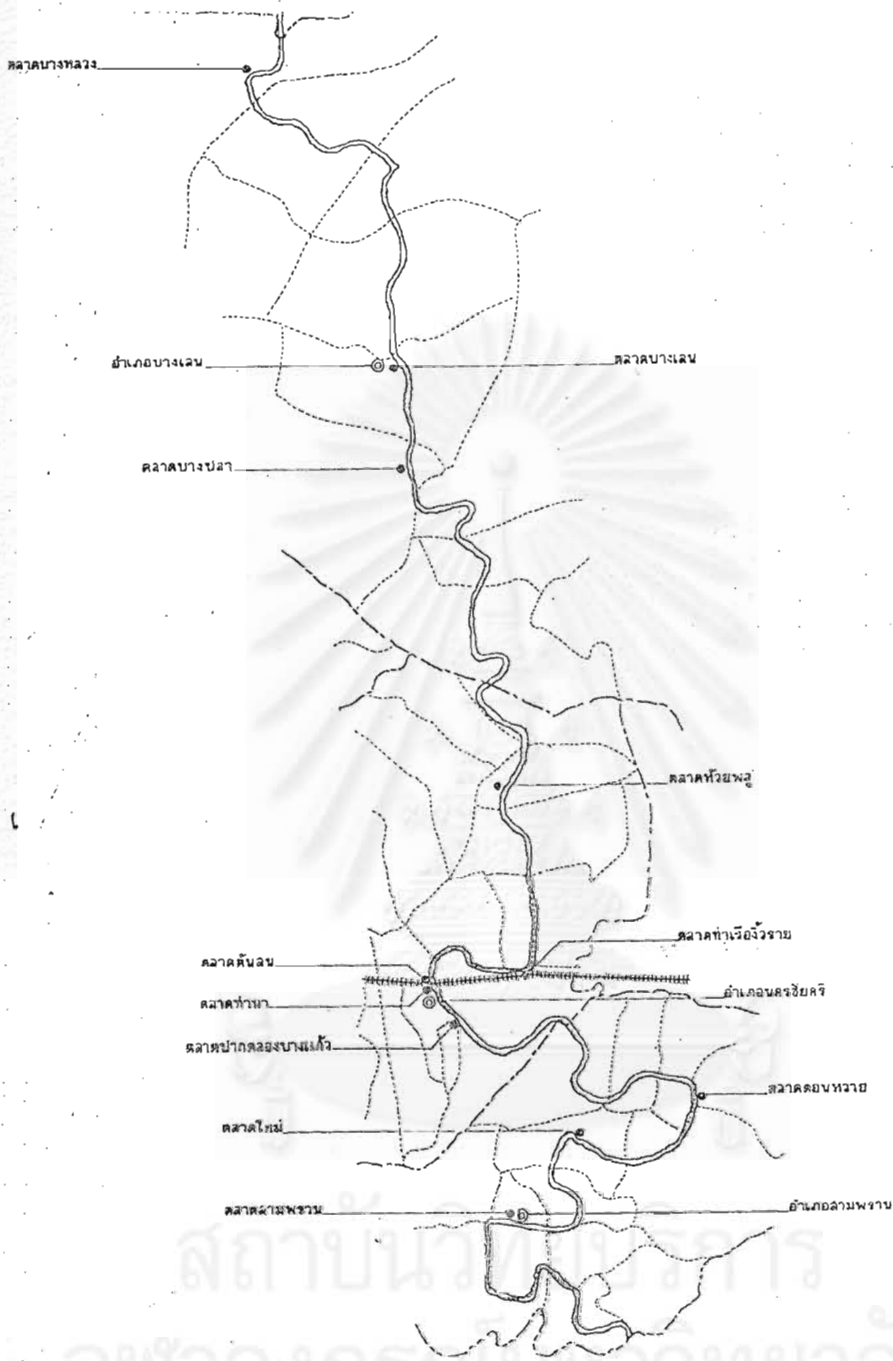
สัมพันธถึงของดีเมืองนครปฐมเบื้องต้นได้ประชาสัมพันธถึงตลาดดอนหวายเป็นตลาดริมน้ำโบราณ มีอาหารตามสูตรโบราณ โดยฝีมือการปรุงแต่งของชาวตลาดดั้งเดิม

เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2541 ได้มีสื่อมวลชนเจ้าของคอลัมน์ “กินไปเที่ยวไป” หน้า 6 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ โดย พลเอกโสภาส โพธิแพทย์ ได้เข้าไปยังตลาดดอนหวาย ซึ่งตอนนั้นมีร้านค้าอยู่เพียงไม่กี่ร้าน และทางรายการได้แวะชิมเปิดพะไล้นายหนับ ก้วยเตี่ยวเรือ ขนมหวานแม่สุณีย์ (อัทนีย์) และห่อหมกแม่ประทีน ได้ถ่ายรูปและนำไปลงในหนังสือพิมพ์ ช่วยประชาสัมพันธถึงรสชาติอาหารดังกล่าว หลังจากนั้นได้เริ่มมีนักท่องเที่ยวแวะมาชิมอาหารมากขึ้น และเพิ่มปริมาณนักท่องเที่ยวมากขึ้นเรื่อย ๆ จากการสัมภาษณ์นายบ๋าลาศ บัญชรมาศพรธร เจ้าของร้านเปิดพะไล้นายหนับ อธิบายให้ทราบว่าเป็นหลังจากมีการลงหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ วันรุ่งขึ้นได้มีผู้คนแห่มาซื้อเปิดพะไล้ที่ร้านจำนวนมาก แต่เดิมเคยขายเปิดพะไล้ได้เต็มที่ประมาณ 20-30 ตัวเท่านั้น เมื่อมีคนมาอุดหนุนมากขึ้น ต้องเพิ่มปริมาณและคิดหาวิธีขยายร้าน โดยได้ต่อแพอาหารริมน้ำต่อจากร้านเดิม เพื่อขายก้วยเตี่ยวเปิดและรองรับนักท่องเที่ยวที่แวะมาอุดหนุนที่ร้านมากขึ้น นับเป็นแพอาหารเจ้าแรกของตลาดริมน้ำดอนหวาย นายบ๋าลาศเล่าให้ฟังว่า ปัจจุบันขายเปิดพะไล้ได้เพิ่มขึ้นจากเดิมมาก เนื่องจากลูกค้าพอใจในรสชาติและราคา วันธรรมดาจะขายได้ประมาณ 400-500 ตัว เฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ จะขายได้จำนวน 1,000 ตัว ขึ้นไป

จากการสัมภาษณ์กำนันบัญชา วุฒิสังคะ กำนันตำบลบางกระทึก ได้เล่ารายละเอียดว่า ตลาดดอนหวายเริ่มเป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงประมาณกลางปี 2541 ซึ่งขณะนั้นได้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึกและกำนันตำบลบางกระทึกควบคู่กัน ก่อนหน้านั้น ประชาชนในพื้นที่และชาวตลาดดอนหวายได้อพยพไปทำมาหากินที่อื่น ประกอบกับตลาดเริ่มมีผู้คนแวะมาซื้อของจึงมีแนวคิดที่จะให้ชาวชุมชนตลาดดอนหวายหันกลับมาประกอบอาชีพค้าขาย ซึ่งแต่ละร้านมีความสามารถในการปรุงอาหารพื้นถิ่นสูตรโบราณเดิมอยู่แล้ว จึงมีการประชุมประชาชนในตลาดให้ปรับปรุงร้านค้า ความเป็นระเบียบ ความสะอาด นำอาหารคาว-หวาน ซึ่งแต่ละคนถนัดในการปรุงแต่งออกมาวางขายหน้าร้าน อาทิเช่น เปิดพะไล้ ก้วยเตี่ยว ขนมจีน ห่อหมก ขนมตาล ขนมทองเอก ขนมซ่ม่วง ขนมจ่ามงกุฎ และขนมไทยโบราณจำนวนมาก ซึ่งปัจจุบันไม่ค่อยมีที่ไหนทำกัน และได้รับความร่วมมือจากชาวตลาดดอนหวายเป็นอย่างดี พร้อมกับได้รับความอนุเคราะห์จากสื่อต่าง ๆ ทำการประชาสัมพันธ์ ทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการประชาสัมพันธ์ให้ฟรี และบางรายก็ได้จ่ายเงินค่าโฆษณาบ้าง ทำให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป โดยเฉพาะคนกรุงเทพฯและปริมณฑล ซึ่งสามารถเดินทางมาที่ตลาดเพียงเวลาไม่กี่นาทีเท่านั้น เมื่อมีนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นจึงได้หารือกับท่านเจ้าอาวาสวัดดอนหวาย และ

ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดดอนหวาย เพื่อใช้สถานที่ในการจัดลานค้าชุมชนเชื่อมระหว่างตลาด ต่อเนื่องพื้นที่โรงเรียนและวัด เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้นำผลผลิตทางการเกษตร เช่น ผัก ผลไม้ ต่าง ๆ นำมาจำหน่ายให้นักท่องเที่ยวเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชนอีกด้วย ทั้งนี้ ได้รับความร่วมมือจากเจ้าอาวาสและผู้อำนวยการโรงเรียนวัดดอนหวายเป็นอย่างดี ทั้งนี้ เจ้าอาวาสวัดดอนหวายมีชื่อแม้ว่า ภายในบริเวณเขตวัดให้ขายเฉพาะสิ่งที่ไม่ใช่ชีวิตและสินค้าที่ไม่เป็นที่น่ารังเกียจเท่านั้น เช่น ผัก ผลไม้ เป็นต้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้นักท่องเที่ยวพอใจในการมาเยือนตลาดริมน้ำดอนหวาย ได้ชิมอาหารที่อร่อย ชื่อผัก ผลไม้ของพื้นถิ่นซึ่งใหม่และสดจากสวน ชมทิวทัศน์และบรรยากาศอันร่มรื่นของแม่น้ำนครชัยศรีจนทำให้ตลาดริมน้ำดอนหวายมีชื่อเสียงจนถึงปัจจุบันนี้

จากข้อมูลการค้นคว้าการสอบถามและสัมภาษณ์บุคคลผู้เกี่ยวข้องถึงความความเป็นมา ตลาดริมน้ำดอนหวายพอสรุปได้ว่า ตลาดดอนหวายได้เกิดขึ้นเนื่องจากชาวจีนอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในบริเวณลุ่มน้ำนครชัยศรี เริ่มแรกเข้ามาเป็นกุลีรับจ้างเป็นแรงงานตามโรงหีบอ้อย โรงสี โรงน้ำแข็ง และเป็นลูกจ้างชาวนา ชาวสวนคนไทย พอนานเข้าก็เริ่มเก็บหอมรอบริบเปิดร้านค้าขาย เช่น กาแฟ ก๋วยเตี๋ยว และขายสินค้าอุปโภค-บริโภค บริการแก่ชาวนา ชาวสวน จนเป็นศูนย์กลางการค้าขายในบริเวณตำบลบางกระทึกและตำบลใกล้เคียง โดยอาศัยการคมนาคมทางน้ำเป็นสำคัญ ต่อมาเมื่อเริ่มมีถนนหนทาง การคมนาคมทางรถยนต์สะดวกขึ้น เป็นเหตุให้การค้าขายในตลาดริมน้ำดอนหวายซบเซาลง พ่อค้าแม่ค้าเริ่มอพยพไปประกอบอาชีพอื่นที่ดีกว่า เหลือเพียงร้านค้าเพียงเล็กน้อยเท่านั้น จนทำให้ตลาดดอนหวายเกือบกลายเป็นตลาดร้าง จนกระทั่งเมื่อกลางปี พ.ศ. 2541 ตลาดดอนหวายเริ่มคึกคักมีนักท่องเที่ยวมาเยือน เนื่องจากมีการประชาสัมพันธ์จากสื่อต่าง ๆ ผู้บริหารท้องถิ่นร่วมกับชุมชนชาวตลาดจึงมีความคิดริเริ่มให้พ่อค้าแม่ค้าดั้งเดิม หันมาประกอบอาชีพเดิมโดยใช้ฝีมือในการประกอบอาหารอันเป็นแนวคิดแต่ดั้งเดิมบริการนักท่องเที่ยวที่เริ่มเข้ามามากขึ้น โดยได้รับความร่วมมือจากวัดและโรงเรียน ซึ่งมีพื้นที่ติดกับตลาดดอนหวาย เปิดเป็นลานค้าชุมชน ให้ประชาชนในพื้นที่นำผลผลิตทางการเกษตรมาจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว จนกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงจนถึงปัจจุบันนี้

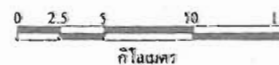
แผนทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลิ่งน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม

แผนที่ 3-1 ตลิ่งน้ำดอนหวาย

สัญลักษณ์

- เขตจังหวัด
- เขตอำเภอ
- - - - - เขตตำบล
- ทางหลวงแผ่นดิน

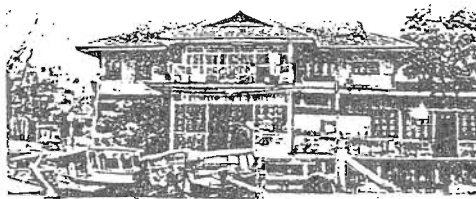
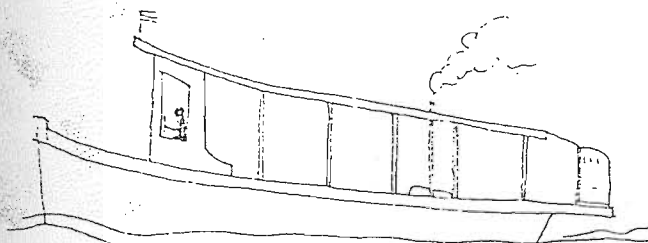
ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : บุญ วัฒน (วัฒนธรรมชุมชนต้นน้ำนครชัยศรี)

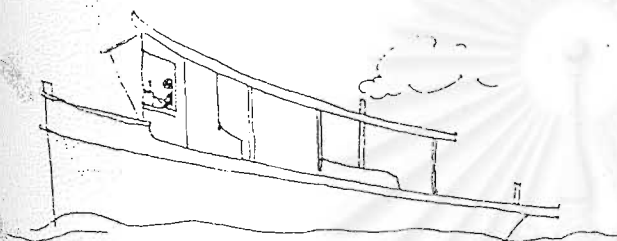

เรือมีเครื่องยนต์แรงม้าสูง

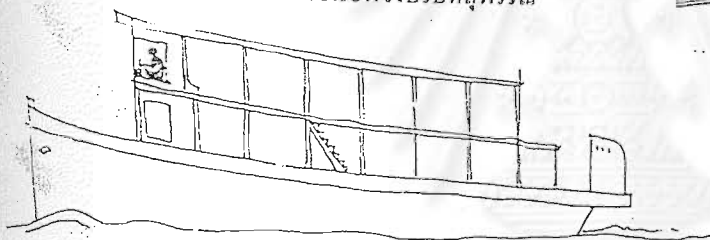
บริษัทสุพรรณบุรีสง

เรือโดยสารบริษัทสุพรรณ แบบชั้นเดียว

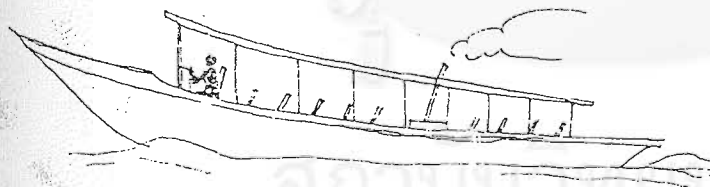

ปัจจุบันเป็นบ้านเรืออู่ลือ

เรือโพง หรือเรือห้วงบริษัทสุพรรณ

เรือโดยสารบริษัทสุพรรณ แบบสองชั้น

เรือด่วนของบริษัทสุพรรณ

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :

กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำคอนหวาย จังหวัดนครปฐม

รูปที่ 3-1 เรือบริษัทสุพรรณขนส่ง

สัญลักษณ์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : บุญท ขมภูนิช (วัฒนธรรมชุมชนบ้านกรอศรี)

3.2 ลักษณะทางกายภาพ

3.2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

1) องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึก ตำบลบางกระทึกได้ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรณีบุคคล เป็นหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2538 ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบล ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 5 บริเวณวัดคงคารามดอนหวาย

องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึกมีเนื้อที่ประมาณ 12.41 ตร.กม. จำนวนหมู่บ้าน 8 หมู่บ้าน คือ (แผนที่ 3-2 และแผนที่ 3-3) หมู่ที่ 1 บ้านคลองเจริญพร , หมู่ที่ 2 บ้านคลองบางกระทึก , หมู่ที่ 3 บ้านคลองหนองเสือ , หมู่ที่ 4 บ้านโนน , หมู่ที่ 5 บ้านโคกหวาย , หมู่ที่ 6 บ้านคลองวัฒนา , หมู่ที่ 7 บ้านคลองสวนฝ้าย และหมู่ที่ 8 บ้านนอก

องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึกมีอาณาเขตติดต่อกับตำบลใกล้เคียง ดังนี้

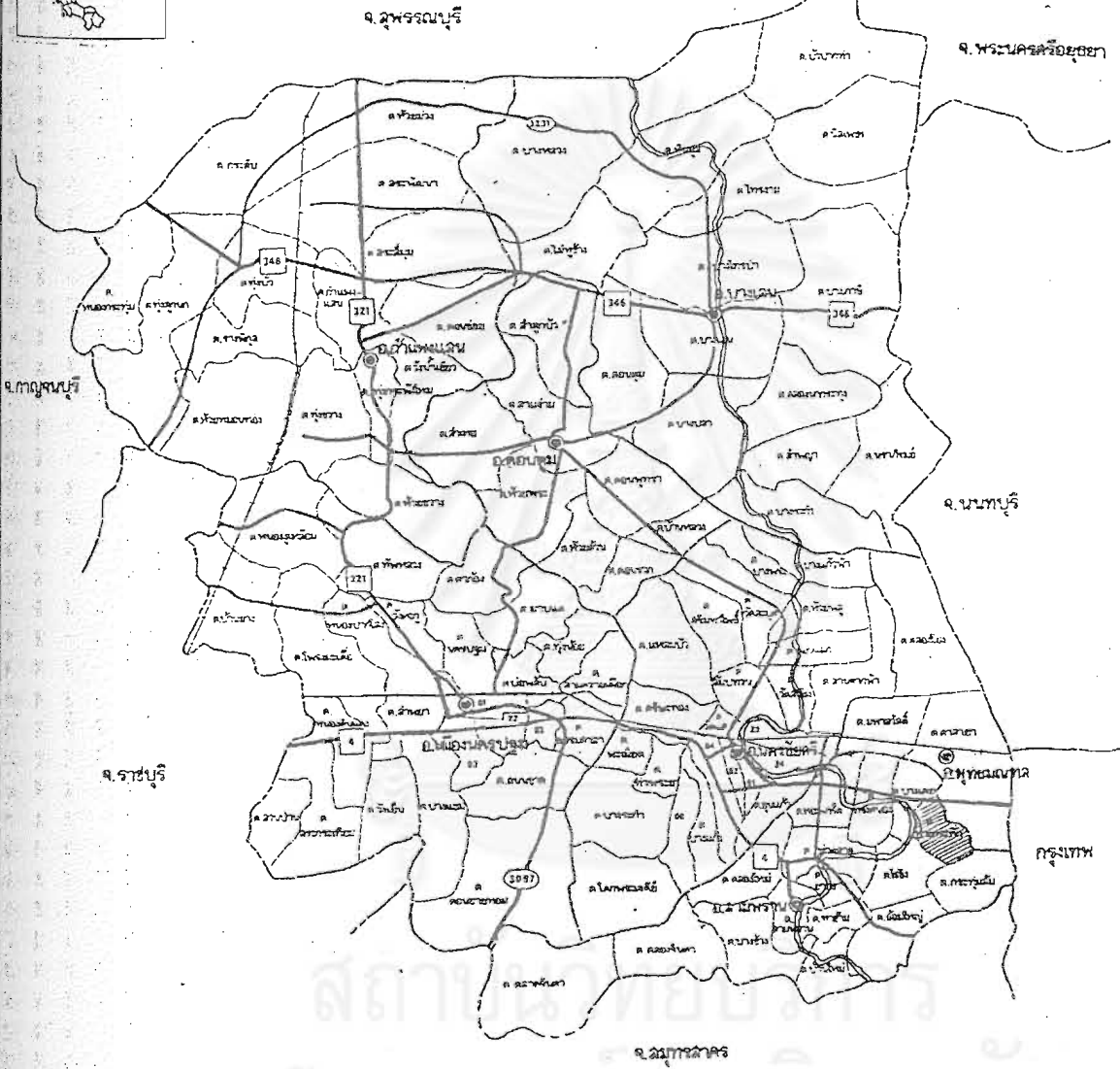
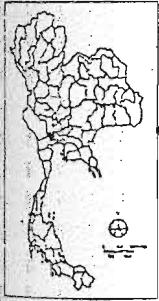
ทิศเหนือ	จดตำบลบางเตย	อำเภอสามพราน	จังหวัดนครปฐม
	จดตำบลศาลายา	อำเภอพุทธมณฑล	จังหวัดนครปฐม
ทิศใต้	จดตำบลไร่ขิง	อำเภอสามพราน	จังหวัดนครปฐม
ทิศตะวันออก	จดพุทธมณฑล	อำเภอพุทธมณฑล	จังหวัดนครปฐม
ทิศตะวันตก	จดแม่น้ำท่าจีน	อำเภอสามพราน	จังหวัดนครปฐม

2) ตลาดริมน้ำดอนหวาย ตลาดริมน้ำดอนหวายตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 5 อยู่ติดกับวัดคงคารามดอนหวาย มีอาณาเขตติดต่อดังนี้ (แผนที่ 3-4)

ทิศเหนือ	จดวัดดอนหวาย
ทิศใต้และทิศตะวันออก	จดที่ดินเอกชน
ทิศตะวันตก	จดแม่น้ำนครชัยศรี

3.2.2 สภาพทั่วไปของตลาดริมน้ำดอนหวาย

สภาพทั่วไปของตลาดริมน้ำดอนหวายซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวในปัจจุบัน ผู้ศึกษาได้กำหนดเขตพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวของตลาดริมน้ำดอนหวายรวมพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น วัด โรงเรียน และชุมชนในพื้นที่

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำคอนหวาย จังหวัดนครปฐม

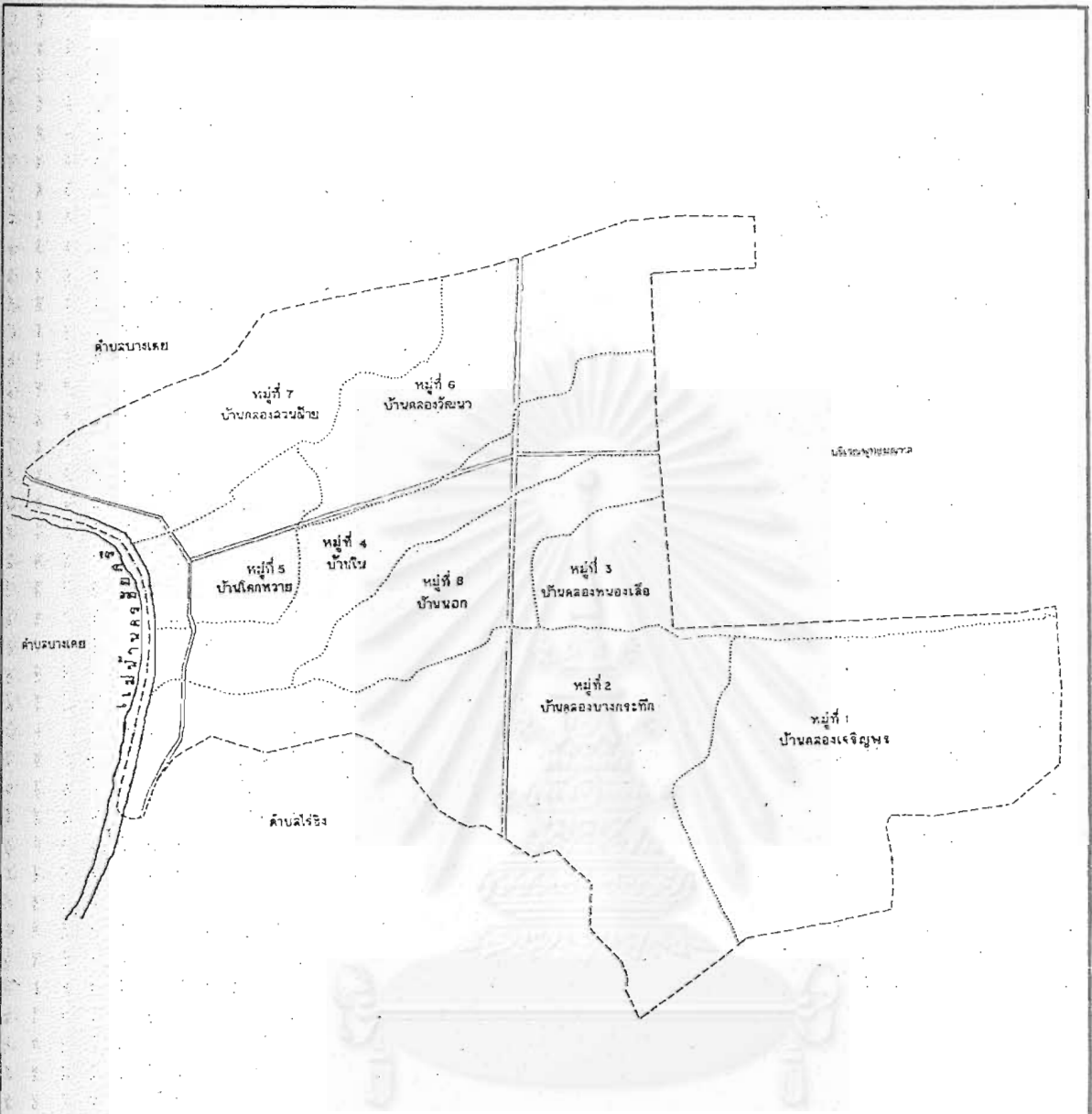
แผนที่ 3-2 แผนที่จังหวัดนครปฐม แสดงที่ตั้ง อบต. บางกระทึก

- สัญลักษณ์**
- เขตจังหวัด
  - - - - - เขตอำเภอ
  - . - . - . - เขตตำบล
  - ————— ทางหลวงแผ่นดิน

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดนครปฐม

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม

แผนที่ 3-3 เขตการปกครององค์การบริหารส่วนตำบลบางกระตึก อ.สามพราน จ.นครปฐม

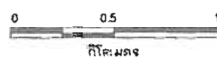
สัญลักษณ์

- เขตตำบล
- ..... ขอบเขตหมู่บ้าน
- ===== ถนนสายหลัก

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทิศเหนือ

ที่มา : อมต. บางกระตึก

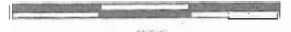
**แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม**

แผนที่ 3 - 4 ภาพถ่ายทางอากาศบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวาย ถ่ายเมื่อ 8 พ.ย. 2543

สัญลักษณ์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

50 0 50 100

เมตร

ทิศเหนือ

ที่มา: กรมแผนที่ทหาร

ลักษณะของตลาดดอนหวายปัจจุบันในส่วนที่เป็นตลาดเก่าโบราณเป็นตลาดที่ปลูกสร้างเป็นแถวยาว ตามริมฝั่งแม่น้ำนครชัยศรี ยาวประมาณ 250 เมตร บางส่วนปลูกสร้าง บนฝั่งห่างจากริมน้ำเป็นแถวยาวทอดลงริมแม่น้ำ ลักษณะอาคารเป็นห้องแถวไม้ สร้างหันหน้าเข้าหากัน เว้นทางเดินตรงกลาง กว้างประมาณ 5 เมตร โครงสร้างเป็นไม้ทั้งหลัง หลังคามุงด้วยสังกะสี ส่วนตัวอาคารที่นอกเหนือจากทางเดินกลาง ส่วนมากปลูกสร้างอย่างไม่มียุรูปแบบ จำนวนชั้น 1-2 ชั้น ส่วนที่มองเห็นเป็นตลาดเก่าโบราณ จะสังเกตได้จากรูปทรงหลังคาทางเดินกลางฝาไม้และประตูไม้ทางเข้าแต่ละร้าน ส่วนที่ปลูกสร้างริมแม่น้ำ ปัจจุบันได้เกิดกระแสน้ำกัดเซาะจนทำให้ตัวอาคารยื่นล้ำเข้าไปในแม่น้ำทั้งหลัง (รูปที่ 3-2)

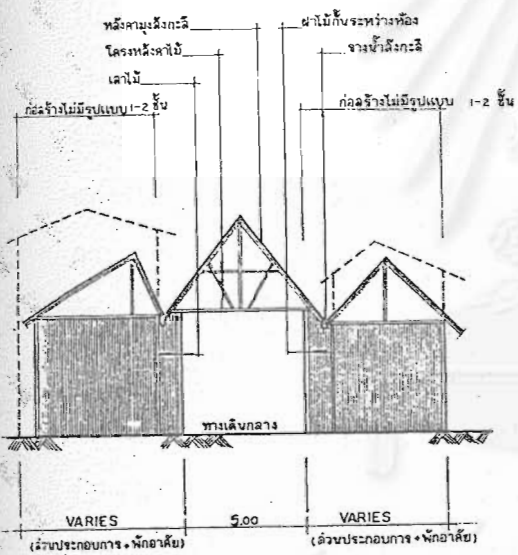
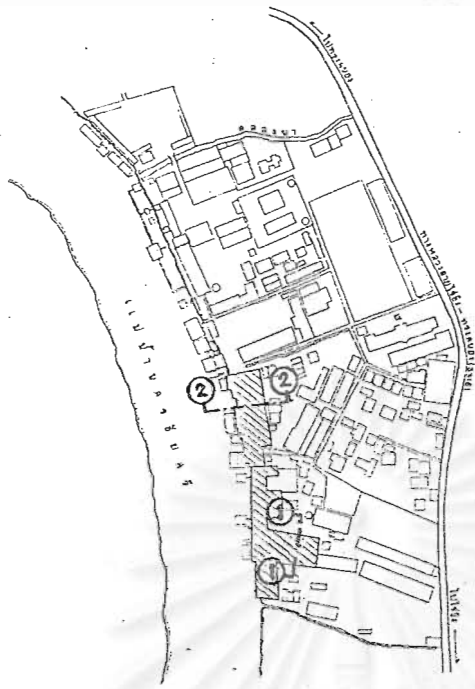
3.2.3 การใช้ที่ดิน

การใช้ที่ดินในเขตตำบลบางกระทีก ในปี พ.ศ. 2543 โดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ทำสวนคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 42.35 รองลงมาเป็นที่ว่างเปล่า , ที่ทำนา , ที่อยู่อาศัย คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 23.18 , 17.73 , 10.66 ตามลำดับ นอกจากนี้ การใช้ประโยชน์ที่ดินอื่น ๆ เช่น พื้นที่สาธารณูปโภค เช่น ถนน-ซอย , อุตสาหกรรม , คลังสินค้า ฯลฯ มีสัดส่วนเล็กน้อย ดังแสดงในตารางที่ 3-1

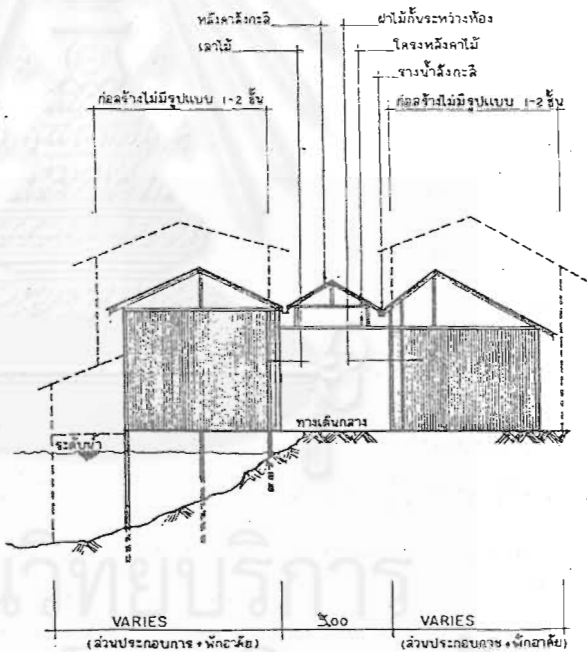
ตารางที่ 3-1 การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตการปกครอง องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทีก ปี 2543

การใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
ที่อยู่อาศัย	827	10.66
พาณิชยกรรม	60	0.77
อุตสาหกรรม	43	0.55
คลังสินค้า	80	1.03
ศาสนสถาน	23	0.30
สถานศึกษา	22	0.28
ปศุสัตว์	105	1.35
ประมง	6	0.08
ที่นา	1,375	17.73
สวน	3,285	42.35
ถนน , ซอย	87	1.12
แม่น้ำ , แหล่งน้ำ	46	0.59
ที่ว่าง	1,798	23.18
รวม	7,757	100.00

ที่มา : กรมการผังเมือง, 2542

รูปตัด ①-①

รูปตัด ②-②

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม

รูปที่ 3-2 ลักษณะอาคารตลาดริมน้ำดอนหวาย

สัญลักษณ์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นอกจากนี้ การใช้ประโยชน์ที่ดินถูกจำกัดด้วยข้อกำหนดที่ใช้บังคับในเขตตำบล บางกระทึก ดังนี้

1. การใช้ประโยชน์ที่ดินตามข้อกำหนดผังเมือง

ในปัจจุบันตำบลบางกระทึกพื้นที่ส่วนหนึ่งมีการใช้ประโยชน์ที่ดินตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 279 (พ.ศ. 2539) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ให้ไว้ ณ วันที่ 2 กันยายน 2539 ใช้บังคับมีกำหนด 5 ปี และได้ต่ออายุออกไปอีกหนึ่งปี ซึ่งจะหมดอายุในวันที่ 8 ตุลาคม 2545 โดยแบ่งการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังแผนที่ 3-5 ดังนี้

- พื้นที่สีเหลือง ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย ได้แก่ พื้นที่บางส่วนของหมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 8 ข้อกำหนดให้ใช้เพื่อการอยู่อาศัยเป็นส่วนใหญ่ โดยให้ใช้พื้นที่ เพื่อการอยู่อาศัย สถาบันราชการ การสาธารณูปโภค และสาธารณูปการไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของที่ดินประเภทนี้ ในแต่ละบริเวณและห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการตามที่กำหนดคือ โรงงานทุกประเภทเว้นแต่ โรงงานที่ประกอบกิจการโดยไม่ก่อเหตุรำคาญตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข หรือไม่เป็นมลพิษต่อชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ , คลังเชื้อเพลิงเพื่อขนส่ง , สถานที่บรรจุก๊าซและสถานที่เก็บก๊าซ ตามกฎหมายว่าด้วยการบรรจุก๊าซปิโตรเลียมเหลว แต่ไม่หมายความรวมถึงสถานีบริการ และร้านจำหน่ายก๊าซ , คลังวัตถุระเบิดตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุอันตราย เลี้ยงม้า โค กระบือ สุกร แพะ แกะ ห่าน เป็ด หรือไก่ เพื่อการค้าหรือโดยก่อเหตุรำคาญตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข และกำจัดมูลฝอย

- พื้นที่สีเขียว ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม ได้แก่ ส่วนหนึ่งของหมู่ที่ 1,2,4,5,6,8 และพื้นที่ทั้งหมดของหมู่ที่ 7 ข้อกำหนดให้ใช้ประโยชน์เพื่อเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ โดยให้ใช้พื้นที่เพื่อเกษตรกรรมหรือเกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม สถาบันราชการ การสาธารณูปโภค และสาธารณูปการไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 ของที่ดินประเภทนี้ในแต่ละบริเวณ และห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการตามที่กำหนดคือ จัดสรรที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย ประกอบการพาณิชย์หรือประกอบอุตสาหกรรม , โรงงานทุกประเภท เว้นแต่โรงงานที่ประกอบกิจการโดยไม่เป็นมลพิษต่อชุมชนหรือสิ่งแวดล้อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

- พื้นที่สีเทาอ่อน ที่ดินประเภทสถาบันศาสนา คือ บริเวณวัดคงคารามดอนหวาย อยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 5

- พื้นที่สีเขียวมะกอก ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา คือ บริเวณโรงเรียนวัดดอนหวาย (นครรัฐประสาธ) ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 5 ติดกับวัดดอนหวาย

- พื้นที่สีน้ำเงิน ที่ดินประเภทสถาบันราชการการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ คือ บริเวณการประปาเทศบาลตำบลสามพราน อยู่ในพื้นที่หมู่ที่ 5 และที่ทำการอนามัยตำบล บางกระทึกในพื้นที่หมู่ที่ 2

2) การใช้ที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร

ตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 กำหนดให้พื้นที่บริเวณรอบนอกแนวเขตที่ดินของพุทธมณฑลในระยะ 1,000 เมตร ได้แก่ พื้นที่บางส่วนของหมู่ที่ 1,2,4,6,8 และพื้นที่ทั้งหมดของหมู่ที่ 3 เป็นบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภท ดังนี้ (ตามแผนที่ 3-6)

- บริเวณที่ 1 พื้นที่บริเวณนอกแนวเขตที่ดินของพุทธมณฑลในระยะ 300 เมตร ห้ามบุคคลใดก่อสร้างอาคารห้องแถวหรือตึกแถว , ตลาดตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข , โรงมหรสพตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันภัยอันตรายอันเกิดแต่การเล่นมหรสพ , โรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม , สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถาน-บริการ , ฌาปนสถานตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมสุสานและฌาปนสถาน , โรงซ่อม สร้าง หรือบริการรถยนต์ที่ขับเคลื่อนด้วยเครื่องยนต์ทุกชนิด , สถานที่เลี้ยงสัตว์ทุกชนิดที่มีพื้นที่ทุกชั้นในหลังเดียวกัน หรือหลังรวมกันเกิน 20 ตารางเมตร , อาคารที่มีความสูงเกิน 12 เมตร , หอถังน้ำที่มีความสูงเกิน 15 เมตร , คลังสินค้าที่มีพื้นที่เกิน 200 ตารางเมตร , อาคารที่มีพื้นที่รวมกันทุกชั้นในหลังเดียวกันเกิน 1,000 ตารางเมตรขึ้นไปหรือใช้คนงานตั้งแต่สิบคนขึ้นไป , สถานที่เก็บและจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง , สถานที่บรรจุก๊าซ สถานที่เก็บก๊าซ และสถานที่บริการตามกฎหมายว่าด้วยการบรรจุก๊าซปิโตรเลียมเหลว

- บริเวณที่ 2 พื้นที่บริเวณรอบนอกแนวเขตบริเวณที่ 1 ในระยะ 700 เมตร ห้ามบุคคลใดก่อสร้างอาคารคลังสินค้าที่มีพื้นที่เกิน 200 ตารางเมตร , อาคารที่มีพื้นที่รวมกันทุกชั้นในหลังเดียวกัน 1,000 ตารางเมตร , โรงงานที่ใช้เครื่องจักรที่มีกำลังรวมตั้งแต่ห้าแรงม้าหรือเทียบเท่าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่สิบคนขึ้นไป , อาคารที่มีความสูงเกิน 18 เมตร , สถานที่เก็บและจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงตามกฎหมายว่าด้วยการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง , สถานที่บรรจุก๊าซ สถานที่เก็บก๊าซและสถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยการบรรจุก๊าซปิโตรเลียมเหลว , ฌาปนสถาน สถานที่ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมสุสานและฌาปนสถาน , สถานที่เลี้ยงสัตว์ทุกชนิดที่มีพื้นที่ทุกชั้นในหลังเดียวกัน หรือหลังรวมกันเกิน 20 ตารางเมตร

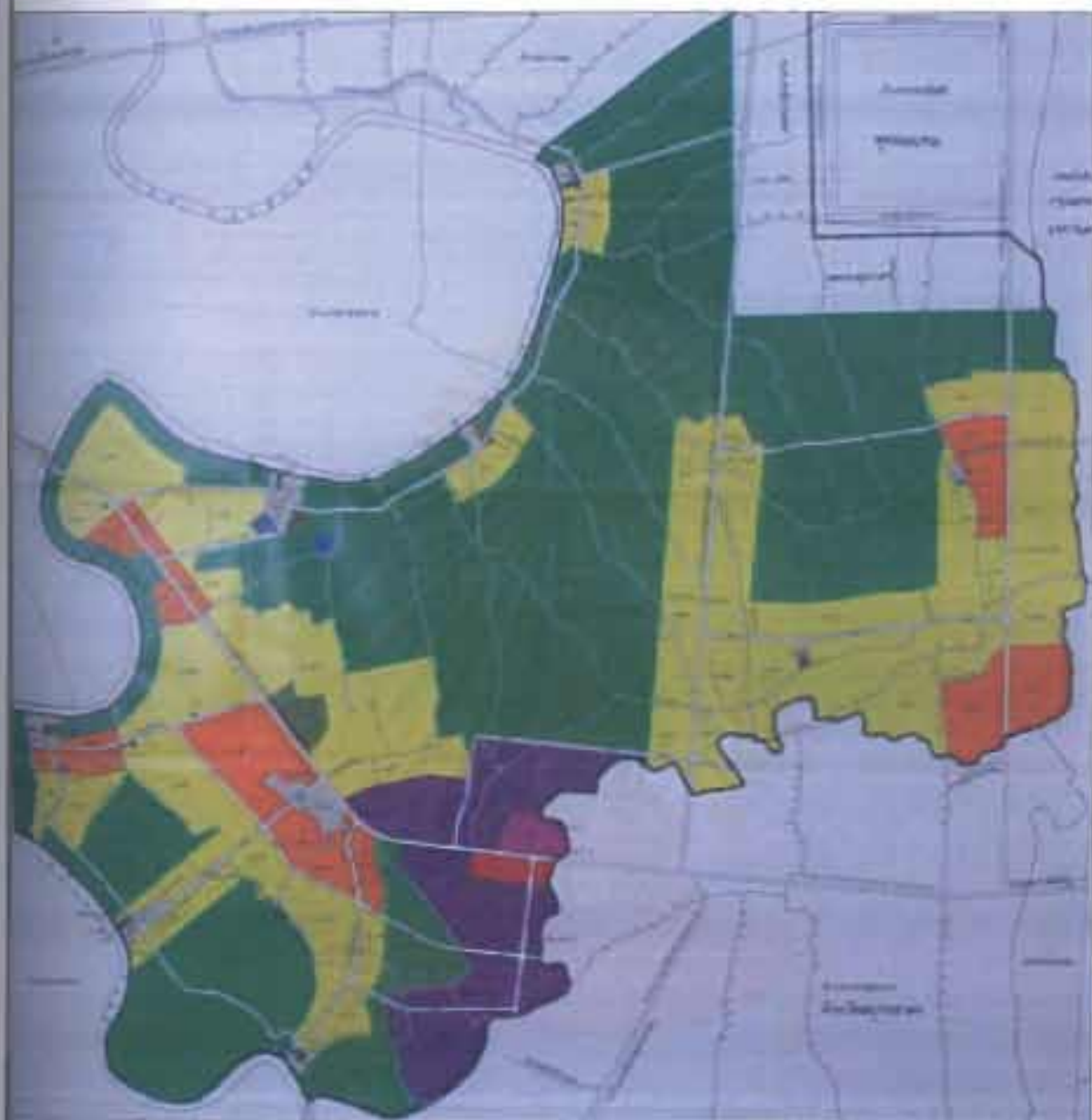
สำหรับการใช้ที่ดินในแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายในปัจจุบัน แบ่งออก 3 ส่วนคือ ส่วนที่ดินวัดดอนหวาย ส่วนที่ดินสถาบันราชการ และส่วนที่ดินเอกชน สำหรับอาคารตลาดดอนหวายหลังเก่าโบราณ ตั้งอยู่บนที่ดินของเอกชนประมาณ 6 ไร่ (แผนที่ 3-7) ส่วนที่ยื่นล้ำเข้าไปในแม่น้ำ ปัจจุบันเป็นที่สาธารณะ ซึ่งดูแลรับผิดชอบโดยกรมเจ้าท่า (เนื่องจากกระแสน้ำกัดเซาะทำให้การรังวัดสอบเขตที่ดินใหม่ ส่วนที่น้ำกัดเซาะจึงตกเป็นที่สาธารณะ)

การใช้ที่ดินในปัจจุบันส่วนที่เป็นที่ดินวัดดอนหวายเป็นที่ตั้งของวัดและโรงเรียน ส่วนที่เป็นที่ดินราชการ เป็นที่ตั้งของศาลาประชาคมและหอถังสูบน้ำประปา ส่วนที่ดินเอกชนเป็นที่ตั้งของอาคารพักอาศัยและส่วนประกอบการค้าทั่วไป (รูปที่ 3-3 และแผนที่ 3-8) นอกจากนี้ การใช้ประโยชน์ที่ดินอื่น ๆ เช่น สนามกีฬา ถนน แพน ทำเทียบเรือ ฯลฯ สัดส่วนดังแสดงในตารางที่ 3-2

ตารางที่ 3-2 การใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย ปี 2545

การใช้ประโยชน์ที่ดิน	พื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ
ตลาด , ร้านค้า , ร้านอาหาร	8.17	10.94
บ้านแถว , ห้องแถว	1.78	2.38
บ้านเดี่ยว	3.00	4.02
วัด , โบสถ์ , ศาลาวัด	3.38	4.53
โรงเรียน , อาคารราชการ	5.24	7.02
กุฏิ , อาคารอื่น ๆ ของวัด	1.29	1.74
ศาลาพักผ่อน , ศาลเจ้า	1.49	2.00
ห้องน้ำ-ส้วม	0.18	0.11
หอถัง , หอระฆัง	0.08	2.04
แพ , ทำเทียบเรือ	1.52	8.46
สนามกีฬา	6.31	12.12
ที่จอดรถ	9.04	12.12
ถนน, คลอง , ที่ว่าง	33.14	44.40
	74.63	100.00

ที่มา : คำนวณจากภาพถ่ายทางอากาศ

แผนทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโลกชุมชน ;
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำถนนราชดำเนิน จังหวัดนครปฐม

แผนที่ 3-5 มังเวียงรวมขึ้นใหญ่

สัญลักษณ์

	ที่อยู่อาศัยชนบท		สวนสาธารณะ
	ที่อยู่อาศัยชนบทประเภท		สาธารณูปโภค
	ที่อยู่อาศัยชนบทประเภท		อุตสาหกรรม
	ราชการ, ราชการสูง		คลังสินค้า
	สวนสาธารณะ		สวนสาธารณะ

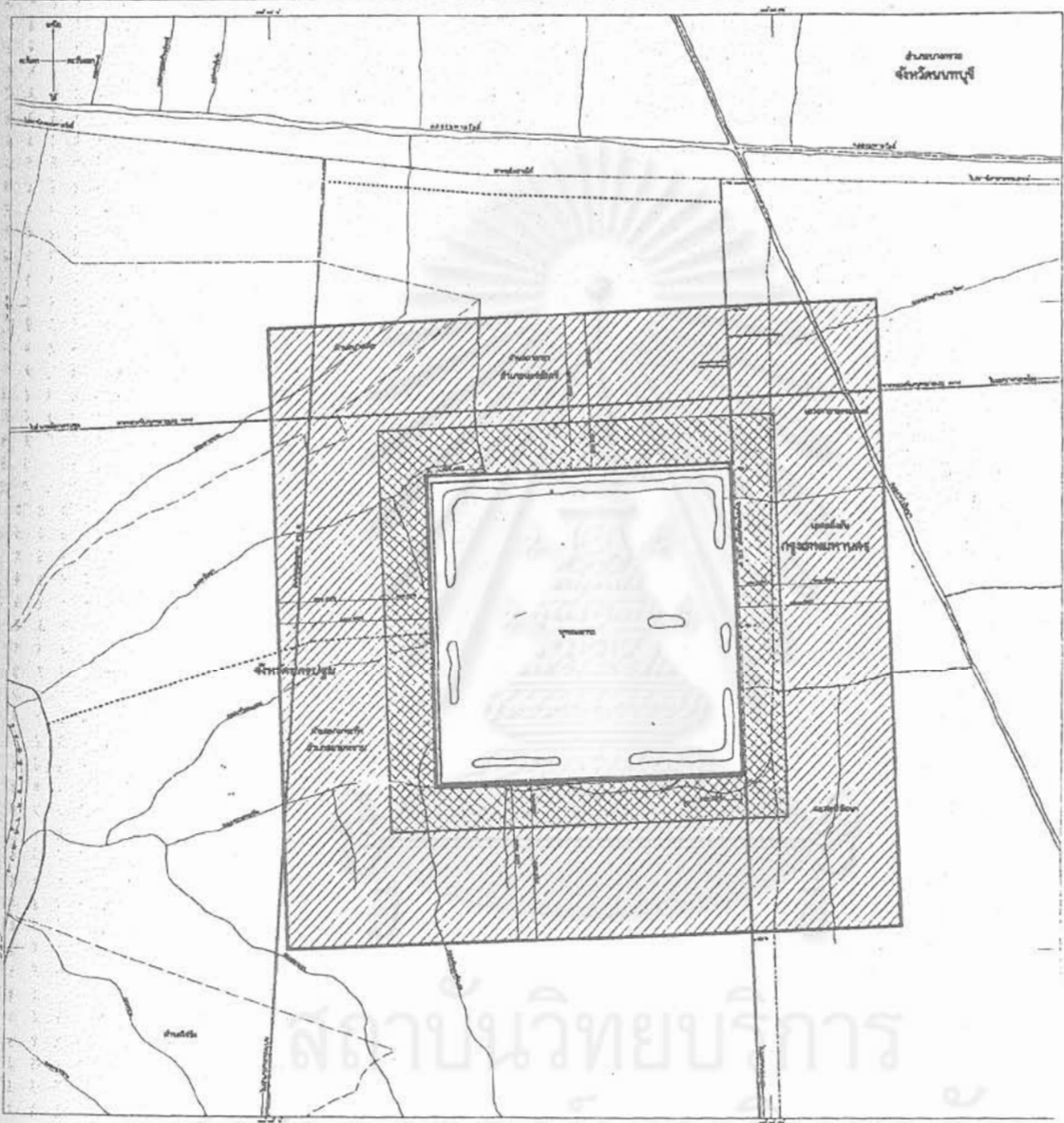
ที่มา : กรมการผังเมือง

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่กำหนดการตรวจ
ฉบับที่ ๑๖ (พ.ร.บ.๒๕๒๐)
ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. ๒๕๒๒

มาตรา ๑๖ ๑-๒๐๐,๐๐๐

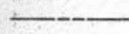

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :

กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม

แผนที่ 3-6 แนวเขตควบคุมอาคารตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 16 พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

สัญลักษณ์

- แนวเขตควบคุมอาคาร
- บริเวณที่ 1
- บริเวณที่ 2
- เขตจังหวัด
- เขตอำเภอ

ที่มา : กรมโยธาธิการ

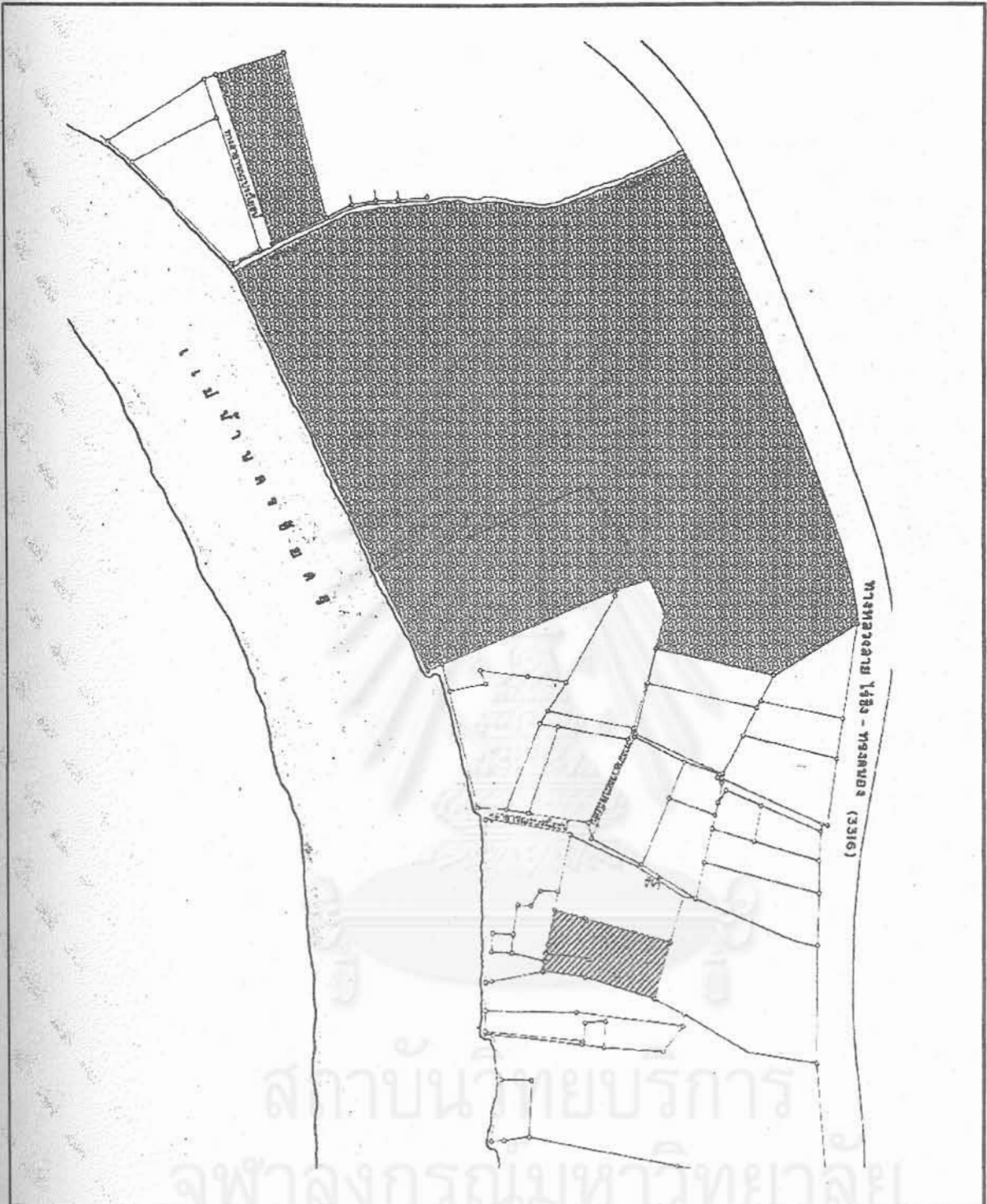
ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทิศเหนือ

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำคอนทวย จังหวัดนครปฐม

แผนที่ 3-7 กรรมสิทธิ์ที่ดินในแหล่งท่องเที่ยว

สัญลักษณ์

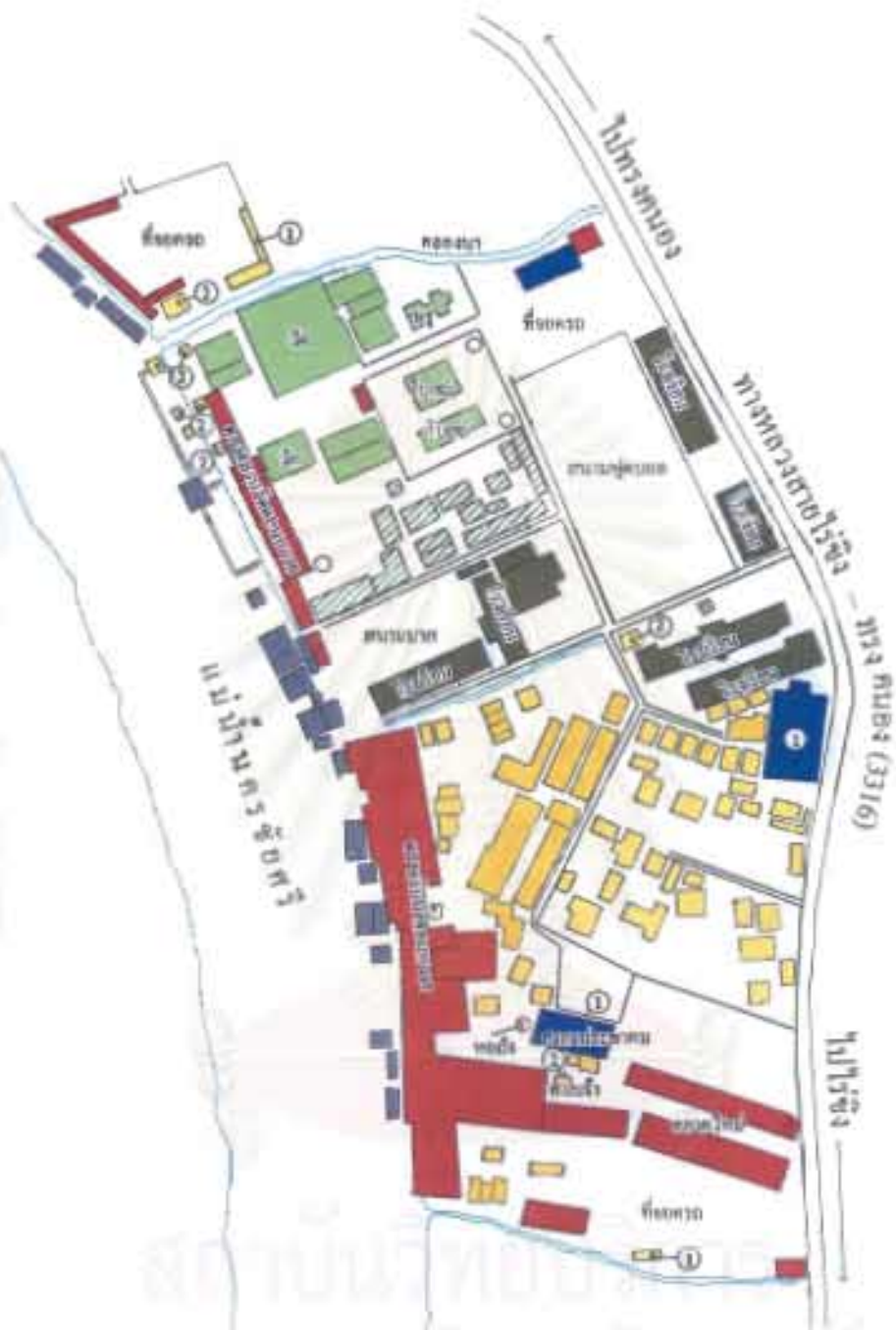
- แนวอาคารตลาดริมน้ำคอนทวย
- ที่ดินเอกชน
- ▨ ที่ดินวัดคอนทวย
- ▤ ที่ที่ดินราชการ (เทศบาลตำบลสามพราน)

ที่มา : สำนักงานที่ดินอำเภอสามพราน

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดวังน้ำคอกหนองหวาย จังหวัดนครปฐม

แผนที่ 3-8 การใช้ที่ดินในแหล่งท่องเที่ยว

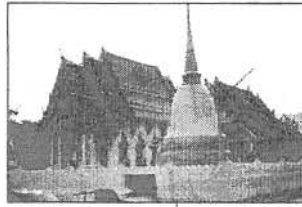
ศาลา, เรือนครัว, เรือนอาหาร	อาคารบางกระพี้
บ้านแถว, ที่จอดรถ	ศาลาประชาชน
บ้านเดี่ยว	ภูมิอาคารของวัด
วัด, โบสถ์, ศาลาวัดคอกหนองหวาย	เขตพื้นที่ชนเรือ
โรงเรียนวัดคอกหนองหวาย	ศาลาพักผ่อน, ศาลาเช้า
	ที่จอดรถ, เสียม

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทิศเหนือ

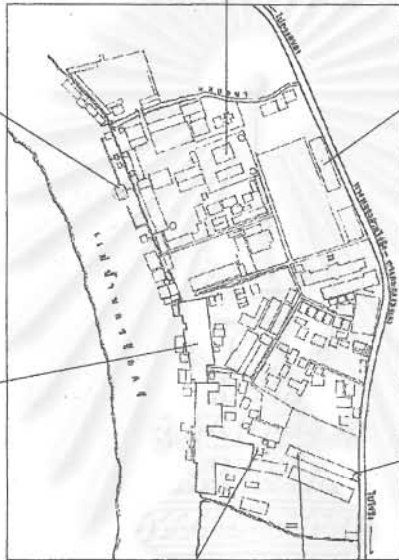

วัด

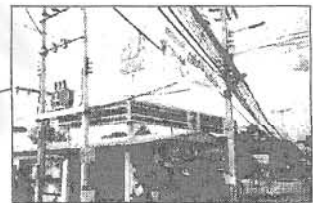
แผงตลาดคอนทวาย

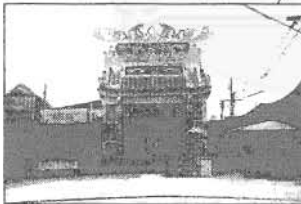
โรงเรียน

ตลาด

7 ELEVEN

ศาลเจ้า

คอนทวายเทเลคอม

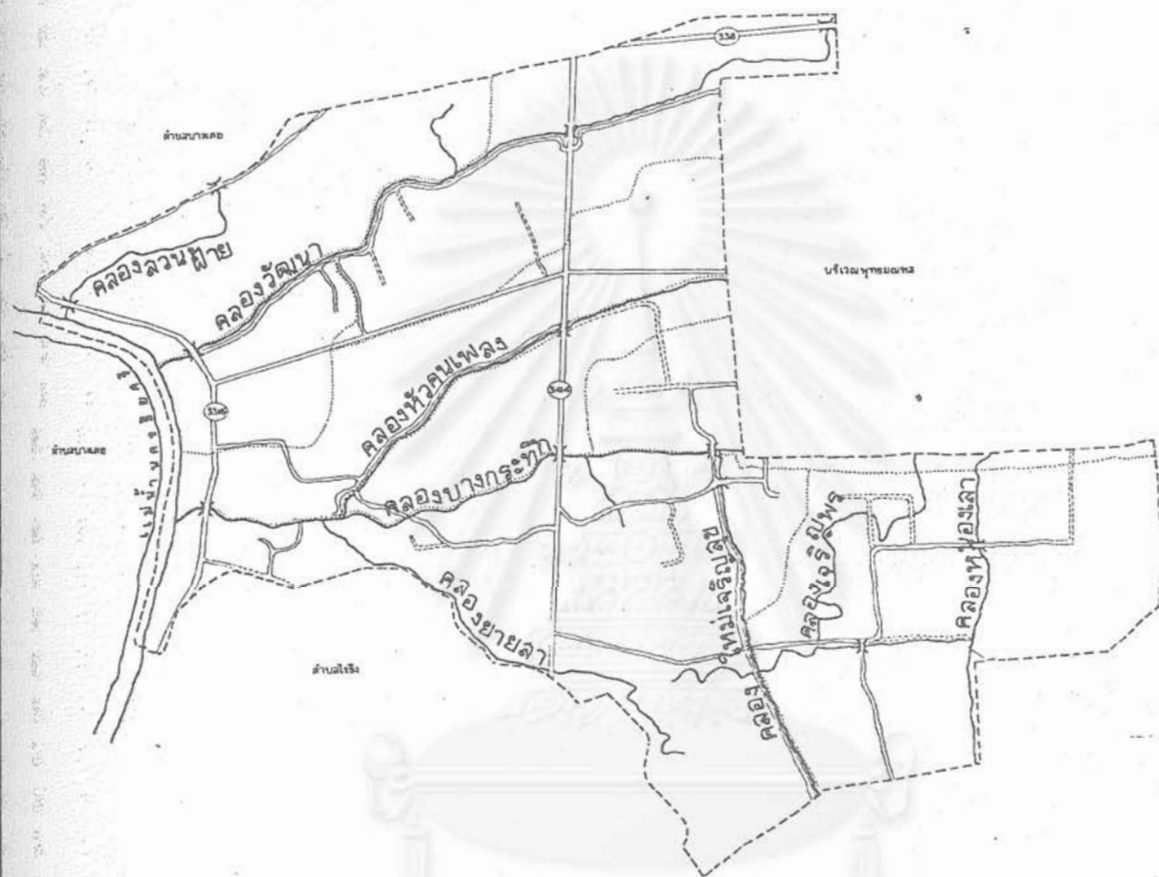
แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำคอนทวาย จังหวัดนครปฐม

รูปที่ 3-3 การใช้ที่ดินบริเวณแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำคอนทวาย

สัญลักษณ์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา :

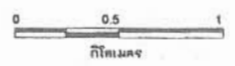
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

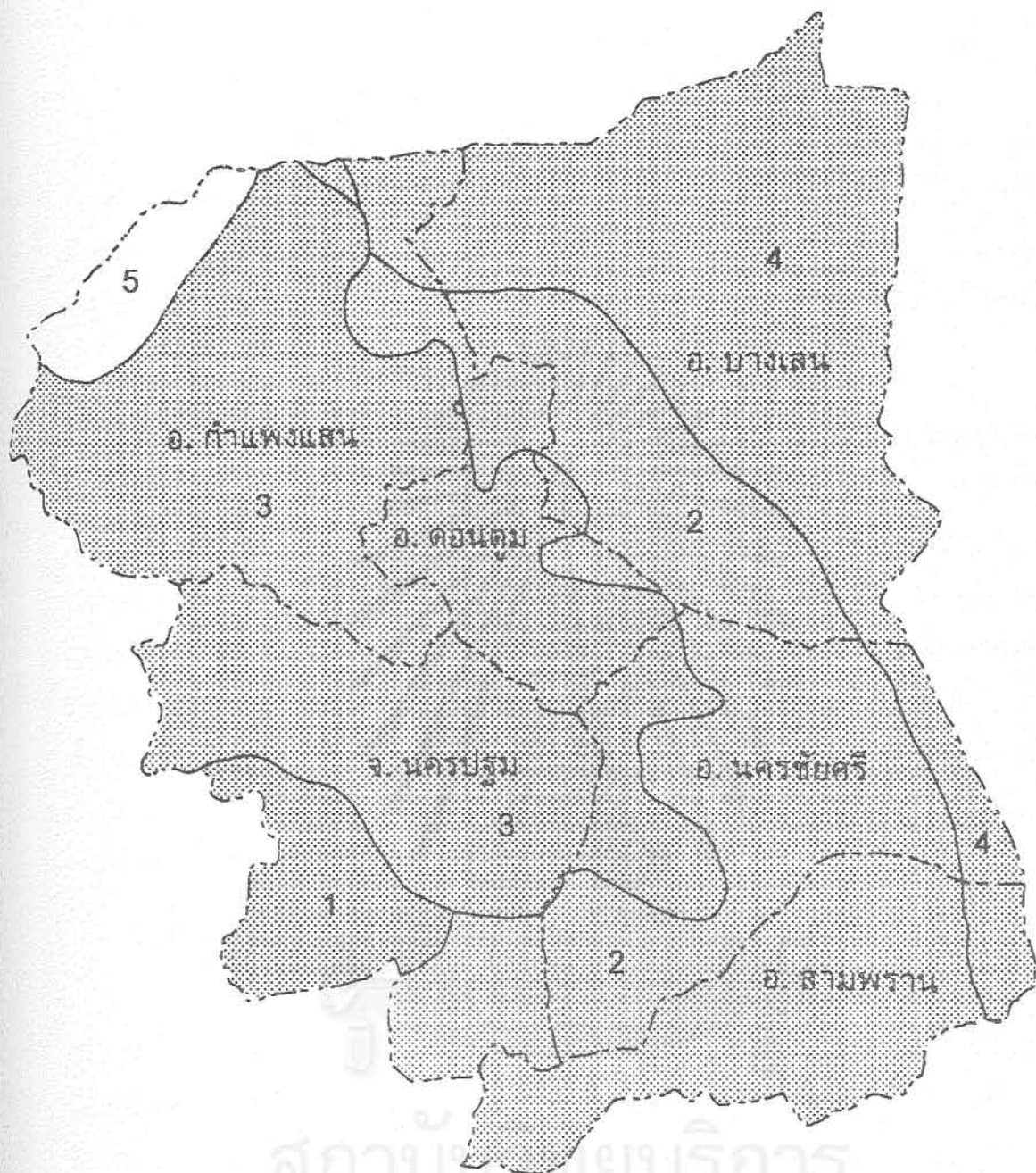
แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำคอนหาวย จังหวัดนครปฐม

แผนที่ 3-9 คลองในเขตตำบลบางกระทิก

- สัญลักษณ์
- เขตตำบล
  - ..... ขอบเขตหมู่บ้าน
  - ===== ถนนลาดยาง, คอนกรีต
  - ถนนดิน, ดูกิ่ง
  - ~~~~~ คลอง
- ที่มา : อบต. บางกระทิก

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :

กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม

แผนที่ 3 - 10 แหล่งน้ำใต้ดิน

สัญลักษณ์

1	40-50 ม ³ /ชม.
2	30-40 ม ³ /ชม.
3	20-30 ม ³ /ชม.
4	10-20 ม ³ /ชม.
5	5-10 ม ³ /ชม.

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5 2.5 0 2.5 5 10

กิโลเมตร

ทิศเหนือ

3.2.4 ลักษณะภูมิประเทศ

ตำบลบางกระทึกพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ไม่มีภูเขาและป่าไม้ มีแม่น้ำท่าจีน (นครชัยศรี) ไหลผ่านบริเวณหมู่ที่ 2 , 4 , 5 และ 7 มีลำคลองธรรมชาติส่งน้ำเข้าสู่พื้นที่การเกษตร มีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การทำเกษตรกรรมเป็นอย่างยิ่ง พื้นที่อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลเฉลี่ย 2-4 เมตร ในฤดูน้ำหลากน้ำในแม่น้ำมีระดับสูง เป็นเหตุให้น้ำท่วมพื้นที่เกษตรกรรมเป็นประจำทุกปี

3.2.5 สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของจังหวัดนครปฐม มีลักษณะภูมิประเทศแบบร้อนชื้นโดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ปีหนึ่ง ๆ แบ่งออกเป็น 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูร้อน ซึ่งเริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ – กลางเดือนพฤษภาคม ฤดูฝนเริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม – เดือนตุลาคม และฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน – กลางเดือนกุมภาพันธ์ อุณหภูมิเฉลี่ยรายเดือนอยู่ในช่วง 25-30 องศาเซลเซียส ค่าความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยรายเดือนประมาณ 71-82 % ปริมาณน้ำระเหยตลอดปีประมาณ 1,800 มิลลิเมตร และปริมาณน้ำฝนตลอดปี โดยเฉลี่ยประมาณ 1,500 มิลลิเมตร ลมในช่วงฤดูร้อนและฤดูฝนส่วนใหญ่เป็นลมฝ่ายใต้ แต่ในฤดูหนาวจะเป็นลมฝ่ายเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเร็วเฉลี่ย 2.0-4.8 น็อต (สถานีตรวจอากาศเกษตรกำแพงแสน)

3.2.6 แหล่งน้ำผิวดิน

1) แม่น้ำท่าจีน (นครชัยศรี) ช่วงที่ไหลผ่านตำบลบางกระทึกมีความกว้างประมาณ 80-120 เมตร ไหลจากทิศเหนือลงสู่ทิศใต้ ความยาวประมาณ 2.50 กิโลเมตร รูปร่างแม่น้ำในช่วงนี้มีลักษณะคดเคี้ยวมาก เป็นบริเวณคูกน้ำ ระดับน้ำต่ำกว่าริมตลิ่งประมาณ 0.5-1.0 เมตร ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณริมน้ำใช้น้ำเพื่อการเกษตร ปลูกโค-บริโค และใช้เป็นเส้นทางคมนาคม

2) คลองธรรมชาติและคลองชลประทาน รับน้ำจากแม่น้ำนครชัยศรีส่งน้ำเข้าสู่พื้นที่เกษตรกรรม คือ คลองสวนฝ้าย, คลองวัฒนา, คลองหัวคนเพลง , คลองบางกระทึก , คลองยายสา , คลองใหม่เจริญสุข , คลองใหม่เจริญพร และคลองหนองเสา (แผนที่ 3-9) ปัจจุบันพื้นที่ตำบลบางกระทึกอยู่ในพื้นที่โครงการชลประทานภาษีเจริญ

3.2.7 แหล่งน้ำใต้ดิน

ในพื้นที่ตำบลบางกระทึกน้ำใต้ดินจะพบในหินร่วน ซึ่งสามารถอุ้มน้ำได้โดยที่ปริมาณน้ำมากน้อยขึ้นอยู่กับชนิดหินอุ้มน้ำ ชนิดหินอุ้มน้ำในพื้นที่ตำบลบางกระทึกแบ่งได้ดังนี้ (แผนที่ 3-10)

1) หินอุ้มน้ำเจ้าพระยา (Qcp) หมายเลข 2 ในแผนที่สามารถพัฒนาน้ำมาใช้ได้ในปริมาณเฉลี่ย 40-50 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง หินอุ้มน้ำจะมีความหนา 10-40 เมตร ตะกอนหินส่วนใหญ่ประกอบด้วยทรายและกรวดที่มีการคัดขนาดที่ดีถึงดีมาก สลับด้วยดินเหนียวและชั้นทรายละเอียด

2) หินอุ้มน้ำเจ้าพระยา (Qcp) หมายเลข 4 ในแผนที่ สามารถพัฒนาน้ำมาใช้ได้ในปริมาณเฉลี่ย 5-30 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง หินอุ้มน้ำจะมีความหนาเฉลี่ยไม่เกิน 50 เมตร ประกอบด้วยตะกอนน้ำที่พัดพายุคใหม่ที่เหมาะสมในพื้นที่แคบ ๆ (กรมพัฒนาที่ดิน, 2534)

3.2.8 ธรณีสัณฐานและธรณีวิทยา

พื้นที่ตำบลบางกระทึกมีลักษณะธรณีสัณฐาน เป็นพื้นที่ที่น้ำทะเลเคยท่วมถึงมาก่อน (Formertidal flat) เกิดจากตะกอนน้ำทะเลและตะกอนน้ำกร่อยที่มีอายุน้อยทับถมกันเป็นเวลานาน มีคุณสมบัติทั้งที่ไม่เป็นกรวดและแฝงกรวด สำหรับลักษณะทางธรณีเป็นที่ราบลุ่ม (Qa) ที่ประกอบไปด้วยกรวดทรายของแม่น้ำ ทราย แป้ง และดินโคลนที่ถูกแม่น้ำพัดพามาสะสมตัวตามที่ราบ

3.2.9 ทรัพยากรดิน

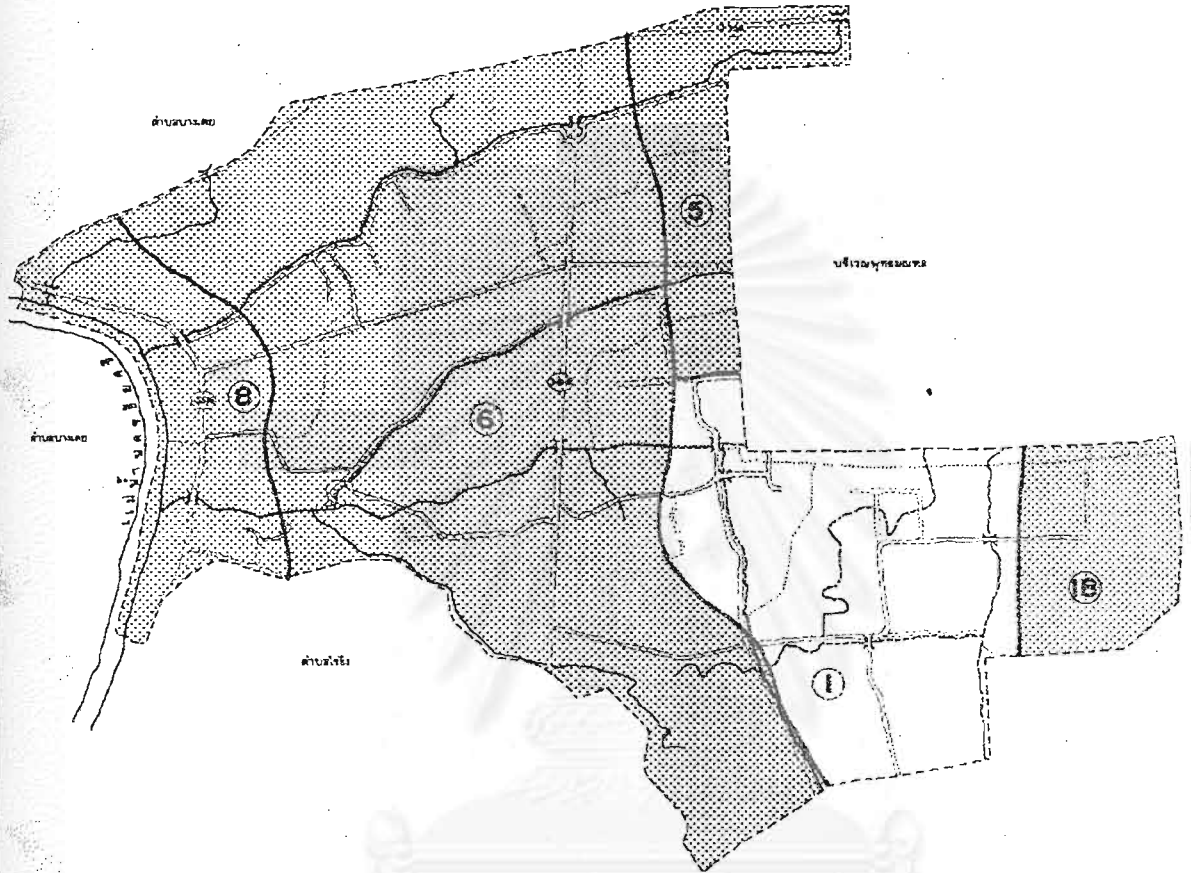
ลักษณะดินในพื้นที่ตำบลบางกระทึก จากการจำแนกหน่วยทรัพยากรที่ดินของกรมพัฒนาที่ดินกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แบ่งออกได้เป็น 4 หน่วย คือ หน่วยทรัพยากรที่ดินที่ 1, 5, 6, 8 และ 18 (แผนที่ 3-11)

1) หน่วยที่ดินที่ 1 ลักษณะดินเกิดจากการทับถมของตะกอนทะเล และตะกอนน้ำกร่อย (Marine and Brackish Deposits) พื้นที่ราบเรียบ มีความลาดชัน 0-1% ดินมีการระบายน้ำเลวที่ระดับความลึก 1.50 เมตรขึ้นไป เนื้อดินเป็นดินเหนียวตลอด พื้นที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 2-3 เมตร ในฤดูฝนมีระดับน้ำแช่ขังที่ผิวดิน 50-80 เซนติเมตร นานถึง 6-7 เดือน ชั้นดินบนที่ความลึก 0-100 เซนติเมตร ดินมีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง

2) หน่วยที่ดินที่ 5 ลักษณะดินเกิดจากการพัดพามาทับถมของตะกอนน้ำกร่อย (Brackish Deposits) พื้นที่และคุณสมบัติดินเหมือนกับหน่วยที่ดินที่ 1

3) หน่วยที่ดินที่ 6 ลักษณะและคุณสมบัติดินต่าง ๆ ส่วนใหญ่เหมือนหน่วยที่ดินที่ 5 ยกเว้นระดับน้ำแช่ขังในฤดูฝน ที่ผิวดิน 30-50 เซนติเมตร แช่ขังนานประมาณ 4 เดือน

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
 กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม

แผนที่ 3-11 หน่วยทรัพย์สินที่ดิน ในเขตตำบลบางกระทึก

สัญลักษณ์

- เขตตำบล
- ..... ขอบเขตหมู่บ้าน
- หมายเลขหน่วยทรัพย์สินที่ดิน

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน

4) หน่วยที่ดินที่ 8 ลักษณะพื้นที่เป็นดินที่เกิดจากพัดพามาทับถมของตะกอนทะเล (Semi-recent Alluvium) บนลานตะพักลำนํ้าระดับต่ำ (Lower terrace) สภาพพื้นที่มีลักษณะลอนลาดเล็กน้อย มีความลาดชัน 2-3% ดินมีการระบายน้ำดีที่ระดับความลึก 1.50-2.0 เมตร เนื้อดินเป็นดินร่วนที่ระดับ 2.0 เมตรขึ้นไปเป็นดินทราย พื้นที่ที่มีความสูงจากระดับนํ้าทะเลปานกลาง 6-9 เมตร ไม่มีน้ำแช่ขังในฤดูฝน

3.3 สภาพเศรษฐกิจ

3.3.1 อาชีพ

ตามโครงการสำรวจข้อมูลระดับหมู่บ้านปี พ.ศ. 2544 ของสำนักงานสถิติจังหวัดนครปฐมพบว่า ประชาชนในเขตตำบลบางกระพี้ประกอบอาชีพหลากหลาย ตามสภาพพื้นที่ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำสวน ทำนา และรับจ้างทั่วไป การประกอบอาชีพ เรียงตามลำดับความสำคัญแต่ละหมู่บ้าน ดังแสดงในตารางที่ 3-3

ตารางที่ 3-3 ลำดับความสำคัญของอาชีพรายหมู่บ้าน

หมู่	ชื่อหมู่บ้าน	อาชีพสำคัญลำดับที่ 1	อาชีพสำคัญลำดับที่ 2	อาชีพสำคัญลำดับที่ 3
1	บ้านคลองเจริญพร	รับจ้าง	ราชการ,รัฐวิสาหกิจ	ทำสวน
2	บ้านคลองบางกระพี้	ทำสวน	รับจ้าง	-
3	บ้านคลองหนองเสือ	รับจ้าง	ทำนา	-
4	บ้านโน	รับจ้าง	ทำสวน	ค้าขาย
5	บ้านโคกหวาย	ค้าขาย	รับจ้าง	ทำสวน
6	บ้านคลองวัฒนา	ทำสวน	รับจ้าง	-
7	บ้านคลองสวนฝ้าย	ทำสวน	ทำนา	รับจ้าง
8	บ้านนอก	รับจ้าง	ทำสวน	ทำนา

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดนครปฐม,2544

3.3.2 การเกษตรกรรม

เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่สวนที่นามีความอุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับการเกษตรเป็นอย่างมาก แต่การถือครองที่ดินด้านเกษตรกรรมมีจำนวนน้อยรายส่วนใหญ่ใช้วิธีการจ้างทำเกษตร จากข้อมูลสำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีจำนวนทั้งสิ้น 246 ครัวเรือน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 8 ของครัวเรือนทั้งหมดในพื้นที่เท่า นั้น ครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมแต่ละหมู่บ้านเรียงตามจำนวนมากไปหาน้อย ดังนี้ หมู่ที่ 2 , 1 , 6 , 8 , 4 , 7 , 3 และหมู่ที่ 5 โดยปลูกผลผลิต เช่น ทำนาข้าว , ทำสวนผลไม้ , ไม้ดอก-ไม้ประดับ , พืชผัก และการประมง เป็นต้น

สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีน้ำท่วมขังในฤดูฝน ประกอบกับมีคลองธรรมชาติและคลองชลประทานส่งน้ำเข้าในพื้นที่เกษตร การทำนาสามารถทำได้ไม่น้อยกว่า 2 ครั้งต่อปี ผลผลิตข้าวนาปีเฉลี่ย 90 ถังต่อไร่ ข้าวนาปรังเฉลี่ย 105 ถังต่อไร่ (สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน,2544)

นอกจากนี้ ได้มีการรวมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเกษตรจากการสนับสนุนของภาครัฐระดับอำเภอ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน และสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสามพราน ดังนี้

1) กลุ่มเกษตรพัฒนาบางกระทึก ที่ตั้งกลุ่ม เลขที่ 41 หมู่ที่ 1 บ้านคลองเจริญพร จำนวนสมาชิก 60 คน วัตถุประสงค์ของกลุ่มมีดังนี้

- ส่งเสริมและสนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกรในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร

- ส่งเสริมพัฒนาความรู้ในด้านเกษตรกรรมหรือกิจกรรมเกี่ยวเนื่องกับการเกษตรกรรม

- เพื่อพัฒนาศักยภาพในการพึ่งพาตนเองและการเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างเกษตรกรเกษตรกร

- ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาและฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรรม

- เป็นศูนย์ข้อมูลการเกษตรในตำบล

- เป็นองค์กรตัวแทนของเกษตรกรทุกอาชีพเพื่อรวบรวมปัญหาความ

ต้องการของเกษตรกรในตำบล, ส่งเสริมและป้องกันสิทธิผลประโยชน์ของเกษตรกร, รับการ

สนับสนุนจากรัฐและเอกชน

2) กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบางกระทึก ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 1 บ้านคลองเจริญพร จำนวนสมาชิก 40 คน วัตถุประสงค์ของกลุ่มมีดังนี้

- เพื่อรวมกลุ่มแม่บ้านประกอบกิจกรรมแปรรูปเกษตรหลังว่างจากการทำนา ทำสวน

- เพิ่มประสิทธิภาพและพัฒนาความสามารถของสตรีเกษตรกร ในการทำกิจกรรมเพิ่มรายได้แก่ครัวเรือนเชิงธุรกิจ

- นำผลผลิตเกษตรภายในท้องถิ่นมาแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่าแก่สินค้าเกษตร

- ลดการเคลื่อนย้ายแรงงานภาคการเกษตร

- ช่วยให้เกิดความสามัคคีในกลุ่มและหมู่บ้าน

ปัจจุบันกลุ่มได้ผลิตไข่เค็มลดเกลือและแชมพูสมุนไพร เพื่อจำหน่ายทั่วไปและจำหน่าย ณ ลานค้าชุมชนบริเวณวัดดอนหวาย

3) กลุ่มเกษตรกรทำนาบางกระทึก ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 บ้านคลองบางกระทึก จำนวนสมาชิก 140 คน เป็นกลุ่มที่จดทะเบียนตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 141 มีฐานะเป็นกลุ่มนิติบุคคล วัตถุประสงค์ของกลุ่มเพื่อส่งเสริมให้ผู้มีอาชีพทำนา ดำเนินกิจกรรมร่วมกันช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมและช่วยเหลือส่วนรวม ดังนี้

- ส่งเสริมและเผยแพร่วิชาการเกษตร

- รวบรวมและให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารการเกษตร และอื่น ๆ ในท้องที่ตำบลที่ดำเนินการ

4) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการเกษตร ใช้ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึก เป็นที่ตั้งกลุ่ม จำนวนสมาชิก 74 คน เกิดขึ้นจากความคิดริเริ่มของผู้ที่คิดจะประหยัด อดออม สงวนส่วนแบ่งแห่งรายได้ส่วนหนึ่งของงานไว้ร่วมกันในทางที่มั่นคงไว้ที่กลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งเป็นสถาบันการเงินของท้องถิ่นหรือที่เรียกว่า “ธนาคารชาวบ้าน” เป็นที่ที่สมาชิกจะได้สะสมไว้ และกู้ยืมไปใช้จ่ายในภาวะที่จำเป็นและเป็นทุนในการประกอบอาชีพ กลุ่มเป็นของสมาชิก ผลประโยชน์เป็นของสมาชิกบริหารงานโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย วัตถุประสงค์ของกลุ่มมีดังนี้

- ให้อู้จักประหยัด ออมทรัพย์ จากรายได้ไว้ที่ที่มั่นคงปลอดภัย

- จัดบริการการเงินช่วยเหลือสมาชิกในการลงทุน ประกอบอาชีพและสวัสดิการ

ครอบครัว

- สนับสนุนกลุ่มธุรกิจให้ครบวงจรคือ จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์และจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด (ร้านค้า)

5) กลุ่มกล้วยไม้ตำบลบางกระทึก ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 บ้านคลองบางกระทึก จำนวนสมาชิก 25 คน เป็นกลุ่มที่มีการพัฒนาผลิดกล้วยไม้ตัดดอกเพื่อการส่งออก โดยมีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อเพิ่มคุณภาพดอกกล้วยไม้ส่งออกและเพิ่มความหลากหลายของสายพันธุ์ ทั้งนี้งบประมาณในการดำเนินงานของกลุ่มในด้านสร้างเครือข่ายเกษตรกร, สร้างการยอมรับเทคโนโลยี, สร้างระบบการรองรับศัตรูพืชในแหล่งผลิตและสร้างความหลากหลายของพันธุ์ ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐคือ สำนักงานเกษตรอำเภอสามพราน และศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ พืชสวนสมุทรสาคร

3.3.3 พาณิชยกรรม

ตำบลบางกระทึก มีกิจกรรมพาณิชยกรรมในด้านธุรกิจการค้าขาย บริเวณถนนทางหลวงหมายเลข 3316 (ไร่ขิง - ทรงคนอง) ศูนย์กลางของการพาณิชยกรรมยังคงเป็นในตลาดริมน้ำดอนหวายและพื้นที่ใกล้เคียง เนื่องจากประชาชนส่วนมากประกอบอาชีพค้าขายและเป็นแหล่งงานที่สำคัญ เนื่องจากมีจำนวนร้านค้าและการประกอบกิจการการท่องเที่ยวในพื้นที่

3.3.4 อุตสาหกรรม

การอุตสาหกรรมในพื้นที่ตำบลบางกระทึกเป็นแหล่งจ้างงานที่สำคัญอย่างหนึ่ง การขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมในแต่ละปีค่อนข้างน้อย เนื่องจากถูกจำกัดในด้านกฎหมายคือกฎหมายการผังเมืองและกฎหมายควบคุมอาคาร จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมประเภทแรงงานด้านอุตสาหกรรมในพื้นที่ ดังแสดงในตารางที่ 3-4

ตารางที่ 3-4 โรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ตำบลบางกระทึก

ลำดับ	ชื่อโรงงาน	ประกอบกิจการ	ที่ตั้ง	จำนวน คนงาน	หมายเหตุ
1	รวมเจริญชัยอุตสาหกรรม , บจก.	ผลิตกล่องกระดาษ ลูกฟูก	145 ซ.ทางเข้าวัด ดอนหวาย สาย 5 ม.5 ต.บางกระทึก	ช. 7 ญ. 3	โรงงาน จำพวก 2
2	เซรามิค สาย 5	ผลิตเครื่องเคลือบ ดินเผา	24/2 ถ.พุทธมณฑล สาย 5 ม.2 ต.บางกระทึก	ช. 12 ญ. 10	โรงงาน จำพวก 2
3	โปรเทคชาวด์ ซิสเต็ม , บจก.	ผลิตลำโพงและ อะไหล่ลำโพง	29/4 ถ.ไร่ขิง- ทรงคนอง ม.7 ต.บางกระทึก	ช. 20 ญ. 10	โรงงาน จำพวก 2

ตารางที่ 3-4 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อโรงงาน	ประกอบกิจการ	ที่ตั้ง	จำนวน คนงาน	หมายเหตุ
4	สมบูรณ์การค้า	สีข้าว	5 ถ.วัดไร่ขิง ม.2 ต.บางกระพิก	ช. 11 ญ. -	โรงงาน จำพวก 3
5	พีลาพลัส , บจก.	ตีเกลียวเส้นด้าย	140 ถ.ไร่ขิง-บางเตย ม.5 ต.บางกระพิก	ช. 16 ญ. 33	โรงงาน จำพวก 3
6	จิบฮั่วเซียงจัน , บจก.	ย้อมผ้า การซักและ อบผ้า	2/2 ถ.วัดไร่ขิง ม.2 ต.บางกระพิก	ช. 29 ญ. 20	โรงงาน จำพวก 3
7	ศิลปไทย , บจก.	ถักเส้นไหมพรม	10 ถ.ไร่ขิง- บางกระพิก ม.2 ต.บางกระพิก	ช. - ญ. 619	โรงงาน จำพวก 3
8	อุดมพานิช	ชอยไม้และไสไม้	2/1 ถ.ไร่ขิง-บางเตย ม.2 ต.บางกระพิก	ช. 2 ญ. -	โรงงาน จำพวก 3
9	ดำรงศิษย์ พี.วี.ซี.	ทำผลิตภัณฑ์ พลาสติก เช่น บั้งก๊ เซียง ฯลฯ	36/3 ถ.พุทธมณฑล สาย 5 ม.2 ต.บางกระพิก	ช. 12 ญ. 3	โรงงาน จำพวก 3
10	เชียงแสนหัตถอุตสาหกรรม	ทำเซรามิค	9/4 ถ.ไร่ขิง-ทรงคนอง ม.7 ต.บางกระพิก	ช. 90 ญ. 40	โรงงาน จำพวก 3
11	ซี.ยู.ผลิตภัณฑ์คอนกรีต อัดแรง , บจก.	ผลิตแผ่นพื้นคอนกรีต อัดแรง	53/1 ถ.พุทธมณฑล สาย 5 ต.บางกระพิก	ช. 24 ญ. -	โรงงาน จำพวก 3
12	ศรีวิษณุอุตสาหกรรม , บจก.	ทำเครื่องเรือนจาก โลหะ	4/5 ถ.พุทธมณฑล สาย 5 ต.บางกระพิก	ช. 17 ญ. 6	โรงงาน จำพวก 3
13	โปรเทค เฟอร์ไรท์ , บจก.	ผลิตแม่เหล็ก	29/4 ซ.คลองวัฒนา ม.7 ต.บางกระพิก	ช. 55 ญ. 20	โรงงาน จำพวก 3
14	ปานมงคลอุตสาหกรรม , บจก.	ทำอุปกรณ์วิทยุ	29/2 ม.7 ต.บางกระพิก	ช. 30 ญ. -	โรงงาน จำพวก 3

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครปฐม,2540

โรงงานจำพวก 2 หมายถึง โรงงานที่กำหนดให้ผู้ประกอบการแจ้งการประกอบการให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบ
ก่อนดำเนินการประกอบกิจการ

โรงงานจำพวก 3 หมายถึง โรงงานที่กำหนดให้ผู้ประกอบการต้องขอรับใบอนุญาตก่อน จึงประกอบกิจการ
โรงงานได้

3.4 สภาพสังคม

3.4.1 ประชากร

ประชากรในตำบลบางกระทึกทั้งหมดมีประชากรรวมทั้งสิ้น 6,337 คน มีความหนาแน่นประชากร 510 คนต่อตารางกิโลเมตร จำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 2,305 ครัวเรือน (ตารางที่ 3-5)

ตารางที่ 3-5 แสดงจำนวนครัวเรือนและประชากรในเขตตำบลบางกระทึก ปี 2544

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
			ชาย	หญิง	รวม
1	บ้านคลองเจริญพร	1,020	720	800	1,520
2	บ้านคลองบางกระทึก	325	665	685	1,350
3	บ้านคลองหนองเสือ	69	171	177	348
4	บ้านใน	131	335	337	672
5	บ้านโคกหวาย	134	314	321	635
6	บ้านคลองวัฒนา	466	481	498	979
7	บ้านคลองสวนฝ้าย	71	185	159	344
8	บ้านนอก	89	231	258	489
	รวม	2,305	3,102	3,235	6,337

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดนครปฐม,2544

3.4.2 การศึกษา

ตำบลบางกระทึกมีสถานศึกษาดังนี้

1) โรงเรียนวัดดอนหวาย ตั้งอยู่ภายในบริเวณวัดคงคารามดอนหวาย หมู่ที่ 5 บ้านโคกหวาย เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 878 คน จำนวนครู 74 คน

2) โรงเรียนคลองบางกระทึก ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 บ้านคลองบางกระทึก เป็นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนนักเรียน 218 คน จำนวนครู 10 คน (สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสสามพราน,2544)

3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 1 แห่ง โดยการสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึก ตั้งอยู่ในโรงเรียนวัดดอนหวาย จำนวนเด็กเล็ก 36 คน ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 2 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึก,2545)

นอกจากนี้ ตำบลบางกระทึกยังมีที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน จำนวน 4 แห่ง ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 1,4,5 และ 6 หมู่ละ 1 แห่ง

3.4.3 ศาสนา

ประชาชนในตำบลบางกระทึกส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวัดในพุทธศาสนา จำนวน 2 แห่งคือ วัดคงคารามดอนหวาย ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 บ้านโคกหวาย และวัดญาณเวศกวัน ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 บ้านคลองหนองเสือ มีสำนักสงฆ์ 1 แห่งคือ สำนักสงฆ์แนบมหาสินานนท์ ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 บ้านคลองเจริญพร มีศาลเจ้า 1 แห่งคือ ศาลเจ้าแม่เซ่งเนี่ยะ ตั้งอยู่ภายในตลาดริมน้ำดอนหวาย หมู่ที่ 5 บ้านโคกหวาย

3.4.4 ประเพณีและวัฒนธรรม

ประเพณีท้องถิ่นของประชาชนในตำบลบางกระทึกมีการทำบุญตามประเพณี เมื่อถึงวันสำคัญทางศาสนา เช่น วันเข้าพรรษา วันพระสิบห้าค่ำ วันตรุษจีน วันออก-พรรษา วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา ฯลฯ โดยมีวัดในพุทธศาสนาเป็นศูนย์กลาง นอกจากนี้ยังมีประเพณีคนไทยเชื้อสายจีน ได้มีการอนุรักษ์ประเพณีชาวจีน เช่น การกินเจ การทำบุญศาลเจ้า การไหว้เจ้าในวันตรุษจีนและสารทจีน เป็นต้น

3.4.5 การสาธารณสุข

ตำบลบางกระทึกมีสถานีอนามัย 1 แห่ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 บ้านคลองบางกระทึกมีบุคลากรจำนวน 3 คนคือ เจ้าหน้าที่บริหารสาธารณสุข 1 คน เป็นหัวหน้าสถานีและคณะผู้ร่วมงานประกอบด้วยนักวิชาการสาธารณสุข 1 คน เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน 1 คน หน้าที่รับผิดชอบทั้ง 8 หมู่บ้าน สถิติการมาใช้บริการประมาณ 350 คนต่อเดือน สถิติโรคภัยเรียงตามลำดับสูงไปต่ำคือ โรคระบบทางเดินหายใจ , โรคทางเดินอาหาร , ความดันโลหิตสูง , ไข้-แพ้ และ อุบัติเหตุ

นอกจากนี้ตำบลบางกระทึกมีสถานพยาบาลเอกชน (คลินิก)จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 5 ริมถนนไร่ชิง-ทรงคนอง (3316) ใกล้กับตลาดริมน้ำดอนหวาย

3.4.6 การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ตำบลบางกระทึกมีสถานีตำรวจชุมชน จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 4 มีอัตรากำลัง จำนวนตำรวจ 5 คน อาสาสมัครตำรวจชุมชน (อส.) จำนวน 15 คน โดยมีภารกิจหลักคือ เป็นสายตรวจในการตรวจรักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม รับแจ้งความคดีต่าง ๆ ในเบื้องต้น ให้ความรู้ วรรณคดีให้ประชาชนในการใช้รถใช้ถนน การป้องกันอุบัติเหตุ การจัดระเบียบจราจร เป็นต้น

3.4.7 การรวมกลุ่มทางสังคม

ตำบลบางกระทึกมีการรวมกลุ่มทางสังคมโดยการสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสามพราน ดังนี้

1) กลุ่มสตรี จำนวน 1 กลุ่ม มีสมาชิกจำนวน 50 คน ใช้ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึกเป็นการประชุมกลุ่มชั่วคราว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สตรีมีคุณภาพที่ดีขึ้น ตามเกณฑ์ความจำเป็นขั้นพื้นฐาน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

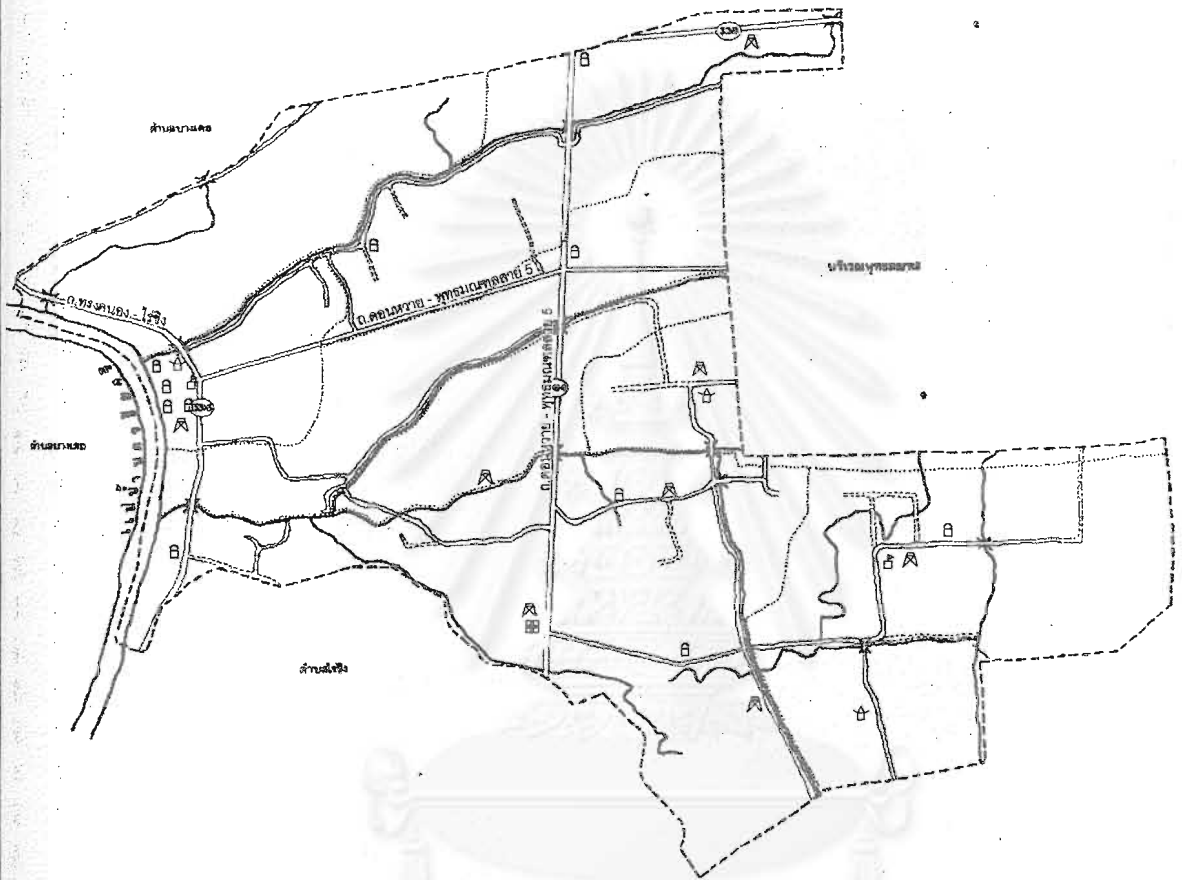
2) กลุ่มเยาวชน จำนวน 1 กลุ่ม มีสมาชิกจำนวน 15 คน ใช้ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึกดำเนินการประชุมกลุ่มชั่วคราว มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมและประสานงานกิจกรรมการพัฒนาเยาวชนกับหน่วยงานต่าง ๆ เพิ่มพูนทักษะความเป็น ผู้นำเยาวชนให้มีระเบียบวินัย มีภาวะผู้นำเป็นที่ยอมรับของชุมชน สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ในกลุ่มเยาวชนและองค์กรอื่น ๆ ในชุมชน

3.5 โครงสร้างพื้นฐานและบริการ

3.5.1 การคมนาคมและการเข้าถึง

1) ถนน

เส้นทางคมนาคมสายหลักในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึก คือ ทางหลวงหมายเลข 3414 (พุทธมณฑลสาย 5) จากแยกทางหลวงหมายเลข 338 (ปิ่นเกล้า-นครชัยศรี) ผ่านตำบลบางกระทึก ตำบลไร่ขิง และตำบลอ้อมน้อย จังหวัดสมุทรสาคร เชื่อมกับทางหลวงหมายเลข 4 (เพชรเกษม) และสายไร่ขิง- ทรงคนอง (ทางหลวงหมายเลข 1334) แยกจากสายปิ่นเกล้า - นครชัยศรี ผ่านตำบลทรงคนองตำบลบางกระทึก ตำบลไร่ขิง และตำบลท่าตลาด เชื่อมถนนเพชรเกษม เส้นทางสายรองจำนวนหลายเส้นทางเชื่อมภายในหมู่บ้านและระหว่างหมู่บ้าน (แผนที่ 3-12)

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำคอนทวย จังหวัดนครปฐม

แผนที่ 3 - 12   สาธารณูปโภคและสาธารณูปการในเขต อบต.บางกระพิก

สัญลักษณ์			
	ถนนลาดยาง , คอนกรีต	๒	โทรศัพท์
	ถนนดิน , ดูกรัง	๓	หอดังน้ำ
๕	โรงเรียน		
๕	วัด		
๕	สถานีอนามัย		
ที่มา : อบต. บางกระพิก			

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

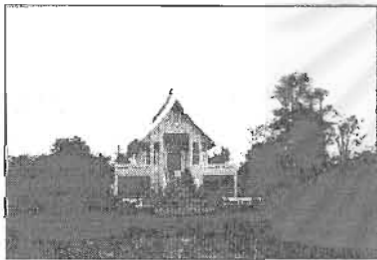
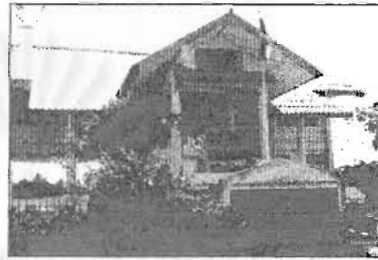
0   0.5   1
กิโลเมตร

ทิศเหนือ

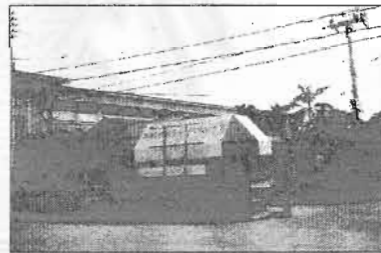
← ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึก

สถานีอนามัยตำบลบางกระทึก →

← วัดญาณเวศกวัน

โรงเรียนวัดดอนหวาย →

← ที่ทำการตำราวจุชมชนบางกระทึก

แนวทางการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :

กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม

รูปที่ 3-4 **สาธิตองค์การในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึก**

สัญลักษณ์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา :

สำหรับการเข้าถึงตลาดริมน้ำดอนหวายทางบก หากเดินทางจากกรุงเทพฯ จะใช้ถนนสายหลัก 2 สาย คือ ทางหลวงหมายเลข 4 (เพชรเกษม) และทางหลวงหมายเลข 338 (ปิ่นเกล้า-นครชัยศรี) แล้วจึงตัดเข้าสู่ถนนสายรอง ดังแสดงในแผนที่ 3-13 ซึ่งการเข้าถึงตลาดริมน้ำดอนหวายจะต้องผ่านทางหลวงหมายเลข 3316 (ไร่ชิ่ง-ทรงคนอง) โดยสามารถเดินทางโดยพาหนะส่วนตัวได้ 8 เส้นทาง เรียงตามลำดับความสำคัญและความสะดวก ดังนี้ (แผนที่ 3-14)

- เส้นทางที่ 1 แยกจากทางหลวงหมายเลข 4 (เพชรเกษม) บริเวณกิโลเมตรที่ 32+300 และกิโลเมตรที่ 33+000 ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นทางหลวงหมายเลข 3316 ผ่านวัดไร่ชิ่ง ไปถึงยังตลาดริมน้ำดอนหวายที่บริเวณ กิโลเมตรที่ 7+000 กม.

- เส้นทางที่ 2 แยกจากทางหลวงหมายเลข 3414 (พุทธมณฑลสาย 5) บริเวณกิโลเมตรที่ 7+700 ไปตามเส้นทางสายดอนหวาย-พุทธมณฑลสาย 5 ระยะทางประมาณ 2.00 กิโลเมตร

- เส้นทางที่ 3 แยกจากทางหลวงหมายเลข 338 (ปิ่นเกล้า-นครชัยศรี) บริเวณกิโลเมตรที่ 21+900 ไปบรรจบเส้นทางหลวงหมายเลข 3316 ไปยังตลาดริมน้ำดอนหวาย รวมระยะทางประมาณ 2.700 กิโลเมตร

- เส้นทางที่ 4 แยกจากทางหลวงหมายเลข 338 บริเวณกิโลเมตรที่ 23+500 ไปบรรจบเส้นทางหลวงหมายเลข 3316 รวมระยะทางประมาณ 2.500 กิโลเมตร

- เส้นทางที่ 5 แยกจากทางหลวงหมายเลข 338 บริเวณกิโลเมตรที่ 24+700 ไปบรรจบเส้นทางหลวงหมายเลข 3316 รวมระยะทางประมาณ 2.800 กิโลเมตร

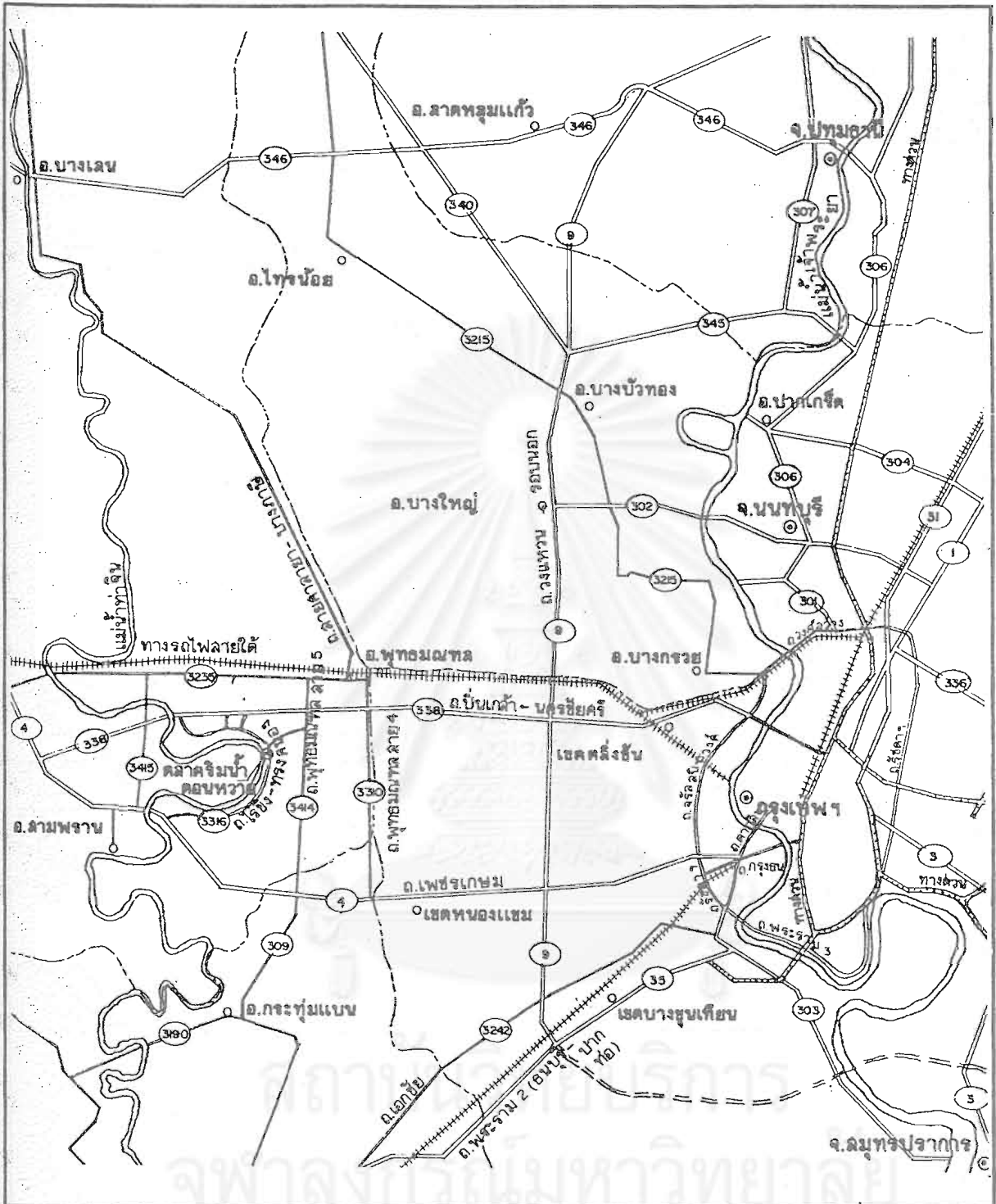
- เส้นทางที่ 6 แยกจากทางหลวงหมายเลข 338 ซึ่งเป็นจุดสิ้นสุดทางหลวงหมายเลข 3316 รวมระยะทางประมาณ 4.200 กิโลเมตร

- เส้นทางที่ 7 แยกจากทางหลวงหมายเลข 3414 บริเวณกิโลเมตรที่ 8+500 เลียบคลองวัฒนาไปบรรจบทางหลวงหมายเลข 3316 รวมระยะทางประมาณ 2.600 กิโลเมตร

- เส้นทางที่ 8 แยกจากทางหลวงหมายเลข 3414 บริเวณกิโลเมตร 7+200 เลียบคลองหัวคนเพลงไปบรรจบทางหลวงหมายเลข 3316 รวมระยะทางประมาณ 2.000 กิโลเมตร

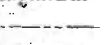
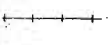
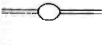

กรณีเดินทางโดยรถยนต์โดยสารประจำทางเข้า-ออกกรุงเทพฯ (สถานีขนส่งสายใต้) หรือรถโดยสารประจำทาง ขสมก. หรือรถรับจ้างสายอื่น ๆ ตามเส้นทางหลวงหมายเลข 4 (เพชรเกษม) หรือเส้นทางหลวงหมายเลข 338 (ปิ่นเกล้า-นครชัยศรี) จะมีรถโดยสารประจำทาง (สองแถว) ของกลุ่มสหกรณ์รถยนต์โดยสารนครปฐม ทำรถจอด ณ จุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดของทางหลวงหมายเลข 3316 ขาเข้าหรือแยกทางหลวงหมายเลข 4 เริ่มตั้งแต่เวลา 04.45 น. ถึง 20.45 น.

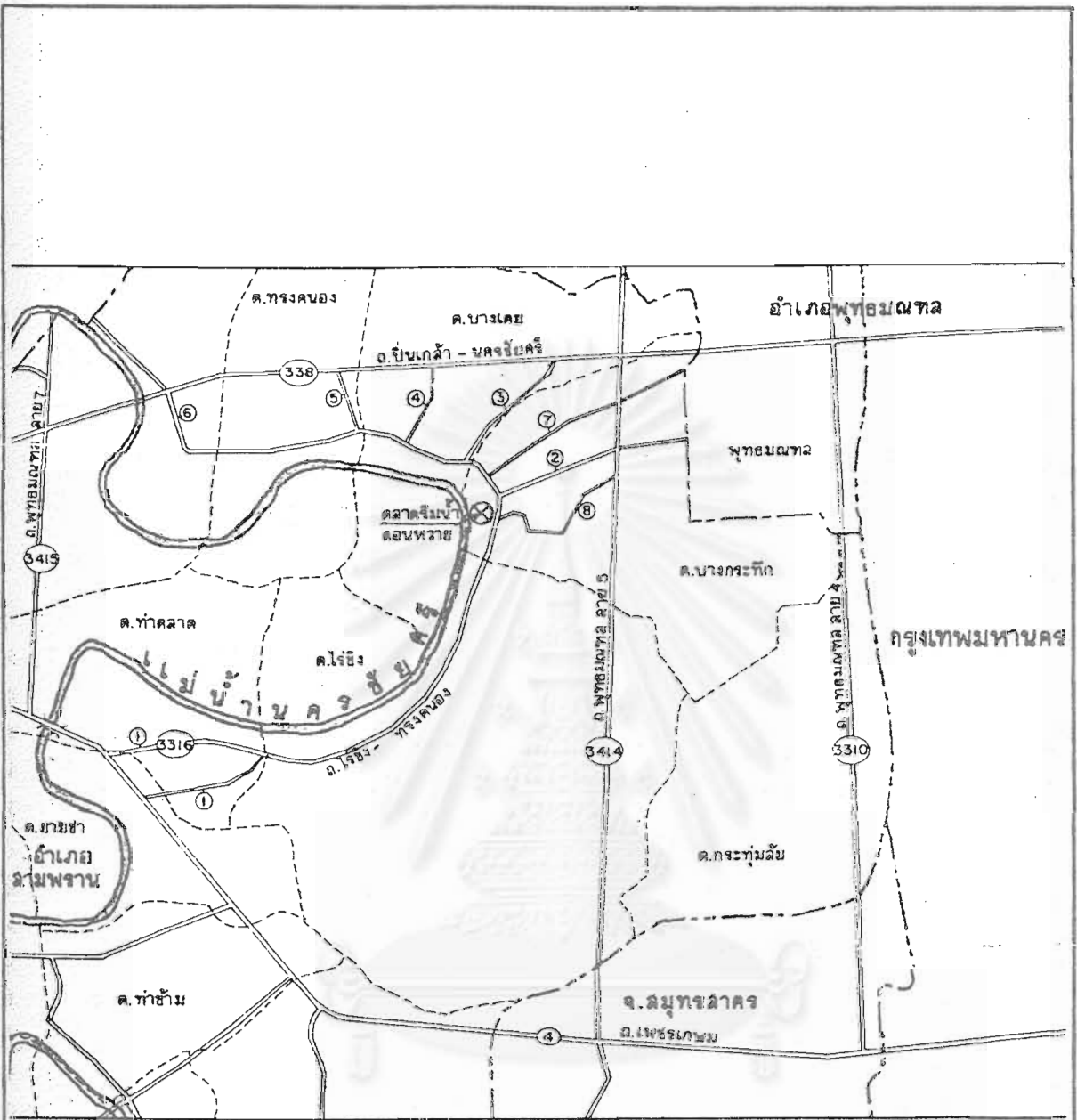
แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำคอนทวาย จังหวัดนครปฐม

แผนที่ 3-13 เส้นทางคมนาคมแสดงการเดินทางสู่ตลาดริมน้ำคอนทวาย

- สัญลักษณ์
- เขตจังหวัด
  - ทางรถไฟ
  - ทางหลวงแผ่นดิน
  - แม่น้ำ, ลำคลอง

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวทางการบริหารและจัดการรทอ่งเพื่อโคชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำคอนทวาย จังหวัดนครปฐม

แผนที่ 3 - 14 แผนที่เข้าถึงตลาดริมน้ำคอนทวาย

- สัญลักษณ์**
- เขตจังหวัด
  - เขตอำเภอ
  - - - - - เขตตำบล

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขาออกคือ จากแยกทางหลวงหมายเลข 338 เริ่มตั้งแต่เวลา 06.00 น. ถึงเวลา 18.25 น. โดยเฉลี่ย 15 นาทีต่อเที่ยว ค่ารถโดยสารขาเข้า คนละ 6 บาท ขาออก คนละ 5 บาท

นอกจากนี้ในวันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดตามเทศกาล จะมีรถตู้รับจ้างจาก บริเวณห้างสรรพสินค้าพาด้าปิ่นเกล้าไป - กลับตลาดริมน้ำดอนหวาย เวลาและจำนวนเที่ยวไม่แน่นอน อัตราค่าโดยสารคนละ 25 บาท

2) ทางน้ำ

การคมนาคมทางเรือโดยอาศัยแม่น้ำนครชัยศรีไหลผ่านหลายตำบลสำหรับตำบล บางกระทีก ช่วงแม่น้ำนครชัยศรีไหลผ่านมี หมู่ที่ 7,5,4 และหมู่ที่ 2 รวมระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร เนื่องจากมีบ้านเรือนของประชาชนจำนวนมากตั้งอยู่ริมแม่น้ำ จึงทำให้การใช้เรือเป็น พาหนะในการสัญจร รวมทั้งใช้ประโยชน์ในการขนส่งผลผลิตทางการเกษตร และบริการนักท่องเที่ยวทางน้ำได้อีกด้วย

การเดินทางโดยทางน้ำเข้าสู่ตลาดริมน้ำดอนหวาย เนื่องจากตลาดริมน้ำดอนหวายตั้งอยู่ริมแม่น้ำนครชัยศรีซึ่งเป็นแม่น้ำสายสำคัญของภาคกลาง ในอดีตจะใช้การคมนาคมทางน้ำเป็นหลัก มีเรือโดยสารวิ่งผ่านตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นประจำและชุมชนข้างตลาดและใกล้เคียงจะใช้เป็นเส้นทางเพื่อต่อรถยนต์หรือรถไฟเข้ากรุงเทพฯ ปัจจุบันการคมนาคมทางบกมีบทบาทสำคัญมากกว่า เนื่องจากมีความสะดวกมากกว่า การคมนาคมเข้าถึงตลาดดอนหวายทางน้ำ มักจะเป็นในรูปแบบทัวร์ท่องเที่ยวทางน้ำ ทั้งจากในแม่น้ำนครชัยศรีเองหรือจากกรุงเทพฯ คลองบางกอกใหญ่ ผ่านคลองมหาสวัสดิ์ออกสู่อุโมงค์แม่น้ำนครชัยศรี จุดที่ท่าจอดเรือชั่วคราวหน้าวัดดอนหวาย นอกจากนี้การสัญจรทางน้ำในชุมชนยังคงมีความสำคัญในการเดินทางหรือขนส่งผลผลิตทางการเกษตรจำนวนมาก ซึ่งนิยมใช้เป็นเรือส่วนตัวขนาดเล็ก

3.5.2 การสื่อสารโทรคมนาคม

1) โทรศัพท์ส่วนบุคคล

ปัจจุบันตำบลบางกระทีกมีชุมสายโทรศัพท์ให้บริการประชาชน จำนวน 2 ชุมสาย คือ ชุมสายสามพรานและชุมสายอ้อมน้อย จำนวนครัวเรือนที่มีโทรศัพท์ส่วนบุคคลใช้ มีจำนวนทั้งสิ้น 1,397 ครัวเรือน แยกเป็น หมู่ที่ 1 จำนวน 325 ครัวเรือน หมู่ที่ 2 จำนวน 530 ครัวเรือน หมู่ที่ 3 จำนวน 40 ครัวเรือน หมู่ที่ 4 จำนวน 63 ครัวเรือน หมู่ที่ 5 จำนวน 134 ครัวเรือน หมู่ที่ 6 จำนวน 200 ครัวเรือน หมู่ที่ 7 จำนวน 50 ครัวเรือน และหมู่ที่ 8 จำนวน 55 ครัวเรือน (สำนักงานสถิติจังหวัดนครปฐม,2544)

2) โทรศัพทสาธาณณะ

ผู้โทรศัพทสาธาณณะในพื้นที่ตำบลบางกระทึกกระจายทุกหมู่บ้าน ทั้งการให้บริการขององค์การโทรศัพทแห่งประเทศไทย (ทศท.) และภาคเอกชน ทีทีแอนด์ที จำนวนทั้งสิ้น 10 แห่ง แบ่งเป็น หมู่ที่ 1 จำนวน 1 แห่ง หมู่ที่ 2 จำนวน 1 แห่ง หมู่ที่ 5 จำนวน 5 แห่ง หมู่ที่ 6 จำนวน 1 แห่ง หมู่ที่ 7 จำนวน 1 แห่ง และหมู่ที่ 8 จำนวน 1 แห่ง ติดตั้งตามทางสาธาณณะหรืออาคารที่สำคัญ ๆ (แผนที่ 3-12)

ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายมีการติดตั้งผู้โทรศัพทสาธาณณะ ทั้งขององค์การโทรศัพท (ทศท.) และเอกชน (TT&T) เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว กระจายตามจุดต่าง ๆ จำนวน 4 จุด

3.5.3 การไฟฟ้า

หน่วยงานที่ให้บริการไฟฟ้าในเขตตำบลบางกระทึกมีจำนวน 2 แห่ง คือ การไฟฟ้าอำเภอสามพรานและการไฟฟ้าย่อยส่วนภูมิภาค (สถานีไฟฟ้าอ้อมใหญ่) ปัจจุบันประชาชนมีไฟฟ้าใช้ทุกครัวเรือนและองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึกดำเนินการติดตั้งไฟฟ้าสาธาณณะตามถนนต่าง ๆ ในพื้นที่ โดยการควบคุมของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอสามพราน แต่ยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่

3.5.4 ประปา

องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึกได้ให้บริการระบบน้ำประปา โดยใช้น้ำใต้ดินสูบขึ้นหอดึงสูง จ่ายตามท่อเมนประปาเข้าสู่พื้นที่แต่ละหมู่บ้าน จำนวนบ่อบาดาลและ หอดึงสูงมีทั้งสิ้น 5 แห่ง (แผนที่ 3-8) สามารถให้บริการน้ำได้อย่างทั่วถึงทุกหมู่บ้าน ปัจจุบันจำนวนครัวเรือนที่มีน้ำประปาใช้มีทั้งสิ้น 2,230 ครัวเรือน ทุกหมู่บ้านมีน้ำประปาใช้ทุก ครัวเรือน ยกเว้นหมู่ที่ 1 ครัวเรือนที่ยังไม่มีน้ำประปาใช้ จำนวน 75 ครัวเรือน ส่วนใหญ่ใช้น้ำจากคลองธรรมชาติในการอุปโภค-บริโภค (สำนักงานสถิติจังหวัดนครปฐม,2544)

ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวายใช้บริการน้ำประปาขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึก เป็นแหล่งน้ำใต้ดิน (น้ำบาดาล) เดินท่อเมนไปตามอาคารบ้านเรือนทุกครัวเรือน โดยที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึกเก็บค่าใช้น้ำในอัตราหน่วยละ 3 บาท นอกจากนี้บางครัวเรือนที่อยู่ริมแม่น้ำได้ใช้น้ำจากแม่น้ำนครชัยศรีในการประกอบกิจวัตรประจำวัน เช่น ซักผ้า ล้างจาน เป็นต้น

3.5.5 การจัดการมูลฝอย

1) การจัดเก็บและการกำจัด

การจัดเก็บมูลฝอยอยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล บางกระทึก โดยให้บริการประชาชนระงับขยะมูลฝอย เช่น ถังพลาสติก 240 ลิตร ถังน้ำมัน 200 ลิตร ตั้งไว้ตามทางสาธารณะประโยชน์ทุกพื้นที่ของชุมชน มีรถเก็บขนขยะมูลฝอย จำนวน 2 คัน

มูลฝอยที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวาย ส่วนใหญ่เกิดจากร้านค้าผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว มูลฝอยที่เกิดจากผู้ประกอบการในตลาดเก่า จะใช้วิธีการเก็บใส่ถุงพลาสติก แต่จะรื้อร้านค้าไปทิ้งที่ถังขยะซึ่ง อบต. บางกระทึก จัดไว้ ณ บริเวณข้างที่ทำการ อบต. ส่วนมูลฝอยที่เกิดจากนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการส่วนอื่นจะทิ้งตามถังขยะที่อบต. บางกระทึก ตั้งไว้ทั่วไปตามจุดตั้งในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ลักษณะมูลฝอยโดยทั่วไปเป็น ถังพลาสติก , เศษอาหาร , ใบตอง , ขวดน้ำพลาสติก , กระดาษ เป็นต้น อบต.บางกระทึกจะจัดเก็บและขนย้ายไปกำจัดเฉลี่ยวันละครั้ง ณ แหล่งทิ้งขยะของเทศบาลนครนครปฐม ระยะทางประมาณ 45 กิโลเมตร (แผนที่ 3-15)

2. ปริมาณมูลฝอย

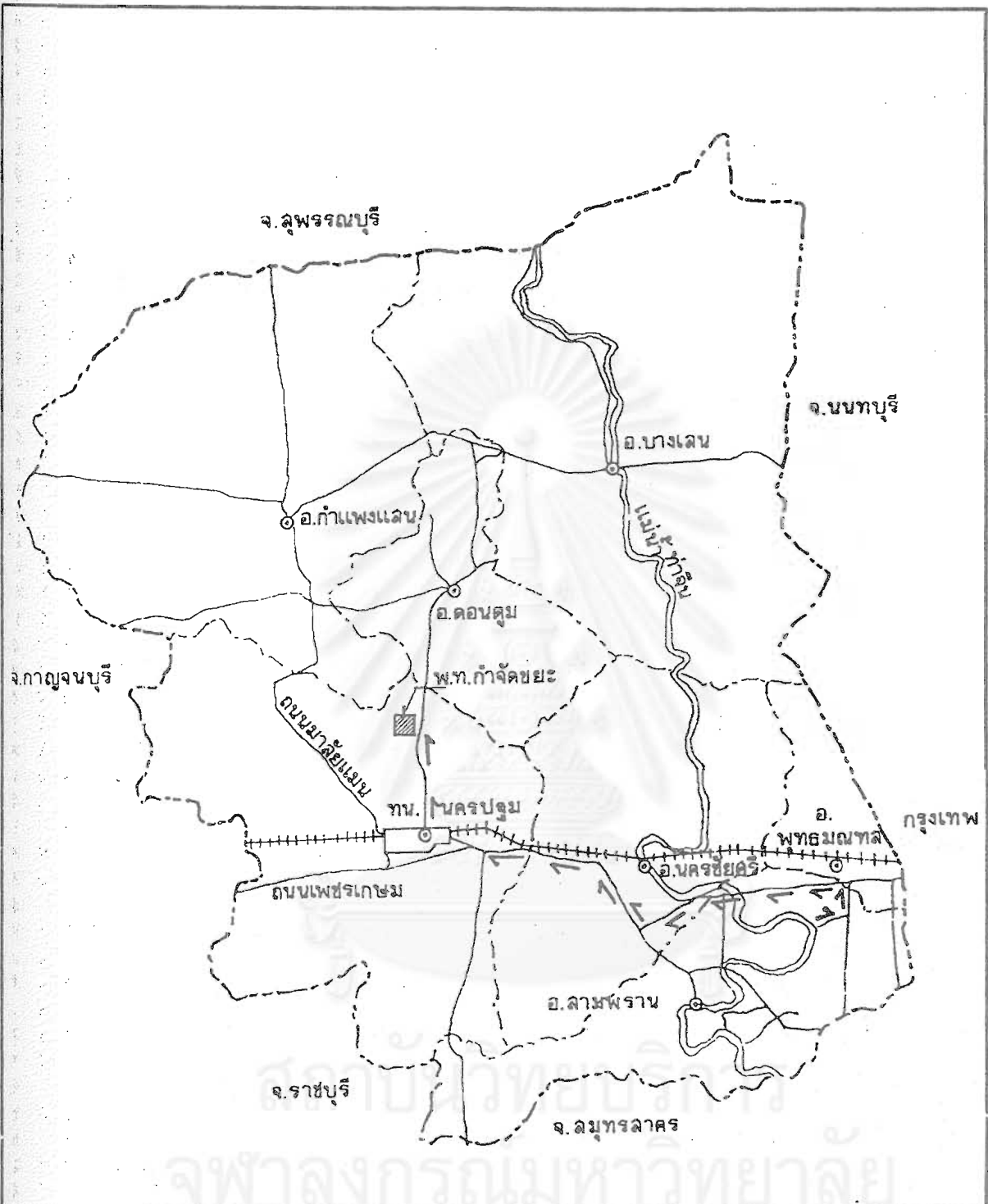
ปัจจุบันพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึก มีขยะเกิดขึ้นประมาณ 15 ตันต่อวัน ปริมาณมูลฝอยที่เกิดบริเวณแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายจะมีปริมาณโดยเฉลี่ยในวันธรรมดาจันทร์ – ศุกร์ ประมาณ 3 ตันต่อวัน ส่วนในวันเสาร์ – อาทิตย์ และวันหยุดตามเทศกาล ประมาณ 8 ตันต่อวัน (อบต. บางกระทึก, 2544)

3.5.6 การรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย

น้ำเสียในเขตตำบลบางกระทึกมีที่มาจาก 3 แหล่งที่สำคัญคือ ชุมชนอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม ปัจจุบันยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวม จะใช้วิธีการบำบัดในเบื้องต้นแต่ละอาคารเอง ยกเว้นการเกษตรกรรมไม่มีระบบบำบัดในเบื้องต้น โดยที่น้ำเสียจากทั้ง 3 แหล่ง จะไหลลงสู่แม่น้ำนครชัยศรี จึงเป็นเหตุให้คุณภาพของน้ำในแม่น้ำมีคุณภาพเลวลง

- การรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย

น้ำเสียหรือน้ำทิ้งของชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวายที่เกิดจากการประกอบกิจกรรมของประชาชน เช่น น้ำอาบ ชักล้าง หรือจากห้องครัว ส่วนใหญ่จะระบายทิ้งลงท่อระบายน้ำ ส่วนชุมชนที่พักอาศัยริมแม่น้ำจะปล่อยทิ้งลงในแม่น้ำโดยตรง เนื่องจากภายในบริเวณชุมชน

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม

แผนที่ 3 - 15 เส้นทางขนขยะของอบต.บางกระทึกไปยังแหล่งกำจัด

สัญลักษณ์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : อบต.บางกระทึก

ไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมแต่อย่างใด ส่วนน้ำเสียจากห้องส้วม ส่วนมากจะใช้ระบบบำบัดบ่อเกรอะ-บ่อซึมในแต่ละครัวเรือน ยกเว้นผู้อยู่อาศัยอาคารที่ล่งล้ำริมแม่น้ำ ส่วนมากจะระบายทิ้งลงสู่แม่น้ำโดยตรง โดยมีได้ผ่านการบำบัดแต่อย่างใด

คุณภาพน้ำในแม่น้ำนครชัยศรี จากข้อมูลการตรวจสอบคุณภาพน้ำแม่น้ำนครชัยศรีโดยกองจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษคุณภาพน้ำ ช่วงที่ 1 เริ่มตั้งแต่ปากแม่น้ำ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ถึงหน้าท่าว่าการอำเภอนครชัยศรี พบว่า คุณภาพน้ำเสื่อมโทรมมาก ปริมาณออกซิเจนในน้ำต่ำมาก ความสกปรกในรูป BOD และความขุ่นสูง ลำน้ำช่วงนี้ติดกับทะเลอ่าวไทย มีน้ำทะเลหนุน ทำให้ ไม่สามารถระบายน้ำออกสู่ทะเลได้ตลอดปี ในปี พ.ศ. 2542 มีค่าออกซิเจนละลายน้ำเฉลี่ย 2.0 มิลลิกรัมต่อลิตร ค่าความสกปรกในรูป BOD เฉลี่ย 2.0 มิลลิกรัมต่อลิตร ปริมาณแบคทีเรียกลุ่ม โคลิฟอร์มสูงสุด 24,000,000 MPN/100MI จัดเป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 5 สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพียงเพื่อการคมนาคมเท่านั้น (สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1,2542)

3.6 สรุปศักยภาพและปัญหาเบื้องต้นของพื้นที่ศึกษา

จากการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ศึกษาและแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย พอสรุปศักยภาพของพื้นที่ได้ดังนี้

- 1) ความสะดวกในการเข้าถึง ด้วยระยะทางห่างจากเขตกรุงเทพฯ (เขตทวีวัฒนา) เพียง 10 กิโลเมตร การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวสะดวกสบายสามารถใช้พาหนะส่วนตัวและรถโดยสารรับจ้างด้วยระยะเวลาอันสั้น นอกจากนี้ สามารถเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในจังหวัดนครปฐมและจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งสามารถใช้เวลาเพียง 1 วัน เข้าไป-เย็นกลับได้
- 2) ความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งน้ำธรรมชาติ ตำบลบางกระทุ่มมีแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญคือ แม่น้ำนครชัยศรี และคลองธรรมชาติหลายสาย และพื้นที่อยู่ในเขตชลประทานของโครงการชลประทานภาษีเจริญ ทำให้น้ำสำหรับภาคเกษตรกรรมมีใช้ตลอดปี เกษตรกรสามารถทำนาได้อย่างน้อย 2 ครั้งต่อปี และทำสวนผัก ผลไม้ ไม้ดอกไม้ประดับตลอดทั้งปี
- 3) ความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากตัวอาคารตลาดริมน้ำดอนหวายสภาพอาคารยังคงสภาพเดิมซึ่งก่อสร้างริมแม่น้ำ ลักษณะอาคารไม่มีรูปแบบเด่นชัด ทางรูปแบบสถาปัตยกรรม เป็นความไร้ระเบียบที่ผสมผสานกลมกลืนกับธรรมชาติริมน้ำ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ อีกทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวอยู่ท่ามกลางความเป็นธรรมชาติของชุมชนริมน้ำได้เห็นวิถีชีวิตการประกอบอาชีพของชุมชน

4) ความเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำในลุ่มน้ำน่านนครชัยศรี ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว มีความได้เปรียบ เพราะมีแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำในลุ่มน้ำน่านนครชัยศรีจำนวนมาก กระจายตลอดเส้นทางแม่น้ำ เช่น วัดริมน้ำ ตลาดริมน้ำ ชุมชนริมน้ำ รวมถึงความเป็นธรรมชาติของทั้งสองฝั่งแม่น้ำ เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายมีเรือท่องเที่ยวทางน้ำที่สำคัญที่สุดในลุ่มน้ำน่านนครชัยศรี สามารถใช้กิจกรรมท่องเที่ยวทางน้ำเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในลุ่มน้ำน่านนครชัยศรีได้อย่างสะดวกขึ้น

นอกจากนี้ พื้นที่ศึกษายังมีปัญหาและข้อจำกัดเนื่องจากสภาพทางธรรมชาติ ด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อม สรุปได้ดังนี้

1) สภาพภูมิประเทศ เนื่องจากเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำน่านนครชัยศรี มีลำคลองธรรมชาติส่งน้ำเข้าสู่พื้นที่เกษตรอย่างทั่วถึง พื้นที่อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 2-4 เมตร ดังนั้น ในฤดูน้ำหลาก ทำให้น้ำทะเลหนุน เป็นเหตุให้เกิดน้ำท่วมพื้นที่การเกษตรและถนนหนทาง ทำให้ได้รับความเสียหายต่อพื้นที่เกษตรกรรมและโครงสร้างพื้นฐานอยู่เสมอ ๆ

2) ถนนเข้าแหล่งท่องเที่ยวคับแคบ ถนนที่แยกจากถนนสายหลักเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย จำนวนหลายเส้นทางมีสภาพคับแคบและผิวจราจรเป็นหลุมบ่อ ทำให้เกิดการจราจรติดขัดในวันเสาร์-อาทิตย์ ที่นักท่องเที่ยวมาเยือนตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้หน่วยงานท้องถิ่นคือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระที่กขาดงบประมาณในการขยายผิวจราจรและซ่อมบำรุงผิวทาง ปล่อยให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานเจ้าของถนน เช่น กรมโยธาธิการ กรมทางหลวง และกรมการเร่งรัดพัฒนาชนบท ซึ่งต้องใช้เวลาในการจัดทำงบประมาณเพื่อปรับปรุงดังกล่าว

3) ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากไม่มีระบบระบายน้ำอย่างทั่วถึงและระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชน เป็นเหตุให้น้ำเสียจากแหล่งชุมชน ภาคเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติโดยตรง เป็นสาเหตุที่ทำให้แหล่งน้ำธรรมชาติเน่าเสีย นอกจากนี้ยังขาดพื้นที่ในการกำจัดขยะมูลฝอยในพื้นที่ ซึ่งองค์กรท้องถิ่นคือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระที่กต้องลำเลียงขยะนำไปกำจัดยังแหล่งอื่นที่มีระยะทางห่างจากพื้นที่ ทำให้ประสิทธิภาพในการจัดเก็บและกำจัดขยะมูลฝอยลดน้อยลง

สถานการณ์การท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย

สภาพการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายจะทำการศึกษาถึงองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวทั้ง 3 ส่วนคือ สภาพแหล่งท่องเที่ยว การบริการท่องเที่ยว และตลาดการท่องเที่ยวในปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นส่วนสำคัญและเป็นตัวกำหนดในการบริการและจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนท้องถิ่น

การศึกษาจะประกอบด้วยข้อมูลทุติยภูมิที่รวบรวมไว้ การสำรวจภาคสนาม การสังเกต การใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง การใช้แบบสอบถามจะประกอบด้วยประชากรเป้าหมาย จำนวน 3 กลุ่ม คือ นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือน ประชาชนในชุมชน และผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยว การสุ่มตัวอย่างดังที่กล่าวในบทที่ 1

4.1 แหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวภายในพื้นที่ ดังแสดงไว้ในแผนผังบริเวณในบทที่ 3 สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำนครชัยศรี และแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม ได้แก่ ตลาดริมน้ำดอนหวายและวัดคงคารามดอนหวาย ลักษณะทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวมีดังนี้

1) แม่น้ำนครชัยศรี ไหลจากทิศเหนือลงสู่ทางใต้ ช่วงที่ไหลผ่านบริเวณแหล่งท่องเที่ยวมีลักษณะเป็นคู้่งน้ำ เป็นเหตุให้กระแสน้ำกัดเซาะริมตลิ่งอยู่ตลอดเวลา ดังจะเห็นได้จากตัวอาคารตลาดดอนหวายในอดีตปลูกสร้างบนฝั่งริมตลิ่งแม่น้ำ แต่ปัจจุบันน้ำได้กัดเซาะจนทำให้ตัวอาคารประมาณครึ่งหนึ่งยื่นล้ำสู่แม่น้ำ แต่อีกฝั่งหนึ่งของแม่น้ำ (ฝั่งซ้าย) เกิดการทับถมของตะกอนดิน ทำให้ดินงอกออกไปจากชายตลิ่ง ฝั่งนี้ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่จะทำสวน เนื่องจากดินมีความอุดมสมบูรณ์ มีคลองชลประทานส่งน้ำเข้าสู่สวน เช่น ส้มโอ หนาม มะพร้าว มะม่วง ฯลฯ นักท่องเที่ยวสามารถนั่งเรือท่องเที่ยวชมบรรยากาศธรรมชาติการตั้งถิ่นฐานและการประกอบอาชีพของชุมชนริมน้ำสะท้อนวิถีชีวิตของชุมชนริมน้ำในชนบทได้เป็นอย่างดี บริเวณริมน้ำวัดดอนหวายจะเป็นอุทยานปลาหลากหลายชนิด เช่น ปลาเทโพ ปลาสร้อย ฯลฯ ทางวัดดอนหวายได้สร้างแพริมน้ำ เพื่อความสะดวกให้นักท่องเที่ยวชมและให้อาหารปลาเหล่านี้

2) ตลาดริมน้ำดอนหวาย ดังที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 3 เป็นตลาดเก่าโบราณ มีอายุกว่า 100 ปี ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ ทำให้เกิดบรรยากาศร่มรื่น คงความเป็นธรรมชาติ เป็นสถานที่ขายอาหารคาว-หวาน มีชื่อเสียงในเรื่องรสชาติ โดยมีมือปรุงแต่งที่เก่าแก่สืบเชื้อสายการทำอาหารชั้นดีจาก

ภูมิปัญญาชาวจีนที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่ มีอาหารพื้นถิ่นไว้บริการแก่นักท่องเที่ยวมากมาย มีแพอาหารให้นักท่องเที่ยวรับประทานอาหาร ชมความเป็นธรรมชาติริมน้ำได้อีกด้วย

3) วัดคงคารามดอนหวาย ตั้งอยู่ติดตลาดริมน้ำดอนหวายด้านทิศเหนือ เป็นวัดเก่าแก่ก่อนตลาดดอนหวาย เดิมเป็นที่ตั้งโรงหีบอ้อย เจ้าของที่ดินเป็นชาวจีน ภายหลังยกที่ดินให้สร้างวัดขึ้นมา เดิมชื่อว่า วัดโคกหวาย เพราะบริเวณที่สร้างวัดเป็นที่เนินสูง มีต้นหวายขึ้นเป็นจำนวนมาก ภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็นวัดคงคารามดอนหวาย เนื่องจากตั้งอยู่ริมแม่น้ำ ผู้ริเริ่มสร้างวัดคือ สมเด็จพระพุฒาจารย์ (พุก) เป็นเจ้าคณะใหญ่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้เริ่มสร้างวัดโคกหวาย โดยใช้ช่างจากอยุธยาและประชาชนในท้องถิ่นร่วมกัน เมื่อปี พ.ศ. 2394 (องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึก, 2544) ปัจจุบันเจ้าอาวาสรูปปัจจุบันได้อนุญาตให้ใช้พื้นที่บางส่วนของวัดและโรงเรียนให้ประชาชนในชุมชนนำผลผลิตทางการเกษตรมาจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว รวมทั้งใช้พื้นที่บางส่วนเป็นสถานที่จอดและสร้างห้องน้ำ-ส้วม บริการนักท่องเที่ยว โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ กิจกรรมของนักท่องเที่ยวในบริเวณวัดจะเห็นได้จากการทำบุญ ทำสังฆทาน นมัสการ กราบไหว้พระพุทธรูป เป็นต้น

4.2 บริการการท่องเที่ยว

4.2.1 ร้านอาหาร , ร้านค้า

ร้านอาหารและร้านค้าในแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย แบ่งออกเป็นส่วนตามประเภทสินค้าพื้นที่และลักษณะอาคาร จำนวน 3 โซน (แผนที่ 4-1) ดังนี้

1) โซนที่ 1 บริเวณริมน้ำที่จอดรถศาลาแก้ว (ป่าช้าเดิม) บริเวณลานวัดและลานสนามกีฬาโรงเรียนและแบ่งย่อยตามประเภทสินค้าได้อีก 3 ส่วน คือ

- โซนที่ 1 – ก ปลุกสร้างเป็นอาคารโล่งยาวตามริมแม่น้ำ ร้านค้าที่ขายของเบ็ดเตล็ดต่าง ๆ เช่น ของที่ระลึกทั่วไป จากการสังเกตพื้นที่ส่วนใหญ่ปล่อยโล่งทิ้งไว้ มีเพียงร้านค้าประจำที่ขายของที่ระลึกช่วงปลายเท่านั้น ในวันหยุดเสาร์ - อาทิตย์ จะมีการขายเครื่องดื่มบ้างเล็กน้อย

- โซนที่ 1 – ข บริเวณลานวัด ปลุกสร้างเป็นอาคารโล่งยาว ขนาบข้างทางเดินริมเขื่อนตลิ่งและบริเวณพื้นที่โล่ง สินค้าจะเป็นประเภทผัก ผลไม้ และของฝากจากเกษตรกรคนในท้องถิ่น

- โซนที่ 1 – ค บริเวณลานสนามบาสเก็ตบอลโรงเรียนวัดดอนหวาย เป็นร้านค้าตั้งโต๊ะ/แผงขายของทั่วไป เช่น อาหารแห้ง ไก่ย่าง ปลาเค็ม ผลไม้ อาหารคาว-หวาน และอื่น ๆ

2) โซนที่ 2 บริเวณตลาดเก่า แบ่งย่อยอีกได้ 2 โซน

- โซนที่ 2 - ก ส่วนที่เป็นตลาดเก่า คือ ตั้งแต่ส่วนต่อจากลานสนามกีฬาโรงเรียน คือ ส่วนที่เป็นที่ตั้งของตลาดริมน้ำเดิมทั้งหมด ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่มีการค้าขายอาหารคาว-หวาน ที่มีชื่อเสียง รวมทั้งร้านค้าประกอบกิจกรรมต่าง ๆ รวมเป็นวิถีชีวิตของชุมชนตลาดโบราณเมื่อครั้งอดีต ลักษณะการค้าขายและการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ดังแสดงในตารางที่ 4-1 และแผนที่ 4-2

- โซนที่ 2 - ข เป็นส่วนที่อาคารที่ก่อสร้างต่อเติมจากตลาดเก่าโบราณภายหลัง คือ ตั้งแต่หน้าศาลเจ้าแม่เซ่งเนี่ยะไปจนถึงตลาดใหม่ ลักษณะร้านค้าเป็นร้านขายอาหารและเครื่องดื่มทั่วไป เช่น ห่อหมก กาแฟ เบ็ดพะไล เป็นต้น

นอกจากนี้บริเวณริมทางเดินเข้าตลาดเก่าทั้ง 2 ซ้าง (บริเวณศาลาประชาคม) มีการตั้งโต๊ะ/แผงขายสินค้าและอาหารต่าง ๆ มากมาย เช่น ผัก-ผลไม้ อาหารคาว-หวาน อื่น ๆ มากมาย

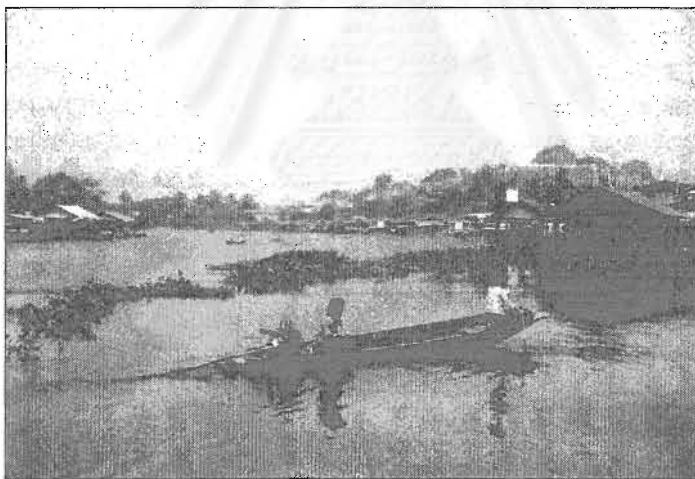
3) โซนที่ 3 ส่วนตลาดใหม่ เป็นส่วนที่ก่อสร้างอาคารตลาดขึ้นมาใหม่ จำนวน 2 หลัง โดยเจ้าของที่ดินซึ่งเป็นเอกชนสร้างขึ้นให้คนทั่วไปเช่าพื้นที่ค้าขาย ร้านค้าทั่วไปค้าขายสินค้าต่าง ๆ เช่น เครื่องจักรสาน เสื้อผ้า ที่นอน ผ้าห่ม ขายอาหารต่าง ๆ อาทิ ก๋วยเตี๋ยว ข้าวแกง เป็นต้น

4.2.2 แพพ

1) แพอาหาร เป็นแพที่ผู้ประกอบการสร้างขึ้นยื่นลงสู่แม่น้ำท่าจีน เพื่อให้ขายอาหารบริการแก่นักท่องเที่ยว มีจำนวนทั้งสิ้น 13 หลัง (แผนที่ 4-3) ลักษณะแพและการประกอบกิจการ ดังแสดงในตารางที่ 4-2

2) แพปลาวัดดอนหวาย เป็นแพที่วัดดอนหวายสร้างขึ้นเพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนได้เดินชมทิวทัศน์แม่น้ำคูปลาลากหลายชนิดบริเวณหน้าวัดพร้อมทั้งให้อาหารปลา ลักษณะแพเป็นทางเดินกว้างประมาณ 2.00 เมตร ยาวตามแนวเขื่อนริมตลิ่งหน้าวัด ทุ่นแพเป็นถังพลาสติก โครงสร้างพื้นเป็นเหล็กแผ่นลายนคลื่น บางส่วนเป็นพื้นไม้ การยึดแพใช้เสาหลักตอกยึดลงในดิน บางช่วงมีการก่อสร้างศาลาทำน้ำและมีสะพานทางขึ้นลง จำนวน 4 จุด

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำคอนหวาย จังหวัดนครปฐม

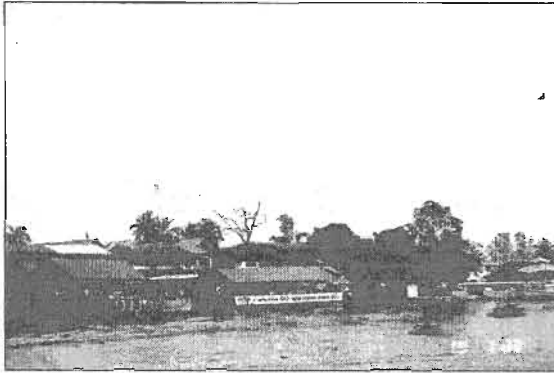
รูปที่ 4-1 ทักษะภาพบริเวณตลาดริมน้ำคอนหวาย

สัญลักษณ์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา :

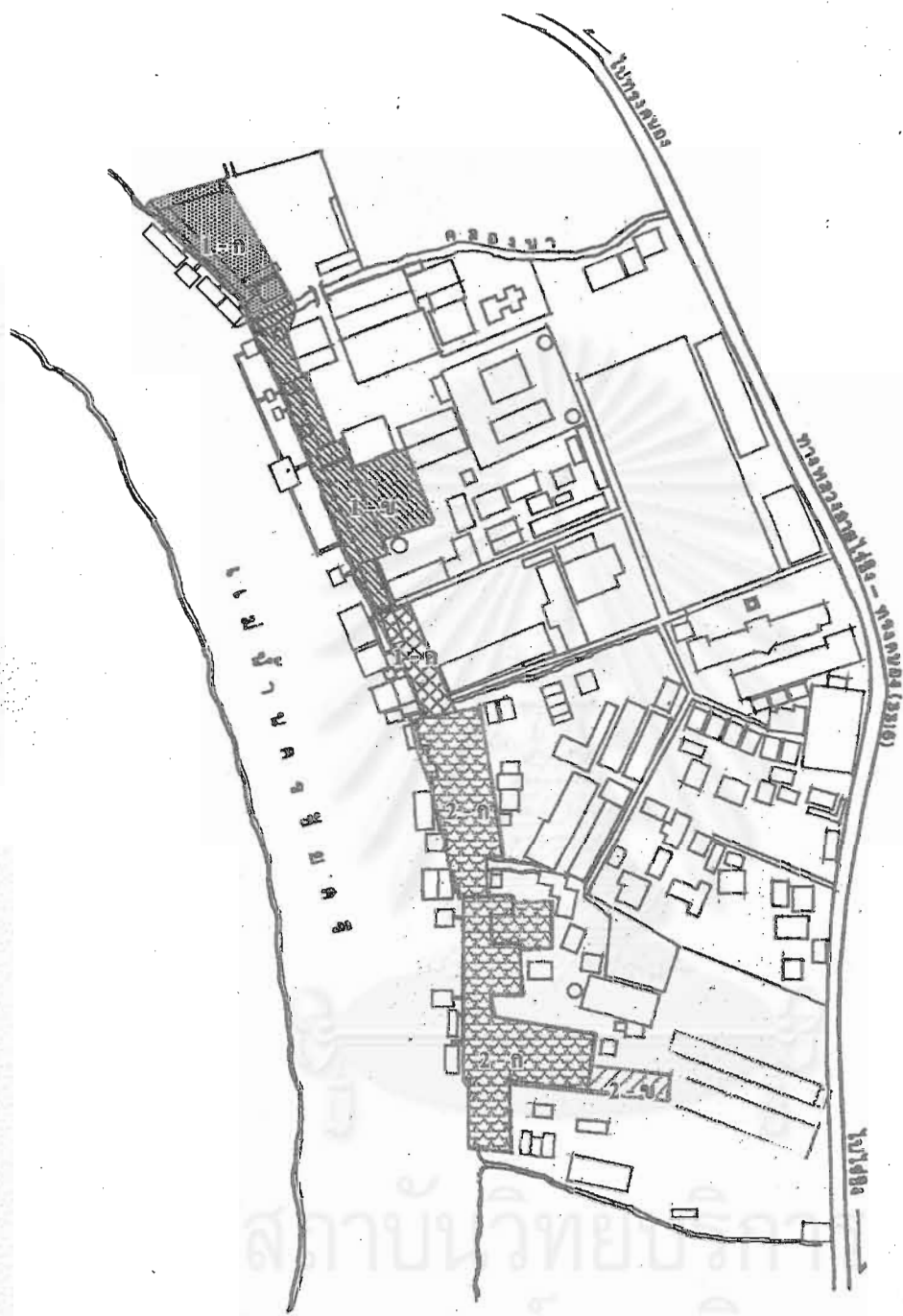
แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำคอนทวาย จังหวัดนครปฐม

รูปที่ 4 - 2 แพอาหารตลาดริมน้ำคอนทวาย

สัญลักษณ์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา :

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำคอนทวาย จังหวัดนครปฐม

แผนที่ 4 - 1 การแบ่งโซนร้านอาหาร, ร้านค้าในแหล่งท่องเที่ยว

สัญลักษณ์

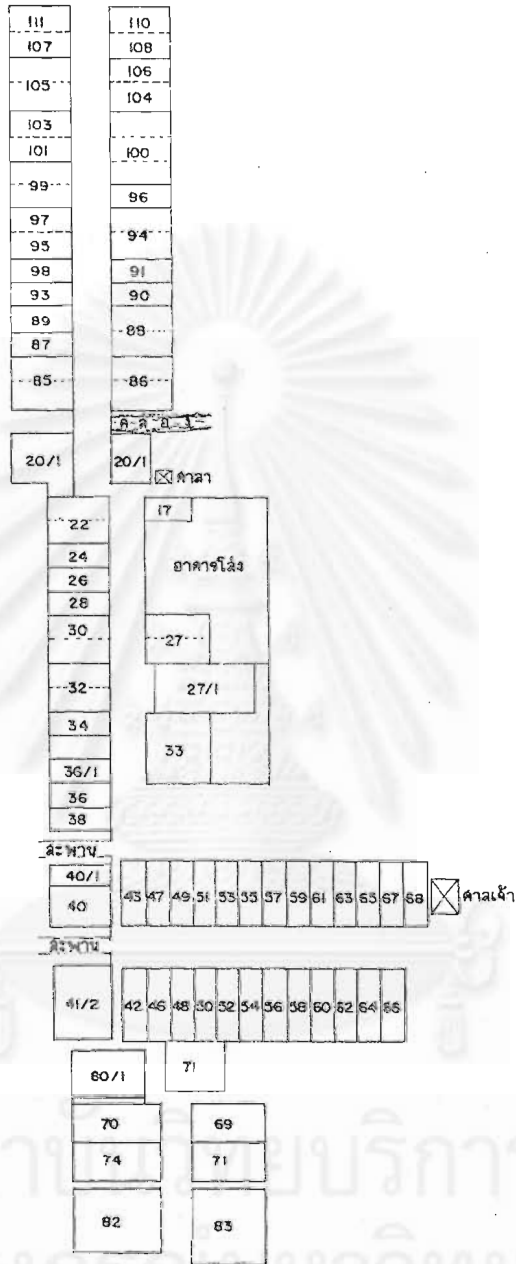
- โซนที่ 1
- โซนที่ 2
- โซนที่ 3

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : ภาพถ่ายทางอากาศและ จากการสำรวจ

แผนผังอาคารเรียน

แนวทางการบริหารและจัดการกรรท่งที่ชวโดยชุมชน :

กรณีศึกษาตลาดริมน้ำคอนทวาช จังหวัดนครปฐม

แผนที่ 4-2 แผนผังรั้งนั้ตลาดริมน้ำคอนทวาช

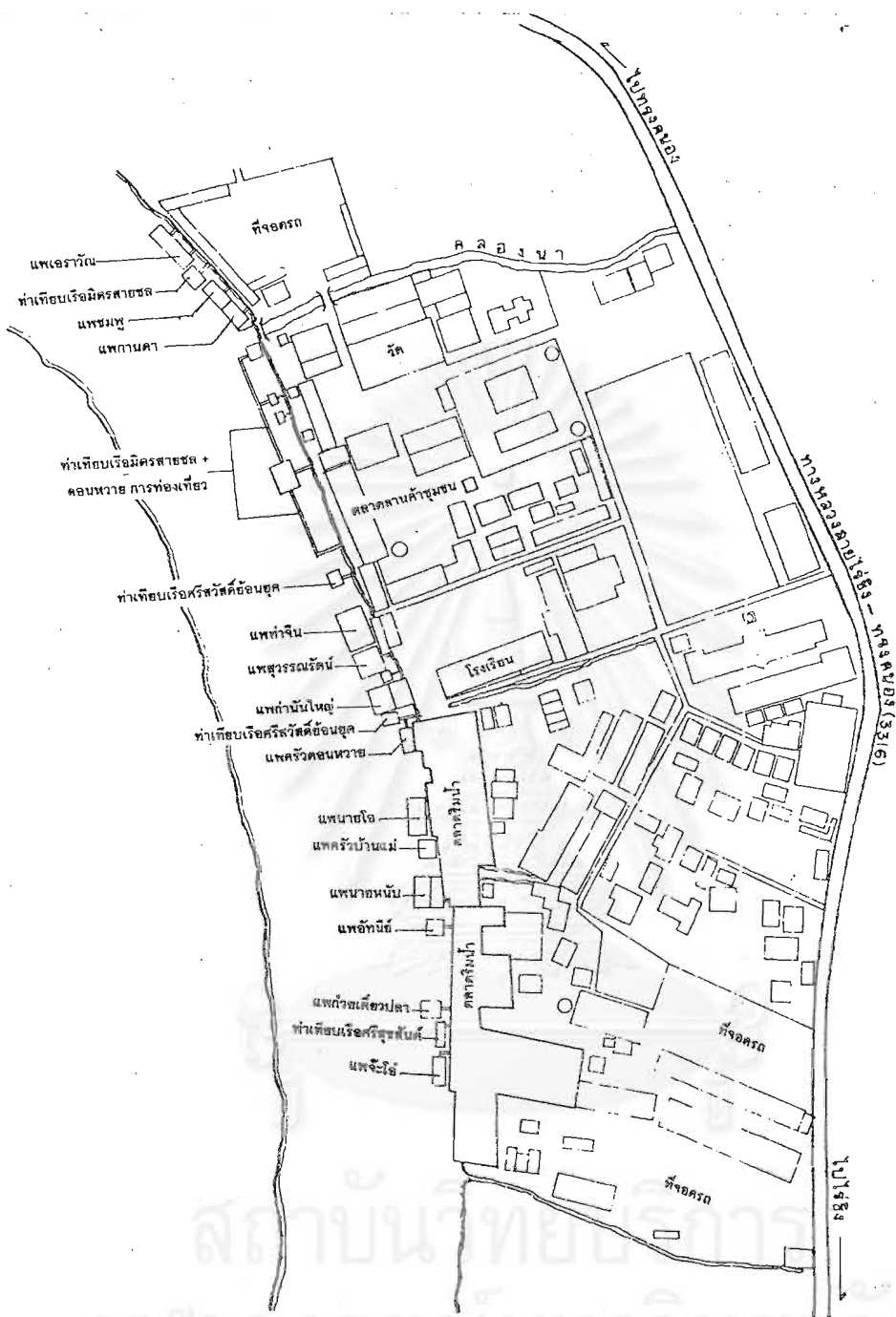
สัญลักษณ์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : จากการจัดวาง

ทิศเหนือ

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำดอนทวาย จังหวัดนครปฐม

แผนที่ 4-3 แสดงแพ , ท่าเทียบเรือ บริเวณแหล่งท่องเที่ยว

สัญลักษณ์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4-1 ร้านค้าในตลาดริมน้ำดอนหวาย (ตลาดเก่า)

บ้านเลขที่	ชื่อร้าน , เจ้าของ	ลักษณะการประกอบการ
111	ขนมไทยโบราณวงจันทร์	- ขายของชำ - หน้าร้านขายขนมถ้วยฟู, น้ำตาลสด, ข้าวตู, ไข่นก
107	นัดเบเกอร์รี่	- ขายเบเกอร์รี่ , ขนมปัง
110 108	จินดารัตน์	- ในร้านขายอุปกรณ์เครื่องเขียน , เบ็ดเตล็ด - หน้าร้านขายน้ำพริกเผาไทย , ปลาตะเพียน ต้มเค็ม , ปลาเค็ม , กุนเชียง , หมูแผ่น , ปลาช่อนแดดเดียว
105	แม่อรุณขนมไทย	- ขายขนมไทย
106 104	ขนมตาลป่าไซ้	- ขายขนมตาล , ขนมถ้วยฟู , ขนมหวานต่าง ๆ
103	เสี้ยสมชาย	- ขายกุนเชียง
101	บุรพาเจริญภัณฑ์	- ขายอาหารสุนัข - หน้าร้านขายหลอดช็อก , กุนเชียง
100	ดอนหวายการช่าง	- ขายปลีกเครื่องมือก่อสร้าง - หน้าร้านขายน้ำพริกเผา
99	ไทยการค้า	- ขายของชำ - หน้าร้านขายน้ำพริกปลาอย่าง , น้ำพริก , มะขาม , ผักสด
96	แหนมดอนหวาย	- ขายผลไม้ , ส้มโอ , มะละกอ - หน้าร้านขายได้กรอกอีสาน , ปลาหมึกทอดกรอบ
97 95	เปิดพะไล่นายโอ	- ขายเปิดพะไล้ , ก้วยเตี่ยวเบ็ด
94	เซี่ยวเซียง	- ขายอาหารตามสั่ง , ก้วยเตี่ยว
98	นายต้อ	- ขายก้วยจับ , ข้าวหมูแดง
91	-	- ขายของเบ็ดเตล็ด
93	เดือนเพ็ญ	- ขายไก่ไทยต้ม , หอยจ๊อ , ปลาทอด
90	ไทยภูษา	- ตัดเย็บเสื้อผ้า - หน้าร้านขายขนมตาล
89	ครัวบ้านแม่	- ขายของชำ - หน้าร้านขายขนมจีน

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

บ้านเลขที่	ชื่อร้าน , เจ้าของ	ลักษณะการประกอบการ
88	เฮงกี้	- ขายขนมเปียะ
87	-	- ขายของเบ็ดเตล็ด
85	ลุงแกละ	- ขายขนมจีน , ขนมไทย
86	มณฑลเบเกอร์รี่	- ขายขนมเปียะ , ขนมไหว้พระจันทร์
20/1	เบ็ดพะไล่นายหนับ	- ขายเบ็ดพะไล้ , ก๋วยเตี่ยวเบ็ด
22	นิภา จันทรทวานนท์	- ขายยาแผนโบราณ - หน้าร้านขายปลาตะเพียน 3 รส , ส้มโอ
17	ไสย	- ขนมไทย , ขนมกล้วย , ข้าวต้ม , ถั่วแปบ - หน้าร้านขายส้มโอ , ส้มเขียวหวาน
24	อัทนีย์ขนมไทย	- ขายขนมไทยสูตรโบราณ
26	จินดารัตน์	- ขายของชำ , เบ็ดเตล็ด
28	แม่เล็ก (ห่อหมก)	- ขายห่อหมกปลาช่อน , กล้วยหอม
30	เจ้าสำรวจ	- ขายปลาอินทรีตากแห้ง
-	ตลาดโล่ง (สร้างใหม่)	- ให้เช่าที่ขายของ ประมาณ 4-5 ร้าน
27	ร้านแกงแม่นุ่ม	- ขายกับข้าว , แกงต่าง ๆ , ทอดมันปลากราย
27/1	อินเตอร์สนุกเกอร์	- บริการโต๊ะสนุกเกอร์ - หน้าร้านขายผลไม้ , ส้มโอ
32	เจ็ดจันท์ แซ่เจี๋ย	- ขายของชำ
34	กาแฟโบราณ	- ขายเครื่องดื่ม , กาแฟ
36	นายฮ้าง	- ขายก๋วยเตี่ยวลูกชิ้นปลา - หน้าร้านขายหลอดชอง
36/1	แหนมเนือง	- ขายลูกชิ้นทอด , แหนมย่าง
33	สนิทพาณิชย์	- ขายขนมไทย , หลอดชอง , ข้าวตัง , น้ำตาลโตนด
38	นายโอ	- ขายก๋วยเตี่ยวเบ็ด - หน้าร้านบริการเรือท่องเที่ยว (ศรีสุขสันต์)
40/1	ประยงค์ คำทวี	- ร้านตัดผมชาย
40	ทงศักดิ์ โกวิธานุพงศ์	-
41/2 42	แม่พยอม	- ขายขนมตาล , หลอดชอง

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

บ้านเลขที่	ชื่อร้าน , เจ้าของ	ลักษณะการประกอบการ
43	นางอารี รัตนพัฒนพาณิชย์	- ขายแกงส้มสำเร็จรูป
46	นางบังอร	-
47	นายบำลาค บุญขรมาศสุพรรณ	-
48	นางเจ็ดฉันท แซ่เจี๋ย	- ขายหลอดช็อก
49	ไม่ทราบชื่อ	-
50	นางวลี อมรพันธ์	- ขายของชำ
51	นายประทีป อรุณศิริวัฒน์	- ขายอาหารตามสั่ง
52	ไม่ทราบชื่อ	-
53	เจ๊แก้ว	- ขายยาสมุนไพรแผนโบราณ
54	ไม่ทราบชื่อ	-
55	ไม่ทราบชื่อ	- ขายน้ำปลา
56	ไม่ทราบชื่อ	-
57	นางสุนเดียว บุญขรมาศสุพรรณ	- ขายเผือกทอด
58	ไม่ทราบชื่อ	-
59	นางกรรณิการ์ เจ็บสุจริต	- ขายของเบ็ดเตล็ด
60	ไม่ทราบชื่อ	- ขายหนังหมู , กระจ่างปลาแห้ง
61	นางอินทิรา เจ็บสุจริต	- ขายข้าวเหนียวปากหม้อ
62	ร้านอรามณ์	- เสริมสวย
63	ร้านปาวรรณา	- ขายห่อหมก
64	ไม่ทราบชื่อ	-
65	นายเจริญ ตริมนากะ	-
66	ไม่ทราบชื่อ	-
67	นายเต็งเฮียง เขียววัฒนพงศ์	- ตัดเสื้อผ้าสำเร็จรูป
687	ไม่ทราบชื่อ	- เก็บของ
70/1	นายทองหล่อ ชุนทรง	-
71	ไม่ทราบชื่อ	-
70	นางศรีเวียง หิรัญสถิต	-
69	นายเกษม บุญศรีพิชญ์ภูการ	-

ตารางที่ 4-1 (ต่อ)

บ้านเลขที่	ชื่อร้าน , เจ้าของ	ลักษณะการประกอบการ
71	นายบุญชู สุวะยะ	-
74	นายอรัน บำรุงพีช	-
82	บุญญาพาณิชย์	- ขายของเบ็ดเตล็ด
83	นางหมวยเซียง เตชะศิริบุญกุล	- ขายข้าวสาร

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4-2 แสดงแพขายอาหาร

ชื่อแพ	ลักษณะการประกอบการค้า	ขนาดแพ (ม.)	โครงสร้างแพ	การยึดแพ	ราวกันตก
แพจ๊ะโอ๋	ขายก๋วยเตี๋ยว	6x15	- ทุ่นเหล็กม้วนกลม - พื้นไม้ - โครงหลังคาเหล็กมุงสังกะสี	ยึดติดเสาเหล็ก	เหล็กกล่อง
แพก๋วยเตี๋ยวปลา	ขายก๋วยเตี๋ยว	6x8	- ทุ่นเหล็กม้วนกลม - พื้นไม้ - โครงหลังคาเหล็กมุงสังกะสี	ยึดติดเสาเหล็ก	ลูกกรงไม้
แพอ้นีย์	ทำขนม	6x8	- ทุ่นเหล็กม้วนกลม - พื้นไม้ - โครงหลังคาเหล็กมุงกะเบื้อง	ยึดติดเสาเหล็ก	ลูกกรงไม้
แพนายหนับ	ขายก๋วยเตี๋ยวเปิด	11x14	- ทุ่นเหล็กม้วนกลม - พื้นไม้ - โครงหลังคาเหล็กมุงกะเบื้อง	ยึดติดเสาเหล็ก	ลูกกรงไม้
แพริมน้ำ , ขนมจีนสด (ครัวบ้านแม่)	ข้าวราดแกง , ขนมจีน	6x8	- ทุ่นเหล็กม้วนกลม - พื้นไม้ - โครงหลังคาเหล็กมุงกะเบื้อง	ยึดติดเสาเหล็ก	เหล็กกล่อง
แพนายโอ	ขายก๋วยเตี๋ยวเปิด	8x20	- ทุ่นเหล็กม้วนกลม - พื้นไม้ - โครงหลังคาเหล็กมุงกะเบื้อง	ยึดติดเสาเหล็ก	เหล็กกล่อง

ตารางที่ 4-2 (ต่อ)

ชื่อแพ	ลักษณะการประกอบการค้า	ขนาดแพ (ม.)	โครงสร้างแพ	การยึดแพ	ราวกันตก
แพครัวดอนหวาย	ขายเครื่องต้ม , พักผ่อน	6x12	- ท่อนเหล็กม้วนกลม - พื้นไม้ - โครงหลังคาเหล็กมุงสังกะสี	ยึดติดเสา เหล็ก	ไม้และเหล็ก
แพกำนันใหญ่	ขายอาหารทั่วไป	15x15	- ท่อนเหล็กม้วนกลม - พื้นไม้ - โครงหลังคาเหล็กมุงสังกะสี	ยึดติดเสา เหล็ก	เหล็กกล่อง
แพสุวรรณรัตน์	ขายอาหารทั่วไป	12x15	- ท่อนเหล็กม้วนกลม - พื้นไม้ - โครงหลังคาเหล็กมุงสังกะสี	ยึดติดเสา เหล็ก	เหล็กกล่อง
แพท่าจีน	ขายอาหารทั่วไป	16x20	- ท่อนเหล็กม้วนกลม - พื้นไม้ - โครงหลังคาเหล็กมุงสังกะสี	ยึดติดเสา เหล็ก	เหล็กกล่อง
แพกานดา	(เฉพาะวันหยุด) ขายหมูสะเต๊ะ , สเต็ก , อาหาร ตามสั่ง	10x15	- ท่อนถึงพลาสติก - พื้นไม้ - โครงหลังคาเหล็กมุงสังกะสี	ยึดติดเสา เหล็ก	เหล็กกล่อง+ เหล็กกลม
แพชมพู่	(เฉพาะวันหยุด) ขายก๋วยเตี๋ยว , ต้มเลือดหมู	8x15	- ท่อนถึงพลาสติก - พื้นไม้ - โครงหลังคาเหล็กมุงสังกะสี	ยึดติดเสา เหล็ก	เหล็กกล่อง+ เหล็กกลม
แพเอราวัน	(เฉพาะวันหยุด) ขายเครื่องต้ม , ขนมจีนสด	8x24	- ท่อนถึงพลาสติก - พื้นไม้ - โครงหลังคาเหล็กมุงสังกะสี	ยึดติดเสา เหล็ก	เหล็กกล่อง+ เหล็กกลม

ที่มา : จากการสำรวจ

4.2.3 เรือนำเที่ยว

บริการล่องเรือท่องเที่ยวชมทิวทัศน์สองฝั่งแม่น้ำนครชัยศรีวิถีชีวิตของชุมชนริมน้ำวัดริมน้ำ มีผู้ประกอบการหลัก ๆ อยู่ 3 ราย ดังนี้ (รูปที่ 4-3)

1) เรือศรีสวัสดิ์ยั่งยืน เป็นผู้ประกอบการรายแรกที่ทำให้บริการนั่งเรือท่องเที่ยวทางน้ำลักษณะเป็นเรือเอี่ยมจูนและเรือกระแซงโบราณ มีการล่องเรือ 2 เส้นทาง คือ

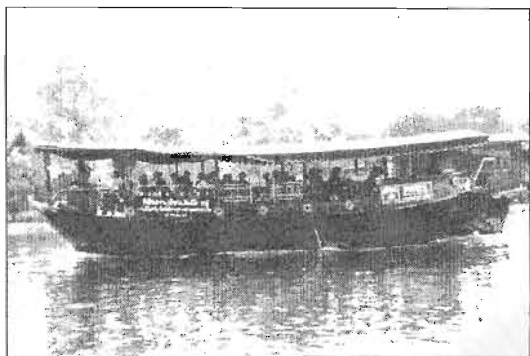
- เส้นทางที่ 1 เริ่มจากดอนหวาย-วัดท่าพูด-วัดไร่ขิง-วังปลา ไป-กลับ ใช้เวลา 1 ชั่วโมง 15 นาที วันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดตามเทศกาล มีบริการ 9 รอบ คือ เวลา 09.30 น. , 10.15 น. , 11.15 น. , 12.00 น. , 13.00 น. , 14.00 น. , 15.00 น. , 16.00 น. และ 17.00 น. วันธรรมดาจันทร์-ศุกร์ มี 1 รอบ คือ เวลา 12.30 น. อัตราค่าบริการ ผู้ใหญ่ 50 บาท เด็ก 25 บาท
- เส้นทางที่ 2 เริ่มจากดอนหวาย-วัดไร่ขิง-วังปลา-โรงเรียน ภปร.ราชวิทยาลัย-วัดสรรเพชร-วัดเขานุสรณ์-สวนสามพราน ไป-กลับใช้เวลา 2 ชั่วโมง มีเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดตามเทศกาล จำนวน 4 รอบ คือ เวลา 11.00 น. , 12.30 น. , 14.00 น. และ 15.30 น. อัตราค่าบริการ ผู้ใหญ่ 80 บาท เด็ก 40 บาท

นอกจากนี้ยังมีบริการให้เช่าเหมาลำ เพื่อให้นักท่องเที่ยวเลือกเส้นทางและสถานที่ตามอัธยาศัย เป็นเรือขนาด 120 , 80 , 60 , 30 และ 15 ที่นั่ง

สำหรับสถานที่ที่ผู้ประกอบการใช้เป็นเทียบเรือรับส่งนักท่องเที่ยวมี 2 แห่ง คือ บริเวณหน้าสนามโรงเรียน ลักษณะเป็นโป๊ะขนาด 8x10 เมตร ท่อเหล็กม้วนกลม พื้นไม้ยึดติดกับเสาเหล็ก มีสะพานขึ้นลงริมตลิ่ง โครงสร้างพื้นไม้กว้างประมาณ 1.00 เมตร และบริเวณหน้าลานวัดอีก 1 แห่ง ลักษณะเป็นโป๊ะคอนกรีตขนาด 8x8 เมตร มีสะพานขึ้น-ลง เป็นโครงสร้างพื้นไม้กว้างประมาณ 1.00 เมตร

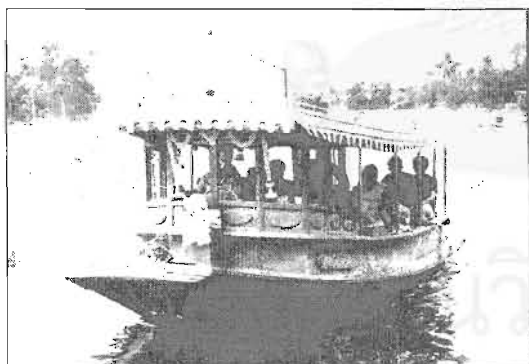
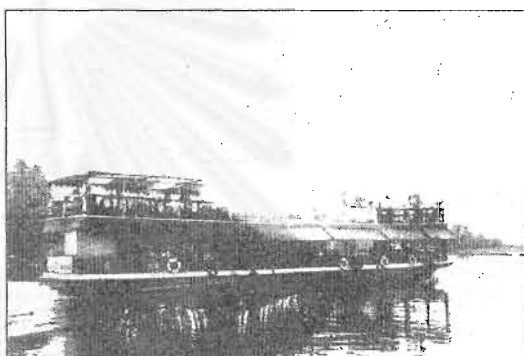
2) เรือมิตรสายชลร่วมกับดอนหวายการท่องเที่ยว ลักษณะเรือมีทั้งเรือทรงไทย เรือขนาดใหญ่ชั้นเดียวและ 2 ชั้น เส้นทางเดินเรือ ดอนหวาย-วัดทรงคนอง-วัดหอมเกร็ด-วังมัจฉา แห่งใหม่ ไป-กลับใช้เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที ปัจจุบันให้บริการเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดตามเทศกาล จำนวน 9 รอบ คือ 9.30 น. , 10.15 น. , 11.30 น. , 12.15 น. , 13.00 น. , 14.30 น. , 15.15 น. , 16.15 น. และ 17.00 น. อัตราค่าบริการ ผู้ใหญ่ 50 บาท เด็ก 25 บาท ใช้แพปลาหน้าวัดดอนหวายเป็นสถานที่เทียบเรือรับ-ส่งนักท่องเที่ยว

3) เรือศรีสุขสันต์ ลักษณะเรือเป็นเรือไม้ทรงไทยชั้นเดียว เส้นทางเดินเรือดอนหวาย-วัดท่าพูด-วัดไร่ขิง ไป-กลับใช้เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที ปัจจุบันให้บริการเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดตามเทศกาล จำนวน 7 รอบ คือ 9.45 น. , 10.45 น. , 11.45 น. , 12.45 น. , 14.00 น. , 15.30 น. และ 16.15 น. อัตราค่าบริการ ผู้ใหญ่ 50 บาท เด็ก 25 บาท ผู้ประกอบการใช้เรือไม้ขนาด 50 ที่นั่งยึดด้วยเสาเหล็กเป็นที่เทียบเรือรับ-ส่งนักท่องเที่ยว มีสะพานไม้ขึ้นลงกว้างประมาณ 1.00 เมตร

← เรือศรีสวัสดิ์ขอนแก่น

เรือมิตรสาบชล →

← เรือแท็กซี่รับจ้างทั่วไป

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำคอนทวาย จังหวัดนครปฐม

รูปที่ 4-3 เรือนำเที่ยว

สัญลักษณ์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา :

← ร้านตัดผมลุงประยงค์ อยู่ตลอดมากกว่า 30 ปี

ร้านเป็ดพะโล้นายโอ →

← ร้านกาแฟโบราณ ร้านเก่าแก่ในตลาด

ร้านแม่อรุณขนมไทย ทำขนมโบราณ →

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำคอนทวาย จังหวัดนครปฐม

รูปที่ 4-4 กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (ตลาดเก่า)

สัญลักษณ์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา :

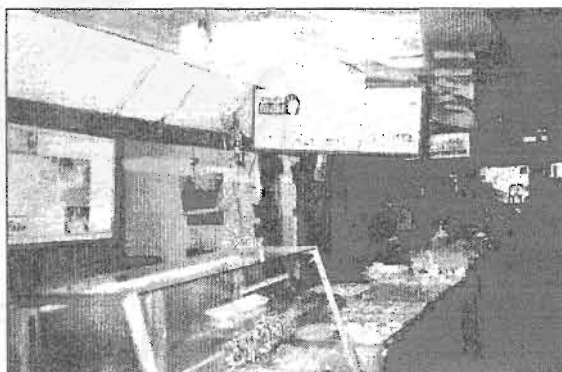

ร้านเปิดพะโล้นายหนับ ➡

← ร้านห่อหมกแม่ประทีน

ร้านขนมหวานอัทนีย์ ➡

เปิดพะโล้นายหนับ ห่อหมกแม่ประทีน ขนมหวานอัทนีย์ ผู้จุดประกายการท่องเที่ยว

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม

รูปที่ 4-5 กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (ตลาดเก่า)

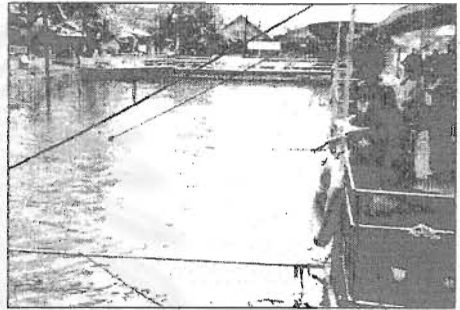
สัญลักษณ์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

← ชาวบ้านนำผลผลิตมาจำหน่ายบริเวณลานค้าชุมชนวัด

แปปลาวิดดอนหวาย →

← บริการนวดเท้าบนศาลาวัด

อาสาสมัครชุมชนคอยจัดบริการที่จอดรถ →

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :

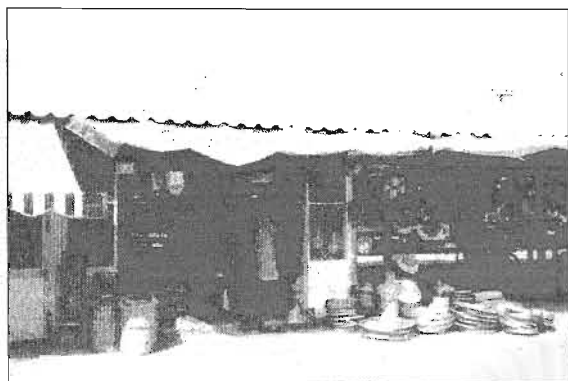
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม

รูปที่ 4 - 6 กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (บริเวณวัดดอนหวาย)

สัญลักษณ์

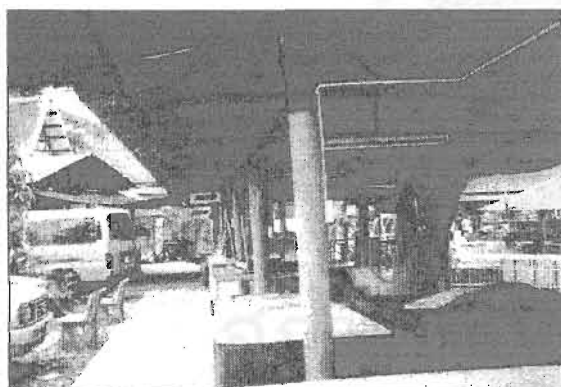
ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา :

← ร้านค้าเครื่องจักรสานบริเวณตลาดใหม่

ทางเข้าตลาดริมน้ำ เป็นตลาดใหม่ร้านค้าเบาบาง
นักท่องเที่ยวไม่นิยมเดิน

← ตลาดบริเวณศาลาแก้ว (ป่าช้าเก่า)
โต๊ะ/แผงวางเปล่าไม่มีพ่อค้าแม่ค้า

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :

กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม

รูปที่ 4 - 7 กิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว (ตลาดใหม่)

สัญลักษณ์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา :

นอกจากนี้บริเวณแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายยังมีบริการเช่าเรือท่องเที่ยว ตามอัธยาศัยของนักท่องเที่ยว ให้บริการเฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดตามเทศกาล เป็นเรือ ขนาด 12-30 ที่นั่ง เช่น เรือสันทนาการประเพณีเรือท่องเที่ยว เรือพอลอว์-พอลกิน เรือแท็กซี่เที่ยวบริการและ เรืออื่น ๆ

4.2.4 ที่จอดรถ

บริการสถานที่จอดรถในแหล่งท่องเที่ยวแบ่งพื้นที่ออกเป็นสวนพื้นที่วัดและโรงเรียน และส่วนพื้นที่เอกชน

1) พื้นที่วัดและโรงเรียน บริการจอดรถฟรีมีบริเวณที่จัดให้จอดและจำนวนที่รองรับได้ ดังนี้ (จากการสำรวจและตรวจนับในสถานที่จริง)

- สนามฟุตบอลโรงเรียน จอดได้ 295 คัน (จอดได้เฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ และ วันหยุดราชการ)

- ลานหน้าองค์การบริหารส่วนตำบล จอดได้ 87 คัน

- ซ้ำงถนนชิดกำแพงโบสถ์และลานวัด จอดได้ 62 คัน

- ลานศาลาแก้ว (ป่าช้าเก่า) จอดได้ 120 คัน

- สนามบาสเกตบอลโรงเรียน จอดได้ 28 คัน (จอดได้เฉพาะวันเสาร์-อาทิตย์ และ วันหยุดราชการ)

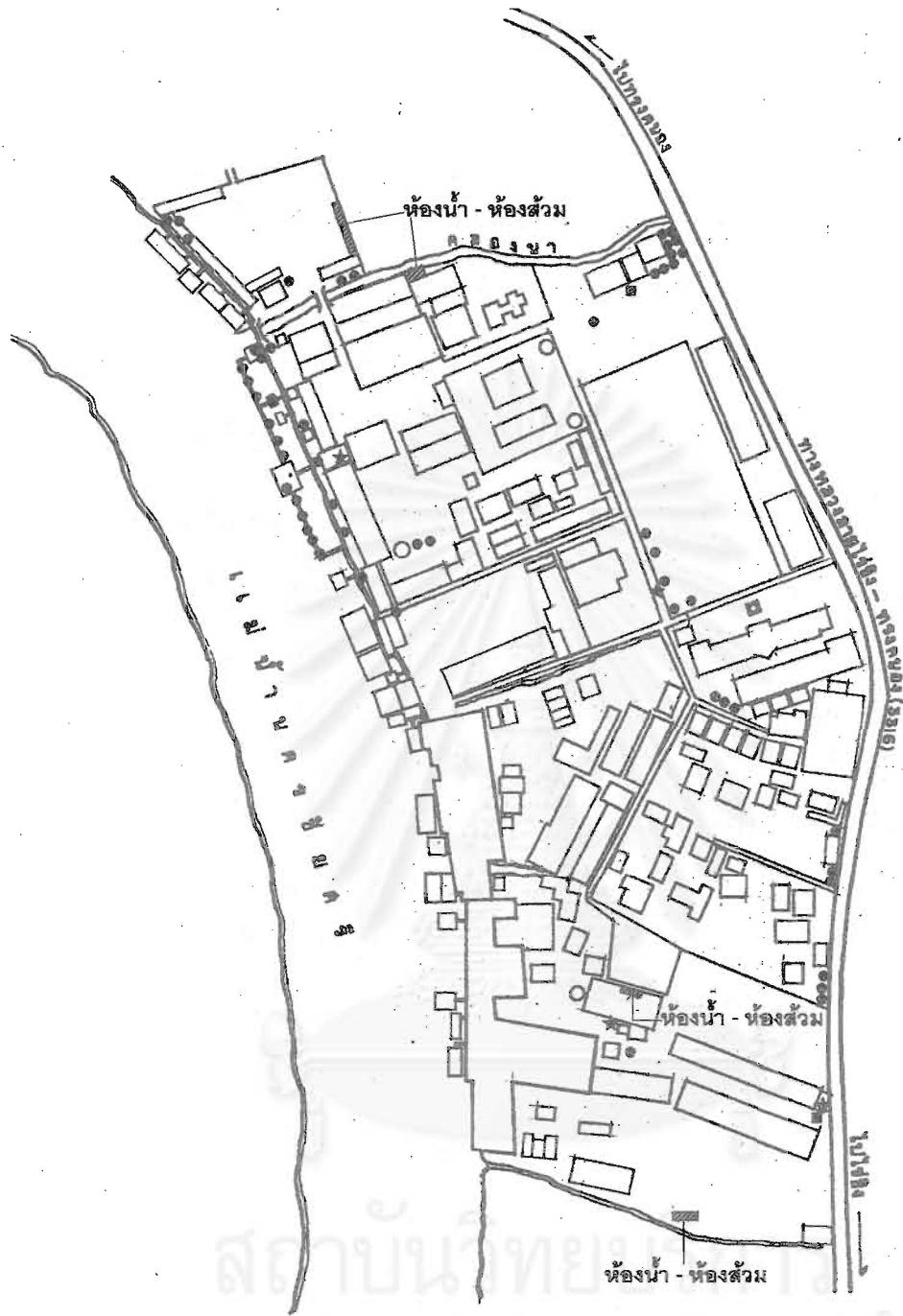
2) พื้นที่จอดรถเอกชน จำนวน 2 แห่ง อัตราค่าจอดในวันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุด ตามเทศกาล คันละ 10 บาท ส่วนในวันธรรมดาจันทร์-ศุกร์ ให้จอดฟรี สามารถให้บริการได้แห่งละ 120 คัน รวมจำนวน 240 คัน (จากการสำรวจและตรวจนับช่องจอด)

4.2.5 บริการสาธารณะอื่น ๆ

1) ห้องน้ำ-ส้วม บริเวณแหล่งท่องเที่ยวมีบริการห้องน้ำ-ส้วม ดังนี้ (แสดงในแผนที่ 4-4)

- บริเวณที่จอดรถศาลาแก้ว (ป่าช้าเก่า) จำนวน 20 ห้อง แยกเป็นชาย 10 ห้อง หญิง 10 ห้อง ให้บริการฟรี โดยเลือกทำบุญตามศรัทธาในผู้รับบริจาค

- บริเวณข้างโรงครัวศาลาการเปรียญวัดดอนหวาย ชาย มีห้องอาบน้ำ 1 ห้อง ห้อง ส้วม 7 ห้อง โถปัสสาวะ 4 ที่ หญิงมีห้องอาบน้ำ 1 ห้อง ห้องส้วม 9 ห้อง ให้บริการฟรี โดยเลือก ทำบุญตามศรัทธาในผู้รับบริจาค

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
 กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำคอนทวาย จังหวัดนครปฐม

แผนที่ 4-4 แสดงที่ตั้งห้องน้ำ - ส้วม ดั่งขยะ โทรศัพท์สาธารณะ ตู้เอทีเอ็ม ในแหล่งท่องเที่ยว

- ดั่งขยะ
- ★ โทรศัพท์สาธารณะ
- ตู้ ATM.

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : จากการสำรวจ

- บริเวณภายในศาลาประชาคม (ข้างหอถังสูงประปา) มีห้องส้วมชาย 1 ห้อง โถปัสสาวะ 3 ที่ ห้องส้วมหญิง 1 ห้อง ให้บริการฟรี

- บริเวณที่จอดรถเอกชน (ข้างคลองขุดระบายน้ำ) มีห้องส้วม 5 ห้อง โถปัสสาวะชาย 2 ที่ ค่าบริการคนละ 2 บาท (เฉพาะเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดตามเทศกาล)

2) โทรศัพท์สาธารณะ จำนวน 4 แห่ง

3) ตู้ เอ.ที.เอ็ม จำนวน 2 แห่ง

4.2.6 การรักษาความปลอดภัย

การรักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยวภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวจะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจจากที่ทำการตำรวจชุมชนบางกระที่มาดูแลความปลอดภัย จำนวน 1 คนต่อวัน เฉพาะวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดตามเทศกาลจะมีอาสาสมัคร อปพร. ประมาณ 12 คน และอาสาสมัครในชุมชน จำนวนประมาณ 30 คน คอยบริการให้ความสะดวกการจัดสถานที่จอดรถบริการนักท่องเที่ยว บริเวณวัดและโรงเรียนวัดดอนหวาย และมีเจ้าหน้าที่ตำรวจจากสถานีตำรวจภูธรตำบลโพธิ์แก้วมาดูแลความปลอดภัยทั่วไปบริเวณแหล่งท่องเที่ยวประมาณ 1-2 คน (นายเสถียร มีทิว ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2545)

4.2.7 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อบริการการท่องเที่ยว

จากการสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งบริการต่าง ๆ โดยการกำหนดข้อความพอใจเป็นแบบประมาณค่าสเกล (Rating Scale) และกำหนดค่าคะแนนความพึงพอใจ 5 ระดับ คือ

- พอใจอย่างยิ่ง	คะแนนเท่ากับ 5
- พอใจ	คะแนนเท่ากับ 4
- ไม่แน่ใจ	คะแนนเท่ากับ 3
- ไม่พอใจ	คะแนนเท่ากับ 2
- ไม่พอใจอย่างยิ่ง	คะแนนเท่ากับ 1

เกณฑ์ในการพิจารณาได้ใช้ค่าคะแนนเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เป็นตัววัดความพึงพอใจโดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวคือ

- คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 คะแนน แสดงว่านักท่องเที่ยวพอใจมากที่สุด

- คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 คะแนน แสดงว่านักท่องเที่ยวพอใจมาก
- คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 คะแนน แสดงว่านักท่องเที่ยวพอใจปานกลางหรือไม่แน่ใจ
- คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 คะแนน แสดงว่านักท่องเที่ยวไม่พอใจ
- คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 คะแนน แสดงว่านักท่องเที่ยวไม่พอใจมากที่สุด

ผลจากการพิจารณาคะแนนเฉลี่ยปรากฏว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อรสชาติอาหารมากเป็นลำดับหนึ่ง รองลงมาคือ พอใจต่อความสดของผักและผลไม้ พอใจกับการได้รับการต้อนรับจากประชาชนและผู้ประกอบการในพื้นที่เป็นลำดับที่ 3 พอใจในด้านภูมิทัศน์พื้นที่และความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเป็นลำดับที่ 4 พอใจกับการประชาสัมพันธ์และการอำนวยความสะดวกในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเป็นลำดับที่ 5-6 ตามลำดับ โดยมีความพอใจต่อการจัดระเบียบพื้นที่ร้านค้าอยู่ระดับปานกลาง ซึ่งเป็นลำดับต่ำสุด

เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว โดยเฉลี่ยนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อการบริการและอื่น ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับพอใจมาก (คะแนนเฉลี่ย 3.76) ดังแสดงในตารางที่ 4-3

ตารางที่ 4-3 ความคิดเห็นด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

สิ่งบริการ/แหล่งท่องเที่ยว	ความพึงพอใจ (ร้อยละ)					คะแนนเฉลี่ย (X)	SD	ระดับความพอใจ	ลำดับ
	พอใจอย่างยิ่ง	พอใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่พอใจ	ไม่พอใจอย่างยิ่ง				
1. การได้รับการต้อนรับของประชาชนและผู้ประกอบการในพื้นที่	10.6	83.0	5.0	1.4	0.0	4.03	0.46	มาก	3
2. ความพึงพอใจด้านภูมิทัศน์พื้นที่และความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว	11.3	69.5	14.9	3.5	0.7	3.87	0.69	มาก	4
3. ความน่าสนใจในด้านวิถีชีวิตวัฒนธรรมของคนในชุมชน	4.3	51.1	41.8	2.1	0.7	3.56	0.65	มาก	10
4. รสชาติอาหาร	17.7	75.2	5.7	1.4	0.0	4.09	0.55	มาก	1
5. ราคาสินค้า	2.8	68.1	15.6	12.8	0.7	3.59	0.80	มาก	8
6. การนั่งเรือท่องเที่ยวทางน้ำ	3.5	58.2	37.6	0.7	0.0	3.64	0.59	มาก	7
7. การดูแลรักษาความสะอาดแหล่งท่องเที่ยว	2.8	69.5	13.5	12.1	2.1	3.59	0.81	มาก	8

ตารางที่ 4-3 (ต่อ)

สิ่งบริการ/แหล่งท่องเที่ยว	ความพึงพอใจ (ร้อยละ)					คะแนนเฉลี่ย (X)	SD	ระดับความพอใจ	ลำดับ
	พอใจอย่างยิ่ง	พอใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่พอใจ	ไม่พอใจอย่างยิ่ง				
8. การประชาสัมพันธ์และการอำนวยความสะดวกในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	5.7	78.7	7.1	8.5	0.0	3.82	0.63	มาก	5
9. ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	3.5	68.8	24.1	3.5	0.0	3.72	0.61	มาก	6
10. ความสดของสินค้าประเภทผัก ผลไม้	12.1	80.1	7.8	0.0	0.0	4.04	0.47	มาก	2
11. การจัดระเบียบพื้นที่ร้านค้า	1.4	64.5	17.7	15.6	0.7	3.49	0.85	ปานกลาง	11
				รวม	3.76	0.65	มาก		

ที่มา : จากแบบสอบถาม

4.3 ตลาดการท่องเที่ยว

4.3.1 พัฒนาการการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย

ตลาดริมน้ำดอนหวายในอดีตเคยเป็นตลาดรุ่งเรือง เนื่องจากเป็นแหล่งสินค้าอุปโภคบริโภค บริการแก่ชาวนา ชาวสวน ในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง จากการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้อาวุโสในพื้นที่ พบว่า ตลาดริมน้ำดอนหวายสร้างขึ้นโดยชาวจีนอพยพจากแผ่นดินใหญ่ เริ่มแรกเข้ามาเป็นแรงงานให้แก่ชาวไทยในการทำนา ทำสวน และเริ่มเก็บหอมรอมริบ ยึดอาชีพค้าขายที่ตนเองถนัด สร้างร้านค้าขึ้นตามริมฝั่งแม่น้ำ โดยสร้างต่อกันเรื่อย ๆ จนกลายเป็นห้องแถวไม้ยาวตามแนวตลิ่งแม่น้ำนครชัยศรี เนื่องจากส่วนใหญ่ใช้การคมนาคมทางน้ำเป็นหลัก

ต่อมามีการก่อสร้างถนนเลียบแม่น้ำนครชัยศรี รวมทั้งถนนหนทางต่างเกิดขึ้นมากมาย ทำให้ตลาดดอนหวายเริ่มซบเซา เนื่องจากการคมนาคมทางบกได้รับความนิยม ผู้ใช้บริการหันไปใช้บริการตลาดแห่งอื่น ๆ ที่ทันสมัยและสะดวกสบายกว่า ผู้ประกอบการค้าขายจึงเริ่มอพยพไปประกอบอาชีพยังแหล่งอื่น ๆ ที่ดีกว่า มีเพียงร้านค้าที่ยังคงค้าขายอยู่เพียงไม่กี่ร้าน

กลางปี พ.ศ. 2541 ตลาดดอนหวายเริ่มคึกคัก เนื่องจากมีสื่อต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์เป็นแหล่งอาหารที่มีรสชาติ ประกอบกับตั้งอยู่ริมน้ำแม่น้ำ ซึ่งยังคงความเป็นธรรมชาติตามวิถีชีวิต

ชุมชนริมน้ำ ทำให้นักท่องเที่ยวที่แสวงหาบรรยากาศธรรมชาติและรสชาติอาหารเริ่มเพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่เดินทางมาจากกรุงเทพฯ และปริมณฑล

ช่วงปี พ.ศ. 2542-2543 ตลาดริมน้ำดอนหวายเติบโตอย่างรวดเร็ว เป็นช่วงที่นักท่องเที่ยวจากทุกสารทิศ ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย เข้ามาเยือนจำนวนมาก มีร้านอาหารและแพอาหารเกิดขึ้นจำนวนมาก มีเรือท่องเที่ยวทางน้ำบริการ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวมารับประทานอาหาร และซื้อของฝาก รวมถึงการนั่งเรือชมทิวทัศน์แม่น้ำนครชัยศรี

ปี พ.ศ. 2544-ปัจจุบัน สภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับการชะลอตัว โดยมีแนวโน้มลดลง เนื่องจากข้อจำกัดพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐานและบริการไม่เพียงพอ แหล่งท่องเที่ยวเริ่มเกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

จะเห็นได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ จำเป็นจะต้องจัดระบบบริหารและจัดการให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การท่องเที่ยวคงอยู่อย่างยั่งยืน การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ผ่านมา ดังแสดงในตารางที่ 4-4

ตารางที่ 4-4 พัฒนาการการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย

ช่วง	ปี (พ.ศ.)	นักท่องเที่ยว	ลักษณะพื้นที่ท่องเที่ยว	รูปแบบการท่องเที่ยว
อดีต	กว่า 100 ปีที่แล้ว	-	ตลาดเรือไม้ สร้างเป็นแถวยาว สร้างบนตลิ่งริมแม่น้ำ	เป็นตลาดค้าขายเครื่องอุปโภค-บริโภคแก่เกษตรกรในพื้นที่และใกล้เคียง
ช่วงชบเซา	2520-2540	-	ตลาดริมน้ำเดิมกระแสน้ำกัดเซาะ ทำให้อาคารกว่าครึ่งย่นล้าลงในแม่น้ำ	ร้านค้าในตลาดชบเซา ผู้ประกอบการค้าขายอพยพไปประกอบอาชีพที่อื่น มีเพียงร้านค้าประปรายเท่านั้น
ช่วงเริ่มมีการท่องเที่ยว	2541	ส่วนใหญ่เป็นชาวกรุงเทพฯ และปริมณฑล	ตลาดริมน้ำเดิมกระแสน้ำกัดเซาะ ทำให้อาคารกว่าครึ่งย่นล้าลงในแม่น้ำ	ร้านค้าในตลาดเก่าเริ่มคึกคัก มีนักท่องเที่ยวเข้ามาซื้อของจำนวนมากเพิ่มขึ้น
ช่วงการท่องเที่ยวเติบโตสูงสุด	2542-2543	ส่วนมากเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยทั่วประเทศ	มีแพอาหาร, เรือท่องเที่ยวเกิดขึ้น ร้านค้าเพิ่มขึ้นตามบริเวณวัด, โรงเรียน และตลาดสร้างใหม่	ซื้อของ ทานอาหาร นั่งเรือท่องเที่ยว ทำบุญ ฯลฯ
ช่วงชะลอตัว แนวโน้มลดลง	2544-ปัจจุบัน	ส่วนมากเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยทั่วประเทศ	ร้านค้าบริเวณตลาดใหม่ และบริเวณวัด/โรงเรียน เริ่มลดลง พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเริ่มทรุดโทรม โดยเฉพาะการจัดการสิ่งแวดล้อม	ซื้อของ ทานอาหาร นั่งเรือท่องเที่ยว ทำบุญ ฯลฯ

ที่มา : จากการศึกษา

4.3.2 จำนวนนักท่องเที่ยว

ในระยะเวลาที่ผ่านมาประมาณกลางปี พ.ศ. 2541 การท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว ปริมาณนักท่องเที่ยวเริ่มเพิ่มขึ้นจำนวนมาก และไม่ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวแต่อย่างใด ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์นายบัญชา วุฒิสังคะ กำนันตำบลบางกระทึก ในฐานะประธานคณะกรรมการตลาดริมน้ำดอนหวาย ผู้ริเริ่มจัดการการท่องเที่ยวและเป็นบุคคลที่มีที่อยู่อาศัยภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวด้วย ข้อมูลนักท่องเที่ยวที่ได้จึงเป็นการประมาณการจากการสัมภาษณ์เท่านั้น ดังแสดงในตารางที่ 4-5

ตารางที่ 4-5 จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเยือนตลาดริมน้ำดอนหวาย ปี พ.ศ. 2541-2544

ปี (พ.ศ.)	จำนวนนักท่องเที่ยวต่อวัน		จำนวนนักท่องเที่ยว โดยเฉลี่ยต่อวัน	จำนวนนักท่องเที่ยว โดยเฉลี่ยต่อปี
	วันธรรมดา	วันเสาร์-อาทิตย์		
2541	200-300	1,500-2,000	678	123,735
2542	600-1,000	8,000-10,000	3,143	1,147,195
2543	600-1,000	8,000-10,000	3,143	1,147,195
2544	600-1,000	8,000-10,000	3,000	1,095,000

ที่มา : จากการสัมภาษณ์และจากการคำนวณ

หมายเหตุ เฉพาะปี 2541 จำนวนนักท่องเที่ยวต่อปี คำนวณครึ่งปี

สำหรับการคาดประมาณจำนวนนักท่องเที่ยวมาเยือนตลาดริมน้ำดอนหวายในปัจจุบันปี พ.ศ. 2545 ผู้ศึกษาได้ใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม ข้อมูลจากแบบสอบถามและจากการสัมภาษณ์บุคคลผู้เกี่ยวข้อง เพื่อคำนวณหาจำนวนนักท่องเที่ยว ซึ่งมีตัวแปรที่นำมาพิจารณาคือ สถานที่จอดรถและจำนวนรถที่จอดได้ จำนวนสมาชิก ที่ร่วมเดินทาง เวลาที่ใช้สถานที่ท่องเที่ยว ฤดูกาลท่องเที่ยว สามารถนำมาวิเคราะห์หาจำนวน นักท่องเที่ยว ดังนี้

1) ที่จอดรถและจำนวนรถ จากแบบสอบถามนักท่องเที่ยว ในตารางภาคผนวก ก. ส่วนที่ 2 ข้อ 5 ลักษณะการเดินทางนักท่องเที่ยวใช้รถยนต์ส่วนตัวมีจำนวนถึงร้อยละ 80.9 ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงใช้เกณฑ์จำนวนรถที่มาท่องเที่ยวในการคำนวณหาจำนวนนักท่องเที่ยว สถานที่จอดรถในแหล่งท่องเที่ยวมีดังนี้

- ที่จอดรถบริเวณวัดและโรงเรียน จากข้อ 4.2.4 สนามฟุตบอลและสนามบาสเกตบอล จอดได้ 323 คัน (เฉพาะเสาร์-อาทิตย์) ลานหน้าองค์การบริหารส่วนตำบล , ช้างกำแพงโบสถ์-ลานวัด และศาลาแก้ว จอดได้ 269 คัน จากการให้ข้อมูลสัมภาษณ์ของผู้ใหญ่เสถียร มีทวี

ในวันหยุดเสาร์ - อาทิตย์ มีรถจอดแน่นทั้งวัน ตามสถานที่จอดดังกล่าว ส่วนในวันธรรมดาจันทร์ - ศุกร์ ที่จอดรถที่ให้บริการที่เหลือ 3 แห่ง จะมีรถจอดเฉลี่ยประมาณหนึ่งในสี่ของพื้นที่จอด (25%)

- ที่จอดรถเอกชน ทั้ง 2 แห่ง จอดรถได้ 240 คัน และจากการสอบถามผู้ควบคุมที่จอดรถพบว่า ในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ที่จอดรถเต็มแน่นตลอดทั้งวัน ส่วนในวันธรรมดาจันทร์ - ศุกร์ จะมีรถจอดประมาณหนึ่งในสี่ของพื้นที่ (25%)

2) จำนวนสมาชิกที่ร่วมเดินทาง จากแบบสอบถามนักท่องเที่ยว ในตารางภาคผนวก ก. ส่วนที่ 2 ข้อ 4 สมาชิก 3-5 คน เป็นสัดส่วนที่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52 ดังนั้น ใช้ค่าเฉลี่ยจำนวน 4 คน

3) ระยะเวลาที่ใช้ในการท่องเที่ยว จากแบบสอบถามนักท่องเที่ยว ในตารางภาคผนวก ก. ส่วนที่ 2 ข้อ 9 เวลา 2-3 ชั่วโมง เป็นสัดส่วนที่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37 ดังนั้น ใช้ค่าเฉลี่ย 2.5 ชั่วโมง ความเข้มของช่วงเวลาเลือกใช้เวลาระหว่าง 10.00 น. - 16.00 น. รวม 6 ชั่วโมง ดังนั้นใน 1 วัน มีนักท่องเที่ยวหมุนเวียนเท่ากับ $6/2.5 = 2.4$ รอบ

4) ฤดูกาลท่องเที่ยว จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการตลาดริมน้ำดอนหวายและผู้ประกอบการในพื้นที่พบว่า ฤดูกาลไม่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวแต่อย่างใด จะมีเพียงบางวันที่ฝนตกหนักเท่านั้นที่นักท่องเที่ยวเบาบาง ดังนั้น ฤดูกาลท่องเที่ยวจึงไม่นำมาคิดในครั้งนี้

จากข้อมูลดังกล่าว สามารถคำนวณหาจำนวนนักท่องเที่ยวต่อวันได้ดังนี้

วันหยุดเสาร์-อาทิตย์

- ที่จอดรถบริเวณวัดและโรงเรียน จำนวน 592 คัน ได้จำนวน

$$\text{นักท่องเที่ยว } 592 \times 4 \times 2.4 = 5,683 \text{ คน}$$

- ที่จอดรถเอกชน จำนวน 240 คัน ได้จำนวนนักท่องเที่ยว

$$240 \times 4 \times 2.4 = 2,304 \text{ คน}$$

$$\text{รวมทั้งหมด } 5,683 + 2,304 = 7,987 \text{ คน}$$

วันธรรมดาจันทร์-ศุกร์

- ที่จอดรถบริเวณวัดและโรงเรียน จำนวน $0.25 \times 269 = 67$ คัน

$$\text{ได้จำนวนนักท่องเที่ยว } 67 \times 4 \times 2.4 = 643 \text{ คน}$$

- ที่จอดรถเอกชน จำนวน $0.25 \times 240 = 60$ คน

$$\text{ได้จำนวนนักท่องเที่ยว } 60 \times 4 \times 2.4 = 576 \text{ คน}$$

$$\text{รวมทั้งหมด } = 643 + 576 = 1,219 \text{ คน}$$

∴ จำนวนนักท่องเที่ยวต่อวันเท่ากับ $(2 \times 7,987) + (5 \times 1,219) = 3,153$ คน

7

จำนวนนักท่องเที่ยวต่อปีเท่ากับ $3,153 \times 365 = 1,150,845$ คน

4.3.3 การกระจายตัวของนักท่องเที่ยว

จากการสังเกตในช่วงที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวหนาแน่นที่สุดคือในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ พบว่า เส้นทางเดินของนักท่องเที่ยวในการเดินจับจ่ายซื้อของและรับประทานอาหาร รวมทั้งใช้บริการเรือท่องเที่ยว ซึ่งสามารถสรุปการเดินของนักท่องเที่ยวได้ 2 เส้นทาง คือ (แผนที่ที่ 4-5)

- เส้นทางที่ ← นักท่องเที่ยวใช้บริการจอดรถของเอกชน เริ่มต้นจากทางเดินระหว่างศาลาประชาคมกับศาลเจ้าแม่เซ่งเนี่ยะเข้าตลาดเก่าโบราณออกสู่สนามบาสเก็ตบอลโรงเรียนและลานค้าชุมชนของวัดดอนหวาย ช่วงระหว่างทางนักท่องเที่ยวบางส่วนแวะรับประทานอาหารบนแพและนั่งเรือท่องเที่ยวทางน้ำ และย้อนกลับทางเดิมที่จอดรถ

- เส้นทางที่ ↑ นักท่องเที่ยวใช้สถานที่จอดรถของวัดและโรงเรียน เริ่มต้นจากบริเวณลานค้าชุมชนวัดดอนหวาย ผ่านสนามบาสเก็ตบอลโรงเรียน เข้าสู่ตลาดเก่าโบราณจนถึงสิ้นสุดตัวตลาดและย้อนกลับทางเดิม ในระหว่างทางบางส่วนแวะรับประทานอาหารบนแพและนั่งเรือท่องเที่ยวทางน้ำ

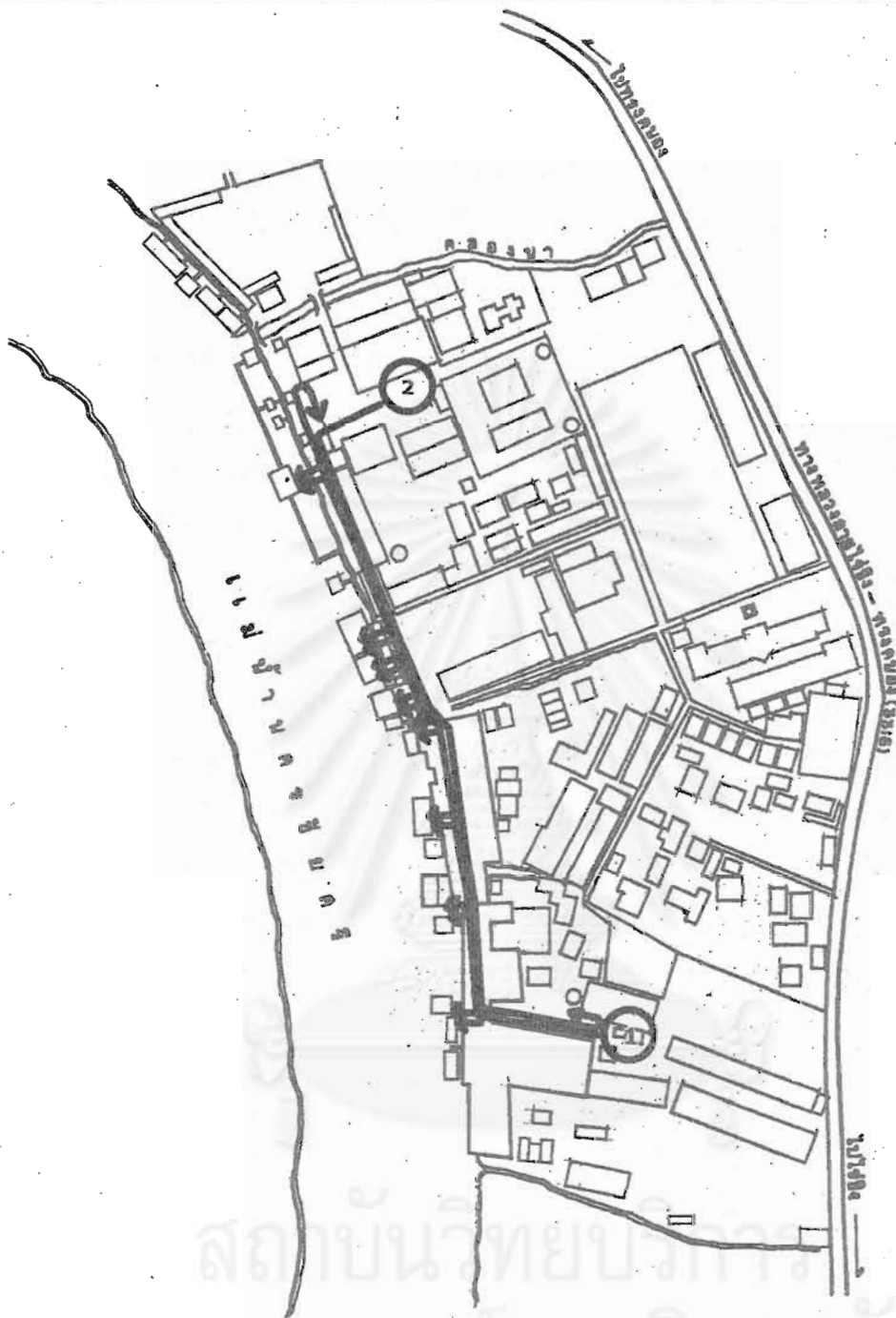
4.3.4 ลักษณะและพฤติกรรมกรท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

1) ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักท่องเที่ยว

จากข้อมูลแบบสอบถามส่วนที่ 1 ข้อ 1 ถึง 7 ในตารางภาคผนวก ก. พบว่า นักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิง มีสัดส่วนร้อยละ 48.9 และ 51.1 ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนวัยทำงานคือ ช่วงอายุ 26-35 ปี ซึ่งมีสัดส่วนถึงร้อยละ 46.1 รองลงมาเป็นกลุ่มวัยกลางคน ช่วงอายุ 36-45 ปี ร้อยละ 24.5 และกลุ่มวัยรุ่นถึงคนหนุ่มสาว ร้อยละ 23.4 ตามลำดับ

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี สัดส่วนร้อยละ 44 รองลงมามีการศึกษาระดับอนุปริญญา ร้อยละ 19.1 ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มพนักงานบริษัท/เอกชน และกลุ่มข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ในสัดส่วนร้อยละ 35.5 และร้อยละ 20.6 ตามลำดับ รายได้ต่อเดือนของนักท่องเที่ยวอยู่ระหว่าง 6,000-9,000 บาท มีสัดส่วนร้อยละ 21.3 รองลงมา รายได้อยู่ระหว่าง 12,000-15,000 บาท และ 15,000 บาทขึ้นไป มีสัดส่วนร้อยละ 19.1 เท่ากัน นักท่องเที่ยวมากกว่าครึ่งมาจากกรุงเทพและปริมณฑล ซึ่งมีสัดส่วนถึงร้อยละ 55.3 รองลงมาเป็นนักท่องเที่ยวในท้องถิ่นคือ จังหวัดนครปฐม มีสัดส่วนร้อยละ 26.2 นอกนั้นเป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากจังหวัดอื่น ๆ อีกร้อยละ 18.4

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำคอนหาวย จังหวัดนครปฐม

แผนที่ 4-5 แสดงเส้นทางเดินตามความนิยมของนักท่องเที่ยว

สัญลักษณ์

- เส้นทางที่ 1
- เส้นทางที่ 2

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา: จากการสำรวจ

จากข้อมูลพื้นฐานนักท่องเที่ยวสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวมาเยือนตลาดริมน้ำดอนหวาย ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล รายได้เฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างสูง และเป็นนักท่องเที่ยวที่อยู่ในวัยทำงาน โดยใช้เวลาช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ สำหรับการท่องเที่ยว

2) รูปแบบพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

- ความถี่ในการท่องเที่ยว การเดินทางมาท่องเที่ยวส่วนใหญ่มากกว่าครึ่งเคยมาท่องเที่ยวมากกว่า 2 ครั้ง ซึ่งมีสัดส่วนถึงร้อยละ 51.8 รองลงมาเป็นนักท่องเที่ยวที่เพิ่งมาครั้งแรก และเคยมาแล้ว 1 ครั้ง มีสัดส่วนร้อยละ 26.2 และร้อยละ 13.5 ตามลำดับ (ตารางภาคผนวก ก. ส่วนที่ 2 ข้อ 1)

- จุดประสงค์หลักในการท่องเที่ยว พบว่า เพื่อมารับประทานอาหารมากถึงร้อยละ 70.9 รองลงมาได้แก่ เพื่อพักผ่อนและซื้อของฝากร้อยละ 66 และร้อยละ 42.6 ตามลำดับ ส่วนนักท่องเที่ยวที่มาเพื่อจุดประสงค์อื่น ๆ เช่น นั่งเรือท่องเที่ยว ติดต่อธุระ ทำบุญหรือเยี่ยมญาติ ยังมีสัดส่วนที่น้อย (ตารางภาคผนวก ก. ส่วนที่ 2 ข้อ 2)

- สาเหตุและสิ่งดึงดูดใจการเที่ยว ได้แก่ ความมีชื่อเสียงในเรื่องรสชาติอาหาร มีสัดส่วนมากที่สุดคือ ร้อยละ 49.6 รองลงมาคือ ชอบธรรมชาติ/บรรยากาศริมน้ำ และเพื่อนชวนมา คิดเป็นร้อยละ 36.2 และร้อยละ 34.0 ตามลำดับ นอกจากนี้สิ่งดึงดูดใจที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวคือ ความเป็นเอกลักษณ์ของตลาดโบราณและทางคมนาคมสะดวก ระยะทางใกล้ คิดเป็นร้อยละ 31.9 และร้อยละ 27.7 ตามลำดับ โดยที่นักท่องเที่ยวทราบว่าตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นแหล่งท่องเที่ยวจากหมู่เพื่อน มีสัดส่วนมากที่สุดคือ ร้อยละ 61.7 และทราบด้วยตนเองร้อยละ 24.1 นอกนั้น ทราบจากสื่อต่าง ๆ และอื่น ๆ อีกร้อยละ 10.6 และร้อยละ 3.5 ตามลำดับ สิ่งที่นักท่องเที่ยวนึกถึงเป็นครั้งแรกของตลาดริมน้ำดอนหวายคือ ความเป็นตลาดเก่าโบราณ มีสัดส่วนร้อยละ 43.3 รองลงมาได้แก่ รสชาติอาหารและธรรมชาติริมน้ำ ร้อยละ 25.5 และร้อยละ 14.9 ตามลำดับ จากสาเหตุและสิ่งดึงดูดใจดังกล่าว ทำให้นักท่องเที่ยวต้องการกลับมาเที่ยวตลาดดอนหวายอีกถึงร้อยละ 92.9 (ตารางภาคผนวก ก. ส่วนที่ 2 ข้อ 3,4,5,11)

- ลักษณะการเดินทาง การเดินทางของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้รถยนต์ส่วนตัวเป็นพาหนะเดินทาง มีสัดส่วนมากถึงร้อยละ 80.9 รองลงมาได้แก่ รถจักรยานยนต์และรถเช่า/เหมา ร้อยละ 6.4 เท่ากัน ส่วนนักท่องเที่ยวที่ใช้พาหนะรถโดยสารประจำทางและทางเรือ มีสัดส่วนน้อย จำนวนสมาชิกที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยวอยู่ระหว่าง 3-5 คน มีสัดส่วนมากถึงร้อยละ 53.2

รองลงมาคือ 6-10 คน และ 1-3 คน ร้อยละ 20.6 และร้อยละ 19.8 ตามลำดับ (ตารางภาคผนวก ก. ส่วนที่ 2 ข้อ 6,7)

- ระยะเวลา ระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวใช้ในการท่องเที่ยวอยู่ระหว่าง 2-3 ชั่วโมง มีสัดส่วนร้อยละ 37.6 รองลงมาคือ 1-2 ชั่วโมง และ 3-5 ชั่วโมง จำนวนร้อยละ 36.2 และร้อยละ 19.1 ตามลำดับ โดยที่นักท่องเที่ยวใช้เวลาในการรับประทานอาหารมากถึงร้อยละ 42.6 รองลงมา ใช้เวลาซื้ออาหาร/ผัก/ผลไม้ ร้อยละ 38.3 (ตารางภาคผนวก ก. ส่วนที่ 2 ข้อ 8,9)

- ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายที่นักท่องเที่ยวจ่ายส่วนใหญ่เป็นค่าอาหาร/เครื่องดื่ม และค่าซื้ออาหาร/ผัก/ผลไม้ เป็นของฝาก โดยค่าอาหารอยู่ระหว่าง 101-200 บาท มีสัดส่วนมากที่สุดร้อยละ 39.0 ส่วนค่าซื้ออาหาร/ผัก/ผลไม้ อยู่ระหว่าง 101-200 บาท เช่นกัน มีสัดส่วนมากที่สุดคือร้อยละ 29.1 นอกนั้นเป็นค่านั่งเรือท่องเที่ยว ของฝากที่ระลึก และอื่นๆ เช่น ทำบุญ นวดตัว/นวดเท้า ซึ่งมีจำนวนน้อย ดังนั้น เมื่อรวมค่าใช้จ่ายที่นักท่องเที่ยวใช้จ่ายในการท่องเที่ยวจะอยู่ระหว่าง 200-400 บาท/คน (ตารางภาคผนวก ก. ส่วนที่ 2 ข้อ 10) หากคำนวณเงินหมุนเวียนจากการท่องเที่ยวตามจำนวนนักท่องเที่ยวต่อวันคือ 3,153 คน และค่าเฉลี่ยที่นักท่องเที่ยวใช้จ่ายต่อวันใช้ 300 บาท/คน เป็นเกณฑ์ จะมีเงินหมุนเวียนทั้งสิ้น $3,853 \times 300 = 1,155,900$ บาท หรือ 1.15 ล้านบาทต่อวัน

รูปแบบและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกล่าวโดยสรุปคือ ส่วนใหญ่เคยมาเที่ยวยังตลาดริมน้ำดอนหวายแล้วมากกว่า 2 ครั้ง โดยมีจุดประสงค์หลักคือ รับประทานอาหารและซื้อของ เนื่องจากมีสิ่งดึงดูดใจคือ ความมีชื่อเสียงเรื่องรสชาติอาหารและขอชมธรรมชาติริมน้ำ ทำให้เกิดเงินหมุนเวียนในแหล่งท่องเที่ยวเป็นจำนวนถึง 1.15 ล้านบาทต่อวัน ก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจชุมชน

นอกจากนั้นพฤติกรรมและรูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวตามความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนและผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยวสรุปได้ว่า จำนวนนักท่องเที่ยวในความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่และผู้ประกอบการส่วนใหญ่พอใจในจำนวนที่มาเที่ยว และส่วนมากเป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากกรุงเทพฯและบริเวณชานเมือง วันที่นิยมมาท่องเที่ยวคือ วันหยุดเสาร์-อาทิตย์ โดยที่คิดว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาเพื่อซื้อของและรับประทานอาหาร ประชาชนในชุมชนและผู้ประกอบการในพื้นที่ที่มีความคิดว่านักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย ส่วนใหญ่มีความพอใจในแหล่งท่องเที่ยวและการบริการต่าง ๆ (ตารางภาคผนวก ก. ส่วนที่ 2)

4.4 แนวโน้มการท่องเที่ยว

การศึกษาแนวโน้มการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของนักท่องเที่ยวที่มาเยือนตลาดริมน้ำดอนหวาย ได้ใช้วิธีคาดประมาณ โดยใช้อัตราเพิ่มขึ้นหรือลดลงจากข้อมูลการสัมภาษณ์ที่ผู้ศึกษาได้คำนวณไว้ตามตารางที่ 4-5 ทั้งนี้ ได้สมมติให้อัตราการเพิ่มหรือลดลงของนักท่องเที่ยวต่อปีเป็นไปอย่างสม่ำเสมอในช่วงปี พ.ศ. 2542-2544 จากนั้น จะใช้จำนวนนักท่องเที่ยวที่ได้คาดประมาณในปี พ.ศ. 2545 เป็นฐานในการคิดประมาณแนวโน้มจำนวนนักท่องเที่ยว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545-2555 ดังนี้

ปี พ.ศ. 2542-2543 อัตราเพิ่มหรือลดเป็นร้อยละ 0 ต่อปี

ปี พ.ศ. 2543-2544 อัตราลดเป็นร้อยละ 4.5 ต่อปี

ดังนั้น จะใช้อัตราการลดลงของจำนวนนักท่องเที่ยว ในอัตราร้อยละ 4.5 ต่อปี ในการคาดประมาณจำนวนนักท่องเที่ยวในช่วงปี 2545-2555 (ตารางที่ 4-6)

ตารางที่ 4-6 การคาดประมาณจำนวนนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนตลาดริมน้ำดอนหวาย

ปี พ.ศ. 2545-2555

ปี (พ.ศ.)	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	อัตราเพิ่ม/ลด ต่อปี (ร้อยละ)
2545	1,150,845	-
2546	1,099,056	- 4.5
2547	1,049,599	- 4.5
2548	1,002,367	- 4.5
2549	957,260	- 4.5
2550	914,183	- 4.5
2551	873,045	- 4.5
2552	833,758	- 4.5
2553	796,239	- 4.5
2554	760,408	- 4.5
2555	726,190	- 4.5

ที่มา : จากการคาดประมาณ

จำนวนนักท่องเที่ยวจากการคาดประมาณตามตารางที่ 4-6 ซึ่งให้เห็นถึงจำนวนนักท่องเที่ยวลดลงทุกปี ทั้งนี้ เนื่องจากปัจจัยหลายประการ เช่น ข้อจำกัดในด้านพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวไม่สามารถขยายได้อีก รวมถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยว จำเป็นที่จะต้องบริหารจัดการเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การท่องเที่ยวคงอยู่แบบยั่งยืน

4.5 การจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

4.5.1 การจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการ

การจัดการสิ่งแวดล้อมของผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยว จากการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการ จำนวน 100 ตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่า การประกอบอาชีพประจำวันของผู้ประกอบการ ก่อให้เกิดน้ำเสียจากการประกอบอาหารและขยะมูลฝอย สัดส่วนร้อยละ 31 และร้อยละ 76 ตามลำดับ การกำจัดน้ำทิ้งจากการประกอบอาหารผู้ประกอบการทิ้งลงท่อสาธารณะ สัดส่วนร้อยละ 51 ทิ้งลงแม่น้ำลำคลองและทิ้งลงบ่อบำบัดน้ำเสีย สัดส่วนร้อยละ 15 เท่ากัน และกำจัดวิธีอื่น ๆ เช่น เทลงภาชนะเก็บไว้ เป็นต้น ในส่วนการกำจัดขยะของผู้ประกอบการส่วนใหญ่ทิ้งลงถังที่ อบต. จัดไว้ถึงร้อยละ 99 ความถี่ในการทิ้งขยะส่วนใหญ่ ทิ้ง 1 ครั้งต่อวัน มีสัดส่วนร้อยละ 57 และน้อยกว่า 1 ครั้งต่อวัน สัดส่วนร้อยละ 33 (ตารางที่ 4-7)

ตารางที่ 4-7 การจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ

รายละเอียด	จำนวน	ผลการศึกษา	
		ร้อยละ	รวมร้อยละ
น้ำเสียและกากของเสียจากการประกอบอาชีพของท่าน			
น้ำเสีย			
มี	31	31.0	31.0
ไม่มี	69	69.0	69.0
รวม			100.0
ขยะ			
มี	76	76.0	76.0
ไม่มี	24	24.0	24.0
รวม			100.0
การกำจัดน้ำทิ้งจากการประกอบอาชีพ			
ทิ้งลงแม่น้ำลำคลอง	15	15.0	15.0
ทิ้งลงท่อระบายน้ำสาธารณะ	51	51.0	51.0
เทลงบนพื้นดินแล้วปล่อยให้แห้ง	6	6.0	6.0
ทิ้งลงบ่อบำบัดน้ำเสีย	15	15.0	15.0
อื่น ๆ	13	13.0	13.0
รวม			100.0

ตารางที่ 4-7 (ต่อ)

รายละเอียด	จำนวน	ผลการศึกษา	
		ร้อยละ	รวมร้อยละ
การกำจัดขยะจากการประกอบอาชีพของท่าน			
ทิ้งลงถังขยะที่ อบต. จัดไว้	99	99.0	99.0
อื่น ๆ	1	1.0	1.0
รวม			100.0
ความถี่ที่ท่านนำขยะจากการประกอบอาชีพไปกำจัดตามข้อ 4			
น้อยกว่า 1 ครั้งต่อวัน	33	33.0	33.0
1 ครั้งต่อวัน	57	57.0	57.0
2 ครั้งต่อวัน	5	5.0	5.0
มากกว่า 2 ครั้งต่อวัน	5	5.0	5.0
รวม			100.0

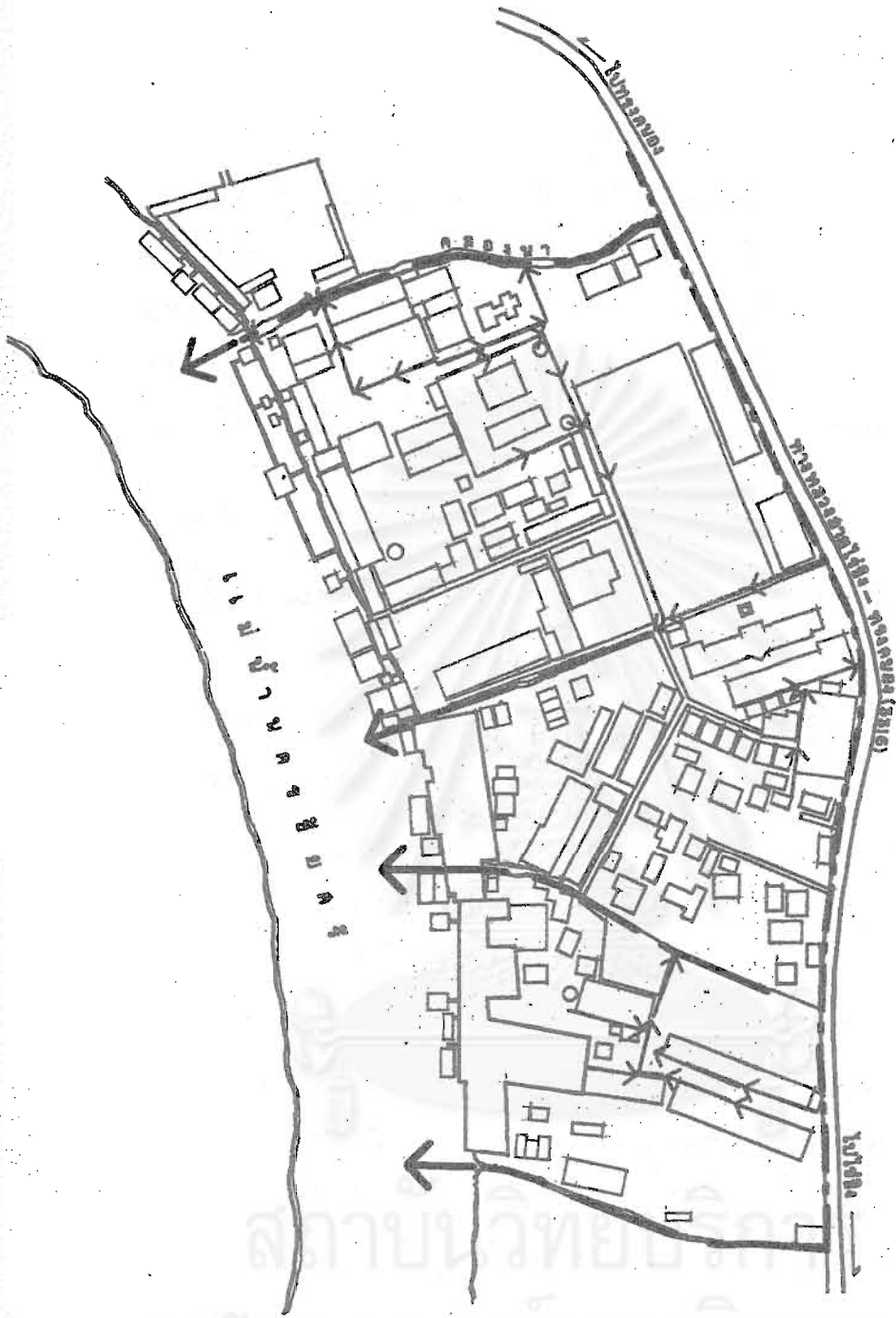
ที่มา : จากแบบสอบถาม

นอกจากนี้ จากการสำรวจและสังเกตของผู้ศึกษาพบว่าการประกอบกิจวัตรประจำวันของผู้ประกอบการโดยเฉพาะตลาดเก่าและแพอาหาร เช่น การล้างถ้วยชาม ผู้ประกอบการใช้น้ำจากแม่น้ำโดยตรง หรือใช้น้ำประปาบนบกแต่เททิ้งลงแม่น้ำ ผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวบางส่วน ทิ้งขยะมูลฝอยลงสู่แม่น้ำโดยตรงเช่นกัน ดังจะเห็นจากมีขยะมูลฝอยทิ้งขวด พลาสติก โฟม เศษอาหารอื่น ๆ ลอยอยู่ในน้ำบริเวณใต้อาคารตลาดเก่าด้านริมน้ำ

4.5.2 การจัดการสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากการสัมภาษณ์ปัด อบต. บางกระทึกทราบว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นน้ำเสีย ขยะมูลฝอย เสียงดังและฝุ่นละออง ยังไม่มีหน่วยงานภาครัฐเข้าไปจัดการแต่อย่างใด มีเพียง อบต. บางกระทึกเท่านั้นที่เข้าไปจัดการในด้านการจัดเก็บขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น โดยการเก็บขนขยะจากถังขยะที่ อบต. ตั้งไว้ในแหล่งท่องเที่ยว ความถี่ในการจัดเก็บ 1 ครั้งต่อวัน ประสิทธิภาพในการจัดเก็บ 100% เนื่องจาก อบต. มีรถเก็บขยะ จำนวน 2 คัน ความจุรวม 20 ลูกบาศก์เมตร ปัญหาขยะตกค้างในแหล่งท่องเที่ยวส่วนมากจะเกิดจากผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวบางส่วนไม่ทิ้งลงถังขยะที่ อบต. จัดไว้ให้เท่านั้น

**แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม**

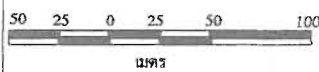
แผนที่ 4-6 ระบบระบายน้ำในแหล่งท่องเที่ยว

สัญลักษณ์

- ท่อคอนกรีต 0.80 ม.
- รางระบายน้ำคอนกรีตรูปตัวยูกว้าง 0.30 ม.
- คลอง
- ทิศทางการระบายน้ำ

ที่มา : จากการสำรวจ

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนการจัดการเรื่องน้ำเสีย อบต. ไม่สามารถจัดการได้ เนื่องจาก อบต. ไม่มีงบประมาณในการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียแบบรวม มีเพียงการก่อสร้างรางระบายน้ำให้ อีกทั้งส่วนใหญ่ผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยวไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียในครัวเรือน จะใช้วิธีทิ้งลงรางระบายน้ำและทิ้งลงสู่แม่น้ำโดยตรง ระบบระบายน้ำในแหล่งท่องเที่ยวส่วนมากจะเป็นรางระบายน้ำคอนกรีตรูปตัวยูขนาดข้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก บางช่วงมีฝาปิดเหล็กตะแกรงซึ่งก่อสร้างโดยใช้งบประมาณของ อบต. มีท่อระบายน้ำหลัก (ท่อเมน) ริมถนนสายไร่ซิง-ทรงคนอง ของกรมทางหลวง ทิศทางการระบายน้ำจะไหลออกสู่แม่น้ำนครชัยศรี ดังแสดงในแผนที่ 4-6

4.6 ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว

4.6.1 ปัญหาและผลกระทบจากการท่องเที่ยวในมุมมองของนักท่องเที่ยว

ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวตามความเห็นของนักท่องเที่ยว จากผลการศึกษาจากแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวในแต่ละด้าน จำนวน 4 ด้าน สรุปได้ดังนี้ (ตารางภาคผนวก ก. ส่วนที่ 5)

1) ด้านประชาชนและผู้ประกอบการในพื้นที่ กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งพอใจกับการต้อนรับของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเห็นว่าไม่เป็นปัญหาในการท่องเที่ยว มีสัดส่วนร้อยละ 59.6 และเห็นว่ามีวัฒนธรรมและประเพณีเปลี่ยนไป ร้อยละ 22

2) ด้านแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นว่าการท่องเที่ยวปัจจุบันไม่มีปัญหากับแหล่งท่องเที่ยว สัดส่วนร้อยละ 55.3 ในส่วนนักท่องเที่ยวที่เห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยวคือ การขาดการดูแลรักษาความสะอาด ร้อยละ 22.7 เกิดปัญหามลภาวะ ร้อยละ 20.6 แหล่งน้ำธรรมชาติเน่าเหม็น ร้อยละ 7.1 และอื่น ๆ เช่น ขาดการจัดระเบียบพื้นที่และแม่น้ำมีผักตบชวามากเกินไป มีสัดส่วนร้อยละ 3.5

กิจกรรมการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีปัญหา สัดส่วนร้อยละ 55.3 ในส่วนที่คิดว่ามีปัญหาคือ การขาดกิจกรรมการเรียนรู้ธรรมชาติ และเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นทำลายธรรมชาติ สัดส่วนร้อยละ 36.9 และร้อยละ 7.8 ตามลำดับ

3) ด้านการบริการการท่องเที่ยว ปัญหาในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวในความเห็นของนักท่องเที่ยว สรุปได้ดังนี้

- ร้านอาหาร/แพอาหาร นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีปัญหา สัดส่วนร้อยละ 40.4 มีบางส่วนที่เห็นว่าเป็นสถานที่คับแคบ ร้อยละ 33.3

- สินค้าของที่ระลึก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นว่าขาดความเป็นเอกลักษณ์ สัดส่วนร้อยละ 58.2 รองลงมาคือ เห็นว่าไม่มีสินค้าที่ระลึกเลย ร้อยละ 29.8

- ถนนเข้าแหล่งท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เห็นว่ามีความสะอาด ร้อยละ 59.6
- ท่าเทียบเรือ นักท่องเที่ยวเห็นว่าไม่มีปัญหา สัดส่วนร้อยละ 66.0
- สถานที่จอดรถ ส่วนใหญ่เห็นว่าไม่เพียงพอ สัดส่วนร้อยละ 48.9
- ห้องน้ำ-ส้วม ไม่เพียงพอ สัดส่วนร้อยละ 56.0
- โทรศัพท์สาธารณะ ไม่เพียงพอ สัดส่วนร้อยละ 41.1 และไม่มีป้ายบอกที่ไป

ร้อยละ 25.5

- น้ำดื่ม นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ถึงร้อยละ 62.4 ไม่ได้ใช้บริการหรือไม่ทราบ
- ป้ายสื่อความหมายต่าง ๆ ส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีป้ายสื่อความหมายน้อย สัดส่วน

ร้อยละ 62.4

4) ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นว่าถึงขยะในแหล่งท่องเที่ยวมีไม่เพียงพอ สัดส่วนร้อยละ 44.0 และไม่มีการแยกถังขยะ สัดส่วนร้อยละ 36.2 ในด้านการบำบัดน้ำเสียของผู้ประกอบการร้านอาหาร นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีปัญหา สัดส่วนร้อยละ 41.8 ในส่วนที่เห็นว่ามีความกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวคือ ไม่มีการบำบัดน้ำเสีย สัดส่วนร้อยละ 35.5 และทิ้งน้ำเสียลงแม่น้ำ ร้อยละ 22.0

4.6.2 ปัญหาและผลกระทบจากการท่องเที่ยวในมุมมองของประชาชนและผู้ประกอบการ

จากการสอบถามความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนและผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยวในด้านปัญหาที่เกิดขึ้นจากแหล่งท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย มีดังนี้ (ตามร่างที่ 4-8)

1) ผลที่ได้จากการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว

ผลดี ประชาชนและผู้ประกอบการมีความคิดเห็นตรงกันคือ มีการเพิ่มอาชีพและรายได้ มีสัดส่วนมากที่สุด รองลงมาคือ ทำให้คนส่วนมากรู้จักตลาดริมน้ำดอนหวายและมีผลผลิตสินค้าในชุมชนเพิ่มขึ้น ในด้านอื่น ๆ เช่น เกิดการรวมกลุ่มของชุมชน เกิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและเกิดการพัฒนาศาสนาธรรมาภิบาล มีความคิดเห็นมีส่วนร่วมเล็กน้อย

ผลเสีย ประชาชนและผู้ประกอบการมีความคิดเห็นตรงกันคือ ในแหล่งท่องเที่ยวมีคนมาก ทำให้แออัดมีสัดส่วนมากที่สุด รองลงมาคือ การท่องเที่ยวทำให้พระสงฆ์ขาดสมาธิในการปฏิบัติศาสนกิจ และเกิดการแก่งแย่งผลประโยชน์ในแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ ยังมีปัญหาที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวอีก เช่น เกิดขยะเพิ่มขึ้น ค่าครองชีพสูงขึ้น เสี่ยงดัง แหล่งน้ำธรรมชาติเน่าเสีย และเกิดการเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว เป็นต้น

อย่างไรก็ตามผลจากการพัฒนาตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นแหล่งท่องเที่ยว ความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนและผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นว่า มีผลดีมากกว่าผลเสีย และส่วนใหญ่เห็นด้วยที่จะให้มีการพัฒนาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวในอนาคตต่อไป

1) ด้านสภาพปัญหาและการบริการการท่องเที่ยว

สภาพปัญหาในด้านบริการการท่องเที่ยวบริเวณแหล่งท่องเที่ยวทั้งประชาชนและผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันใน 3 อันดับแรกคือ สถานที่จอดรถไม่เพียงพอ ถนนเข้าแหล่งท่องเที่ยวคับแคบ/ขรุขระ และโทรศัพท์สาธารณะไม่เพียงพอ และปัญหาการบริการการท่องเที่ยวอื่น ๆ เช่น ห้องน้ำไม่เพียงพอ การจราจรติดขัด ถึงขยะไม่เพียงพอ เกิดมิจฉาชีพ และทำให้แหล่งน้ำธรรมชาติสกปรก เป็นต้น

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นแหล่งท่องเที่ยวในอนาคต ประชาชนเห็นว่าควรมีการจัดสร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยวคิดเป็นสัดส่วนมากที่สุด ในขณะที่กลุ่มผู้ประกอบการเห็นว่าควรมีการปรับปรุงหรือเพิ่มสถานที่จอดรถสำคัญมากที่สุด และมีส่วนอื่น ๆ ที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข เช่น ถนนเข้าแหล่งท่องเที่ยว ร้านอาหาร/แพอาหาร แหล่งน้ำธรรมชาติและความปลอดภัยในการประกอบอาชีพ เป็นต้น

ตารางที่ 4-8 ความคิดเห็นด้านปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวของประชาชนและผู้ประกอบการ

รายละเอียด	ประชาชน		ผู้ประกอบการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ในความคิดเห็นของท่านในเรื่องผลที่ได้จากการพัฒนาตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นแหล่งท่องเที่ยว				
1.1 ผลดี				
เพิ่มอาชีพและรายได้	94	94.0	99.0	99.0
คนส่วนมากได้รู้จักตลาดริมน้ำดอนหวาย	81	81.0	94.0	94.0
เกิดการพัฒนาศาธารณูปโภค	10	10.0	20.0	20.0
เกิดโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม, วัฒนธรรม	10	10.0	22.0	22.0

ตารางที่ 4-8 (ต่อ)

รายละเอียด	ประชาชน		ผู้ประกอบการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีผลผลิตสินค้าในชุมชนเพิ่มขึ้น	39	39.0	74.0	74.0
เกิดการรวมกลุ่มของชุมชน	21	21.0	29.0	29.0
1.2 ผลเสีย				
แหล่งน้ำธรรมชาติเน่าเสีย	12	12.0	28.0	28.0
ขยะเพิ่มขึ้น	32	32.0	50.0	50.0
เสียงดัง	35	35.0	32.0	32.0
ค่าครองชีพสูง	40	40.0	37.0	37.0
คนมากขึ้น/แออัด	83	83.0	82.0	82.0
ฝุ่นละอองมาก	4	4.0	18.0	18.0
เกิดการแก่งแย่งผลประโยชน์	47	47.0	50.0	50.0
พระสงฆ์ขาดสมาธิในการปฏิบัติศาสนกิจ	69	69.0	60.0	60.0
นักเรียนไม่สนใจการเรียน	8	8.0	8.0	8.0
เกิดการเอาใจเขามาใส่ใจเรา	20	20.0	13.0	13.0
อื่น ๆ	4	4.0	1.0	1.0
เปรียบเทียบระหว่างผลดีและผลเสียจากการพัฒนาตลาด ริมน้ำดอนหวายเป็นแหล่งท่องเที่ยว				
ผลดีมากกว่าผลเสีย	47	47.0	58.0	58.0
ผลเสียมากกว่าผลดี	23	23.0	10.0	10.0
เท่า ๆ กัน	6	6.0	10.0	10.0
ไม่แน่ใจ	23	23.0	19.0	19.0
ไม่มีความเห็น	1	1.0	3.0	3.0
ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวาย ในปัจจุบัน				
ถนนเข้าแหล่งท่องเที่ยวคับแคบ/ขรุขระ	64	64.0	78.0	78.0
สถานที่จอดรถไม่เพียงพอ	90	90.0	93.0	93.0
การจราจรติดขัด	30	30.0	40.0	40.0
ห้องน้ำไม่เพียงพอ	18	18.0	54.0	54.0
แหล่งน้ำสกปรก	10	10.0	14.0	14.0
โทรศัพท์ไม่เพียงพอ	37	37.0	62.0	62.0
ร้านอาหาร/แพอาหาร ขาดความสะดวก	2	2.0	4.0	4.0
บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยไม่เพียงพอ	5	5.0	15.0	15.0
ถังขยะไม่เพียงพอ	9	9.0	26.0	26.0

ตารางที่ 4-8 (ต่อ)

รายละเอียด	ประชาชน		ผู้ประกอบการ	
	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน
ผู้ประกอบการเอาใจเอาเปรียบนักท่องเที่ยว	21	21.0	26.0	26.0
ทำจอดเรือ/แพอาหารไม่แข็งแรงและปลอดภัย	2	2.0	1.0	1.0
เรือท่องเที่ยวไม่แข็งแรงและปลอดภัย	1	1.0	1.0	1.0
เกิดมีจลาจล	9	9.0	22.0	22.0
อื่น ๆ	9	9.0	13.0	13.0
ความคิดเห็นของท่านในการพัฒนาตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวในอนาคต				
เห็นด้วย	47	94.0	91.0	91.0
ไม่เห็นด้วย	3	6.0	4.0	4.0
ไม่มีความเห็น	-	-	5.0	5.0
ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นแหล่งท่องเที่ยวในอนาคต				
ดีแล้วไม่ต้องพัฒนา	7	7.0	-	-
ร้านอาหาร/แพอาหาร	36	36.0	16.0	16.0
ถนน	13	13.0	73.0	73.0
แหล่งน้ำธรรมชาติ	34	34.0	22.0	22.0
ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	41	41.0	73.0	73.0
สถานที่จอดรถ	18	18.0	89.0	89.0
ความปลอดภัยในการประกอบอาชีพ	6	6.0	36.0	36.0
อื่น ๆ	-	-	10.0	10.0

ที่มา : จากแบบสอบถาม

4.7 สรุปสภาพการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายในปัจจุบัน

4.7.1 สถานที่ท่องเที่ยวและปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยว

จากการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม รวมทั้งสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยว และจากการสำรวจภาคสนาม การสังเกตของผู้ศึกษา สามารถสรุปจุดเด่นที่น่าสนใจในแหล่งท่องเที่ยว เรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

1) รสชาติอาหาร เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวนิยมมาเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายมากที่สุด ดังจะเห็นได้จากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวในด้านรับประทานอาหารมากที่สุด อาหารที่ขึ้นชื่อในแหล่งท่องเที่ยวคือ เป็ดพะโล้ ก๋วยเตี๋ยว ห่อหมกปลาช่อน ขนมตาล รวมทั้งขนมหวานโบราณต่าง ๆ อีกมากมาย

2) ความเป็นเอกลักษณ์และบรรยากาศริมน้ำ ตลาดเก่าโบราณสภาพอาคารยังคงลักษณะดั้งเดิม ปลูกสร้างแบบไม่มีรูปแบบชัดเจน ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ นับเป็นเสน่ห์ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้สัมผัสบรรยากาศธรรมชาติซึ่งหาได้ยากในปัจจุบัน

3) ความหลากหลายของสินค้าประเภทอาหาร นอกจากอาหารคาว-หวานในตลาดเก่าโบราณแล้ว สินค้าประเภทผัก-ผลไม้ บริเวณลานค้าชุมชนวัดดอนหวาย เป็นผลผลิตจากประชาชนในชุมชน ซึ่งมีหลากหลายชนิดและมีความสดใหม่ทุกวัน

4) ความสะดวกในการเดินทาง เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่ในเขตปริมณฑล ห่างจากเขตกรุงเทพเพียงเล็กน้อย ทำให้นักท่องเที่ยวในเขตกรุงเทพฯ นิยมเดินทางโดยใช้รถยนต์ส่วนตัว ใช้เวลาเพียงเล็กน้อยก็จะถึงยังแหล่งท่องเที่ยว

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยวในด้านการบริการท่องเที่ยวทางน้ำ การได้ข่าวว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่จากสื่อต่าง ๆ และความเป็นมิตรของผู้ประกอบการและประชาชนในพื้นที่ เป็นต้น

4.7.2 ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว

จากการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง การสำรวจและสังเกตของผู้ศึกษาเอง สามารถสรุปผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว ดังนี้

1) ผลกระทบทางกายภาพ

ผลดี ผลดีจากการพัฒนาตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เห็นได้ชัดเจนคือ มีการพัฒนาสาธารณูปโภค คือ การก่อสร้างถนน ค.ส.ล. ทางเข้าตลาดเก่า, ถนน ค.ส.ล. บริเวณหน้าที่ทำการ อบต. และถนน ค.ส.ล. ทางเข้าวัดดอนหวาย นอกจากนี้ยังมีการติดตั้งโทรศัพท์สาธารณะเพิ่มเติมในบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวาย การติดตั้งตู้ เอ.ที.เอ็ม. และไฟฟ้าสาธารณะในแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น (นายบัญชา วุฒิสังคะ, สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2545)

ผลเสีย การท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลกระทบทางลบในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ขยะเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีการทิ้งขยะมูลฝอยลงแม่น้ำ เกิดมลภาวะทางน้ำ เนื่องจากการประกอบอาชีพประจำวันของผู้ประกอบการเทน้ำทิ้งลงสู่แหล่งน้ำโดยตรง มลภาวะทางเสียงทำให้เกิดเสียงดังในชุมชน

มลภาวะทางอากาศ เช่น เกิดฝุ่นละอองมากในแหล่งท่องเที่ยวและชุมชน นอกจากนี้การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาในด้านบริการการท่องเที่ยว จากการสอบถามนักท่องเที่ยวในความคิดเห็นด้านปัญหาบริการการท่องเที่ยว เช่น สถานที่จอดรถไม่เพียงพอ ห้องน้ำไม่เพียงพอ ถนนเข้าแหล่งท่องเที่ยวขรุขระ โทรศัพท์สาธารณะไม่เพียงพอ ถึงขยะไม่เพียงพอ ร้านอาหารและแพอาหารขาดความสะอาด เป็นต้น

2) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่น

ผลดี จากการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ พบสรุปผลดีในด้านเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว เช่น เกิดการเพิ่มอาชีพและรายได้ของประชาชนในชุมชน ผู้ประกอบการค้าในตลาดมีรายได้เพิ่มขึ้น เกิดการขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยว เช่น เรือโดยสารรับจ้าง มีการกระตุ้นให้ประชาชนเพิ่มผลผลิตสินค้ามากขึ้น ซึ่งเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่นทางหนึ่ง

ผลเสีย เกิดการแก่งแย่งผลประโยชน์ในแหล่งท่องเที่ยว เกิดปัญหาค่าครองชีพสูงขึ้น เนื่องจากราคาสินค้าเพิ่มขึ้นจากเดิมมาก ตัวอย่างเช่น เดิมเปิดพะไล์ตัวละ 100-120 บาท แต่เมื่อมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นทำให้ราคาสูงขึ้นถึงตัวละ 160-180 บาท (เสน่ห์ นาคไธริง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2545) นอกจากนี้มีผู้ประกอบการจากต่างถิ่นเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ในแหล่งท่องเที่ยวทั้งที่ผลประโยชน์ส่วนใหญ่ควรจะตกอยู่กับคนในชุมชนท้องถิ่น

3) ผลกระทบต่อสังคม

ผลดี การท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลดีต่อชุมชนท้องถิ่นในด้านการสร้างความสามัคคีขึ้นในชุมชน เช่น การรวมกลุ่มต่าง ๆ เกิดประโยชน์ในการช่วยยกมาตรฐานการครองชีพ อันเนื่องมาจากรายได้เพิ่มขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม ก่อให้เกิดความสะอาดสบายอันเนื่องมาจากการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค และคนส่วนมากได้รู้จักทำให้ชุมชนมีชื่อเสียงในเรื่องท่องเที่ยว

ผลเสีย นักท่องเที่ยวมากในสถานที่คับแคบ ทำให้คนในชุมชนอึดอัด ไม่เป็นส่วนตัว และเนื่องจากบริเวณแหล่งท่องเที่ยวมีวัดซึ่งมีพระสงฆ์อยู่ ทำให้รบกวนสมาธิในการปฏิบัติศาสนกิจ และจากการที่ใช้สถานที่บริเวณวัดเป็นที่จอดรถ กรณีมีงานพิธีทางศาสนาต่าง ๆ เช่น การเผาศพ งานบวช และอื่น ๆ ประชาชนไม่มีที่จอดรถ ทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างวัดกับประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ จากการสอบถามผู้นำชุมชนพบว่า การท่องเที่ยวก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมเนื่องจากงบประมาณในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานส่วนใหญ่มุ่งพัฒนาเฉพาะบริเวณแหล่งท่องเที่ยวเป็นหลัก

← ขยะล้นถัง

การทิ้งขยะในแม่น้ำ →

← น้ำทิ้งจากการประกอบกิจกรรมซึ่งในทางระบายน้ำ
จนทำให้น้ำเน่าเสีย

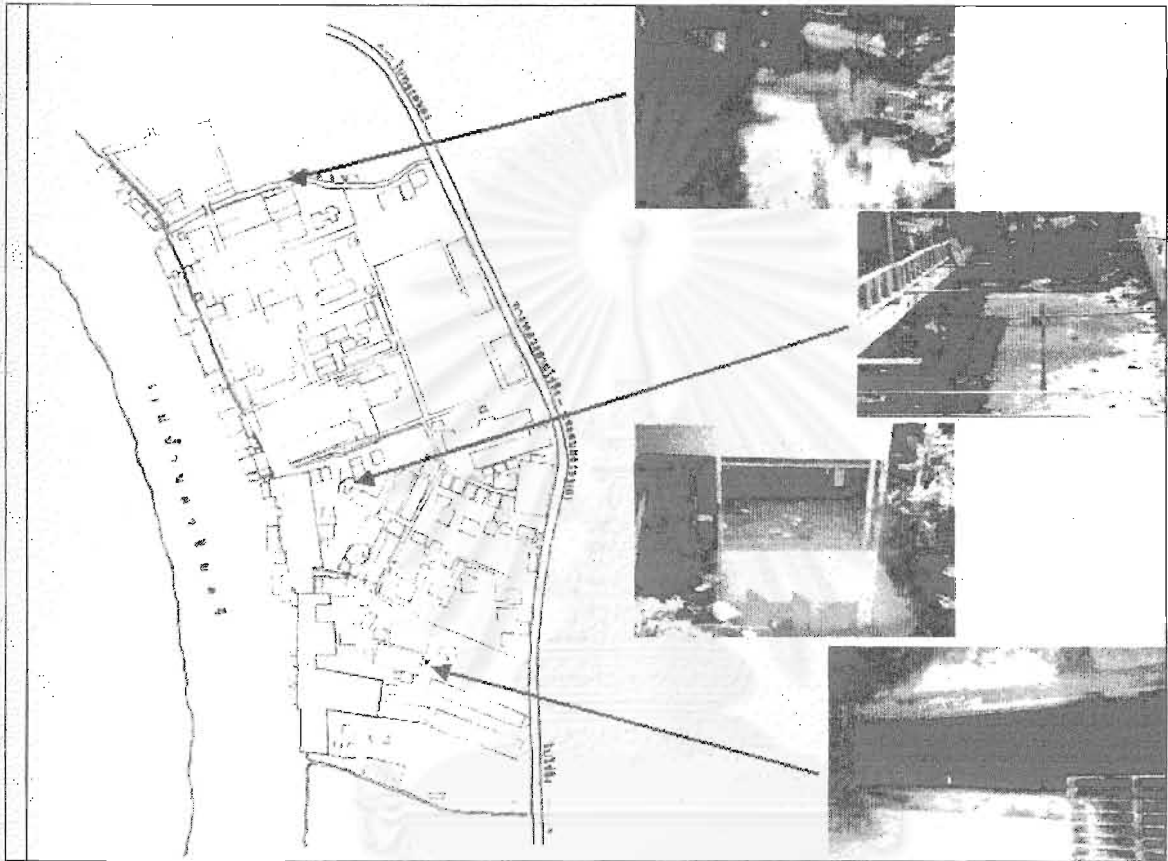
แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำคอนทวย จังหวัดนครปฐม

รูปที่ 4 - 8 สภาพปัญหาภายในแหล่งท่องเที่ยว

สัญลักษณ์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา : จากการสำรวจ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำคอนทวาย จังหวัดนครปฐม

รูปที่ 4-9 ปัญหาผลกระทบต่อแหล่งน้ำธรรมชาติในแหล่งเที่ยว

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การจราจรติดขัดในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์

ที่จอดรถไม่เพียงพอ นักท่องเที่ยวต้องจอดรถริมถนนสายหลัก บริเวณหน้าสถานที่ท่องเที่ยว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำขอนแก่น จังหวัดนครปฐม

รูปที่ 4-10 ปัญหาการจราจรและที่จอดรถ

สัญลักษณ์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา :

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม

รูปที่ 4 - 11 ปัญหาที่ว่่มตลาด ในฤดูน้ำหลาก

สัญลักษณ์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา :

การบริหารและจัดการการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย

การบริหารและจัดการการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย ปัจจุบันอยู่ในรูปของคณะกรรมการตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นคนในชุมชนทั้งหมด โดยมีที่ปรึกษาส่วนใหญ่เป็นภาคราชการในพื้นที่ การศึกษาในบทนี้จะศึกษารูปแบบและบทบาทการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นอยู่ในปัจจุบันในแหล่งท่องเที่ยวจากการรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ ประชาชนในชุมชน และสัมภาษณ์คณะกรรมการ รายบุคคล และสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล , ปลัดอบต. , ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ เพื่อรวบรวมข้อมูลที่ได้วิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดในการบริหารและจัดการ เพื่อเสนอแนะแนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนที่เหมาะสมต่อไป

5.1 คณะกรรมการตลาดริมน้ำดอนหวาย

คณะกรรมการตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นกันเองภายในชุมชน ไม่มีระเบียบและกฎหมายรองรับ ซึ่งเป็นองค์กรหลักในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายโดยมีที่ปรึกษา ส่วนใหญ่เป็นตัวแทนองค์กรภาครัฐในท้องถิ่น เนื่องจากไม่มีกฎข้อบังคับหรือระเบียบชัดเจน ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาส่วนใหญ่มาจากการสัมภาษณ์คณะกรรมการเป็นรายบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.1.1 โครงสร้าง ระเบียบวิธีรูปแบบการจัดการ

คณะกรรมการตลาดริมน้ำดอนหวายมีคณะกรรมการรวมทั้งหมด 17 คน ประกอบด้วยประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการ และเลขานุการ ดังนี้

1. นายบัญชา วุฒิสังคะ	กำนันตำบลบางกระทึก
	เป็นประธานกรรมการ
2. นายชาญศักดิ์ วุฒิสังคะ	ประธานสภา อบต.บางกระทึก
	เป็นรองประธานกรรมการ
3. นายสายัณห์ ชนประชา	กำนันตำบลบางเตย
	เป็นรองประธานกรรมการ
4. นายลูกอินทร์ ลวยลาภ	ผู้นำชุมชน
	เป็นกรรมการ

5. นายเล็ก รอดสุวรรณ เจ้าของปลาทุ-ปลาตะเพียนต้มเค็ม
เป็นกรรมการ
6. นายเล็ก สระทองเอก เจ้าของปลาแดดเดียว
เป็นกรรมการ
7. นายบำลาศ ปัญชรมาศพรอน เจ้าของร้านเปิดนายหนับ
เป็นกรรมการ
8. นายเสถียร มีทวี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 8
เป็นกรรมการ
9. นายสมาน สุขสมัย กรรมการวัดดอนหวาย
เป็นกรรมการ
10. นายยงยุทธ คงสุข เจ้าของร้านขนมหวานอัทนีย์
เป็นกรรมการ
11. นายมงคล ถาวรผล กรรมการวัดดอนหวาย
เป็นกรรมการ
12. นายวิจิตร ปริมาส ผู้นำชุมชน
เป็นกรรมการ
13. นายสมชาย จิตสุภาคย์ เจ้าของร้านของตาลป่าไข่
เป็นกรรมการ
14. นายวสันต์ จินดารุ่งเรืองรัตน์ เจ้าของปลาทุ-ปลาตะเพียนต้มเค็ม
เป็นกรรมการ
15. นายสฤษดิ์ ตระกูลชัยศิริ สมาชิกสภา อบต.บางกระทึกหมู่ที่ 5
เป็นกรรมการ
16. นายปรีดา เจริญสุจริต สมาชิกสภา อบต.บางกระทึกหมู่ที่ 4
เป็นกรรมการ
17. นายสวัสดิ์ นิมนงค์ เจ้าของเรือศรีสวัสดิ์ข้อนยุด
เป็นกรรมการและเลขานุการ

โดยมีคณะที่ปรึกษา ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดดอนหวาย นายอำเภอสามพราน สมาชิกสภาจังหวัดเขต อำเภอสามพราน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดดอนหวาย พัฒนาการประจำตำบลบางกระทีก สาธารณสุขตำบลบางกระทีก หัวหน้าตำรวจชุมชนตำบลบางกระทีก และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทีก

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการเป็นรายบุคคล โดยสรุปภาพรวมพบว่า ระเบียบวิธีรูปแบบการบริหารจัดการยังไม่มีระเบียบข้อบังคับแน่นอน มีเพียงการปรึกษาหารือกันเฉพาะกลุ่มย่อย กำหนดการประชุมคณะกรรมการไม่แน่นอน เฉลี่ยประมาณ 3 เดือนต่อครั้ง หรือเมื่อเกิดอุปสรรคและปัญหา จะเชิญคณะกรรมการร่วมประชุม โดยมีปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทีกเป็นผู้ประสานงานให้ คณะกรรมการส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการค้าขายในตลาดริมน้ำดอนหวายและเป็นบุคคลในชุมชน

5.1.2 การจัดแบ่งภาระหน้าที่

การแบ่งภาระหน้าที่ภายในคณะกรรมการเป็นการแบ่งหน้าที่กันตามสถานที่ประกอบการค้าและส่วนบริการ ประกอบด้วยพื้นที่บริเวณวัด โรงเรียน และพื้นที่บริเวณตลาดริมน้ำ (ตลาดเก่า) ส่วนใหญ่เป็นการแบ่งภาระหน้าที่กันไม่ชัดเจน จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการรายบุคคล พอสรุปภาระหน้าที่รับผิดชอบของคณะกรรมการดังนี้

1) พื้นที่บริเวณลานวัด , บริเวณศาลาแก้ว

พื้นที่ลานค้าชุมชนวัดดอนหวายเป็นส่วนที่ประชาชนในชุมชนนำผลผลิตทางการเกษตรมาจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการค้าขายเป็นประชาชนในชุมชน ยกเว้นมีพื้นที่ว่างจะเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการค้าขายจากต่างถิ่นนำผลผลิตทางการเกษตรเข้ามาจำหน่ายได้ สินค้าที่นำมาจำหน่ายบริเวณลานวัด มีข้อแม้ว่าจะต้องเป็นประเภทผัก , ผลไม้ หรือสินค้าที่เป็นสิ่งไม่มีชีวิต หรือสินค้าที่ไม่มีกลิ่นรบกวน รังเกียจ ส่วนร้านค้าริมแม่น้ำรวมแพอาหารบริเวณศาลาแก้ว (ป่าช้าเก่า) ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการจากต่างถิ่น สินค้าเป็นประเภททั่วไปไม่ได้จำกัด ผู้รับผิดชอบพื้นที่บริเวณนี้คือ นายสมาน สุขสมัย และนายมงคล ถาวรผล เป็นกรรมการวัดดอนหวายทั้งสองคน มีหน้าที่ในการดูแลจัดระเบียบร้านค้า ความสะอาด การจัดคนดูแลความสะอาดห้องน้ำ-ส้วม บริเวณพื้นที่และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีเจ้าอาวาสวัดดอนหวายเป็นที่ปรึกษาหลัก

2) พื้นที่บริเวณหน้าสนามกีฬาโรงเรียนวัดดอนหวาย

พื้นที่บริเวณริมหน้าสนามกีฬาโรงเรียนวัดดอนหวาย เป็นพื้นที่ที่มีสินค้าทั่วไป ไม่มีข้อจำกัด มีผู้ประกอบการค้าขายจากประชาชนในชุมชนและจากต่างถิ่น พื้นที่บริเวณนี้รวมถึงแพอาหาร เช่น แพก้านใหญ่ แพท่าจีนและแพสุวรรณรัตน์ และท่าเรือท่องเที่ยวศรีสวัสดิ์ที่ย้อนยุค ผู้รับผิดชอบบริเวณนี้ คือ นายเล็ก รอดสุวรรณ นายสวัสดิ์ นิ่มอนงค์ และนายบัญชา วุฒิสังคะ หน้าที่โดยทั่วไป คือ การจัดระเบียบพื้นที่ร้านค้า ราคาสินค้าและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3) พื้นที่ภายในตลาดริมน้ำ (ตลาดเก่า)

พื้นที่ค้าขายสินค้าต่าง ๆ ภายในตลาดเก่า เป็นพื้นที่สำคัญที่สุดในแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวหนาแน่นที่สุด เนื่องจากมีสินค้าหลากหลายชนิดที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยว มีผู้รับผิดชอบทั้งหมดเป็นผู้ประกอบการในตลาด คือ นายชาญศักดิ์ วุฒิสังคะ , นายบำลาศ บัญชรมาศพรรณ , นายยงยุทธ คงสุข , นายวิจิตร ปริมาส , นายสมชาย จิตสุภาคย์ และนายวสันต์ จินดารุ่งเรืองรัตน์ หน้าที่หลักคือ การดูแลความสะอาดพื้นที่ ราคาสินค้า และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4) พื้นที่บริเวณทางเดินเข้าตลาดริมน้ำ

พื้นที่บริเวณหลังศาลเจ้าแม่เซ่งเญีะทางเดินเข้าตลาดเก่าเป็นพื้นที่ที่มีการตั้งโต๊ะ , แผงขายสินค้าประเภทอาหารทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการภายในชุมชน มีผู้รับผิดชอบบริเวณนี้ คือ นายเล็ก รอดสุวรรณ และนายสฤณี ตระกูลชัยศรี หน้าที่โดยทั่วไปเกี่ยวกับการจัดระเบียบร้านค้า ความสะอาด ราคาสินค้า และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ หน้าที่ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เกี่ยวกับด้านการบริการการท่องเที่ยว เช่น การจัดบริการที่จอดรถ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวบริเวณลานหน้า อบต. สนามฟุตบอล บริเวณลานวัด และที่จอดรถบริเวณศาลาแก้ว (ป่าช้าเก่า) เป็นหน้าที่ของนายเสถียร มีทวี ซึ่งต้องคอยควบคุมดูแลอาสาสมัครชุมชน ที่ปฏิบัติงานด้านการประชาสัมพันธ์ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเป็นการประชาสัมพันธ์ผ่านเครื่องขยายเสียงตามสาย มี 2 จุด คือ บริเวณวัด มีนายมงคล ถาวรผล เป็นผู้รับผิดชอบ และบริเวณศาลเจ้าแม่เซ่งเญีะ มีนายสฤณี ตระกูลชัยศรี เป็นผู้รับผิดชอบ ภาระหน้าที่ที่กรรมการส่วนใหญ่มีหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันคือ การตรวจสอบคุณภาพสินค้า ราคา สินค้า และการตรวจสอบตาชั่ง ซึ่งในบางครั้งต้องขอความร่วมมือหน่วยงานระดับจังหวัดช่วยเหลือ เช่น เกษตรจังหวัด หน่วยงานช่างตวงวัดจังหวัด เป็นต้น

ภาระหน้าที่ของคณะกรรมการโดยสรุป ยังไม่มีการแบ่งหน้าที่กันอย่างเป็นทางการ ส่วนใหญ่รับผิดชอบตามพื้นที่ที่ประกอบการค้าของกรรมการแต่ละคนจุดศูนย์กลางอยู่ที่เจ้าอาวาส วัดดอนหวาย ในฐานะเจ้าของพื้นที่บริเวณวัดและโรงเรียน และกำนันตำบลบางกระพี้ ในฐานะประธานกรรมการผู้ริเริ่มจัดตั้งคณะกรรมการบริหารและจัดการ

5.1.3 การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การประสานงานกับบุคคลหรือองค์กรภายนอก ประธานคณะกรรมการจะเป็นบุคคลสำคัญในการประสานงานกับหน่วยงานหรือองค์กรภายนอก ทั้งที่ติดต่อประสานงานโดยตรงหรือผ่านหน่วยงาน อบต. ซึ่งมีคณะกรรมการบางคนเป็นผู้บริหารหรือเป็นสมาชิก อบต. เอง การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอก ส่วนใหญ่จะเป็นขอความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและการรักษาความปลอดภัย ทั้งหน่วยงานภาครัฐ เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หน่วยงานระดับจังหวัดและระดับอำเภอ เช่น หน่วยงานพัฒนาชุมชน หน่วยงานตำรวจภูธร เป็นต้น ส่วนการติดต่อกับภาคเอกชน เช่น บริษัททัวร์ เพื่อจัดให้มีนักท่องเที่ยวในรูปแบบทัวร์ค่อนข้างน้อย เนื่องจากคณะกรรมการส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีเวลา เพราะต้องประกอบอาชีพหรือประกอบกิจการส่วนตัวเป็นประจำในแต่ละวัน

5.1.4 รายได้

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการสรุปได้ว่า คณะกรรมการตลาดริมน้ำดอนหวายยังไม่มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อใช้จ่ายในการบริหารจัดการแต่อย่างใด เนื่องจากไม่มีกฎระเบียบที่ชัดเจนในการจัดเก็บรายได้จากการท่องเที่ยว มีเพียงการจัดเก็บผลประโยชน์จากผู้ประกอบการตามพื้นที่ประกอบการค้าดังนี้ (บัญชา วุฒิสังคะ, สัมภาษณ์ 10 กุมภาพันธ์ 2545)

- 1) พื้นที่ลานวัด , สนามกีฬาโรงเรียน และบริเวณศาลาแก้ว (ป่าช้าเก่า) จัดเก็บจากผู้ประกอบการค้าขายเป็นรายวัน ในอัตรา 30 บาท/แผง สำหรับวันธรรมดา และอัตรา 40 บาท/แผง สำหรับวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ โดยมีนายสมาน สุขสมัย คณะกรรมการวัดดอนหวาย หนึ่งในคณะกรรมการตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นผู้รับผิดชอบ จัดเก็บรายได้โดยเฉลี่ยวันธรรมดาประมาณ 2,000.-บาท/วัน วันเสาร์-อาทิตย์ ประมาณ 6,000.-บาท/วัน เงินรายได้้นำเข้าเป็นกองทุนของวัดดอนหวาย มีเจ้าอาวาสวัดดอนหวายเป็นผู้ดูแลเงินกองทุนนี้
- 2) พื้นที่ภายในตลาดเก่าทั้งหมด รวมถึงแผงร้านค้าด้านหลังศาลเจ้าแม่เซ่งเญีจะ จะจัดเก็บจากผู้ประกอบการค้าขายเป็นรายสัปดาห์ ในอัตรา 20 บาท/ร้านหรือแผง สำหรับพื้นที่ส่วนนี้ การจัดเก็บรายได้จะใช้วิธีเรียไ้ตามความสมัครใจ ไม่มีการบังคับแต่อย่างใด คณะกรรมการจะ

มอบหมายให้คณะกรรมการคนใดคนหนึ่งเป็นจัดเก็บ รายได้โดยเฉลี่ยประมาณ 2,500.-บาท/สัปดาห์ เงินรายได้นำเข้าเป็นกองทุนของวัดดอนหวายเช่นเดียวกัน โดยเจ้าอาวาสวัดดอนหวายเป็นผู้ดูแลเงินกองทุนนี้

5.1.5 รายจ่าย

เงินรายได้ทั้งหมดจากการจัดเก็บผลประโยชน์จากผู้ประกอบการค้าขายทั้งรายวันและรายสัปดาห์ หากจะนำไปใช้จ่ายจะต้องได้รับความเห็นชอบจากเจ้าอาวาสวัดดอนหวายก่อน ซึ่งรายจ่ายโดยปกติเป็นค่าจ้างพนักงานดูแลความสะอาดห้องน้ำ-ส้วม พื้นที่บริเวณวัด ค่าตอบแทนอาสาสมัครชุมชนที่บริการอำนวยความสะดวกที่จอดรถแก่นักท่องเที่ยว ในอัตรา 200.-บาท/คน/วัน นอกจากนี้ ยังเป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็นตามที่คณะกรรมการและเจ้าอาวาสวัดดอนหวายเห็นสมควร

สำหรับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของคณะกรรมการตลาดริมน้ำดอนหวาย ทั้งการจัดแบ่งภาระหน้าที่และการดำเนินการในส่วนอื่น ๆ ตามที่ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์ สามารถสรุปดังตารางที่ 5-1

ตารางที่ 5-1 หน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการตลาดริมน้ำดอนหวาย

คณะกรรมการ	การดูแลจัดระเบียบร้านค้า			การตรวจควบคุมภาพและราคาสินค้า	การจัดเก็บผลประโยชน์			การจัดดูแลความสะอาดห้องน้ำ-ส้วมบริเวณวัด	ประชาชนสัมพันธ์เสียงตามสาย	การจัดบริการที่จอดรถ	เป็นที่ปรึกษาทั่วไป
	วัด/ศาลาแก้ว	โรงเรียน	ตลาดเก่า		วัด/ศาลาแก้ว	โรงเรียน	ตลาดเก่า				
นายบัญชา วุฒิสังคะ		X	X	X							X
นายชาญศักดิ์ วุฒิสังคะ			X	X			X				X
นายสายัณห์ ชนประชา											X
นายลูกอินทร์ ลวยลาภ				X							X
นายเล็ก รอดสุวรรณ		X		X		X					
นายเล็ก สระทองเอก			X				X				

ตารางที่ 5-1 (ต่อ)

คณะกรรมการ	การดูแลจัดระเบียบร้านค้า			การตรวจสอบคุณภาพและราคาสินค้า	การจัดเก็บผลประโยชน์			การจัดคนดูแลความสะอาดห้องน้ำ-สุขุมบริเวณวัด	ประชาชนสัมพันธ์เสียตามตาย	การจัดบริการที่จอดรถ	เป็นที่ปรึกษาทั่วไป
	วัด/ศาลาแก้ว	โรงเรียน	ตลาดเก่า		วัด/ศาลาแก้ว	โรงเรียน	ตลาดเก่า				
นายบ๋าลาศ บัญชรมาศพรพรรณ			X	X							
นายเสถียร มีทวี										X	
นายสมาน สุขสมัย	X				X	X		X			
นายยงยุทธ คงสุข											X
นายมงคล ถาวรผล									X		
นายวิจิตร ปริมาส			X	X							X
นายสมชาย จิตสุภาคย์			X								
นายวสันต์ จินดารุ่งเรืองรัตน์			X								
นายสถุขดี ตระกูลชัยศรี			X						X		
นายปรีดา เจริญสุจริต											X
นายสวัสดิ์ นิมอนงค์		X		X		X					X

ที่มา : จากการศึกษา

5.1.6 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในด้านการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน มีวัตถุประสงค์เพื่อหาข้อมูล เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและข้อจำกัดขององค์กรชุมชนที่รับผิดชอบในการจัดการการท่องเที่ยว ในส่วนนี้จะวิเคราะห์จากมุมมองของนักท่องเที่ยว มุมมองของประชากรในพื้นที่และมุมมองของผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้

1) ความคิดเห็นในมุมมองของนักท่องเที่ยว

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในด้านการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว จากการแจกแบบสอบถามใช้ข้อความจำนวน 18 ข้อ โดยสร้างคำถามเป็นแบบประมาณค่าสเกล (Rating Scale) โดยกำหนดค่าคะแนนความคิดเห็น 5 ระดับคือ

- เห็นด้วยอย่างยิ่ง	คะแนนเท่ากับ 5
- เห็นด้วย	คะแนนเท่ากับ 4
- ไม่แน่ใจ	คะแนนเท่ากับ 3
- ไม่เห็นด้วย	คะแนนเท่ากับ 2
- ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	คะแนนเท่ากับ 1

และใช้เกณฑ์ในการพิจารณาเป็นค่าคะแนนเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เป็นการเสนอความคิดเห็นโดยเฉลี่ยของผู้ตอบต่อขนาดน้ำหนักของคำถาม คือ

- คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00	แสดงว่านักท่องเที่ยวมีความเห็นด้วยมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49	แสดงว่านักท่องเที่ยวมีความเห็นด้วยมาก
- คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49	แสดงว่านักท่องเที่ยวไม่แน่ใจในความเห็นหรือไม่แน่ใจ
- คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49	แสดงว่านักท่องเที่ยวไม่เห็นด้วย
- คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49	แสดงว่านักท่องเที่ยวมีความไม่เห็นด้วยมากที่สุด

ผลการพิจารณาพบว่า นักท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยแล้วมีความเห็นด้วยกับการให้มีการควบคุมราคาสินค้าภายในตลาดอยู่ในระดับมากที่สุด เห็นด้วยในระดับมากในเรื่องควรมีการจัดทำคู่มือ/แผ่นพับแจกจ่ายนักท่องเที่ยว , การประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว , การให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ , การจัด Zoning ตามประเภทสินค้า , การพัฒนาบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นท่าเรือหลักสำหรับการท่องเที่ยวทางน้ำ , การให้มีสินค้าชนิดอาหารและอื่น ๆ ให้มากกว่าที่มีอยู่ในปัจจุบัน นอกจากนี้ นักท่องเที่ยวคิดว่าการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในปัจจุบันจะทำให้สถานที่ท่องเที่ยวคงอยู่แบบยั่งยืนและอยู่ในระดับดีและเหมาะสมแล้ว รวมทั้งคิดว่าประชาชนในชุมชนมีวัฒนธรรมวิถีชีวิตประเพณีที่น่าสนใจ น่าศึกษา ส่วนคำถามข้อที่เหลือมีความเห็นไม่แน่ใจหรือเห็นด้วยในระดับปานกลาง ยกเว้น หากมีการรื้อถอนตลาดหลังเก่าและปรับปรุงใหม่เป็นตลาดใหม่ที่ทันสมัย ปรากฏว่า นักท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยแล้วไม่เห็นด้วยในเรื่องนี้ (ตารางที่ 5-2)

ตารางที่ 5-2 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

รายการ	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย X	SD	ระดับ ความเห็น	ลำ ดับ
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง (5)	เห็น ด้วย (4)	ไม่ แน่ใจ (3)	ไม่ เห็น ด้วย (2)	ไม่ เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง (1)				
1.การรื้อถอนตลาดหลังเก่า ปรับปรุงเป็น อาคารตลาดที่ทันสมัย	4.3	13.5	15.6	55.3	11.3	2.44	1.00	น้อย	18
2.การจำกัดจำนวนแพอาหาร	10.6	34.0	34.8	17	3.5	3.31	1.00	ไม่แน่ใจ	12
3.การขยายตลาดให้พ่อค้าแม่ค้าจาก ต่างถิ่นนำผลผลิตมาจำหน่ายมากขึ้น	4.3	36.9	34.0	22.0	2.8	3.12	1.10	ไม่แน่ใจ	13
4.ไม่ควรให้พ่อค้า แม่ค้าจากต่างถิ่นนำ สินค้ามาจำหน่ายบริเวณลานวัด	7.8	17.7	39.7	29.8	5.0	2.94	0.98	ไม่แน่ใจ	15
5.การบริหารและจัดการในปัจจุบัน จะทำ ให้สถานที่ท่องเที่ยวคงอยู่แบบยั่งยืน	17.0	57.4	23.4	2.1	0	3.89	0.71	มาก	6
6.ควรมีการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	44.0	51.8	3.5	0.7	0	4.39	0.59	มาก	3
7.ควรมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวตาม ขีดความสามารถในการรองรับของ แหล่งท่องเที่ยว	4.3	15.6	17.7	54.6	7.8	2.54	0.98	ไม่แน่ใจ	17
8.แพอาหารควรมีห้องน้ำ-ส้วม	29.8	28.4	7.1	27.0	7.8	3.45	1.37	ไม่แน่ใจ	11
9.ประชาชนในชุมชนตลาดริมน้ำ ดอนหวายมีวัฒนธรรม วิถีชีวิต ประเพณี น่าสนใจ น่าศึกษา	7.8	47.5	40.4	3.5	0.7	3.58	0.67	มาก	10
10.ควรมีชนิดอาหาร และสินค้าอื่น ๆ ให้ มากกว่าที่มีในปัจจุบัน	9.9	51.8	30.5	6.4	1.4	3.62	0.82	มาก	8
11.ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการ บริหารและจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับ หน่วยงานอื่น ๆ	24.8	62.4	10.6	1.4	0.7	4.09	0.70	มาก	4
12.พัฒนาบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวาย เป็นท่าเรือหลัก สำหรับการท่องเที่ยว ทางน้ำ	19.1	56.7	14.2	7.8	2.1	3.82	0.94	มาก	7
13.การจัดทำคู่มือ/แผ่นพับ แจกจ่ายนัก ท่องเที่ยว	52.5	41.8	4.3	1.4	0	4.45	0.67	มาก	2
14.มีการควบคุมราคาสินค้าภายในตลาด	65.2	31.2	2.8	0.7	0	4.61	0.58	มากที่สุด	1
15.ควรมีการจัด Zoning ตามประเภท สินค้า	24.8	59.6	9.9	4.3	1.4	4.02	0.81	มาก	5

ตารางที่ 5-2 (ต่อ)

รายการ	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย X	SD	ระดับ ความเห็น	ลำดับ
	เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง (5)	เห็น ด้วย (4)	ไม่ แน่ใจ (3)	ไม่ เห็น ด้วย (2)	ไม่ เห็น ด้วย อย่าง ยิ่ง (1)				
16.การท่องเที่ยวในปัจจุบันมีผลกระทบต่อ การเรียนการสอนโรงเรียนในแหล่ง ท่องเที่ยว	3.5	22.0	59.6	13.5	1.4	3.13	0.72	ไม่แน่ใจ	14
17.ควรมีการเปิดให้ขายอาหารและสินค้า ในช่วงกลางคืน	0.7	24.8	38.3	28.4	7.8	2.82	0.92	ไม่แน่ใจ	16
18.การจัดการการท่องเที่ยวในสภาพ ปัจจุบันอยู่ในระดับดีและเหมาะสม	1.4	67.4	20.6	10.6	0	3.59	0.72	มาก	9

ที่มา : จากแบบสอบถาม

2) ความคิดเห็นในมุมมองของประชาชนและผู้ประกอบการ

จากผลการศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในด้านการบริหารและจัดการ การท่องเที่ยวในมุมมองของประชาชนในชุมชน และผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยว จากแบบสอบถามกลุ่มละ 100 ตัวอย่าง ข้อคำถามเดียวกันจำนวน 9 ข้อ ใช้เกณฑ์พิจารณาเป็นค่าเฉลี่ย (X) ของแต่ละกลุ่มตัวอย่างเปรียบเทียบกัน พบว่า ส่วนใหญ่ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นตรงกัน ยกเว้นในข้อคำถามที่ว่าท่านคิดว่าการผูกขาดหรือกีดกันในการค้าขายสินค้าบริเวณแหล่งท่องเที่ยวหรือไม่ ทั้งสองกลุ่มมีความเห็นขัดแย้งกันคือ ส่วนใหญ่กลุ่มประชาชนในชุมชนเห็นว่าการกีดกัน ร้อยละ 45 ในขณะที่กลุ่มผู้ประกอบการส่วนใหญ่เห็นว่าไม่มีการกีดกัน ร้อยละ 61

ในข้อคำถามที่เห็นด้วยในความเห็นของทั้งสองกลุ่มที่ตรงกันคือ การให้ประชาชนในชุมชนดำเนินการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่เอง และคิดว่าการบริหารและจัดการในปัจจุบันจะทำให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวคงอยู่แบบยั่งยืน ข้อที่ไม่เห็นด้วยที่ตรงกันของทั้งสองกลุ่มคือการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวตามขีดความสามารถในการรองรับแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งมีสัดส่วนถึงร้อยละ 81 เท่ากันทั้งสองกลุ่ม

ทั้งสองกลุ่มพอใจกับระบบบริหารและจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ในสัดส่วนร้อยละ 83 สำหรับกลุ่มประชาชน และร้อยละ 74 ในกลุ่มผู้ประกอบการ แต่ไม่รับทราบข้อมูล

อย่างเปิดเผยจากองค์กรที่บริหารและจัดการการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย สัดส่วน ร้อยละ 77 และร้อยละ 65 สำหรับกลุ่มประชาชนและกลุ่มผู้ประกอบการตามลำดับ ในการเข้าร่วมประชุม การจัดทำประชาพิจารณ์เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ กลุ่มประชาชนส่วนใหญ่ไม่ทราบ ว่ามีการจัดประชุม ในขณะที่กลุ่มผู้ประกอบการส่วนใหญ่เข้าร่วมประชุม มีเพียงส่วนน้อยที่ไม่ ทราบว่ามีการประชุม

รูปแบบการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวในความคิดเห็นของทั้งสองกลุ่ม มีความเห็น ตรงกันคือ ควรดำเนินการโดยมีคณะกรรมการจากหลาย ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ในสัดส่วนร้อยละ 82 และร้อยละ 78 สำหรับกลุ่มประชาชนและกลุ่มผู้ประกอบการตามลำดับ (ตารางที่ 5-3)

ตารางที่ 5-3 ความเห็นและเสนอแนะในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวของประชาชนและผู้ประกอบการ

รายละเอียด	ประชาชน		ผู้ประกอบการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ท่านทราบหรือไม่ว่าปัจจุบันหน่วยงานหรือองค์กรใดบริหาร และจัดการสถานที่ท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย				
ทราบ	69	69.0	71.0	71.0
ไม่ทราบ	31	31.0	29.0	29.0
ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการดำเนินการบริหารและจัดการตลาด ริมน้ำดอนหวาย ควรให้ประชาชนภายในชุมชนดำเนินการเอง				
เห็นด้วย	88	88.0	93.0	93.0
ไม่เห็นด้วย	12	12.0	7.0	7.0
ท่านคิดว่าการบริหารและจัดการบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวาย ในปัจจุบันจะทำให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวคงอยู่แบบยั่งยืน				
เห็นด้วย	59	59.0	68.0	68.0
ไม่เห็นด้วย	1	1.0	2.0	2.0
ไม่แน่ใจ	40	40.0	30.0	30.0
ท่านคิดว่าการผูกขาดหรือกีดกันการขายสินค้าบริเวณตลาด ริมน้ำดอนหวายหรือไม่				
มี	45	45.0	16.0	16.0
ไม่มี	26	26.0	61.0	61.0
ไม่แน่ใจ	29	29.0	23.0	23.0

ตารางที่ 5-3 (ต่อ)

รายละเอียด	ประชาชน		ผู้ประกอบการ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ท่านได้รับทราบข้อมูลอย่างเปิดเผยหรือไม่จากองค์กรที่บริหารและจัดการการท่องเที่ยวบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวาย				
ทราบ	17	17.0	28.0	28.0
ไม่ทราบ	77	77.0	65.0	65.0
ไม่แน่ใจ	6	6.0	7.0	7.0
ในรอบปีที่ผ่านมาได้ร่วมเข้าประชุมการจัดทำประชาพิจารณ์ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายหรือไม่				
ร่วมประชุม	17	17.0	44.0	44.0
ไม่ได้ร่วมประชุม	37	37.0	39.0	39.0
ไม่ทราบว่ามีการประชุม	44	44.0	17.0	17.0
ไม่สนใจ	2	2.0	-	-
ท่านพอใจกับระบบการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวายที่เป็นอยู่ในปัจจุบันหรือไม่				
พอใจ	83	83.0	74.0	74.0
ไม่พอใจ	17	17.0	26.0	26.0
ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวตามขีดความสามารถในการรองรับแหล่งท่องเที่ยว				
เห็นด้วย	5	5.0	9.0	9.0
ไม่เห็นด้วย	81	81.0	81.0	81.0
ไม่ออกความเห็น	14	14.0	10.0	10.0
รูปแบบการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวายที่ควรจะเป็นในความคิดเห็นของท่าน				
องค์กรประชาชนในชุมชนบริหารจัดการเอง	3	3.0	9.0	9.0
อบต. ดำเนินการเอง	3	3.0	13.0	13.0
องค์กรประชาชนร่วมกับ อบต. ดำเนินการ	12	12.0	-	-
ดำเนินการโดยมีคณะกรรมการร่วมจากหลาย ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	82	82.0	78.0	78.0

ที่มา : จากแบบสอบถาม

5.2 องค์การที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว

องค์กรมีหน้าที่เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย มีทั้งเกี่ยวข้องตามภารกิจหน้าที่ที่กำหนดตามกฎหมาย และเกี่ยวข้องในด้านเป็นเจ้าของพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งองค์กรที่มีหน้าที่ในด้านการบริการอำนวยความสะดวกและบรรเทาสาธารณภัย

5.2.1 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

แหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายในปัจจุบันอยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สาขาภาคกลางที่ 1 (กาญจนบุรี) มีภารกิจที่เกี่ยวข้องที่สำคัญโดยสรุป คือ

1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ท้องถิ่นรวมตัวกัน เพื่อจัดตั้งสมาคมหรือชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวของท้องถิ่นเพื่อเป็นตัวกลางในการส่งเสริมเผยแพร่การท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยว การวางแผนการตลาดการท่องเที่ยว และกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมทางด้านการท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน

2) ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานด้านการตลาด และดำเนินกิจกรรมด้านการตลาด การเผยแพร่โฆษณา และการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดกระแสการเดินทางท่องเที่ยว โดยดำเนินงานร่วมกับสมาคมชมรมธุรกิจการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานของรัฐในท้องถิ่น

3) ให้บริการข่าวสาร แนะนำ และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยวในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

4) จัดอบรม สัมมนา และประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ และเน้นให้เห็นความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวรวมทั้งรณรงค์ให้ประชาชนและเยาวชนในท้องถิ่นตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการตลาดริมน้ำดอนหวายพบว่า การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยวค่อนข้างน้อย มีเพียงการช่วยประชาสัมพันธ์ในหนังสือประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์นอกสถานที่ท่องเที่ยวบริเวณเขตทางหลวงเท่านั้น

5.2.2 สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคที่ 3 (สมุทรสงคราม)

สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคที่ 3 (สมุทรสงคราม) เป็นหน่วยงานขึ้นตรงต่อกรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคม มีภารกิจหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456 ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 68 ว่าด้วยการควบคุมการจอดเรือ แพ โป๊ะ พร้อมทั้งกฎระเบียบ ข้อบังคับอื่น ๆ ดังที่กล่าวในบทที่ 2 อำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวคือ

อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายดังกล่าวอยู่ในความรับผิดชอบของกรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคม ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย ได้มอบอำนาจหน้าที่บางส่วนให้สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคที่ 3 (สมุทรสงคราม) เป็นผู้รับผิดชอบ เช่น

- 1) ดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุม ตรวจสอบ และปราบปรามเพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย กฎหมายว่าด้วยเรือไทยและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำการอันเป็นความผิดกฎหมายดังกล่าว
- 2) ดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมการปลูกสร้างอาคารหรือสิ่งอื่นใดมิให้ล่วงล้ำลำน้ำหรือกีดขวางทางเดินเรือ
- 3) ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจสอบเรือ เครื่องจักร เครื่องไฟฟ้า อุปกรณ์และเครื่องใช้ประจำเรือ ตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย และกฎหมายว่าด้วยเรือไทย เพื่อประกอบการออกและต่ออายุใบอนุญาตใช้เรือ ตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือ ในน่านน้ำไทย
- 4) ดำเนินการเกี่ยวกับการจดทะเบียนเรือ การทำนิติกรรมเกี่ยวกับเรือและการควบคุมหมายเลขทะเบียนหรือตามกฎหมายว่าด้วยเรือไทย
- 5) ดำเนินการเกี่ยวกับการออกใบอนุญาตใช้เรือตามกฎหมายว่าด้วยการเดินเรือในน่านน้ำไทย

5.2.3 ตำรวจชุมชนและราษฎรอาสาสมัคร

1) ตำรวจชุมชน

ตำรวจชุมชนประจำตำบล (ตชต.) เป็นหน่วยงานที่ดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งคือ เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โดยความร่วมมือและประสานการปฏิบัติระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจประชาชนและองค์กรท้องถิ่น ร่วมแก้ปัญหาของชุมชนตามขีดความสามารถ เพื่อให้สังคมมีความสงบสุขและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบมีดังนี้

- รับผิดชอบในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและรักษาความสงบเรียบร้อย
- มีการประนีประนอมข้อพิพาทที่เกิดขึ้นและเป็นกรณีที่สามารถดำเนินการได้ตามอำนาจหน้าที่ของตำรวจ

- มีหน้าที่ให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน
- มีหน้าที่ประสานงานให้องค์การบริหารส่วนตำบลในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในตำบล ร่วมกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในพื้นที่ปฏิบัติงานตามแนวนโยบายในการรักษาความสงบเรียบร้อยของตำบล

- ประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานในพื้นที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษา การสาธารณสุข ฯลฯ เพื่ออำนวยความสะดวก กระตุ้น ส่งเสริม และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบ

- งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

ปัจจุบันตำรวจชุมชนตำบลบางกระทึก มีอัตรากำลังข้าราชการตำรวจ 5 คน ภารกิจหลักที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายคือ ตรวจรักษาความสงบเรียบร้อยภายในแหล่งท่องเที่ยว และจัดการการจราจรบริเวณแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะวันหยุดเสาร์-อาทิตย์

2) ราษฎรอาสาสมัคร (อส.)

ราษฎรอาสาสมัครจัดตั้งขึ้นตามระเบียบกฎหมายสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีภารกิจหน้าที่คือ

- เป็นสายตรวจในการป้องกันโจรผู้ร้ายกับตำรวจ
- ป้องกันยาเสพติด
- รู้การจราจรเบื้องต้น
- ร่วมกับหมู่บ้านในการรักษาความปลอดภัยหมู่บ้าน/ชุมชน
- การรักษาสถานที่เกิดเหตุ
- ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของราษฎรอาสาสมัครร่วมในการจับกุมตรวจค้นในฐานะผู้ช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ราษฎรจับกุมได้ตาม ป.วิอาญา

ปัจจุบันราษฎรอาสาสมัครตำรวจชุมชนตำบลบางกระทึกมีอัตรากำลัง 15 คน มีภารกิจหน้าที่หลักที่เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายคือ การบริการการจราจรแก่ยานพาหนะแก่นักท่องเที่ยวบริเวณแหล่งท่องเที่ยวในวันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดตามเทศกาล

5.2.4 อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2522 และระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2531 มีภารกิจหน้าที่ตามที่กำหนดในกฎหมาย สรุปได้ดังนี้

- ฝ่ายป้องกันภัย มีหน้าที่ในการจัดเตรียมการป้องกันสาธารณภัยต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ ให้สามารถดำเนินการป้องกันภัยอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ
- ฝ่ายระงับภัย มีหน้าที่ให้การสนับสนุนกำลังเจ้าหน้าที่ ในการระงับและบรรเทาภัยในเขตพื้นที่
- ฝ่ายบรรเทาทุกข์ มีหน้าที่ช่วยเหลือ ปฐมพยาบาลผู้ประสบภัยเบื้องต้น จนกว่าฝ่ายสงเคราะห์ผู้ประสบภัยจะปฏิบัติการ
- ฝ่ายรักษาความสงบเรียบร้อย มีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัย และการจราจร ตั้งแต่เกิดภัยพิบัติจนกว่าผู้อำนวยความสะดวกป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในเขตพื้นที่จะสั่งให้เลิกปฏิบัติ
- ฝ่ายสงเคราะห์ผู้ประสบภัย มีหน้าที่ในการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย สำนวณความเสียหายและความต้องการของผู้ประสบภัยในพื้นที่ที่เข้าปฏิบัติการให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว และฟื้นฟูบูรณะสิ่งเสียหายให้สามารถใช้งานได้เท่าที่จำเป็นในระยะแรก

ปัจจุบันสมาชิก อปพร. มีภารกิจหลักในแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายคือ การบริการจัดการจราจรแก่นักท่องเที่ยว โดยมีสมาชิกของตำบลบางกระทึกและตำบลใกล้เคียงที่ร่วมปฏิบัติงานในวันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดตามเทศกาล จำนวนประมาณ 20 คน

5.2.5 วัดคงคารามดอนหวาย

ความเกี่ยวข้องของวัดดอนหวายในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายสืบเนื่องจากเจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน (พระอธิการประวัติน ปาตติโก) มีแนวคิดที่จะให้ประชาชนในชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่ เนื่องจากตลาดริมน้ำดอนหวายเริ่มมีชื่อเสียงและมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก จึงได้จัดพื้นที่ว่างบริเวณวัดและโรงเรียนซึ่งเป็นที่ดินของวัด ให้ประชาชนในชุมชนได้นำผลผลิตทางการเกษตรมาจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว ดังที่กล่าวในบทที่ 3 นอกจากนี้ วัดยังมีรายได้ทางอ้อมจากนักท่องเที่ยวจากการทำบุญ โดยเฉพาะในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดตามเทศกาล รายได้จากการทำบุญของนักท่องเที่ยวทำให้วัดมีรายได้ บางวันจำนวนกว่าแสนบาท ทำให้นำเงินรายได้ส่วนนี้ไปปรับปรุงสิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกภายในบริเวณได้อีกด้วย (เจ้าอาวาสวัดดอนหวาย.สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2545.)

5.2.6 องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึก

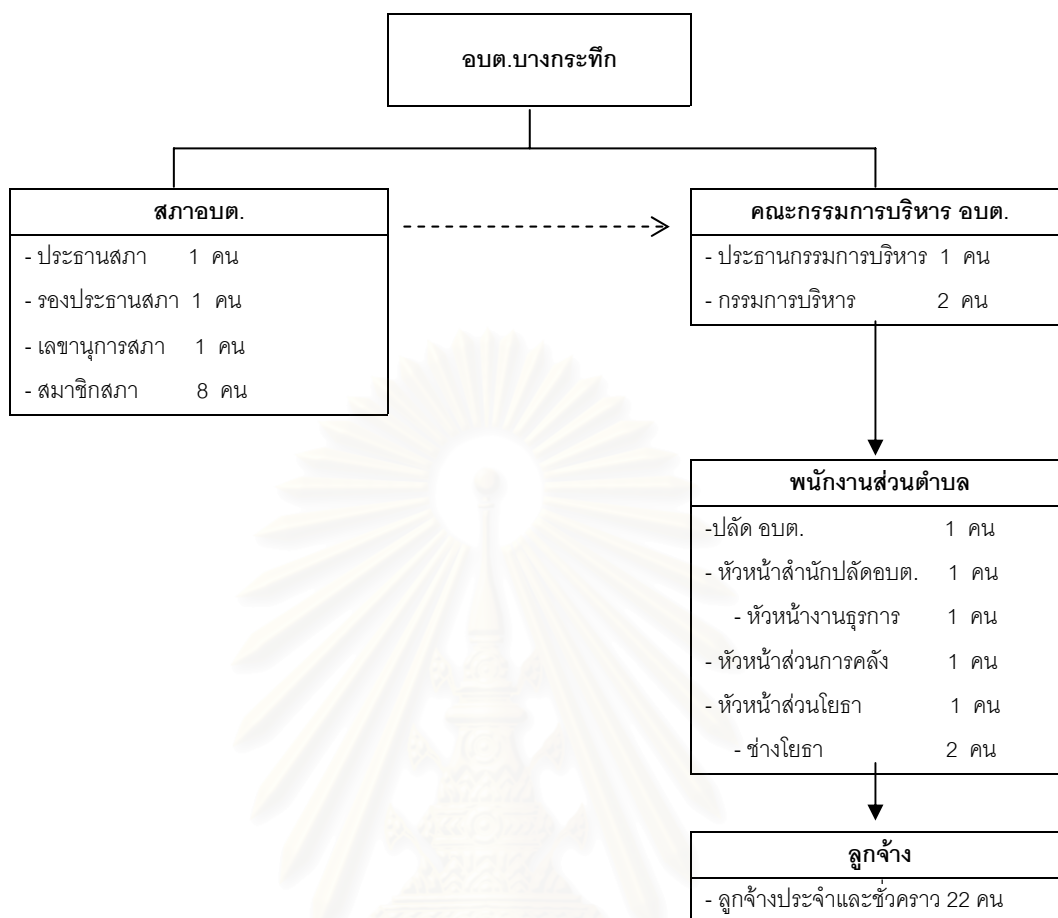
องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึกเป็นองค์การภาครัฐที่มีบทบาทมากที่สุดในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย เนื่องจากพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอยู่ในความรับผิดชอบตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดในกฎหมายหากแหล่งท่องเที่ยวสามารถทำให้เกิดรายได้แก่ชุมชนย่อมหมายถึงองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีรายได้เพิ่มขึ้นอีกด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึกมีฐานะเป็นองค์กรนิติบุคคล เป็นหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2538

1) โครงสร้างการบริหาร

องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึกประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วย สมาชิกซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากราษฎรในแต่ละหมู่บ้านในตำบลหมู่บ้านละสองคน ส่วนของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประธานสภา , รองประธานสภาและเลขาธิการสภาอย่างละหนึ่งคน เลือกจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยการแต่งตั้งของนายอำเภอตามมติสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสองปี

ในส่วนของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งนายอำเภอแต่งตั้งจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้รับเลือกตั้งสามคน โดยคณะกรรมการบริหารเลือกกรรมการบริหารคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการบริหาร และกรรมการบริหารจำนวนสองคน ทั้งนี้โครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลจะมีพนักงานส่วนตำบล ซึ่งเป็นข้าราชการประจำที่ได้รับการบรรจุและแต่งตั้งตามพระราชกฤษฎีการะเบียบพนักงานส่วนตำบล พ.ศ. 2539 ดังแสดงในแผนภูมิที่ 5-1

แผนภูมิที่ 5-1 โครงสร้างการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทุ่ม

ที่มา : อบต.บางกระทุ่ม, 2544.

2) อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 2 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้

- การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
- การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
- การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
- การสาธารณสุขูปโภคและการก่อสร้างอื่น ๆ
- การสาธารณสุขการ
- การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
- การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน

- การส่งเสริมการท่องเที่ยว
  - การจัดการศึกษา
  - การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชราและ
- ผู้ด้อยโอกาส
- การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของ
- ท้องถิ่น
- การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
  - การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
  - การส่งเสริมกีฬา
  - การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
  - ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
  - การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
  - การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
  - การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
  - การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
  - การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
  - การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
  - การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย
- โรงพยาบาล และสถานารณสถานอื่น ๆ
- การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากร
- ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- การผังเมือง
  - การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
  - การดูแลรักษาที่สาธารณะ
  - การควบคุมอาคาร
  - การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
  - การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษา
- ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ตามที่คณะกรรมการ
- ประกาศกำหนด

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึกในปัจจุบัน ตามที่กำหนดในกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย สรุปได้ดังนี้

(1) อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายผังเมือง

การวางและจัดทำผังเมืองรวม ได้กำหนดไว้ในมาตรา 18 เป็นหน้าที่ของกรมการผังเมือง หรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นของท้องถิ่นนั้น ทั้งนี้ จะต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการผังเมืองก่อน ส่วนผังเมืองเฉพาะหลังจากที่มีกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวม เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะเป็นผู้ดำเนินการหรืออาจขอให้กรมการผังเมืองเป็นผู้ดำเนินการ ผังเมืองเฉพาะจะเป็นแผนผังและโครงการดำเนินการที่สอดคล้องกับผังเมืองรวมที่วางไว้ กรณีที่ยังไม่มีกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวม กรมการผังเมืองหรือเจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะได้ โดยคำสั่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

ข้อสังเกตในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 , พระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2525 , พระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 บังคับใช้ก่อนมีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้นเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามที่ระบุในกฎหมายผังเมือง จึงไม่ได้กล่าวถึงคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ในหมวด 2 ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริหารสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งมีการผังเมืองรวมอยู่ด้วย ดังนั้นจึงถือได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นเจ้าพนักงานส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายผังเมืองดังกล่าว

ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายอยู่ในพื้นที่สีเหลืองในผังเมืองรวมชุมชนอ้อมใหญ่ ตามกฎกระทรวงที่ 279 (พ.ศ. 2539) ออกตามความในพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ใช้บังคับกำหนด 5 ปี และต่ออายุไปอีกหนึ่งปี ซึ่งจะหมดอายุในวันที่ 8 ตุลาคม 2545

(2) อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายควบคุมอาคาร

การปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ได้มอบอำนาจให้ อบต. ในฐานะราชการส่วนท้องถิ่น ปรธานกรรมการบริหาร อบต. ในฐานะเจ้าพนักงานท้องถิ่น พอสรุ้ปโดยย่อดังนี้

- การอนุญาต ไม่อนุญาต หรือข้อห้ามต่าง ๆ ในการก่อสร้างดั่งแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้ายและใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคาร ตามที่กำหนดในหมวด 3 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

- ในกรณีที่มีการก่อสร้างดัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคาร โดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้ระงับการกระทำแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือรื้อถอนอาคารนั้นได้ ตามที่กำหนดในหมวด 4 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

เมื่อพิจารณาถึงกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารจะเห็นได้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีอำนาจหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามกฎหมายแบบเบ็ดเสร็จทั้งในด้านการควบคุม ตรวจสอบพิจารณาการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่เป็นนายช่าง หรือนายตรวจพื้นที่ รวมถึงการปฏิบัติตามกฎกระทรวง หรือระเบียบที่ออกตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคารนี้ นอกจากกฎระเบียบที่วางไว้ในกฎหมายแล้ว ส่วนราชการท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นในส่วนที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงที่รัฐมนตรีผู้รับผิดชอบกำหนดไว้

(3) อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายสิ่งแวดล้อม

องค์กรที่รับผิดชอบตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 เป็นบทบาทโดยตรงของกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีหน่วยงานในระดับกรมรับผิดชอบงานแต่ละด้าน 3 หน่วยงานคือ สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (สผ.) กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (สส.) และกรมควบคุมมลพิษ (คพ.) ส่วนของกฎหมายที่กำหนดให้ประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเจ้าพนักงานท้องถิ่น (มาตรา 4) มีอำนาจหน้าที่พอสรุปได้ดังนี้

- มาตรา 60-63 กรณีที่ท้องที่ใดได้ประกาศให้เป็นเขตควบคุมมลพิษ ให้มีหน้าที่จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษ โดยเสนอผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อรวบรวมไว้ในแผนปฏิบัติการในระดับจังหวัด

- มาตรา 73-74 ออกใบอนุญาตให้แก่ผู้รับจ้างเป็นผู้ควบคุมหรือรับจ้างให้บริการบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไข โดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษในการส่งน้ำเสียหรือของเสียจากแหล่งกำเนิดไปให้ผู้รับจ้างให้บริการบำบัด

- มาตรา 75 เจ้าพนักงานท้องถิ่นโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ อาจกำหนดวิธีการชั่วคราวสำหรับการบำบัดน้ำเสียที่เกิดจากแหล่งมลพิษได้ตามความจำเป็น จนกว่าจะได้มีการก่อสร้างติดตั้งและเปิดดำเนินการระบบบำบัดน้ำเสียหรือของเสียรวม

- มาตรา 77 มีหน้าที่ดำเนินงานและควบคุมการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียหรือของเสียรวมที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดให้มีขึ้น โดยอาจจ้างผู้ที่ได้รับอนุญาตรับจ้างให้บริการบำบัดน้ำเสียหรือของเสียรวม เป็นผู้ดำเนินงานและควบคุมการทำงานของระบบดังกล่าว

- มาตรา 81 รวบรวมรายงานที่ได้รับจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ ส่งให้เจ้าพนักงานควบคุมมลพิษอย่างน้อยเดือนละครั้ง

- มาตรา 93 กรณีท้องถิ่นจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียหรือของเสียรวม มีอำนาจหน้าที่จัดเก็บค่าบริการ ค่าปรับ และเรียกชดเชยค่าเสียหายตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายฉบับนี้

- นอกจากนี้ในส่วนของ “กองทุนสิ่งแวดล้อม” สามารถนำเงินไปใช้จ่ายในองค์การบริหารส่วนตำบลได้ 2 กรณี คือ กรณีที่ 1 คือ การจัดสรรให้เปล่า โดยให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาคำขอจัดสรรในแผนปฏิบัติการในระดับจังหวัด โดยให้องค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องจัดสรรงบประมาณของตนร่วมสมทบกับเงินจัดสรรกองทุนสัดส่วนให้ไปตามหลักการที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติกำหนด กรณีที่ 2 คือ การให้ท้องถิ่นกู้ยืมกองทุน เพื่อจัดให้มีระบบบำบัดของเสียสำหรับใช้เฉพาะในกิจการของราชการส่วนท้องถิ่นนั้น

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ยังได้กำหนดให้ท้องถิ่นสามารถออกข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม (มาตรา 36 (6)) โดยเป็นส่วนหนึ่งของแผนงานและแนวทางการดำเนินงานในแผนปฏิบัติการที่เรียกว่า “แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม” ตามมาตรา 35

ปัจจุบันท้องที่จังหวัดนครปฐมได้ถูกกำหนดเป็นเขตควบคุมมลพิษตามประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2538) ออกตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

(4) อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายสาธารณสุข

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 เป็นกฎหมายที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้รักษาการ และได้มอบอำนาจให้องค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะราชการส่วนท้องถิ่นและประธานกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในฐานะเจ้าพนักงานท้องถิ่นที่สำคัญ พอสรุปได้ดังนี้

- ด้านการกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย กำหนดในมาตรา 18 ให้การกำจัดสิ่งปฏิกูลมูลฝอยในพื้นที่ตำบลใด เป็นหน้าที่ของ อบต. นั้น โดยอาจมอบให้เอกชนไปดำเนินการแทนได้ ทั้งนี้จะต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นและมาตรา 20 ให้อำนาจ อบต. ในการออกข้อบัญญัติหรือข้อบังคับของตำบล ในการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ออกบังคับใช้ในเขตพื้นที่ตำบลของตนได้ด้วย

- ด้านสุขลักษณะของอาคาร มาตรา 21 ได้ให้อำนาจเจ้าพนักงานท้องถิ่น กรณีที่พบว่าภายในตำบลท้องถิ่นที่ตนรับผิดชอบมีอาคารหรือส่วนหนึ่งของอาคารชำรุดทรุดโทรมหรือมีสภาพทรุดโทรมที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้อยู่อาศัยหรือไม่ถูกสุขลักษณะ สามารถออกคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารนั้นแก้ไขเปลี่ยนแปลง รื้อถอนอาคาร เพื่อให้ถูกสุขลักษณะหรือไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพภายในระยะเวลาที่กำหนด

- ด้านเหตุรำคาญ ในมาตรา 25-26 ระบุว่า แหล่งน้ำ ทางระบายน้ำ ที่อาบน้ำ ล้างมือ ที่ใส่มูลหรือถ่าย อาคาร สถานประกอบการ หรือการกระทำอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดกลิ่น แสง รังสี เสียง ความร้อน สิ่งมีพิษ ความสั่นสะเทือน ฝุ่น ละออง เขม่า เถ้า หรืออื่น ๆ ซึ่งเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ในมาตรา 26 ได้ให้อำนาจประธานบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ห้ามผู้หนึ่งผู้ใดไม่ให้ก่อเหตุรำคาญในที่หรือทางสาธารณะหรือสถานเอกชน ระวังเหตุรำคาญ ดูแลปรับปรุง บำรุงรักษาสถาน ทางบก ทางน้ำ ทางระบายน้ำ คู คลอง และสถานที่ต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ตำบลที่ตนดูแลและอยู่ให้ปราศจากเหตุรำคาญ โดยมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเพื่อระงับ กำจัด และควบคุมเหตุรำคาญต่าง ๆ ดังกล่าวได้

- ด้านตลาด สถานที่จำหน่ายอาหารและสถานที่สะสมอาหาร ประธาน อบต. มีอำนาจออกใบอนุญาตให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดจัดตั้งตลาดได้ ตามมาตรา 34 ยกเว้นกรณีของกระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์การของรัฐที่ได้จัดตั้งตลาดขึ้นตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานนั้น ๆ แต่ประธาน อบต. ยังคงมีอำนาจการกำหนดเงื่อนไขเป็นหนังสือให้ผู้จัดตั้งตลาดประเภทนี้ปฏิบัติตามได้ นอกจากนี้ในมาตรา 35 อบต. มีอำนาจออกข้อบัญญัติหรือข้อบังคับ อบต. ที่

- กำหนดที่ตั้ง เนื้อที่ แพนผัง และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสิ่งปลูกสร้างและสุขลักษณะ

- กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดสถานที่ การวางผังของและการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตลาด

- กำหนดเวลาเปิดและปิดตลาด

- กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งตลาดปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลรักษาความสะอาดเรียบร้อยภายในตลาด ให้ถูกต้องตามสุขลักษณะและอนามัย การจัดการให้มีการรวบรวมหรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย การระบายน้ำทิ้ง การระบายอากาศ การจัดการให้มีการป้องกันมิให้เกิดเหตุรำคาญ และการป้องกันการระบาดของโรคติดต่อ

- ด้านอำนาจหน้าที่เจ้าพนักงานท้องถิ่น มาตรา 44 ได้ให้อำนาจประธานกรรมการบริหาร อบต. ในฐานะเจ้าพนักงานท้องถิ่น มีอำนาจมีหนังสือเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือแจ้งข้อเท็จจริง หรือทำคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือให้ส่งเอกสารหลักฐานใดเพื่อตรวจสอบ

หรือเพื่อประกอบการพิจารณาเข้าไปในอาคารหรือสถานที่ใด ๆ ในเวลาระหว่างกลางวัน (ระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก) หรือในเวลาทำการ เพื่อตรวจสอบหรือควบคุมให้เป็นไปตามข้อบังคับหรือข้อบัญญัติของ อบต. หรือตามกฎหมายการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 แนะนำให้ผู้ได้รับใบอนุญาตหรือหนังสือรับรองการแจ้ง ดำเนินการให้ถูกต้องตามเงื่อนไขในใบอนุญาตหรือหนังสือรับรองการแจ้งหรือตามข้อกำหนดข้อบัญญัติหรือข้อบังคับขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือตามกฎหมายการสาธารณสุข เก็บหรือนำสินค้าหรือสิ่งของที่สงสัยว่าจะไม่ถูกสุขลักษณะหรือจะก่อให้เกิดเหตุรำคาญจากอาคารหรือสถานที่ใด ๆ เป็นจำนวนตามสมควร เพื่อเป็นตัวอย่างในการตรวจสอบตามความจำเป็นได้โดยไม่ต้องซื้อ

(5) อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกรมเจ้าท่า

สำหรับอำนาจหน้าที่ในส่วนของกฎหมายกรมเจ้าท่าที่มอบให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต.) ได้มอบให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นคือ ประธานกรรมการองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 68 คือ การออกประกาศพื้นที่ในแม่น้ำลำคลองที่รับผิดชอบเป็นเขตจอดหรือห้ามจอดเรือ แพ โป๊ะ และอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกัน รวมทั้งกำหนดวิธีการและลักษณะการจอด เพื่อสะดวกแก่การจราจรและอื่น ๆ

(6) หน้าที่ตามนโยบายและแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้อง

- แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด หน่วยงานที่จะต้องรับผิดชอบประกอบด้วยหน่วยงานดำเนินการที่จะต้องรับผิดชอบประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต.) และส่วนราชการระดับจังหวัด อำเภอ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สำหรับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินโครงการและกิจกรรมตามแผนงานในระดับจังหวัด จะประกอบด้วยงบประมาณที่เสนอขอจัดตั้งไว้ที่สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม งบประมาณแผ่นดินที่จัดสรรผ่านกระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้อง กองทุนสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีทั้งในลักษณะเงินอุดหนุนและ เงินกู้ และเงินรายได้ของท้องถิ่นเอง นอกจากนี้ ยังมีแหล่งเงินอื่น ๆ เช่น เงินกู้ เงินช่วยเหลือจากมูลนิธิหรือองค์กรระหว่างประเทศ

- แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งแผนพัฒนาประจำปีและแผนพัฒนาตำบล 5 ปี องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานดำเนินการ ทั้งนี้ อาจร้องขอให้ข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมาช่วยดำเนินการชั่วคราว หรือประสานงานขอรับการสนับสนุนโดยการแต่งตั้งเป็นคณะทำงานหรือคณะกรรมการ เพื่อช่วยเหลือในการจัดทำแผนเป็นการเฉพาะเรื่อง แหล่งเงินงบประมาณ

ประมาณดำเนินการมีที่มาจากหลายแหล่งคือ งบประมาณตามระบบ กชช.ภ. ซึ่งประกอบด้วยงบประมาณของกระทรวงหลักและหน่วยงานเสริมงบโครงการพัฒนาจังหวัด งบเร่งรัดการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค งบประมาณของ อบต. เอง งบสนับสนุนอื่น ๆ เช่น งบ สส. เป็นต้น

สำหรับแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึกในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย มีดังนี้

แผนประจำปี 2545

- แผนงานพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ โครงการจัดหาแหล่งที่ทิ้งขยะ จำนวนเงิน 1.0 ล้านบาท ซื้อเรือเก็บขยะในแหล่งน้ำธรรมชาติ จำนวน 1 ลำ จำนวนเงิน 0.5 ล้านบาท จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์การทิ้งขยะ จำนวนเงิน 0.08 ล้านบาท และ จัดหาภาชนะรองรับขยะ จำนวนเงิน 0.2 ล้านบาท

- แผนพัฒนาการท่องเที่ยว คือ โครงการจัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ขนาดใหญ่ในแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย จำนวนเงิน 0.2 ล้านบาท

แผนพัฒนา 5 ปี

- แผนงานพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ โครงการก่อสร้างโรงบำบัดน้ำเสีย 1 แห่ง จำนวนเงิน 200 ล้านบาท จัดหาที่ดินก่อสร้างและพักขยะ จำนวน 1 แห่ง จำนวนเงิน 50 ล้านบาท จัดหาที่รองรับขยะ 4,000 ถัง เป้าหมายปีละ 800 ถัง จำนวนเงินรวม 6 ล้านบาท

- แผนงานพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่ โครงการสนับสนุนการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย จำนวนเงิน 5 ล้านบาท เป้าหมายปีละ 1 ล้านบาท และโครงการจัดลานค้าชุมชน จำนวนเงิน 0.25 ล้านบาท

3) รายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 หมวด 3 องค์การบริหารส่วนตำบลอาจมีรายได้จากภาษีอากร ค่าธรรมเนียม และเงินรายได้ดังต่อไปนี้

- ภาษีโรงเรือนและที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดิน
- ภาษีบำรุงท้องถิ่นตามกฎหมายว่าด้วยภาษีบำรุงท้องถิ่น
- ภาษีป้ายตามกฎหมายว่าด้วยภาษีป้าย
- ภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากรที่ได้รับการจัดสรรในอัตราซึ่งเมื่อรวมกับ

การจัดสรรตามมาตรา 24 (3) และมาตรา 25 (6) แล้วไม่เกินร้อยละสามสิบของภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้ หักส่วนที่ต้องจ่ายคืนแล้ว โดยเป็นหน้าที่ของกรมสรรพากรที่จะจัดเก็บ

- ภาษีธุรกิจเฉพาะตามประมวลรัษฎากร โดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มขึ้นในอัตราซึ่งเมื่อรวมกับอัตราตามมาตรา 24 (4) แล้ว ไม่เกินร้อยละสามสิบของอัตราภาษีที่จัดเก็บตามประมวลรัษฎากร โดยเป็นหน้าที่ของกรมสรรพากรที่จะจัดเก็บ

- ภาษีสรรพสามิตตามกฎหมายว่าด้วยภาษีสรรพสามิต ภาษีสุราตามกฎหมายว่าด้วยสุราและค่าแสตมป์ ยาสูบตามกฎหมายว่าด้วยการยาสูบ ซึ่งเก็บจากการค้าในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล โดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มขึ้นในอัตราไม่เกินร้อยละสามสิบของอัตราภาษีที่กรมสรรพสามิตจัดเก็บ และให้ถือเป็นภาษีและค่าแสตมป์ตามกฎหมายว่าด้วยภาษานั้น โดยเป็นหน้าที่ของกรมสรรพสามิตที่จะจัดเก็บ

- ภาษีและค่าธรรมเนียมรถยนต์ รวมทั้งเงินเพิ่มตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ ภาษีรถ ตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก และค่าธรรมเนียมล้อเลื่อนตามกฎหมายว่าด้วยล้อเลื่อน

- ภาษีการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน

- ภาษีเพื่อการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ

- อากาศการฆ่าสัตว์และผลประโยชน์อื่นอันเกิดจากการฆ่าสัตว์ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์

- อากรังนกอีแอ่นตามกฎหมายว่าด้วยอากรังนกอีแอ่น

- ค่าภาคหลวงแร่ตามกฎหมายว่าด้วยแร่หลังจากหักส่งเป็นรายได้ของรัฐ ในอัตราร้อยละสี่สิบแล้ว

- ค่าภาคหลวงปิโตรเลียมตามกฎหมายว่าด้วยปิโตรเลียม หลังจากหักส่งเป็นรายได้ของรัฐในอัตราร้อยละสี่สิบแล้ว

- ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม เกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่มีทุนทรัพย์ภายในเขต ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายที่ดินและกฎหมายว่าด้วยอาคารชุด

- ค่าธรรมเนียมสนามบินตามกฎหมายว่าด้วยการเดินอากาศ

- ค่าธรรมเนียมดังต่อไปนี้ โดยออกข้อบัญญัติจัดเก็บเพิ่มขึ้นในอัตราไม่เกินร้อยละสิบของค่าธรรมเนียมที่มีการจัดเก็บตามกฎหมายว่าด้วยภาษานั้น

(ก) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตขายสุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา

(ข) ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเล่นการพนันตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน

- ค่าธรรมเนียม ค่าใบอนุญาต และค่าปรับในกิจการที่กฎหมายมอบหมายหน้าที่ให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการภายในเขตท้องถิ่นนั้น ๆ

- ค่าใช้น้ำบาดาลตามกฎหมายว่าด้วยน้ำบาดาล ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามสัดส่วนที่คณะกรรมการกำหนด

- ค่าธรรมเนียมใด ๆ ที่เรียกเก็บจากผู้ใช้อหรือได้รับประโยชน์จากบริการสาธารณะที่จัดให้มีขึ้น

- รายได้อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นขององค์การบริหารส่วนตำบล

สำหรับรายได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึกตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539-2544 เป็นรายได้ที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึกจัดเก็บเอง ไม่รวมเงินอุดหนุน ดังแสดงในตารางที่ 5-4

ตารางที่ 5-4 รายได้องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึก ปี 2539-2544

ปี	รายได้ (บาท)	หมายเหตุ
2539	13,373,574.50	เป็นรายได้ที่องค์การบริหาร
2540	11,093,535.10	ส่วนตำบลจัดเก็บเอง
2541	11,753,647.64	ไม่รวมเงินอุดหนุน
2542	10,047,278.64	
2543	9,881,727.75	
2544	11,968,002.39	

ที่มา : อบต.บางกระทึก, 2545

4) ปัญหาและข้อจำกัดขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากการสัมภาษณ์ปลัด อบต.บางกระทึก ในส่วนปัญหาและข้อจำกัดของบทบาทภารกิจและรายได้ของ อบต. กล่าวโดยสรุป เนื่องจากยังไม่มีการกระจายอำนาจที่แท้จริงตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ทำให้ อบต. มีข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณและรายได้ เช่น รายได้จริงของ อบต. ในปัจจุบันมีดังนี้

- ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ร้อยละ 12.5 ของค่ารายปี
- ภาษีบำรุงท้องที่ อัตราเทียบกับราคาประเมินของกรมที่ดิน
- ภาษีป้าย จัดเก็บตามจำนวนพื้นที่ของป้าย ในราคาขั้นต่ำ 200 บาท
- รายได้จากหน่วยงานอื่นจัดเก็บให้ เช่น กรมสรรพากร กรมสรรพสามิต
- ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ เช่น ค่าใช้น้ำประปา ค่าจัดเก็บขยะ ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตและการตรวจแบบการอนุญาตก่อสร้างอาคาร

ส่วนรายได้อื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎหมาย อบต. ยังไม่สามารถจัดเก็บได้ เนื่องจากยังไม่ได้มอบอำนาจให้แต่อย่างใด อีกทั้งบุคลากรของ อบต. ยังไม่มีความพร้อมตามบทบาทหน้าที่ตามที่กำหนดในกฎหมาย สืบเนื่องจากการมีข้อจำกัดในด้านงบประมาณของ อบต. นอกจากนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่า รายได้ของ อบต.บางกระเทิก ตั้งแต่ปี 2539-2544 ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการเติบโตของการท่องเที่ยวแต่อย่างใด แสดงถึงศักยภาพในการจัดเก็บรายได้ของ อบต.บางกระเทิก รวมถึงข้อจำกัดในด้านอื่น ๆ ดังกล่าว

5) บทบาทที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว

จากการสัมภาษณ์ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระเทิกถึงบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลบางกระเทิกในแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย พอสรุปได้ดังนี้

- ก่อสร้างถนน ค.ส.ล. ทางเข้าตลาดเก่า พร้อมวางระบายน้ำรูปตัวยู
- ก่อสร้างถนน ค.ส.ล. และลาน ค.ส.ล. บริเวณหน้าที่ทำการ อบต. ไปถึงวัด

ดอนหวาย

- จัดให้มีถังรองรับขยะในแหล่งท่องเที่ยวตามความเหมาะสม
- การจัดเก็บขยะมูลฝอยในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรวบรวมนำไปกำจัด
- จัดให้มีเครื่องขยายเสียงตามสาย เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวบริเวณวัด

และบริเวณศาลเจ้าฯ

- จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ขนาดใหญ่เข้าแหล่งท่องเที่ยว บริเวณทางแยก

พุทธมณฑลสาย 5

- จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว

5.3 การมีส่วนร่วมของประชาชน

การศึกษาคำมีส่วนร่วมของประชาชน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ จำนวน 100 ชุด กระจายในพื้นที่ทุกหมู่บ้านในตำบลบางกระเทิก ตามสัดส่วนจำนวนครัวเรือน ให้หัวหน้าครอบครัว หรือผู้แทนครอบครัวเป็นตัวแทนประชากรกลุ่มตัวอย่างในรูปครัวเรือน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

5.3.1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชน

ข้อมูลทั่วไปของประชาชนในพื้นที่ จากผลการศึกษากลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตารางภาคผนวก ข. ส่วนที่ 1 พบว่า ตัวแทนครัวเรือนเพศชายมีสัดส่วนมากกว่าเพศหญิง ในสัดส่วนร้อยละ 64 ต่อ 36 ช่วงอายุ 36-45 ปี มีสัดส่วนมากที่สุด รองลงมาคืออายุ 26-35 ปี แสดงถึงผู้ให้

ข้อมูลส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน ระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา อาชีพส่วนใหญ่คือ อาชีพค้าขายและธุรกิจส่วนตัว รองลงมาคือ รับจ้างทั่วไป ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ตำบลบางกระทึก 21 ปีขึ้นไปมีสัดส่วนถึงร้อยละ 82 ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 3,000-6,000 บาท เป็นสัดส่วนมากที่สุด รองลงมาคือ 6,000-9,000 บาท จำนวนสมาชิกในครอบครัวมากกว่าครึ่งอยู่ระหว่าง 3-5 คน ซึ่งเป็นครอบครัวขนาดเล็กถึงขนาดกลาง อาชีพเสริมสำหรับประชาชนมีสัดส่วนร้อยละ 42 ส่วนใหญ่ไม่มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนอาชีพที่ทำอยู่ในปัจจุบัน

การจับจ่ายสิ่งของที่จำเป็นในชีวิตประจำวันของประชาชนเกี่ยวข้องกับตลาดริมน้ำดอนหวายกับตลาดที่อื่น มีสัดส่วนพอ ๆ กัน ประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่มีรายได้เพิ่มขึ้น ทั้งทางตรงหรือทางอ้อมจากการท่องเที่ยว คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 62 แสดงถึงการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวยังมีไม่ถึงถึงในพื้นที่ชุมชน ส่วนประชาชนที่มีรายได้เพิ่มขึ้น มีสัดส่วนร้อยละ 38 ซึ่งมีรายได้เพิ่มขึ้นในระดับปานกลาง สำหรับความเห็นของประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนเกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้นในระดับปานกลาง สัดส่วนร้อยละ 62

5.3.2 ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการท่องเที่ยวในตารางภาคผนวก ข. ส่วนที่ 3 พบว่า ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วม คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 63 และมีส่วนร่วมจำนวนร้อยละ 37 ในกลุ่มประชาชนที่มีส่วนร่วม ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในลักษณะการขายอาหาร-เครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยวมากถึงร้อยละ 73 รองลงมาคือ นำผลผลิตทางการเกษตรไปจำหน่าย จำนวนร้อยละ 10.8 และบริการยานพาหนะรับจ้าง ร้อยละ 8.1 ที่เหลือส่วนน้อยจะมีลักษณะส่วนร่วมในลักษณะการบริการนำเที่ยว บริการสถานที่จอดรถและอื่น ๆ เช่น ร่วมเป็นสมาชิกชุมชนในการอำนวยความสะดวกที่จอดรถให้นักท่องเที่ยว ลักษณะการดำเนินการในการประกอบการในการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าของเอง โดยใช้สถานที่บริเวณลานวัด-โรงเรียน และภายในตลาดเก่า มีสัดส่วนพอ ๆ กัน พื้นที่ที่ใช้ดำเนินการส่วนใหญ่เสียค่าเช่าประกอบการถึงร้อยละ 62.2 ที่เหลือเป็นเจ้าของที่เอง หรือไม่เสียค่าเช่ามีสัดส่วนเท่ากันร้อยละ 18.9 ประชาชนที่มีส่วนร่วมในการประกอบการในแหล่งท่องเที่ยวส่วนมากพอใจในพื้นที่ที่ใช้ประกอบการถึงร้อยละ 97.3

ในกลุ่มประชาชนที่ไม่ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวมากกว่าครึ่งไม่มีเวลารองลงมาคือ ไม่มีเงินทุน เป็นอาชีพที่ไม่น่าสนใจและไม่ชอบนโยบายการท่องเที่ยวตามลำดับ

ในส่วนของการต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด พบว่า ส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะขายอาหาร-เครื่องดื่ม ถึงร้อยละ 55.9 รองลงมาคือ นำผลผลิตทางการเกษตรไปจำหน่าย ร้อยละ 23.7 และอื่น ๆ เช่น การบริการนำเที่ยว/มัคคุเทศก์ ผลิตและจำหน่ายสินค้าที่ระลึก และบริการเกี่ยวกับยานพาหนะ ร้อยละ 8.6 , 4.3 และ 4.3 ตามลำดับ ความคิดเห็นของประชาชนส่วนใหญ่คิดว่าประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายอยู่ในระดับปานกลาง

ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนสรุปได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว เนื่องจากไม่มีเวลาและเงินลงทุน หากมีโอกาสอยากเข้าไปมีส่วนร่วมในการประกอบการขายอาหาร-เครื่องดื่มในกลุ่มที่เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวส่วนใหญ่เข้าไปขายอาหาร-เครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยวทั้งบริเวณลานค้าชุมชนวัดดอนหวายและบริเวณตลาดเก่า และพอใจในพื้นที่ประกอบการค้าแล้ว ถึงแม้ส่วนใหญ่จะเสียค่าเช่าพื้นที่ในการประกอบการก็ตาม จากสาเหตุที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวนั้น จำเป็นที่องค์กรหรือผู้มีหน้าที่บริหารและจัดการการท่องเที่ยวจะต้องหาแนวทางให้ประชาชนส่วนใหญ่มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งหรือเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างทั่วถึง

5.3.3 ความต้องการการมีส่วนร่วมของประชาชน

ความต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของประชาชนในชุมชน จากผลการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามตามความต้องการ เป็นแบบประมาณค่าสากล (Rating Scale) โดยกำหนดค่าคะแนนความต้องการ 3 ระดับ คือ

- ต้องการมีส่วนร่วม คะแนนเท่ากับ 1
- ไม่ออกความคิดเห็น คะแนนเท่ากับ 0
- ไม่ต้องการมีส่วนร่วม คะแนนเท่ากับ -1

และใช้เกณฑ์ในการพิจารณาเป็นค่าคะแนนเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เป็นการเสนอความต้องการโดยเฉลี่ยของผู้ตอบต่อขนาดน้ำหนักของคำถาม คือ

- คะแนนเฉลี่ย 0.50 ถึง 1.00 แสดงว่าประชาชนมีความต้องการ
- คะแนนเฉลี่ย 0.49 ถึง -0.49 แสดงว่าประชาชนไม่ออกความคิดเห็นหรือไม่แน่ใจ
- คะแนนเฉลี่ย -0.50 ถึง -1.00 แสดงว่าประชาชนไม่ต้องการมีส่วนร่วม

ผลการศึกษาดังแสดงในตารางที่ 5-5 พบว่า ความต้องการของประชาชนในชุมชนโดยเฉลี่ยมีความต้องการให้คนในท้องถิ่นรวมกลุ่มในการประกอบกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเป็นลำดับสูงสุด (คะแนนเฉลี่ย 0.83) รองลงมา มีความต้องการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว (คะแนนเฉลี่ย 0.73) ต้องการให้มีการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างยุติธรรมแก่ทุกคนที่เกี่ยวข้อง (คะแนนเฉลี่ย 0.67) ต้องการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว (คะแนนเฉลี่ย 0.60) และต้องการให้คนในชุมชนเป็นเจ้าของกิจการท่องเที่ยวทั้งหมดเป็นลำดับสุดท้าย

ในส่วนของประชาชนยังไม่แน่ใจหรือรู้สึกเฉย ๆ ต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยว และการเข้าร่วมประชุมร่วมกับคณะกรรมการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

เมื่อรวมคะแนนทั้งหมดทุกหัวข้อโดยเฉลี่ยแล้ว ประชาชนในชุมชนยังมีความไม่แน่ใจหรือเฉย ๆ ต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว แสดงว่าระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมท่องเที่ยวของประชาชนมีเพียงระดับการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน ในลักษณะการมีส่วนร่วมเพียงการได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเท่านั้น

ตารางที่ 5-5 ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว

รายการ	ระดับความต้องการ (ร้อยละ)			ค่าเฉลี่ย X	SD	ระดับ ความ ต้องการ	ลำดับ
	ต้องการ (1)	ไม่ออก ความคิ ดเห็น (0)	ไม่ต้อ งการ (-1)				
1.ต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจัดการการท่องเที่ยว	10.0	-	-49.0	-0.39	0.66	ไม่แน่ใจ	9
2.ต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว	22.0	-	-36.0	-0.14	0.75	ไม่แน่ใจ	7
3.ต้องการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว	74.0	-	-14.0	0.60	0.72	ต้องการ	4
4.ต้องการมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสารในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยว	38.0	-	-23.0	0.15	0.77	ไม่แน่ใจ	6
5.ต้องการเข้าร่วมประชุมร่วมกับคณะกรรมการบริหารและจัดการการท่องเที่ยว	23.0	-	-37.0	-0.14	0.76	ไม่แน่ใจ	7

ตารางที่ 5-5 (ต่อ)

รายการ	ระดับความต้องการ (ร้อยละ)			ค่าเฉลี่ย X	SD	ระดับ ความ ต้องการ	ลำดับ
	ต้องการ (1)	ไม่ออก ความคิ ดเห็น (0)	ไม่ต้องการ (-1)				
6.ต้องการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว	78.0	-	-5.0	0.73	0.55	ต้องการ	2
7.ต้องการให้มีการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างยุติธรรมแก่ทุกคนที่เกี่ยวข้อง	74.0	-	-7.0	0.67	0.60	ต้องการ	3
8.ต้องการให้คนในท้องถิ่นรวมกลุ่มในการประกอบกิจการด้านการท่องเที่ยว	85.0	-	-2.0	0.83	0.42	ต้องการ	1
9.ต้องการให้คนในชุมชนเป็นเจ้าของกิจการท่องเที่ยวทั้งหมด	61.0	-	-4.0	0.57	0.57	ต้องการ	5
				รวม	0.16	0.64	ไม่แน่ใจ

ที่มา : จากแบบสอบถาม

5.4 สรุปการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย

5.4.1 ศักยภาพของการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ปัจจัยที่ส่งผลให้การบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง พอสรุปได้ดังนี้

1) ความเป็นองค์กรชุมชน เนื่องจากคณะกรรมการทั้งหมดเป็นคนในชุมชน ความเป็นเครือญาติ ความตั้งใจ รวมถึงการประกอบอาชีพคล้ายคลึงกัน ทำให้ง่ายต่อระบบบริหารจัดการ อีกทั้งมีที่ปรึกษาที่องค์กรให้ความเคารพนับถือคือ เจ้าอาวาสวัดดอนหวาย ซึ่งถือว่าเป็นศูนย์กลางทางด้านจิตใจขององค์กรและประชาชนในชุมชน

2) ความมีชื่อเสียงของพื้นที่ อาณาเขตตลาดริมน้ำ ซึ่งยังคงความเป็นเอกลักษณ์และธรรมชาติ อีกทั้งชื่อเสียงในด้านรสชาติอาหารและความหลากหลายของสินค้า สถานที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในเขตปริมณฑล เดินทางสะดวก ทั้งหมดเป็นส่วนช่วยหนุนให้การบริหารและจัดการการท่องเที่ยวคล่องตัวขึ้น

3) ปัจจัยภายนอก ที่มีส่วนช่วยเสริมด้านการท่องเที่ยว เช่น สื่อต่าง ๆ ทั้งทางหนังสือพิมพ์หรือโทรทัศน์ เป็นต้น

5.4.2 ปัญหาและข้อจำกัดการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

จากผลการศึกษาการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนของตลาด

ริมน้ำดอนหวาย ซึ่งเป็นการบริหารและจัดการโดยองค์กรชุมชนในรูปแบบคณะกรรมการตลาดริมน้ำดอนหวาย จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการรายบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยว ประชาชนในชุมชน และผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการสำรวจข้อมูลภาคสนามของผู้ศึกษาเอง สามารถสรุปประเด็นสำคัญของปัญหาและข้อจำกัดการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวได้ดังนี้

1) ปัญหาการบริหารงานภายในองค์กร คณะกรรมการตลาดริมน้ำดอนหวาย จัดตั้งขึ้นเป็นการภายในชุมชนอย่างไม่มีรูปแบบ ไม่มีกฎระเบียบข้อบังคับ การบริหารงานโดยทั่วไปเป็นการหารือกันเอง จึงมีปัญหาในการดำเนินงาน พอกล่าวสรุปดังนี้

- ความรับผิดชอบในภาระหน้าที่ไม่ชัดเจน เนื่องจากไม่มีกฎระเบียบการดำเนินงาน จึงเป็นในรูปแบบการหารือกันส่วนตัว ขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบส่วนใหญ่จึงถือเอาพื้นที่ประกอบการของตนเป็นหลัก เป็นเหตุให้แต่ละคนมุ่งผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก จึงขาดหลักการการบริหารจัดการที่ดี

- บุคลากรภายในองค์กร คณะกรรมการส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นเวลาโดยมากจะใช้ในการประกอบอาชีพส่วนตัวในแต่ละวัน ขาดการรวมตัวเพื่อประชุมหรือ การประชุมคณะกรรมการไม่มีกำหนดแน่นอน บทบาทและอำนาจส่วนใหญ่จึงเป็นของบุคคลเฉพาะรายโดยขาดการหารือคณะกรรมการ จากการสัมภาษณ์ปลัดอบต.บางกระทึกทราบว่า คณะกรรมการชุดนี้เป็นการจัดตั้งขึ้นโดยการหารือกันระหว่างกำนันตำบลบางกระทึกกับปลัด อบต. เพื่อหารายชื่อร่วมเป็นคณะกรรมการ โดยเลือกเอาผู้ประกอบการภายในตลาดเก่าเป็นส่วนใหญ่ร่วมกับคณะกรรมการวัดดอนหวายเป็นหลัก โดยไม่มีการประชุมหารือเพื่อเลือกตั้งหรือลงมติจากประชาชนในชุมชนก่อน ทำให้ขาดความเสมอภาคในการเข้ามาเป็นตัวแทนร่วมของคณะกรรมการ

- ข้อจำกัดในด้านงบประมาณและความโปร่งใสในการจัดเก็บผลประโยชน์ กองทุนงบประมาณสำหรับการบริหารและจัดการในคณะกรรมการชุดนี้ไม่ได้จัดตั้งไว้ มีเพียงการจัดเก็บผลประโยชน์ภายในบริเวณวัดและโรงเรียนจากผู้ประกอบการค้าเป็นรายวัน และภายในบริเวณตลาดเก่าเป็นรายสัปดาห์ รายได้ทั้งหมดนำเข้าเป็นกองทุนวัดดอนหวาย โดยความดูแลของเจ้าอาวาสวัดดอนหวาย สำหรับเงินรายได้จะรับรู้เฉพาะบุคคลที่มีหน้าที่จัดเก็บเท่านั้น ส่วนคณะกรรมการคนอื่น ไม่สามารถตรวจสอบยอดเงินได้ ทั้งนี้ รายได้ดังกล่าวจะนำมาใช้ได้วันต่อวันเท่านั้น จึงทำให้คณะกรรมการขาดความคล่องตัวในการใช้จ่ายงบประมาณในการบริหารจัดการ

- การประสานงานกับองค์กรท้องถิ่น ปัญหาด้านการประสานงานกับ อบต.

เนื่องจากคณะกรรมการบางส่วนเป็นสมาชิก อบต. แต่ขาดการประสานงานกันระหว่างองค์กร เนื่องจากการทำงานร่วมกับคณะกรรมการตลาดเข้าร่วมเพียงเฉพาะส่วนบุคคลเท่านั้น แต่ในรูปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้เข้าร่วมอย่างจริงจัง มีเพียงการปฏิบัติตามภารกิจหน้าที่ตามกฎหมายเท่านั้น จากการสัมภาษณ์ประธานกรรมการ อบต. บางกระทึกทราบว่า ในระยะที่ผ่านมา อบต. แทบไม่ได้เข้าร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเลย เนื่องจากคณะกรรมการตลาดและผู้ประกอบการในพื้นที่ไม่ให้ความร่วมมือ ทั้งการปฏิบัติตามข้อกำหนดและอื่น ๆ เป็นเหตุให้การจัดเก็บรายได้ในแหล่งท่องเที่ยวตามภารกิจของอบต. เกิดอุปสรรคในด้านการประสานงานกับองค์กรอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยหรือหน่วยงานจัดสรรงบประมาณระดับจังหวัดและส่วนกลาง ส่วนใหญ่ข้อระเบียบจะต้องผ่านความเห็นชอบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก่อน จึงจะสามารถจัดสรรเงินงบประมาณได้ ดังนั้น การขาดการประสานงานกันระหว่างคณะกรรมการกับ อบต. จึงเป็นข้อบกพร่องตามหลักการบริหารจัดการที่ดี

2) ปัญหาและข้อจำกัดการจัดการในพื้นที่

- การจัดระเบียบพื้นที่ ปัญหาสำคัญประการหนึ่งคือ การจัดระเบียบพื้นที่ร้านค้าในตลาดเก่า เนื่องจากผู้ประกอบการร้านค้าได้ตั้งโต๊ะและแผงขายสินค้าค้าทางเดินกลางตลาดอาคารตลาดทั้งสองข้าง จากสภาพทางเดินกลางเดิมกว้างประมาณ 5 เมตร เหลือเพียงประมาณ 1.00 - 1.50 เมตรเท่านั้น ทำให้คนแออัดในพื้นที่คับแคบเกิดการเบียดเสียดกันของนักท่องเที่ยวซึ่งมีจำนวนมากโดยเฉพาะวันหยุด เป็นเหตุให้เกิดอุบัติเหตุล้มกระเด็นนักท่องเที่ยวได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ ร้านค้าบางร้านได้ประกอบอาหาร เช่น การต้ม ย่าง ทอด โดยตั้งเตาแก๊สและเชื้อเพลิงอื่นบริเวณที่ตั้งโต๊ะค้าทางเดิน ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยต่อนักท่องเที่ยว จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการฯ ทราบว่า ปัญหาดังกล่าวเป็นเรื่องที่แก้ไขได้ยากมาก ทั้ง ๆ ที่มีการตีเส้นกันแนวเขตไว้แล้ว แต่ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่ให้ความร่วมมือแต่อย่างใดต่างคนต่างหวังผลทางการค้าที่เกิดประโยชน์กับตนทั้งสิ้น อีกทั้งคณะกรรมการส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการเอง ดังนั้นการจัดการในเรื่องดังกล่าวจะต้องมีผลกระทบต่อตนด้วย

- การจัดสรรพื้นที่ การจัดสรรพื้นที่ภายในลานค้าชุมชนวัดดอนหวาย เป็นการดำเนินการโดยสมาชิกที่เป็นกรรมการวัด โดยไม่ผ่านมติความเห็นชอบของคณะกรรมการฯ แต่อย่างใด ส่วนใหญ่จะจัดสรรให้ประชาชนในชุมชนนำผลผลิตทางเกษตรมาจำหน่าย โดยเก็บผลประโยชน์ค่าใช้พื้นที่เป็นรายวัน จากแบบสอบถามประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่เห็นว่าการผูกขาดหรือกีดกันในกรขายสินค้า คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 45 ที่เหลืออีกร้อยละ 29 ไม่แน่ใจและร้อยละ

26 คิดว่าไม่มีการกีดกัน จากการสอบถามผู้ประกอบการค้าขายบริเวณลานวัดพบว่า มีผู้ประกอบการจากต่างถิ่นบางส่วนเข้ามาจับจองพื้นที่ลานวัด เพื่อ ค้าขายด้วย ทั้ง ๆ ที่จริงควรเป็นคนในชุมชนเท่านั้น

3) ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน

จากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนพบว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่อยู่ในรูปการค้าขายในแหล่งท่องเที่ยวเท่านั้น ในด้านความต้องการการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่ต้องการร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว ในขณะที่การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ การแก้ปัญหาและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ประชาชนไม่ค่อยให้ความสำคัญเท่าใดนัก แสดงถึงข้อบกพร่ององค์กรที่มีหน้าที่บริหารจัดการ จำเป็นต้องหาทางแก้ไข เพื่อให้ประชาชนในชุมชนหันมาสนใจในขั้นตอนและกระบวนการการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มากกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อลดความขัดแย้งของประชาชนในพื้นที่และเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนมากขึ้น

4) ปัญหาด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

- ขยะมูลฝอย ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่เกิดจากนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการค้า การจัดเก็บขยะมูลฝอยโดยหลักเป็นหน้าที่ของ อบต.บางกระทึก ซึ่งจะจัดถึงขยะไว้ตามจุดต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว ยกเว้นในตลาดริมน้ำ (ตลาดเก่า) จะไม่มีการจัดถึงขยะไว้แต่อย่างใด ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่คับแคบและเป็นนโยบายของคณะกรรมการที่จะไม่ให้มีถังขยะภายในตลาด จากการสำรวจในสภาพพื้นที่พบว่า ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวส่วนหนึ่งถูกทิ้งไปในแหล่งน้ำธรรมชาติและท่อระบายน้ำภายในแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการบางรายขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ปัญหาการจัดเก็บขยะภายในแหล่งท่องเที่ยวเกิดขึ้น 2 ส่วนคือ ขยะบริเวณเขตวัด-โรงเรียน และขยะบริเวณตลาดเก่า จากการสัมภาษณ์ปลัด อบต. พบว่า การจัดเก็บรายได้ตามภารกิจของ อบต. ประสบปัญหาเนื่องจากบริเวณตลาดเก่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่ยินยอมจ่ายค่าธรรมเนียมการจัดเก็บให้แก่ อบต. โดยอ้างว่า ตนเองได้รวบรวมขยะจากร้านไปใส่ถังถึงขยะสาธารณะเอง ในส่วนบริเวณวัดและโรงเรียน อบต. ก็ไม่สามารถเข้าไปจัดเก็บได้ เนื่องจากมีกรรมการวัดบางคนได้จัดเก็บและเก็บค่าธรรมเนียมจากผู้ประกอบการบริเวณวัดและโรงเรียนโดยตรงและได้จัดสรรส่วนแบ่ง ให้ อบต. ในอัตราเดือนละ 7,000 บาท ลักษณะปัญหาเช่นนี้ได้สั่งสมมาโดยตลอด ขณะนี้ อบต. กำลังหามาตรการในการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ จากปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว เป็นเหตุให้ขยะมูลฝอยบางส่วน

ตกค้างในแหล่งท่องเที่ยว บางส่วนถูกทิ้งลงสู่แม่น้ำโดยตรงและในท่อระบายน้ำ ทำให้ระบบระบายน้ำอุดตัน เกิดน้ำเสียเน่าเหม็น

- น้ำทิ้ง-น้ำเสีย น้ำทิ้งจากการชำระล้างอุปกรณ์ เช่น ถ้วยชาม โดยเฉพาะผู้ประกอบการ ส่วนตลาดเก่าและแพอาหาร ส่วนใหญ่ใช้น้ำจากแม่น้ำหรือกระทำบนบก แต่เททิ้งลงสู่แม่น้ำโดยตรง ทั้งนี้ยังไม่มีมาตรการในการควบคุมจากองค์กรในพื้นที่ ในส่วนผู้ประกอบการบริเวณตลาดใหม่ น้ำทิ้งจากการประกอบการส่วนใหญ่เททิ้งลงสู่รางระบายน้ำภายในแหล่งท่องเที่ยว รางระบายน้ำจะระบายลงสู่คลองด้านข้างและไหลลงสู่แม่น้ำอีกต่อไป นอกจากนี้ จากการสอบถามผู้ประกอบการบริเวณตลาดเก่า ส่วนที่ยื่นล้ำเข้าไปในแม่น้ำผู้ประกอบการส่วนใหญ่ใช้เป็นที่พักอาศัยด้วย น้ำทิ้งจากกิจกรรมประจำวันรวมทั้งสิ่งปฏิกูลจากการขับถ่ายของเสียถูกปล่อยทิ้งลงสู่แม่น้ำโดยตรง โดยไม่มีการบำบัดก่อนแต่อย่างใด

5) ปัญหาและอุปสรรคการปฏิบัติตามข้อกำหนด

จากปัญหาในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมดังกล่าว เนื่องจากผู้ประกอบการและประชาชนในชุมชนแหล่งท่องเที่ยวไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด รวมทั้งองค์กรที่มีหน้าที่ควบคุมตามกฎหมายไม่เข้มงวดและจริงจังในการควบคุมกฎหมายที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เช่น กฎหมายสาธารณสุข กฎหมายสิ่งแวดล้อม กฎหมายควบคุมอาคาร และกฎหมายในส่วนของกรมเจ้าท่า เป็นต้น

นอกจากนี้ในส่วนขอระเบียบข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการก่อสร้างสิ่งล่วงล้ำในลำแม่น้ำซึ่งดูแลโดยกรมเจ้าท่า จากการสัมภาษณ์ผู้แทนสำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคที่ 3 (สมุทรสงคราม) ทราบว่า ท่าเทียบเรือ ปิยะเทียบเรือ และสะพานปรับระดับ แพอาหาร (เป็นแพโดยสารตามระเบียบกรมฯ พ.ศ. 2536) ในแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายทั้งหมด ยังไม่ได้ขออนุญาตต่อกรมเจ้าท่า เป็นเหตุให้ไม่สามารถตรวจสอบตามกฎระเบียบด้านความมั่นคงแข็งแรง และความปลอดภัยต่อผู้ใช้ได้ ทั้งนี้ เนื่องจากการขออนุญาตดังกล่าวจะต้องผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาระดับจังหวัดก่อนแต่ในกรณีนี้จังหวัดนครปฐมได้ขอให้ผ่อนปรนให้ดำเนินการไปก่อน เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่กำลังมีชื่อเสียง หากเข้มงวดในการดำเนินงานอาจมีผลกระทบต่อระบบการท่องเที่ยวได้

6) ปัญหาความทรุดโทรมของอาคารตลาด

อาคารตลาดริมน้ำดอนหวายก่อสร้างด้วยโครงสร้างไม่มีอายุเก่าแก่ อาคารส่วนใหญ่ทรุดโทรมตามกาลเวลา จากการสังเกตภายในอาคารจะพบว่า สายไฟฟ้าส่วนมากเป็นของเก่า เดินสายอย่างไม่เป็นระเบียบ เสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัยเป็นอย่างยิ่ง รวมทั้งเครื่อง

ดับเพลิงแบบมือถือภายในตลาดมีจำนวนน้อย มีเพียงของ อบต. ที่ติดตั้งไว้เพียงไม่กี่เครื่องเท่านั้น นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดในด้านธรรมชาติ กล่าวคือ บริเวณที่ตั้งอาคารตลาดริมน้ำเป็นคูก้น้ำ กระแสน้ำได้กัดเซาะตลิ่งตั้งแต่อดีต จนทำให้อาคารตลาดครั้งหนึ่งยื่นล้ำเข้าไปในแม่น้ำ โดยไม่มีการป้องกันการกัดเซาะใด ๆ ทำให้เกิดอุปสรรคในการจัดการพื้นที่ในส่วนนี้ อีกทั้งช่วงฤดูน้ำหลาก ทำให้น้ำล้นท่วมตลาดเป็นประจำทุกปี ซึ่งเป็นการยากที่จะแก้ไขในเรื่องนี้ได้

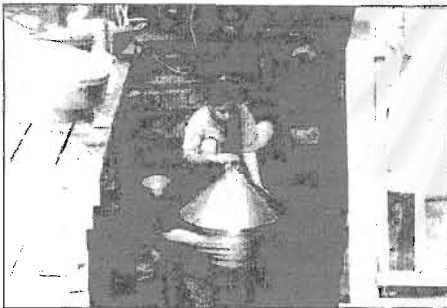

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

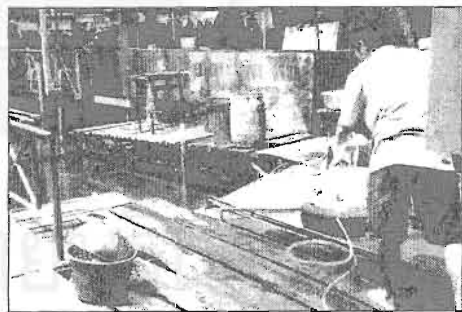

← ทางเดินคับแคบ เนื่องจากพ่อค้าแม่ค้าตั้งโต๊ะขายของ
ล้ำทางทั้งสองข้าง

สภาพสายไฟเก่าไม่เป็นระเบียบ →

↑
การประกอบอาชีพประจำวัน เช่น ล้างชาม
ใช้น้ำจากแม่น้ำหรือเททิ้งลงแม่น้ำโดยตรง →

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :

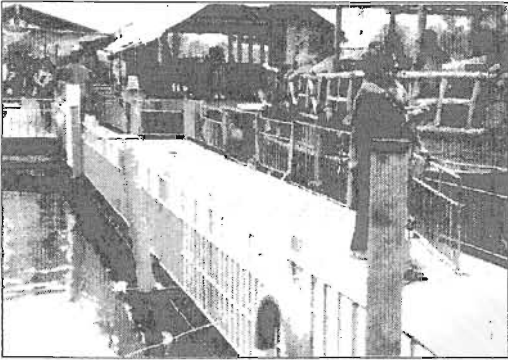
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม

รูปที่ 5 - 1 ปัญหาที่เกี่ยวกับการจัดการในแหล่งท่องเที่ยว

สัญลักษณ์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา :

↑
ผู้ประกอบการใช้เปลวักัดคอนกรีต
เป็นท่าเทียบเรือท่องเที่ยว →

← ท่าเทียบเรือ / แพอาหาร
ไม่ได้มาตรฐาน และไม่ได้
ขออนุญาตต่อกรมเจ้าท่า

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำคอนกรีต จังหวัดนครปฐม

รูปที่ 5-2 ปัญหาที่เกี่ยวกับการจัดการในแหล่งท่องเที่ยว

สัญลักษณ์

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา :

บทที่ 6

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

6.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว บทที่ 4 ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยว และบทที่ 5 ปัญหาและข้อจำกัดการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยองค์กรชุมชนคือ คณะกรรมการตลาดริมน้ำดอนหวาย เนื่องจากผลการศึกษาทั้งสองส่วน มีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับการบริหารจัดการในพื้นที่ ดังนั้น ในการศึกษานี้จึงได้ผนวกเอาปัญหาทั้งสองส่วนเพื่อนำมาวิเคราะห์สภาพปัญหาและสาเหตุ เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขโดยชุมชนต่อไป

สภาพปัญหาจากการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย จากการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

1) ปัญหาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

จากผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาที่ได้จากการศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ได้รับผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สำคัญคือ

- เกิดมลภาวะทางน้ำ เนื่องจากน้ำเสียจากกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลจากร้านค้า
- ขยะมูลฝอยตกค้างในแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากการขาดจิตสำนึกของผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยวบางส่วน รวมถึงประสิทธิภาพการจัดเก็บของผู้เกี่ยวข้อง

2) ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก

ปัญหาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่สรุปได้จากการวิเคราะห์คือ ที่จอดรถไม่เพียงพอ ห้องน้ำ-ส้วมไม่เพียงพอ โทรศัพท์สาธารณะไม่เพียงพอ ถนนเข้าแหล่งท่องเที่ยวคับแคบและขรุขระ ถึงขยะไม่เพียงพอและไม่มีการแยกถังขยะ พื้นที่พักผ่อนไม่เพียงพอ ขาดป้ายสื่อความหมายและสื่อประชาสัมพันธ์

3) ปัญหาและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- แพอาหาร ท่าเทียบเรือและเรือท่องเที่ยวไม่เป็นไปตามระเบียบข้อกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากไม่มีการขออนุญาตต่อทางราชการ
- ความเสื่อมโทรมของอาคารตลาดริมน้ำ เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องระดับอาคาร เป็นเหตุให้ระดับน้ำเอ่อท่วมในช่วงฤดูน้ำหลาก รวมถึงระบบสายไฟฟ้าเก่าและไม่เป็นระเบียบ เสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัย

- การตั้งถังแก๊สและเชื้อเพลิงอื่น ๆ เพื่อประกอบอาหารบริเวณทางเดินกลางอาคารตลาด
ริมน้ำ

4) ปัญหาระบบบริหารขององค์กรชุมชน

ปัญหาและข้อจำกัดการบริหารและจัดการขององค์กรชุมชน (คณะกรรมการตลาดริมน้ำ
ดอนหวาย) ได้แก่ การแบ่งภาระหน้าที่ไม่ชัดเจน บุคลากรภายในองค์กร การจัดเก็บผลประโยชน์
การขาดการประสานงาน ปัญหาด้านงบประมาณ ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5) ปัญหาอื่น ๆ

- ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน
- ปัญหาทางสังคม เช่น ขาดความสะอาดในการประกอบพิธีทางศาสนาบริเวณวัด

เป็นต้น

- ปัญหาด้านการแก่งแย่งผลประโยชน์ ปัญหาค่าครองชีพสูงขึ้น

จากการสรุปสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปประเด็น-ลักษณะปัญหา สาเหตุ
ผลที่เกิดและบริเวณที่เกิดผลกระทบ ดังแสดงในตารางที่ 6-1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6-1 สรุปผลกระทบและสภาพปัญหาจากการท่องเที่ยวของตลาดริมน้ำดอนหวาย

สภาพปัญหา	ประเด็น/ลักษณะปัญหา	บริเวณที่เกิด	สาเหตุ	ผล	ข้อมูล
- ปัญหาสภาพแวดล้อม ทางกายภาพ	- น้ำเสียและสิ่งปฏิกูล	- คลองระบายน้ำ - ท่อระบายน้ำ - แม่น้ำ	- ผู้ประกอบการหน้าทิ้ง-น้ำเสีย ลงในท่อระบายน้ำหรือลงคลอง และแม่น้ำโดยตรง - ผู้ประกอบการล้างภาชนะในแม่น้ำ - ร้านค้าตลาดเก่าส่วนที่ยื่นล้ำสู่ แม่น้ำปล่อยสิ่งปฏิกูลจากการ ขับถ่ายลงสู่แม่น้ำ โดยไม่ผ่านการ บำบัดในเบื้องต้น	- แหล่งน้ำธรรมชาติเน่าเสีย - ท่อระบายน้ำอุดตัน - เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค - ศักยภาพการท่องเที่ยวลดลง	- แบบสอบถาม - สัมภาษณ์+สังเกต
	- ขยะมูลฝอย	- ภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว - แม่น้ำ	- นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ ขาดจิตสำนึก - การจับเก็บขยะไม่ทั่วถึง - ปริมาณนักท่องเที่ยว	- ขยะตกค้าง - เกิดมลภาวะในแม่น้ำ คุณภาพน้ำเลวลง เป็นผลเสียต่อระบบนิเวศ - น้ำในแหล่งน้ำไม่สามารถนำไปอุปโภคได้	- รายงานคุณภาพน้ำของ สำนักงาน สวล. ภาคที่ 1 - สัมภาษณ์ภาคสนาม - แบบสอบถาม
	- เสียงดัง	- บริเวณแหล่งท่องเที่ยวและ ชุมชน	- ยวดยานพาหนะของนักท่องเที่ยว - เรือท่องเที่ยวมีมาก - เครื่องขยายเสียงตามสาย	- รบกวนสมาธิของพระสงฆ์ในการปฏิบัติ ศาสนกิจ - ประชาชนในชุมชนเดือดร้อน	- แบบสอบถาม - สัมภาษณ์ภาคสนาม
	- ฝุ่นละอองมาก	- บริเวณแหล่งท่องเที่ยวและ ชุมชน	- เกิดจากยวดยานพาหนะของ นักท่องเที่ยว	- เสี่ยงต่อโรคทางเดินหายใจ	- แบบสอบถาม - สัมภาษณ์ภาคสนาม
- ปัญหาโครงสร้าง พื้นฐานและสิ่ง อำนวยความสะดวก	- ที่จอดรถไม่เพียงพอ	- ภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	- ข้อจำกัดในพื้นที่	- การจอดรถของนักท่องเที่ยวบางครั้งต้องจอด ริมถนนสาธารณะด้านหน้า เป็นเหตุให้การ จราจรติดขัดและเกิดอุบัติเหตุ	- แบบสอบถาม - การสัมภาษณ์ภาคสนาม - การสัมภาษณ์

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

สภาพปัญหา	ประเด็น/ลักษณะปัญหา	บริเวณที่เกิด	สาเหตุ	ผล	ข้อมูล
	- ห้องน้ำ-ส้วมไม่เพียงพอ	- ภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	- ข้อจำกัดในเรื่องพื้นที่ - ขาดงบประมาณในการก่อสร้างเพิ่มเติม	- นักท่องเที่ยวต้องใช้ห้องน้ำ-ส้วมของโรงเรียนวัดดอนหวาย ซึ่งเป็นการรบกวนสมาธิในการเรียนของเด็กนักเรียน	- แบบสอบถาม - การสำรวจภาคสนาม
	- โทรศัพท์สาธารณะไม่เพียงพอ	- ภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	- ขาดการประสานงานกับหน่วยงานโทรศัพท์พื้นที่	- นักท่องเที่ยวไม่สะดวกในการสื่อสารโทรคมนาคม	- แบบสอบถาม - การสำรวจภาคสนาม
	- ถนนเข้าแหล่งท่องเที่ยวคับแคบ/ขรุขระ	- ถนนเข้าแหล่งท่องเที่ยว (สายไร่ชิง-ทรงคนอง) - ถนนแยกจากสายพุทธมณฑลสาย 5	- ขาดการประสานงานกับหน่วยงานเจ้าของถนน เช่น กรมทางหลวงกรมโยธาธิการ - ขาดงบประมาณขยายและซ่อมผิวจราจร	- การจราจรติดขัด โดยเฉพาะวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ - เกิดอุบัติเหตุได้ง่ายขึ้น	- แบบสอบถาม - การสำรวจภาคสนาม - การสัมภาษณ์
	- ถังขยะไม่เพียงพอ - ไม่มีการแยกถังขยะ	- ภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	- อบต. ไม่ได้ตั้งถังขยะภายในบริเวณตลาดเก่า - ความขัดแย้งระหว่าง อบต. กับผู้ประกอบการ	- ขยะมูลฝอยตกค้างในแหล่งท่องเที่ยว - ขยะล้นถัง - ขยะมูลฝอยบางส่วนถูกทิ้งลงสู่แม่น้ำ	- การสำรวจภาคสนาม - การสัมภาษณ์
	- ขาดป้ายประชาสัมพันธ์และศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	- ภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว	- ขาดงบประมาณสนับสนุน - ขาดการประสานงานกับ อบต. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	- นักท่องเที่ยวไม่สะดวกในกิจกรรมการท่องเที่ยว	- การสำรวจภาคสนาม
- ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	- แพอาหาร , ท่าเทียบเรือไม่มีความมั่นคงแข็งแรง	- ริมแม่น้ำนครชัยศรี	- ผู้ประกอบการก่อสร้างแพและท่าเทียบเรือแบบแปลนไม่ได้มาตรฐานและไม่ได้ขออนุญาตตามกฎหมายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	- เสี่ยงต่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว	- การสำรวจภาคสนาม - การสัมภาษณ์

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

สภาพปัญหา	ประเด็น/ลักษณะปัญหา	บริเวณที่เกิด	สาเหตุ	ผล	ข้อมูล
	- เรือท่องเที่ยวไม่มี อุปกรณ์ตามข้อกำหนด กรมเจ้าท่า	- ในแม่น้ำนครชัยศรี	- มีเรือท่องเที่ยวที่ไม่ถูกต้องตาม กฎหมาย ปะปนในแหล่งท่องเที่ยว		
	- นำท่วมในฤดูน้ำหลาก	- อาคารตลาดริมน้ำ (ตลาดเก่า)	- ข้อจำกัดในด้านระดับการก่อสร้าง อาคารเดิม	- เป็นอุปสรรคในการเดินจับจ่ายสินค้าของ นักท่องเที่ยว - จำนวนนักท่องเที่ยวน้อยลง - แหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคและสัตว์มีพิษ	- การสัมภาษณ์
	- สายไฟฟ้าเก่าไม่เป็น ระเบียบ - ดึงดับเพลิงไม่เพียงพอ	- อาคารตลาดริมน้ำ (ตลาดเก่า)	- เจ้าของอาคารร้านค้าไม่แก้ไข เปลี่ยนสายไฟใหม่ให้ได้มาตรฐาน - เจ้าของอาคารร้านค้าละเลย	- เสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัย	- การสำรวจภาคสนาม
	- ทางเดินภายในตลาด คับแคบ - มีการประกอบอาหาร หน้าร้านบริเวณทางเดิน ใช้เชื้อเพลิงจากถังแก๊ส และอื่น ๆ	- อาคารตลาดริมน้ำ (ตลาดเก่า)	- เจ้าของร้านค้าตั้งโต๊ะและแผง ยื่นล้ำทางเดินทั้ง 2 ข้าง - ไม่มีการจัดระเบียบพื้นที่	- พื้นที่คับแคบเป็นอุปสรรคต่อการเดินจับจ่าย สินค้าของนักท่องเที่ยว - เกิดมีจลาจล - เกิดความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน กรณีประกอบอาหารโดยมีเชื้อเพลิง	- การสำรวจ+สังเกต
- ระบบบริหารงานของ องค์กรชุมชน	- หน้าที่ความรับผิดชอบ ไม่ชัดเจน	-	- ไม่มีข้อบังคับ , กฎระเบียบในการ บริหารงาน	- เกิดความด้อยประสิทธิภาพในการบริหาร จัดการ	- การสัมภาษณ์
	- บุคลากรภายในองค์กร	-	- บุคลากรส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบ การในพื้นที่	- คณะกรรมการไม่มีเวลาในการบริหารงาน เนื่องจากมีภาระในการประกอบอาชีพแต่ละ วัน	- การสัมภาษณ์

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

สภาพปัญหา	ประเด็น/ลักษณะปัญหา	บริเวณที่เกิด	สาเหตุ	ผล	ข้อมูล
			<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีการประชุมเลือกตั้งกรรมการ - ประชาชนภายในชุมชนไม่รับรู้การแต่งตั้ง - ไม่มีวาระการดำรงตำแหน่งคณะกรรมการ 	- ความด้อยประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ	
	- การจัดเก็บผลประโยชน์	- บริเวณส่วนค้าขายทั่วไป	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดเก็บผลประโยชน์รับรู้เฉพาะบุคคล - ไม่มีกฎระเบียบในการดำเนินงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีเงินกองทุนในการบริหารงาน - เกิดความแตกแยกในองค์กร 	- การสัมภาษณ์
	- ขาดการประสานงานกับหน่วยงาน อบต.	-	<ul style="list-style-type: none"> - สมาชิก อบต. ที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ เข้าร่วมในนามส่วนตัวเท่านั้น - ความขัดแย้งเรื่องการจัดเก็บค่าขนย้ายขยะระหว่าง อบต. กับผู้ประกอบการ 	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดเก็บรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้ตามเป้า - การจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาน้อยลง 	- การสัมภาษณ์
	- ปัญหาด้านงบประมาณในการบริหารจัดการ	-	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีกฎระเบียบข้อบังคับในการจัดเก็บผลประโยชน์ - ไม่มีการจัดตั้งกองทุน 	<ul style="list-style-type: none"> - คณะกรรมการมุ่งแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวเป็นหลัก ทำให้การบริหารจัดการเพื่อส่วนรวมลดน้อยลง - ขาดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ 	- การสัมภาษณ์

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

สภาพปัญหา	ประเด็น/ลักษณะปัญหา	บริเวณที่เกิด	สาเหตุ	ผล	ข้อมูล
	- ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	-	- คณะกรรมการขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากไม่มีเวลาประชุมหรือ ต่างคนต่างคิดว่าเป็นหน้าที่ของประธานกรรมการที่จะต้องดำเนินการ	- ขาดการช่วยเหลือและจัดสรรงบประมาณ เพื่อแก้ไขสภาพปัญหาต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรงบประมาณ	- การสัมภาษณ์
- ปัญหาอื่น ๆ	- ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนมีน้อย ต้องการเข้าร่วมเพียงเพื่อหวังผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยว	-	- ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการเลือกสรรคณะกรรมการบริหารจัดการ - ขาดการรวมกลุ่มในด้านอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว	- ขาดการกระจายรายได้สู่ชุมชน - ผู้ประกอบการต่างถิ่นเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์แทน	- แบบสอบถาม
	- ปัญหาการประกอบพิธีทางศาสนาของคนในชุมชน	- ภายในแหล่งท่องเที่ยว (วัดดอนหวาย)	- นักท่องเที่ยวใช้พื้นที่ลานวัดจอดรถเต็มพื้นที่	- เป็นอุปสรรคต่อการประกอบพิธีทางศาสนา เช่น งานบวช งานเผาศพ และงานเทศกาลที่สำคัญทางศาสนา	- สัมภาษณ์
	- แย่งแย่งผลประโยชน์	- ภายในแหล่งท่องเที่ยว	- มีการกีดกันพื้นที่ประกอบการค้าขาย	- ผลกระทบต่อสัมพันธภาพของคนในชุมชน	- แบบสอบถาม
	- สินค้าภายในแหล่งท่องเที่ยวมีราคาสูงขึ้น	- ภายในแหล่งท่องเที่ยว	- นักท่องเที่ยวมาก กำลังซื้อมากกว่าคนท้องถิ่น ทำให้ผู้ประกอบการขึ้นราคาสินค้า	- ค่าครองชีพคนในชุมชนสูงขึ้น	- แบบสอบถาม - สัมภาษณ์

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

สภาพปัญหา	ประเด็น/ลักษณะปัญหา	บริเวณที่เกิด	สาเหตุ	ผล	ข้อมูล
	- ผู้ประกอบการนอกพื้นที่ เข้ามาแสวงหาผล ประโยชน์ในแหล่ง ท่องเที่ยว	- ภายในแหล่งท่องเที่ยวทั่วไป	- ผลประโยชน์ที่ผู้ประกอบการนอก พื้นที่จ่ายค่าเช่าที่แพงกว่า - หน้าร้านค้าตลาดเก่ามีการให้ ผู้ประกอบการต่างถิ่นเช่าพื้นที่ เพื่อค้าขาย	- เงินรายได้จากการท่องเที่ยวออกสู่ชุมชน - สินค้าไม่มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะชุมชน ทำให้นักท่องเที่ยวลดน้อยลง	- แบบสอบถาม - สัมภาษณ์

ที่มา : จากการศึกษา

6.2 แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

จากผลการศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดจากการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ดังที่กล่าว อาจสรุปได้ว่า การบริหารและจัดการการท่องเที่ยวที่เป็นอยู่ในรูปปัจจุบัน ยังมีปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดหลายประการ อันจะทำให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนคงอยู่แบบยั่งยืน ดังแนวความคิดที่เสนอไว้ในตอนต้น จำเป็นที่ผู้เกี่ยวข้องทั้งหน่วยงานภาครัฐ ประชาชนในชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชนและนักวิชาการต่าง ๆ จะต้องเอื้ออำนวยช่วยเหลือให้ชุมชนบริหารและจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวให้คงอยู่แบบยั่งยืนต่อไป

6.2.1 แนวทางการจัดการปัญหาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

1) น้ำเสียและสิ่งปฏิกูล แนวทางแก้ไขทำได้โดย

- ประสานงานกับ อบต. เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการสิ่งแวดล้อมระดับจังหวัด เพื่อขอสนับสนุนงบประมาณก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมในแหล่งท่องเที่ยว โดยให้ อบต. จัดสร้างและมีหน้าที่จัดเก็บค่าบริการแก่ผู้ประกอบการหรือผู้ทำให้เกิดน้ำเสีย ตามหลัก “ผู้ก่อมลพิษมีหน้าที่ต้องจ่าย”

- ขอความร่วมมือหรือออกมาตรการให้ร้านค้าตลาดเก่าส่วนที่ยื่นล้ำในแม่น้ำ ติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียแบบติดกับที่ (Onsite Wastewater Treatment) ทุกครัวเรือน

- แพอาหารหรือร้านที่ประกอบอาหาร ควรจัดให้มีถังเก็บทิ้งจากการประกอบอาหาร และสามารถดูดน้ำไปบำบัดก่อนปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ

2) ปัญหาขยะมูลฝอยตกค้าง แนวทางแก้ไขสามารถทำได้โดย

- ประสานงานกับ อบต. เพื่อเพิ่มภาชนะรองรับบริเวณตลาดเก่า โดยแยกขยะแห้งและเปียก

- ให้ อบต. มีหน้าที่จัดเก็บขยะมูลฝอยภายในแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด โดยเก็บค่าบริการตามระเบียบที่กำหนด

- รณรงค์การรักษาความสะอาด เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกของผู้ประกอบการในพื้นที่

3) เสียงดังและฝุ่นละออง มีแนวทางแก้ไขคือ

- ขอความร่วมมือผู้ประกอบการที่ใช้เสียงตามสายให้ลดระดับเสียง

- ลดระดับเสียงตามสายในการประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะบริเวณวัด

ดอนหวาย

- ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำรถน้ำมาฉีดพรมพื้นที่ที่เป็นดินบริเวณแหล่งท่องเที่ยว

6.2.2 แนวทางการจัดการปัญหาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก

1) ที่จอดรถ ข้อจำกัดในเรื่องพื้นที่ที่จอดรถในแหล่งท่องเที่ยว คณะกรรมการควรเชิญชวนให้เอกชนที่มีที่ดินว่างเปล่าบริเวณใกล้แหล่งท่องเที่ยวจัดทำสถานที่จอดรถเพิ่มเติม โดยจัดเก็บค่าบริการจอดรถ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเสมอภาค ที่จอดรถภายในบริเวณวัดควรมีการจัดเก็บค่าบริการเช่นกัน นำเข้าเป็นกองทุนของคณะกรรมการ

2) ห้องน้ำ – ส้วม แนวทางในการแก้ปัญหาห้องน้ำ - ส้วมไม่เพียงพอ ควรให้ผู้ประกอบการภายในพื้นที่เดียวกัน ลงทุนจัดสร้างร่วมกันในพื้นที่ที่เหมาะสม โดยผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการ ทั้งนี้ อาจจัดเก็บค่าบริการหรือให้บริการฟรี

3) โทรศัพท์สาธารณะ คณะกรรมการควรประสานงานไปยังองค์การโทรศัพท์ระดับอำเภอ เพื่อขอให้จัดตั้งตู้สาธารณะเพิ่มเติม และให้กำหนดจุดติดตั้งที่เหมาะสมและปลอดภัยจากมิจฉาชีพ

4) ถนนคับแคบ/ขรุขระ ควรประสานงานไปยังหน่วยงานเจ้าของถนน เช่น กรมทางหลวง กรมโยธาธิการ เพื่อขอจัดสรรงบประมาณขยายและปรับปรุงผิวจราจรในเบื้องต้น เพื่อแก้ไขความเดือดร้อน ควรประสานงานกับ อบต. เพื่อจัดสรรงบประมาณปรับปรุงผิวทางเฉพาะที่ จำเป็น

5) ถังขยะ ควรประสานกับ อบต. เพื่อเพิ่มภาชนะรองรับและติดตั้งในจุดที่เหมาะสมกระจายในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว

6) ป้ายประชาสัมพันธ์และศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ป้ายสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว ควรประสานให้ อบต. จัดทำ ส่วนป้ายประชาสัมพันธ์ขนาดใหญ่ ควรประสานขอให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจัดสรรงบประมาณในการติดตั้งให้ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว คณะกรรมการควรหารือกับเจ้าอาวาสวัดดอนหวายเพื่อขอใช้พื้นที่ส่วนใดส่วนหนึ่งภายในบริเวณวัด เพื่อก่อสร้างอาคารศูนย์บริการนักท่องเที่ยว สำหรับงบประมาณในการก่อสร้างเห็นควรประสานงานกับ อบต. เพื่อเสนอโครงการไปยังคณะกรรมการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค (กจภ.) ซึ่งเป็นหน่วยงานสังกัดอยู่ภายในสำนักงานเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สภาพัฒน์) มีงบประมาณสนับสนุนในด้านการท่องเที่ยวชุมชน (กองทุน กจภ.) หรือเสนอโครงการไปยังการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อขอรับงบประมาณสนับสนุน

6.2.3 แนวทางการจัดการปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

1) แพอาหาร , ทำเทียบเรือและเรือท่องเที่ยว ขอความร่วมมือจากผู้ประกอบการ ปรับปรุงให้มีความแข็งแรง เพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้ และการใช้มาตรการทางกฎหมายให้ปฏิบัติตามระเบียบข้อกำหนดของกรมเจ้าท่า รวมทั้งขอความร่วมมือจากกรมเจ้าท่า ตรวจสอบความมั่นคงแข็งแรง รวมถึงอุปกรณ์ที่จำเป็นตามระเบียบข้อกำหนด

2) สายไฟฟ้าและถังดับเพลิง คณะกรรมการควรประสานงานไปยังหน่วยงาน ไฟฟ้าส่วนภูมิภาคระดับอำเภอ เพื่อขอให้หรือเปลี่ยนสายไฟฟ้าบริเวณทางเดินกลาง (สายเมน) ควรเป็นสายไฟที่เดินผ่านท่อ เพื่อความเป็นระเบียบและความปลอดภัย กรณีถังดับเพลิงไม่เพียงพอ ในอาคารตลาด ควรใช้มาตรการออกระเบียบข้อบังคับ ให้ร้านค้าจัดหาถังดับเพลิงติดตั้งอย่างน้อย ร้านละ 1 เครื่อง ตามข้อกำหนดที่ออกโดยกฎกระทรวง ในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

3) ทางเดินกลางตลาด ทางเดินกลางอาคารตลาดเดิมมีความกว้างประมาณ 5 เมตร ปัจจุบันผู้ประกอบการร้านค้าได้ตั้งโต๊ะขายสินค้าเข้ามาทั้ง 2 ข้าง เหลือทางเดินเพียง 1.0-1.5 เมตร เท่านั้น ดังนั้น คณะกรรมการควรออกกฎระเบียบมิให้ร้านค้าตั้งโต๊ะขายสินค้าเข้ามาตามแนวเขตที่กำหนดและห้ามประกอบอาหาร และห้ามใช้เชื้อเพลิงบริเวณทางเดินโดยเด็ดขาดและควรมีมาตรการลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืนตามสมควร

6.2.4 แนวทางการจัดการปัญหาการบริหารงานขององค์กรชุมชน

คณะกรรมการตลาดริมน้ำดอนหวายในปัจจุบันเป็นการจัดตั้งขึ้นมาโดยไม่มีกฎเกณฑ์ ระเบียบที่ชัดเจน ดังนั้น จึงเกิดปัญหาและข้อจำกัดในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การแบ่งภาระหน้าที่ของกรรมการแต่ละคนไม่ชัดเจน บุคลากรส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการ โดยไม่ผ่านการเลือกตั้งจากประชาชนในชุมชน ปัญหาการจัดเก็บผลประโยชน์ ปัญหาในด้านงบประมาณ การประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต.) ปัญหาการขาดการสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัญหาการปฏิบัติตามระเบียบข้อกฎหมาย ซึ่งปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าว ผู้ศึกษาขอเสนอแนะมาตรการเพื่อให้การบริหารจัดการเกิดประสิทธิภาพ ดังนี้

- 1) การออกข้อบังคับและระเบียบในด้านต่าง ๆ ของคณะกรรมการ ประกอบด้วย
  - ที่ตั้งสำนักงาน
  - วัตถุประสงค์ของคณะกรรมการ
  - ด้านการจัดตั้งกองทุนคณะกรรมการและการจัดเก็บผลประโยชน์

- ด้านบุคลากรในคณะกรรมการ คุณสมบัติและวิธีการเข้ามาเป็นคณะกรรมการ (ควรมีตัวแทนทุกหมู่บ้าน)

- อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการแต่ละคน
- ด้านระยะเวลาการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง
- การประชุมคณะกรรมการ
- ระเบียบวินัยและข้อบังคับผู้ประกอบการในพื้นที่
- ด้านอื่น ๆ ที่จำเป็น

2) ใช้หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ในการบริหารจัดการ เช่น

- การจัดทำประชาพิจารณ์เกี่ยวกับระเบียบข้อบังคับของคณะกรรมการ
- การจัดตั้งกลุ่มบุคคลตรวจสอบความโปร่งใสของคณะกรรมการ
- กำหนดความรับผิดชอบของคณะกรรมการ เช่น ขาดประชุมไม่เกินร้อยละ 20
- การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยว

โดยการจัดประชุมในลักษณะประชาคมชุมชน “เวทีสนทนาร่วม” ระหว่างคณะกรรมการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต.) คณะที่ปรึกษา และประชาชนในชุมชน

- ใช้มาตรการทางกฎหมายและกฎระเบียบต่าง ๆ อย่างยุติธรรมและเป็นธรรมต่อผู้เกี่ยวข้อง

- ควรหาทางกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวไปสู่ชุมชนอย่างทั่วถึง

- การประชาสัมพันธ์ข้อมูลต่าง ๆ ในคณะกรรมการให้ประชาชนในชุมชนรับรู้โดย

ตลอด

6.2.5 แนวทางการจัดการปัญหาอื่น ๆ

1) การมีส่วนร่วมของประชาชน

- ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีการรวมกลุ่มในรูปแบบชมรม สมาคม โดยให้ผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ประสานงาน

- ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกหมู่บ้านเข้ามามีส่วนร่วม ในการนำผลผลิตมาจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวโดยความเป็นธรรมอย่างทั่วถึง

2) ปัญหาความไม่สะดวกในการประกอบพิธีทางศาสนา คณะกรรมการควร

ประสานงานกับวัดดอนหวาย เพื่อกันพื้นที่ส่วนหนึ่งให้เป็นที่จอดรถของประชาชนที่มาประกอบพิธีทางศาสนา เช่น งานเผาศพ งานทำบุญตามเทศกาล โดยห้ามนักท่องเที่ยวจอดรถบริเวณนี้โดยเด็ดขาด

3) ปัญหาการแก่งแย่งผลประโยชน์ในแหล่งท่องเที่ยวควรใช้หลักการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้าขายบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ผู้ประกอบการนอกพื้นที่ที่มาแสวงหาผลประโยชน์ ควรจัดสถานที่ให้อยู่บริเวณตลาดใหม่ซึ่งเป็นของเอกชน

4) ปัญหาราคาสินค้าสูงขึ้น ควรประสานงานกับ อบต. เพื่อตรวจสอบและกำหนดราคาสินค้าในแหล่งท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับคุณภาพ ทั้งนี้ อาจขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานระดับจังหวัด เช่น พาณิชยจังหวัด เป็นต้น

6.3 การปฏิบัติตามระเบียบข้อกฎหมาย

การศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน : กรณีศึกษาตลาดริมน้ำดอนหวายที่ผู้ศึกษาได้เสนอเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ดังนั้น ขั้นตอนที่ทำให้เกิดการปฏิบัติจริงนั้นยังมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ ซึ่งทำให้ไม่สามารถดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติขึ้นอยู่กับปฏิบัติตามข้อกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวอย่างจริงจัง รวมทั้งหน่วยงานที่เป็นเจ้าของกฎระเบียบนั้นจะเข้มงวดในการบังคับใช้ในระดับใด กฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและจัดการแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย รวมถึงองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังแสดงในตารางที่ 6-2

ตารางที่ 6-2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว

กฎหมาย	ใช้ควบคุม	หน่วยงานที่รับผิดชอบในทางปฏิบัติ
1.กฎกระทรวงฉบับที่ 279 ออกตาม พ.ร.บ. การผังเมือง พ.ศ. 2518 (ผังเมืองรวมชุมชนอ้อมใหญ่)	- มาตรการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน	อบต.
2.พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522		
- กฎกระทรวงฉบับที่ 39	- การติดตั้งระบบป้องกันอัคคีภัย , แบบจำนวนห้องน้ำ- ส้วม	อบต.
- กฎกระทรวงฉบับที่ 44,51	- การระบายน้ำ การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล , กำหนดอาคารที่ต้องจัดให้มีระบบระบายน้ำ ระบบบำบัดน้ำเสีย รวมทั้งมาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้ง	อบต.
- กฎกระทรวงฉบับที่ 47	- การปรับปรุงหรือแก้ไขระบบความปลอดภัยเกี่ยวกับอัคคีภัยของอาคาร	อบต.

ตารางที่ 6-2 (ต่อ)

กฎหมาย	ใช้ควบคุม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ ในทางปฏิบัติ
3.พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 - ประกาศกระทรวงลงวันที่ 10 มกราคม 2537 - ประกาศกรมควบคุมมลพิษ ลงวันที่ 9 สิงหาคม 2537	- กำหนดมาตรฐานควบคุมการระบายน้ำทิ้งจาก อาคารบางประเภทและบางขนาด - กำหนดประเภทของอาคารเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษ ที่ต้องถูกควบคุมการปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำ สาธารณะ - วิธีการเก็บตัวอย่างน้ำ ความถี่และระยะเวลาใน การเก็บตัวอย่างน้ำ	อบต. อบต.
4.พ.ร.บ.สาธารณสุข พ.ศ. 2535	- การกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย - สุขลักษณะของอาคาร - เหวร่าคาญ - ตลาด สถานที่จำหน่ายอาหาร	อบต.
5.พ.ร.บ.การเดินเรือในน่าน น้ำไทย - กฎกระทรวงฉบับที่ 48 - กฎกระทรวงฉบับที่ 63 - กฎกระทรวงฉบับที่ 67	- การขอรับใบอนุญาตใช้เรือท่องเที่ยว - การขออนุญาตปลูกสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำ เช่น ทำเทียบเรือ สะพานปรับระดับและโป๊ะเทียบเรือ - การประกันภัยให้ผู้โดยสารบนเรือ	กรมเจ้าท่า กรมเจ้าท่า กรมเจ้าท่า
6.ปว.68	- การกำหนดเขตห้ามจอดเรือ/แพ	อบต.
7.กฎระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับ กรมเจ้าท่า - ระเบียบกรมเจ้าท่าว่าด้วย การออกใบอนุญาตใช้แพ โดยสาร พ.ศ. 2536 - ข้อบังคับการตรวจเรือ (ฉบับที่ 19) พ.ศ. 2534	- การขออนุญาตใช้แพ มาตรฐานและลักษณะแพ โดยสาร ข้อกำหนดเกี่ยวกับความปลอดภัยของแพ โดยสาร - ลักษณะต่าง ๆ ของเรือโดยสาร อุปกรณ์ประจำเรือ เครื่องช่วยชีวิต คุณสมบัติคนประจำเรือ	กรมเจ้าท่า กรมเจ้าท่า

ตารางที่ 6-2 (ต่อ)

กฎหมาย	ใช้ควบคุม	หน่วยงานที่รับผิดชอบ ในทางปฏิบัติ
- ประกาศกรมเจ้าท่า ที่ 67/2534	- กำหนดให้เจ้าของอาคารที่มีการปล่อยน้ำทิ้งลงสู่ แม่น้ำ ยื่นขออนุญาต พร้อมแบบผังท่อปล่อยน้ำทิ้ง และจะต้องผ่านการตรวจสอบคุณภาพน้ำทิ้งตาม มาตรฐานที่กำหนด	กรมเจ้าท่า

ที่มา : จากการศึกษา

จากตารางที่ 6-2 จะเห็นว่ากฎหมายข้อบังคับต่าง ๆ ที่มีอยู่ส่วนใหญ่ควบคุมในด้านความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน การรักษาสภาพแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยว เพื่อคงสภาพความสมดุลของสิ่งแวดล้อมอันจะทำให้แหล่งท่องเที่ยวคงอยู่แบบยั่งยืน ดังแนวคิดที่เสนอไว้ในบทที่ 2 หน่วยงานที่รับผิดชอบในทางปฏิบัติส่วนใหญ่เป็นเจ้าของพื้นที่ ได้แก่ อบต. ซึ่งเป็นเสมือนส่วนหนึ่งของชุมชน ดังนั้น การที่ดำเนินการบริหารและจัดการแหล่งท่องเที่ยวให้คงอยู่แบบยั่งยืนได้หรือไม่ นั้น เป็นหน้าที่ของชุมชนท้องถิ่นที่จะร่วมกันปฏิบัติตามกฎระเบียบที่วางไว้

6.4 ข้อเสนอแนะ

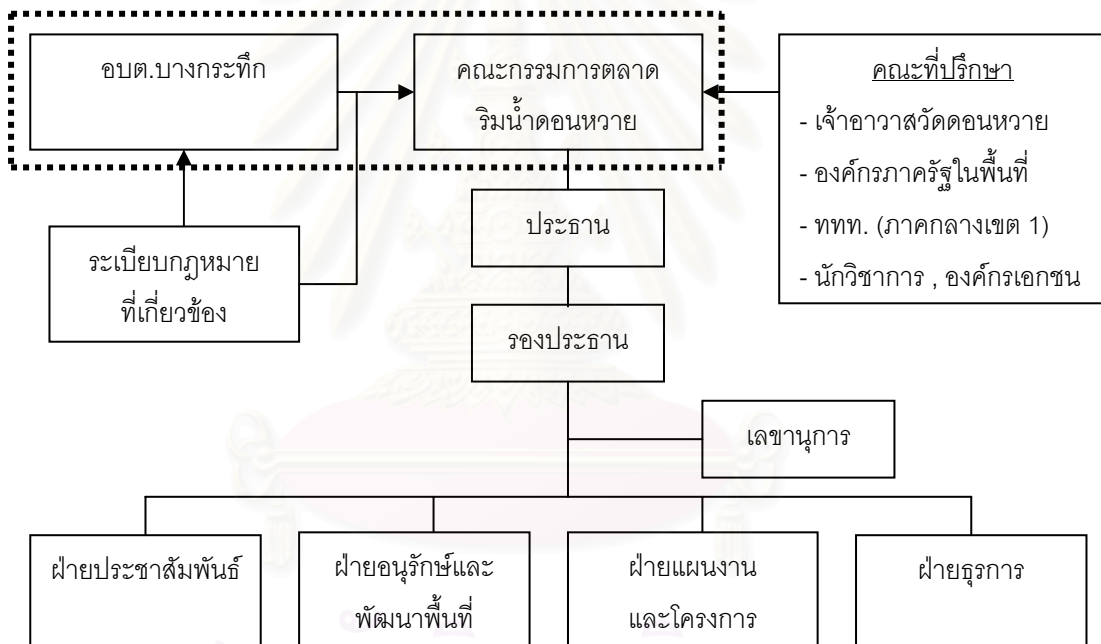
6.4.1 รูปแบบการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

เนื่องจากปัญหาและข้อจำกัดที่สำคัญ การบริหารงานของคณะกรรมการตลาดริมน้ำดอนหวายคือ การขาดงบประมาณในการดำเนินงาน ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะรูปแบบการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนท้องถิ่นที่เหมาะสมสอดคล้องกับการจัดการปัญหาต่าง ๆ โดยให้องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึกที่เป็นหน่วยงานภาครัฐท้องถิ่น ที่ถือเสมือนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการร่วมกับองค์กรชุมชนที่จัดตั้งขึ้น โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน โดยมีคณะที่ปรึกษา อาทิ เจ้าอาวาสวัดดอนหวาย ซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ลานค้าชุมชนและเป็นศูนย์รวมทางศาสนา พร้อมทั้งองค์กรภาครัฐในพื้นที่เกี่ยวข้องระดับอำเภอ ตัวแทนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สำนักงานภาคกลาง เขต 1) และนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งองค์กรเอกชนด้านการท่องเที่ยว เพื่อคอยแนะนำแนวทางการบริหารจัดการเป็นไปตามหลักวิชาการ ทั้งทางด้านสิ่งแวดล้อม การตลาด และอื่น ๆ ทั้งนี้ บทบาทสำคัญยังคงเป็นองค์กรชุมชนในรูปคณะกรรมการ มีตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

1. ประธาน 1 คน
2. รองประธาน 2 คน
3. เลขานุการ 1 คน
4. หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์ 1 คน มีผู้ช่วย 1 คน
5. หัวหน้าฝ่ายบริหารและจัดการน้ำเที่ยว 1 คน มีผู้ช่วย 2 คน
6. หัวหน้าฝ่ายแผนงานและโครงการ 1 คน มีผู้ช่วย 2 คน
7. หัวหน้าฝ่ายธุรการ 1 คน มีผู้ช่วย 1 คน

แผนภูมิที่ 6-1 รูปแบบการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

อำนาจหน้าที่ของกรรมการแต่ละตำแหน่งมีดังนี้

1) ประธาน

- เป็นประธานในที่ประชุม
- ควบคุมดูแลการดำเนินงานทั่วไปของคณะกรรมการให้เป็นไปด้วยความ

เรียบร้อย

- ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายภายใต้ข้อบังคับ

ระเบียบต่าง ๆ

2) รองประธาน

- ปฏิบัติการแทนประธาน กรณีประธานไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้
- ตามที่ประธานมอบหมาย
- ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายภายใต้ข้อบังคับ

ระเบียบต่าง ๆ

3) เลขานุการ

- จัดทำรายงานการประชุมและดูแลเอกสารรายงานการประชุม
- แจ้งนัดประชุมไปยังสมาชิกหรือคณะกรรมการ
- ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายภายใต้ข้อบังคับ

ระเบียบต่าง ๆ

4) ฝ่ายประชาสัมพันธ์

- จัดทำโฆษณาและตลาดการท่องเที่ยว
- เป็นศูนย์การติดต่อสำหรับนักท่องเที่ยวที่จะหาข้อมูลการท่องเที่ยว
- จัดพิมพ์หรือผลิตสื่อเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
- เป็นแหล่งข้อมูลชุมชนและจัดจำหน่ายของที่ระลึก
- ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายภายใต้ข้อบังคับ

ระเบียบต่าง ๆ

5) ฝ่ายบริหารและจัดการน้ำเที่ยว

- ดูแลความสะอาดภายในแหล่งท่องเที่ยว
- ปรับปรุงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้น่าดู น่าเที่ยวยิ่งขึ้น
- จัดเตรียมหาแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในบริเวณ

ใกล้เคียง โดยใช้ตลาดริมน้ำเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว

- จัดการท่องเที่ยวล่องเรือพายหรือเรือหางยาวชมสวนผลไม้ในชุมชน
- ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายภายใต้ข้อบังคับ

ระเบียบต่าง ๆ

6) ฝ่ายแผนงานและโครงการ

- ประสานงานกับ อบต. เพื่อกำหนดแผนงานและโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทั้งแผนระยะสั้นและระยะยาว
- ประสานงานกับ อบต. เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายภายใต้ข้อบังคับระเบียบต่าง ๆ

7) ฝ่ายธุรการ

- ดูแลเรื่องการจัดเก็บผลประโยชน์ ด้านการเงินและบัญชี
- ต้อนรับนักท่องเที่ยวและบุคคลอื่น ๆ ที่เยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว
- จัดฝึกอบรมบุคลากรด้านมัคคุเทศก์ในชุมชนท้องถิ่น
- ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการดำเนินการมอบหมายภายใต้ข้อบังคับระเบียบต่าง ๆ

ทั้งนี้ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต.) ร่วมกับคณะกรรมการในการกำหนดแผนงาน เพื่อจัดการการท่องเที่ยวเป็นผู้สนับสนุนการดำเนินงานในรูปการติดต่อประสานงานกับองค์กร เพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณพัฒนาในด้านต่าง ๆ รวมทั้ง อบต. มีอำนาจใช้มาตรการทางด้านกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องบังคับใช้แก่ผู้เกี่ยวข้องในแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ อบต. ยังเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจจัดเก็บผลประโยชน์ในแหล่งท่องเที่ยวตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดในกฎหมาย เพื่อนำเข้าเป็นรายได้ อบต. จัดสรรงบประมาณบางส่วนนำมาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้อีกทางหนึ่ง

6.4.2. การเชื่อมโยงการท่องเที่ยว

เนื่องจากตลาดการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดนครปฐม แนวโน้มการขยายตัวของตลาดการท่องเที่ยวเริ่มลดลง ทั้งนี้ เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านต่าง ๆ เช่น สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวทิวทัศน์ ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ข้อจำกัดด้านการขยายพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ทำให้เกิดปัญหาความสามารถในการรองรับของพื้นที่ท่องเที่ยว ดังนั้น ข้อเสนอการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงที่มีศักยภาพ เพื่อเป็นการเปิดตลาดการท่องเที่ยวของตลาดริมน้ำดอนหวายให้กว้างขวางขึ้น และเป็นการกระจายนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง เกิดกิจกรรมใหม่ ๆ ตอบสนองและความต้องการท่องเที่ยวที่ปรับได้ ตามที่นักท่องเที่ยวต้องการ

และเป็นการเพิ่มระยะเวลาในการท่องเที่ยว ซึ่งนำรายได้จากการใช้จ่ายต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ผู้ศึกษา จึงขอเสนอแนะการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยวตลาด ริมน้ำดอนหวาย ที่มีศักยภาพดังแสดงในแผนที่ 6-1 โดยมีตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นศูนย์กลาง เพื่อเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในลักษณะการท่องเที่ยวแบบเข้าไป-เย็นกลับ ดังนี้

- โปรแกรมที่ 1 ตลาดริมน้ำดอนหวาย-ตลาดน้ำลำพญา-วัดไผ่โรงวัว
- โปรแกรมที่ 2 ตลาดริมน้ำดอนหวาย-สวนผลไม้คลองบางช้างและคลองจินดา
- โปรแกรมที่ 3 ตลาดริมน้ำดอนหวาย-ตลาดน้ำตลิ่งชัน-ล่องเรือชมนาบัวคลองมหาสวัสดิ์
- โปรแกรมที่ 4 ตลาดริมน้ำดอนหวาย-ตลาดน้ำลำพญา-พุทธมณฑล-ฟาร์มจระเข้สามพราน
- โปรแกรมที่ 5 ตลาดริมน้ำดอนหวาย-ดอนหอยหลอด-พระปฐมเจดีย์-พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้ง

1) โปรแกรมที่ 1 ตลาดริมน้ำดอนหวาย-ตลาดน้ำลำพญา-วัดไผ่โรงวัว (แผนที่ 6-2)

จำนวนนักท่องเที่ยว 100-120 คน

วันท่องเที่ยว เสาร์-อาทิตย์

เวลาที่ใช้ท่องเที่ยว 8 ชั่วโมง

- 09.00 น. เริ่มเดินทางจากตลาดริมน้ำดอนหวาย โดยเรือท่องเที่ยว ขนาดจุ 120 คน ชมบรรยากาศธรรมชาติชุมชนริมน้ำ นครชัยศรี
- 11.00 น. ชมอุทยานมัจฉาวัดห้วยพลู
- 11.30 น. ถึงตลาดน้ำวัดบางพระ กราบนมัสการหลวงพ่อบึง
- 12.30 น. เที่ยวชมตลาดน้ำลำพญา รับประทานอาหารกลางวัน ซื้อสินค้าประเภทพื้นผ้า-ผลไม้
- 14.00 น. ถึงวัดไผ่โรงวัว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ใช้เวลาท่องเที่ยวภายในบริเวณวัดประมาณ 1 ชั่วโมง จึงเดินทางกลับ
- 17.30 น. ถึงตลาดริมน้ำดอนหวาย ซื้อของฝาก อาหาร ผักและผลไม้ กลับบ้าน

2) โปรแกรมที่ 2 ตลาดริมน้ำดอนหวาย-สวนผลไม้คลองบางช้างและคลองจินดา
(แผนที่ 6-3)

จำนวนนักท่องเที่ยว	50-60 คน
วันที่ท่องเที่ยว	ทุกวัน
เวลาที่ใช้ท่องเที่ยว	6 ชั่วโมง
- 10.00 น.	ออกเดินทางจากตลาดริมน้ำดอนหวาย โดยเรือท่องเที่ยว ขนาดจุ 60 คน
- 11.30 น.	ชมอุทยานปลา ให้อาหารปลาริมแม่น้ำนครชัยศรีหน้าวัด ไร่ชิง
- 11.00 น.	จอเรือที่ทำเรือสวนสามพราน และชมสวนดอกไม้นานา ชนิดในสวนสามพราน
- 12.00 น.	จอเรือที่ทำเรือหลังอำเภอสามพราน รับประทานอาหาร กลางวัน เสร็จแล้วนั่งเรือหางยาวลำละ 7-8 คน เข้าสู่คลอง บางช้างและคลองจินดา
- 13.30 น.	ล่องเรือหางยาวชมทิวทัศน์สองฝั่งคลอง เยี่ยมชมสวน ผลไม้-ไม้ดอกไม้เจ้าของสวนเป็นผู้นำชมและชิมผลไม้ สด ๆ จากร้าน ชมการดำเนินชีวิตแบบชาวสวนพื้นบ้าน และเดินทางกลับ
- 16.00 น.	ถึงตลาดริมน้ำดอนหวาย ซื้อของฝาก อาหาร ผักและ ผลไม้ กลับบ้าน

3) โปรแกรมที่ 3 ตลาดริมน้ำดอนหวาย-ตลาดน้ำตลิ่งชัน-ล่องเรือชมนาบัวคลอง
มหาสวัสดิ์ (แผนที่ 6-4)

จำนวนนักท่องเที่ยว	40 คน
วันที่ท่องเที่ยว	ทุกวัน
เวลาที่ใช้ท่องเที่ยว	7 ชั่วโมง
- 09.00 น.	ออกเดินทางจากตลาดริมน้ำดอนหวาย โดยรถทัวร์ ท่องเที่ยว
- 09.20 น.	นมัสการหลวงพ่อดาวไร่ชิง ชมอุทยานมัจฉาและให้อาหาร ปลาริมแม่น้ำนครชัยศรีหน้าวัดไร่ชิง

- 10.00 น. ถึงลานแสดงช้างและฟาร์มจระเข้สามพราน ชมการแสดงช้างและการจับจระเข้มือเปล่า และการแสดงอื่น ๆ
- 13.00 น. รับประทานอาหารกลางวันในตลาดน้ำตลิ่งชัน เลือกซื้อสินค้าของฝากต่าง ๆ
- 14.30 น. ถึงคลองมหาสวัสดิ์ จอดรถภายในวัดสุวรรณาราม ใช้บริการล่องเรือหางยาวลำละ 7-8 คน เพื่อชมनावสวนกล้วยไม้ สวนผลไม้ และชมการสาธิตการแปรรูปขนมหวานกลุ่มแม่บ้านคลองมหาสวัสดิ์ เลือกซื้อของฝากต่าง ๆ
- 16.00 น. ถึงตลาดริมน้ำดอนหวาย เลือกซื้อของฝากต่าง ๆ กลับบ้านตามอัยาศัยผลไม้ กลับบ้าน

4. โปรแกรมที่ 4 ตลาดริมน้ำดอนหวาย-ตลาดน้ำลำพญา-พุทธมณฑล-ฟาร์มจระเข้สามพราน (แผนที่ 6-5)

จำนวนนักท่องเที่ยว 80 คน

วันท่องเที่ยว เสาร์-อาทิตย์

เวลาที่ใช้ท่องเที่ยว 8 ชั่วโมง

- 09.00 น. เดินทางออกจากตลาดริมน้ำดอนหวาย โดยเรือท่องเที่ยวขนาดจุ 80 คน ชมทิวทัศน์บริเวณสองฝั่งแม่น้ำนครชัยศรี
- 11.00 น. ชมอุทยานมัจฉาวัดห้วยพลู
- 12.00 น. รับประทานอาหารกลางวันในตลาดน้ำลำพญา ซื้อสินค้าประเภทผัก-ผลไม้ และเดินทางต่อโดยรถทัวร์ จำนวน 2 คัน
- 14.30 น. แวะชมพุทธมณฑล ซึ่งเป็นสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนา เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปางลีลา พิพิธภัณฑสถาน หอกลอง และสวนพันธุ์ไม้ต่าง ๆ
- 15.30 น. ลานแสดงช้างและฟาร์มจระเข้สามพราน ชมการแสดงการจับจระเข้ด้วยมือเปล่า การแสดงมายากลและการแสดงช้างเดินทางกลับ

- 17.00 น. ถึงตลาดริมน้ำดอนหวาย ซื่อของฝากประเภทดาว-หวาน ผักและผลไม้ กลับบ้านตามอัยาศัย

5) โปรแกรมที่ 5 ตลาดริมน้ำดอนหวาย-ดอนหอยหลอด-พระปฐมเจดีย์-พิพิธภัณฑน์ หุ่นขี้ผึ้ง (แผนที่ 6-6)

จำนวนนักท่องเที่ยว 40 คน
 วันท่องเที่ยว ทุกวัน
 เวลาที่ใช้ท่องเที่ยว 9 ชั่วโมง

- 09.00 น. เดินทางออกจากตลาดริมน้ำดอนหวายโดยรถทัวร์ ตาม ทางหลวงหมายเลข 3091 และหมายเลข 35

- 10.30 น. ถึงดอนหอยหลอด ปากแม่น้ำแม่กลอง จังหวัด สมุทรสงคราม เที่ยวชมตามอัยาศัย และรับประทานอาหารกลางวันที่ดอนหอยหลอด ออกเดินทางตาม ทางหลวงหมายเลข 325

- 13.00 น. แวะชมตลาดริมน้ำดำเนินสะดวก ล่องเรือเล็กเที่ยวชม ตามอัยาศัย ซื่อของฝากที่ระลึกต่าง ๆ ออกเดินทางตาม ทางหลวงหมายเลข 4

- 15.30 น. พระราชวังสนามจันทร์ เที่ยวชมพระตำหนักต่าง ๆ เช่น พระที่นั่งพิมานปฐม พระที่นั่งวัชรนิรมยา พระตำหนักทับแก้ว ทับขวัญ อนุสาวรีย์ย่าเหล พร้อม เดินทางไปยังองค์พระปฐมเจดีย์ นมัสการองค์พระปฐมเจดีย์

- 16.45 น. เยี่ยมชมพิพิธภัณฑน์หุ่นขี้ผึ้งไทย อำเภอนครชัยศรี

- 18.00 น. เดินทางกลับถึงตลาดริมน้ำดอนหวาย แวะซื่อของฝาก ประเภทอาหารดาว-หวาน ผักและผลไม้ กลับบ้าน ตามอัยาศัย

6.4.3 แผนพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน

เพื่อให้การบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น องค์กร ชุมชนควรมีการวางแผนงานและโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสม อยู่ในหลักการผดุง รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวยั่งยืนสืบไป ผู้ศึกษาได้เสนอแผนไว้จำนวน 5 แผนงาน รวม 13 โครงการ เป็นแผนงาน 5 ปี ความเร่งด่วนของแต่ละโครงการตามความสำคัญของ

ปัญหาในแต่ละด้าน ทั้งนี้ อยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นร่วมกับ อบต. ในการขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แผนงานที่เสนอ 5 แผนงาน คือ (ตารางที่ 6-2)

1. แผนงานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการ
2. แผนงานรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
3. แผนงานการให้การศึกษาและสร้างจิตสำนึก
4. แผนงานการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน
5. แผนงานการส่งเสริมตลาดและบริการนำเที่ยว

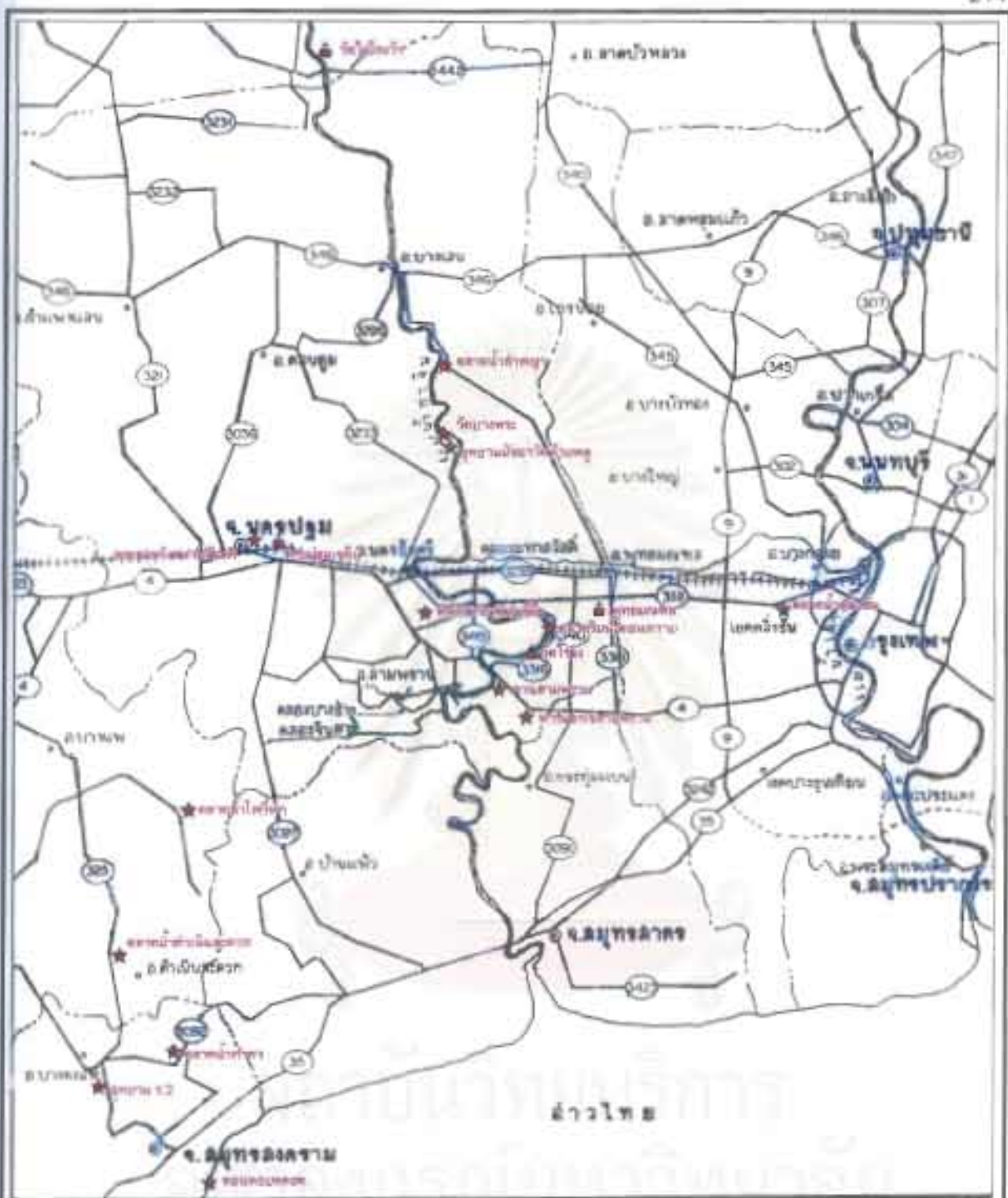

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำคอนทวาย จังหวัดนครศรีธรรมราช

แผนที่ 6-3 เส้นทางการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว ไปนภกรมที่ 2

สัญลักษณ์

- เส้นทางการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว ไปนภกรมที่ 2
- เขตจังหวัด
- ทางรถไฟ
- ขาทางหลวงแผ่นดิน
- แม่น้ำ, ลำคลอง

ที่มา : แผนที่กรมทางหลวง 23 จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2545

สาขาวิชาการออกแบบและผังเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1 0 10 20
Kilometer

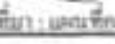
ทิศทาง

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำตลิ่งห้วย จังหวัดนครปฐม

แผนที่ 6-4 เส้นทางการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว ไบรณกรรมที่ 3

สัญลักษณ์

- เส้นทางการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว ไบรณกรรมที่ 3
- เขตจังหวัด
- ทางรถไฟ
- ทางหลวงแผ่นดิน
- แม่น้ำ, ลำคลอง

ที่มา : แผนที่กรมชลประทาน จังหวัดบุรีรัมย์, พ.ศ. 2545

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

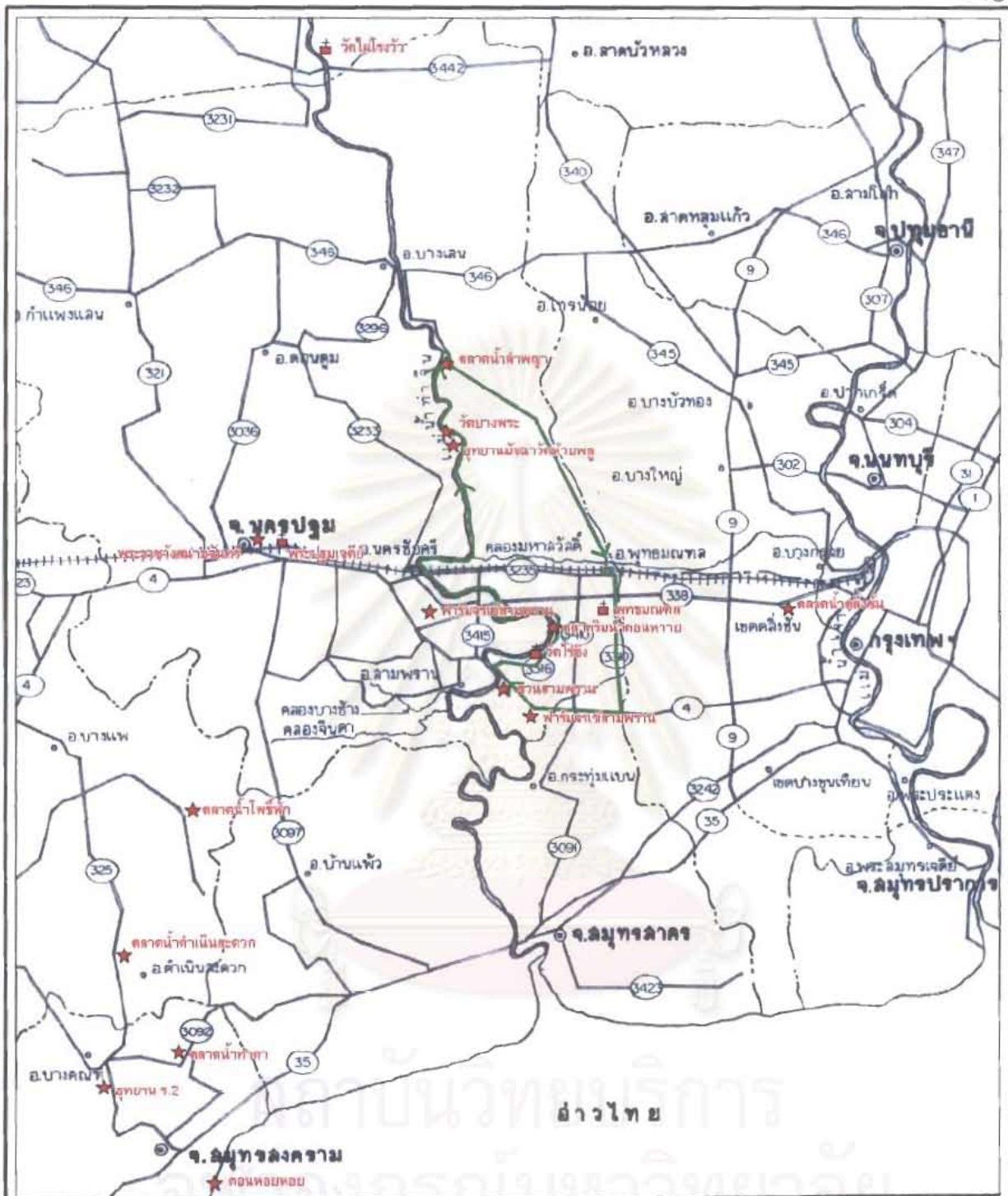
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทิศใต้

แนวทางการบริหารและจัดการการท่งที่เกี่ยวข้องโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม

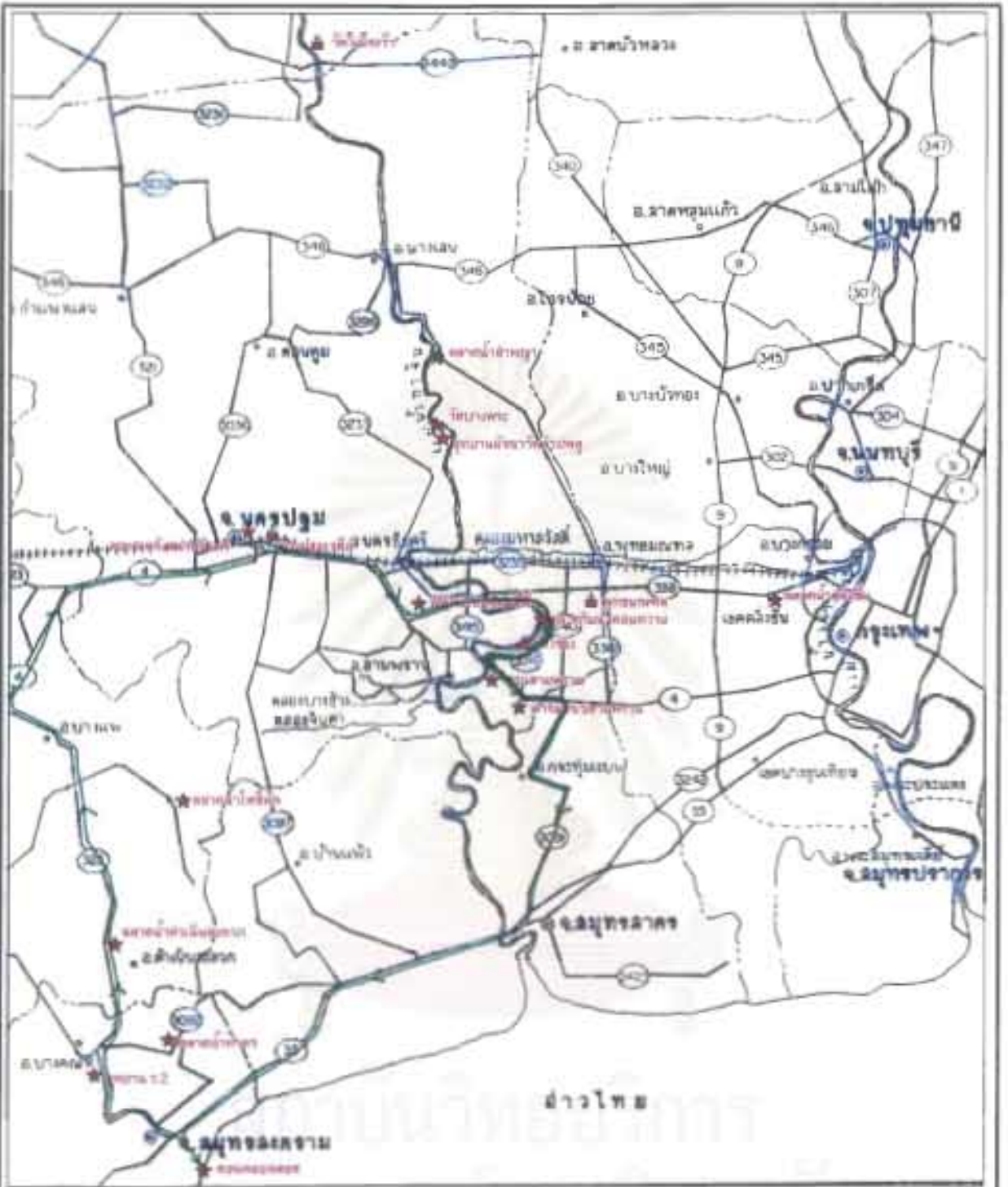
แผนที่ 6-5 เส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว โปรแกรมที่ 4

สัญลักษณ์

- เส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว โปรแกรมที่ 4
- เขตจังหวัด
- ทางรถไฟ
- ทางหลวงแผ่นดิน
- แม่น้ำ, ลำคลอง

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน :
กรณีศึกษา ตลาดริมน้ำตอนท้าย จังหวัดนครปฐม

แผนที่ 6-6 เส้นทางเชื่อม โดเมนส์ท่องเที่ยว โปรแกรมที่ 5

สัญลักษณ์

- ← เส้นทางเชื่อม โดเมนส์ท่องเที่ยว โปรแกรมที่ 5
- เขตจังหวัด
- ทางรถไฟ
- ทางหลวงแผ่นดิน
- ~ แม่น้ำ, ลำคลอง

ที่มา : แผนที่กรมททท 23 จังหวัดเชียงใหม่, พ.ศ. 2545

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ทิศทาง

ตารางที่ 6-3 แผนงาน/โครงการ การจัดการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย

แผนงาน/โครงการ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินงาน	งบประมาณ (บาท)	ปีที่					การประสานงานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	แหล่ง งบประมาณ
				1	2	3	4	5		
1. แผนงานพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานและบริการ										
1.1 ปรับปรุงถนนสายทรงคนอง- ไร่ชิง	- เพื่อความสะดวกในการเดินทาง ท่องเที่ยว	- ประสานงานกับแขวงทางนครปฐม เพื่อให้สำรวจ ออกแบบปรับปรุงผิวจราจร - ก่อสร้างปรับปรุง	5,000,000	—					- แขวงทาง นครปฐม	- กรมทางหลวง
1.2 ปรับปรุงถนนสายพุทธมณฑล สาย 5-วัดดอนหวาย	- เพื่อความสะดวกในการเดินทาง ท่องเที่ยว	- ประสานงานกับสำนักงานโยธาธิการจังหวัดนครปฐม เพื่อขออนุญาตปรับปรุงผิวจราจร - สำรวจ ออกแบบ - ก่อสร้างปรับปรุง	1,500,000	—					- สำนักงาน โยธาธิการจังหวัด นครปฐม	- กรมโยธาธิการ
1.3 โครงการก่อสร้างท่าเทียบเรือ มาตรฐานขนาด 6x12 ม.	- เพื่อส่งเสริมให้เป็นศูนย์กลาง การท่องเที่ยวทางน้ำ - เพื่อใช้เป็นท่าเทียบเรือท่องเที่ยว	- ประสานงานกับสำนักงานโยธาธิการจังหวัดนครปฐม เพื่อออกแบบและประมาณราคาท่าเทียบเรือ - ขออนุญาตก่อสร้างต่อกรมเจ้าท่า - ก่อสร้าง	1,200,000		—	—			- สำนักงานโยธาธิการ จังหวัดนครปฐม - สำนักงานเจ้าท่า ภูมิภาคที่ 3	- กองทุน กจภ.* - ททท. - อบต.
1.4 โครงการก่อสร้างศูนย์บริการ นักท่องเที่ยวขนาด 8x12 ม.	- เพื่อเป็นศูนย์กลางการบริการ นักท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ - เพื่อเป็นสถานที่จัดแสดงข้อมูล แหล่งท่องเที่ยว	- ประสานงานกับวัดดอนหวายขอใช้ที่ดินเพื่อก่อสร้าง - อบต. ออกแบบและประมาณราคาก่อสร้าง - ประสานงานขอรับการสนับสนุนงบประมาณก่อสร้าง จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	800,000	—	—				- คณะอนุกรรมการ กระจายความเจริญ ไปสู่ภูมิภาค (กจภ.) - ททท. (ผ่านสำนักงาน ภาคกลางเขต 1)	- กองทุน กจภ.* - ททท. - อบต.

* หมายถึง กองทุนเพื่อกระจายการผลิตและการจ้างงานไปสู่ภูมิภาค

ตารางที่ 6-3 (ต่อ)

แผนงาน/โครงการ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินงาน	งบประมาณ (บาท)	ปีที่					การประสานงานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	แหล่ง งบประมาณ
				1	2	3	4	5		
	- เป็นศูนย์กลางการประสานงาน ของคณะกรรมการและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	- ดำเนินการก่อสร้าง								
2. แผนงานรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม										
2.1 โครงการส่งเสริมการติดตั้ง ระบบบำบัดน้ำเสีย	- เพื่อให้มีการบำบัดน้ำเสียและ สิ่งปฏิกูลถูกต้องตามหลัก สุขาภิบาล - เพื่อลดปัญหามลภาวะในแม่น้ำ	- แนะนำ ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการและผู้อาศัยในตลาด เก่า ใช้ระบบบำบัดสำเร็จรูป - ออกแบบ ส่งเสริมการใช้ระบบบำบัดที่มีประสิทธิภาพ ในอาคารต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว	12,000/ ครัวเรือน						- สำนักงานโยธาธิการ จังหวัดนครปฐม (ออกแบบระบบ บำบัด)	- ผู้ประกอบการ ในแหล่งท่องเที่ยว
2.2 โครงการศึกษาออกแบบระบบ รวบรวมและบำบัดน้ำเสียใน แหล่งท่องเที่ยว	- เพื่อให้การบำบัดน้ำเสียในแหล่ง ท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพ - เพื่อรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม	<u>แนวทางที่ 1</u> - ประสานงานกับ สผ. เพื่อพิจารณาว่าจ้างที่ปรึกษา สำรวจ ศึกษาออกแบบ - ประสานงานกับวัดดอนหวาย เพื่อใช้ที่ดินก่อสร้าง - ก่อสร้าง	30,000,000						- สผ.	- กองทุนสิ่ง แวดล้อม - ททท.
		<u>แนวทางที่ 2</u> - อบต. จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด เสนอคณะกรรมการพัฒนา จังหวัด (กพจ.) เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจาก คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ	30,000,000						- จังหวัดนครปฐม	- สผ.

ตารางที่ 6-3 (ต่อ)

แผนงาน/โครงการ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินงาน	งบประมาณ (บาท)	ปีที่					การประสานงานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	แหล่ง งบประมาณ
				1	2	3	4	5		
2.3 โครงการจัดระบบการจัดเก็บ ขยะ	- เพื่อรวบรวมขยะมูลฝอยไปกำจัด อย่างมีประสิทธิภาพ - เพื่อลดปัญหามูลฝอยตกค้าง	- ประสานงานกับวัดดอนหวายขอใช้ที่ดินก่อสร้าง - ให้ อบต. มีหน้าที่จัดเก็บขยะมูลฝอยในแหล่งท่องเที่ยว - ขอความร่วมมือผู้ประกอบการ - อบต. ออกข้อบังคับ ตำบลจัดเก็บค่าบริการ - อบต. จัดบริการถังขยะเพิ่มเติมในแหล่งท่องเที่ยว	ปีละ 200,000						-	- อบต.
2.4 โครงการจัดหาสถานที่กำจัด ขยะมูลฝอยร่วมกับท้องถิ่นอื่น	- เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการกำจัด ขยะมูลฝอย - เพื่อลดปัญหามูลฝอยตกค้าง	- ประสานงานกับ อบต. ช้างเคียง เช่น อบต.ไร่ชิง , อบต. บางเตย , อบต.กระทุ่มล้ม เพื่อร่วมกันจัดหาที่ดินกำจัด ขยะมูลฝอย - กรณีไม่มีงบประมาณให้ร่วมกันจัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด เสนอ คณะกรรมการพัฒนาจังหวัด เพื่อขอรับการสนับสนุน งบประมาณจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ หรือกู้ยืมเงินกองทุนสิ่งแวดล้อมเพื่อดำเนินการใน ลักษณะร่วมลงทุน	5,000,000						- อบต. ไกลเคียง - จังหวัดนครปฐม	- สผ. - กองทุนสิ่งแวดล้อม - อบต.+อบต. ช้างเคียง

ตารางที่ 6-3 (ต่อ)

แผนงาน/โครงการ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินงาน	งบประมาณ (บาท)	ปีที่					การประสานงานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	แหล่ง งบประมาณ
				1	2	3	4	5		
3. แผนงานการให้การศึกษาและ สร้างจิตสำนึก 3.1 โครงการรณรงค์รักษาความ สะอาด	- เพื่อกระตุ้นจิตสำนึก - เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการ รักษาความสะอาด - เพื่อให้เกิดความสวยงามใน แหล่งท่องเที่ยว	- จัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจ - วางแผนการดำเนินงาน หาทุน - ประชาสัมพันธ์โครงการ - ดำเนินงาน	ปีละ 50,000						-	- งบกองทุน คณะกรรมการ
3.2 โครงการจัดทำคู่มือ การจัด สื่อความหมายธรรมชาติ	- เพื่อพัฒนาสื่อความหมาย ธรรมชาติ โดยผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ในพื้นที่ - เพื่อกระตุ้นจิตสำนึก	- ประสานงานกับ ททท. เพื่อจัดทำคู่มือหรือแผ่นพับหรือ ป้ายสื่อความหมายธรรมชาติที่เข้าใจง่ายในการรณรงค์ รักษาสีสิ่งแวดล้อม	30,000						- ททท. (สำนักงาน ภาคกลางเขต 1)	- งบกองทุน คณะกรรมการ - อบต. - ททท.
4. แผนงานการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในชุมชน 4.1 โครงการส่งเสริมการรวมกลุ่ม ของประชาชน	- เพื่อให้ประชาชนในชุมชนมี ส่วนร่วมในการจัดการการ ท่องเที่ยวในพื้นที่	- จัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจ - จัดโครงการฝึกอบรมผู้นำชุมชน - จัดตั้งกลุ่มบริการการท่องเที่ยวในรูปองค์กร , สหกรณ์ - ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา แหล่งท่องเที่ยว ร่วมประชุมหารือ	ปีละ 30,000						- ททท. (สำนักงาน ภาคกลางเขต 1) - สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอสามพราน	- งบกองทุน คณะกรรมการฯ

ตารางที่ 6-3 (ต่อ)

แผนงาน/โครงการ	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินงาน	งบประมาณ (บาท)	ปีที่					การประสานงานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	แหล่ง งบประมาณ
				1	2	3	4	5		
5. แผนงานส่งเสริมตลาดและบริการ น้ำเที่ยว										
5.1 โครงการประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยว	- เพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับ แหล่งท่องเที่ยว โดยใช้สื่อต่าง ๆ	- ประสานงานกับสื่อมวลชนต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร - จัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจ - กำหนดรูปแบบสื่อและสาระที่น่าสนใจ - ผลิตสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ , วีดีโอ - เผยแพร่ข้อมูลสื่อ	300,000						- สื่อมวลชน - ททท.	- ททท. - งบกองทุน คณะกรรมการฯ
5.2 โครงการจัดทำโครงข่าย ท่องเที่ยวทางน้ำ	- เพื่อจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว ทางน้ำ เชื่อมโยงกับแหล่ง ท่องเที่ยว	- ประสานงานกับองค์กรที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวทาง น้ำใกล้เคียง - จัดให้มีระบบสื่อสารเครือข่ายเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว อื่น - จัดระบบและโปรแกรมการกระจายนักท่องเที่ยวไปยัง แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในกลุ่มเครือข่าย	30,000						- องค์กรที่รับผิดชอบ แหล่งท่องเที่ยวทาง น้ำใกล้เคียง	- งบกองทุน คณะกรรมการฯ

ที่มา : จากการศึกษา

6.5 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

การศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน : กรณีศึกษาตลาดริมน้ำดอนหวาย เป็นเพียงการศึกษาเบื้องต้น เพื่อทราบถึงปัญหาของสภาพแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาและข้อจำกัดขององค์กรที่บริหารจัดการในปัจจุบัน สำหรับการศึกษาครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาประเด็นดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษาขีดความสามารถในการรองรับของการพัฒนาการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ทั้งด้านกายภาพ สภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจ เพื่อกำหนดควบคุมนักท่องเที่ยวอันจะทำให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวอยู่ได้อย่างยั่งยืน
- 2) ศึกษารูปแบบการรวบรวมระบบบำบัดน้ำเสียในแหล่งท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพและประหยัด
- 3) ศึกษาการพัฒนาในรูปแบบธุรกิจชุมชนจากการท่องเที่ยว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรรณิกา ชมดี. การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการสารภี ตำบลท่าซ้าย อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.

กาญจนา แก้วเทพ. การพัฒนาแนววัฒนธรรมชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา, 2538.

เจ้าท่า, กรม. พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พระพุทธศักราช 2456 ฉบับสมบูรณ์. ฝ่ายนิติการ กรมเจ้าท่า, (ม.ป.ป.)

เจ้าอาวาสวัดดอนหวาย. สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2545.

ชินรัตน์ สมสืบ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 1. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช , 2540

ดารณี ถวิลพิพัฒน์กุล. กระบวนการเป็นเมืองกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในประเทศกำลังพัฒนา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

ด้วน ลิเชิงและคณะ. รายงานการวิจัยบทบาทของชาวไทยเชื้อสายจีนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาค : ศึกษากรณีจังหวัดนครปฐม. กรุงเทพฯ : 2540

ถาวร ประทุมเงิน. ประธานกรรมการบริหาร อบต.บางกระพิก. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2545.

ทองศักดิ์ คุ่มไข่น้ำและคณะ. การพัฒนาชุมชนเชิงปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 1. บริษัทการพิมพ์, 2534.

เทิดศักดิ์ เตชุกิจจร. การศึกษาที่อยู่อาศัยริมน้ำบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง กรณีศึกษาบริเวณตลาดน้ำบางคูเวียง. กรุงเทพฯ, 2541.

ธวัชชัย สัตยสมบุญ, บรรณารักษ์. กฎหมายสาธารณสุข. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ประชุมช่าง, 2542.

นิคม จารุมณี. การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : 2536.

นุกูล ชมภูนิช. วัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำนครชัยศรี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา กรมศาสนา, 2540.

- นำชัย ทนุผลและคณะ. การส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์บริการการท่องเที่ยวและพัฒนาธุรกิจชุมชนด้วยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ : 2544.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เดือนตุลา จำกัด, 2542.
- บัญชา วุฒิสังคะ. กำนันตำบลบางกระทึก. สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2545.
- บัลลาศ บัญชามาศพรรณ. เจ้าของร้านเปิดพะไล้นายหนับ. สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2545.
- ประคอง กรวรรณสูตร. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 3. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ประเวศ วะสี. ศักดิ์ศรีแห่งความเป็นคน ศักยภาพแห่งความสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 4. สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, 2540.
- ปรีชาดิ วลัยเสถียรและคณะ. กระบวนการเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 1. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2543.
- ปิยะพร กัญชนะ. ตลาดน้ำ : ย่านชุมชนริมน้ำในสังคมเมืองสยาม. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, 2537.
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา 116 (17 พฤศจิกายน 2542) : 53-58.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. โครงการศึกษาวิจัยการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. โครงการศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และสภาตำบล (สต.). กรุงเทพฯ : 2541.
- มหาดไทย, กระทรวง. โยธาธิการ, กรม. พ.ร.บ.ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และ พ.ร.บ.ควบคุมอาคาร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522. กรุงเทพฯ : 2540
- มิตรรา สามารถ. รายงานผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 1. แอล.ที. เพรส, 2543.
- วรรัตน์ เขียวโพรี. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 1. โรงพิมพ์สถาบันราชภัฏธนบุรี, 2542.

- วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, กระทรวง. สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1. คู่มือการจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ประจำปีงบประมาณ 2456. พระนครศรีอยุธยา : สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1, 2544.
- วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, กระทรวง. สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1. รายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อมปี 2542. พระนครศรีอยุธยา : สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1, (ม.ป.ป.)
- วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, กระทรวง. ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, กรม. สารสนเทศสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : ฝ่ายระบบสารสนเทศ กองสารสนเทศสิ่งแวดล้อม, (ม.ป.ป.)
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 2. ไทยวัฒนาพานิช, 2525.
- สนธยา พลศรี. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2533.
- สมบัติ พลายน้อย. ชีวิตตามคลอง. กรุงเทพฯ : ต้ออ้อ, 2534.
- สมพร ผาดินาวิน. รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาของทรัพยากรที่ดินเพื่อวางแผนการใช้ที่ดินจังหวัดนครปฐม. กรุงเทพฯ : 2534.
- สัมพันธ์ เตชะอธิกและคณะ. การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2540.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. สังคมวิทยา : หลักการศึกษา วิเคราะห์และปฏิบัติงานชุมชน. กรุงเทพฯ : พิมพ์ครั้งที่ 2. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2536.
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ : 2540.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ศูนย์ศึกษาชุมชนเมือง. โครงการศึกษาเพื่อการวางแผนและจัดทำผังเมืองรวมชุมชนสุขภาพที่เปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาล : ศึกษากรณีในเขตชุมชนอำเภอสามพรานและอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. กรุงเทพฯ : 2544.
- สมาน สุขสมัย. กรรมกรวัดดอนหวาย. สัมภาษณ์, 11 กุมภาพันธ์ 2545.
- สยมพร ปุณฺณาคม. การบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) กับหลักพระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ภาคปริชาธิรัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : 2541.

สวัสดี นิมมอนงค์. เจ้าของเรือศรีสวัสดิ์ย้อนยุค. สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2545.

สุเมธ ชุมสาย ณ อยุธยา. น้ำ : ป่อเกิดแห่งวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2529.

สุริยะ หินเมืองเก่า. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึก. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2545.

สุนทร ชุตินทรานนท์. ชีวิตชุมชนริมน้ำอยุธยา มรดกไทย มาดกโลก. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แปลนโมทิฟ, 2540.

สุวัฒนา ธาดานิติ. ในเอกสารบทความวิชาการประกอบการสัมมนา. การประชุมวิชาการสาขาการออกแบบและวางผังชุมชนเมืองและผังเมือง. กรุงเทพฯ : 2543.

เสถียร มีทิวี. ผู้ใหญ่นบ้านหมู่ที่ 8. สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2545.

สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครปฐม. ทำเนียบโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครปฐม. นครปฐม : อินเทอร์เน็ตโปรเซสเซอร์, 2540.

สำนักงานศึกษาธิการอำเภอสสามพราน. สารสนเทศการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ประจำปี 2544. (อัดสำเนา)

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสสามพราน. สัมมนาองค์การสตรีระดับอำเภอส 7-9 ก.ค. 2542. (อัดสำเนา)

สำนักงานเกษตรอำเภอสสามพราน. การบรรยายสรุปเกษตรอำเภอสัญจร ครั้งที่ 5 31 พ.ศ. 2544. (อัดสำเนา)

องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึก. บรรยายสรุปประกอบการตรวจเยี่ยมองค์การบริหารส่วนตำบล โครงการวันพบประชาชน. 13 มิถุนายน 2544. (อัดสำเนา)

องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึก. แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ปี 2545. (อัดสำเนา)

องค์การบริหารส่วนตำบลบางกระทึก. แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ปี 2545-2549. (อัดสำเนา)

อุทัย หิรัญโต. เทคนิคการบริหาร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไอเดียนส์โตร์, 2525

ภาษาอังกฤษ

Edward Inskeep. National and Regional Tourism Planning : Methodologies and Case Studies. 1st Published. London & New York, Routledge, 1994.

Greg Richards and Derek Hall, Tourism and Sustainable Community Development. London : Routledge, 2000.

Hunter, colin. Tourism and the Environment : A Sustainable Relationship? 1st Published. London & New York : Routledge, 1995.

John Swarbrooke, Sustainable Tourism Management. Oxen : CABI Publishing, 2000.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
วไลยอลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

แบบสอบถามนักห้องเขียว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามนักท่องเที่ยว

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยว

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
1	เพศ			
	ชาย	69	48.9	48.9
	หญิง	72	51.1	51.1
	รวม			100.0
2	อายุ			
	15 - 25 ปี	33	23.4	23.4
	26 - 35 ปี	65	46.1	46.1
	36 - 45 ปี	34	24.1	24.1
	46 - 55 ปี	8	5.7	5.7
	มากกว่า 56 ปีขึ้นไป	1	0.7	0.7
	รวม			100.0
3	ระดับการศึกษา			
	ประถมศึกษา	4	2.8	2.8
	มัธยมศึกษา	7	5.0	5.0
	มัธยมปลาย , ปวช.	24	17.0	17.0
	อนุปริญญา , บวส. , ปวท.	27	19.1	19.1
	ปริญญาตรี	62	44	44
	สูงกว่าปริญญาตรี	17	12.1	12.1
	รวม			100.0
4	อาชีพ			
	เกษตรกรรม	1	0.7	0.7
	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	29	20.6	20.6
	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	27	19.1	19.1
	นักเรียน/นักศึกษา	18	12.8	12.8
	รับจ้างทั่วไป	5	3.5	3.5
	พนักงานบริษัท/เอกชน	50	35.5	35.5

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
	แม่บ้าน	5	3.5	3.5
	ว่างงาน	4	2.8	2.8
	อื่นๆ	2	1.4	1.4
	รวม			100.0
5	ภูมิลำเนา, ที่อยู่ปัจจุบัน			
	กทม./ปริมณฑล	78	55.3	55.3
	นครปฐม	37	26.2	26.2
	อื่นๆ	26	18.4	18.4
	รวม			100.0
6	สถานภาพ			
	โสด	83	58.9	58.9
	หย่าร้าง	1	0.7	0.7
	สมรส	57	40.4	40.4
	รวม			100.0
7	รายได้ต่อเดือน			
	ต่ำกว่า 3,000 บาท	16	11.3	11.3
	3,001 - 6,000 บาท	20	14.2	14.2
	6,001 - 9,000 บาท	30	21.3	21.3
	9,001 - 12,000 บาท	21	14.9	14.9
	12,001 - 15,000 บาท	27	19.1	19.1
	15,001 บาทขึ้นไป	27	19.1	19.1
	รวม			100.0

ส่วนที่ 2 รูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยว

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
1	การเดินทางมาท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	ครั้งแรก	37	26.2	26.2
	เคยมาแล้ว 1 ครั้ง	19	13.5	13.5
	เคยมาแล้ว 2 ครั้ง	12	8.5	8.5
	มากกว่า 2 ครั้ง	73	51.8	51.8
	รวม			100.0
2	สาเหตุและสิ่งดึงดูดใจนำท่านมาตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	อยู่ใกล้บ้าน	30	21.3	9.2
	ชอบธรรมชาติ/บรรยากาศริมน้ำ	51	36.2	15.6
	คมนาคมสะดวก,ระยะทางใกล้	39	27.7	11.9
	ความเป็นเอกลักษณ์ของตลาดโบราณ	45	31.9	13.8
	มีบริการท่องเที่ยวทางน้ำ	17	12.1	5.2
	ชื่อเสียงรสชาติอาหาร	70	49.6	21.4
	มีการประชาสัมพันธ์จากสื่อต่าง ๆ	14	9.9	4.3
	เพื่อนชวนมา	48	34.0	14.7
	อื่น ๆ	13	9.2	4.0
	รวม			100.0
3	จุดประสงค์หลักในการมาเยือนตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	เพื่อพักผ่อน	93	66.0	29.0
	เพื่อซื้อของฝาก	60	42.6	18.7
	ทานอาหาร	100	70.9	31.2
	นั่งเรือท่องเที่ยวทางน้ำ	20	14.2	6.2
	ติดต่อธุระ	7	5.0	2.2
	เยี่ยมญาติ	1	0.7	0.3
	ได้ข่าวว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่	12	8.5	3.7
	ทำบุญที่วัด	21	14.9	6.5
	อื่น ๆ	7	5.0	2.2
	รวม			100.0

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
4	จำนวนสมาชิกที่เดินทางมาเยือนตลาดริมน้ำดอนหวายครั้งนี้			
	น้อยกว่า 3 คน	28	19.8	19.8
	3 - 5 คน	75	53.2	53.2
	6 - 10 คน	29	20.6	20.6
	11 - 20 คน	2	1.4	1.4
	20 คนขึ้นไป	7	5.0	5.0
	รวม			100.0
5	ลักษณะการเดินทางมาเยือนตลาดริมน้ำดอนหวายครั้งนี้			
	รถโดยสารประจำทาง	7	5.0	5.0
	รถยนต์ส่วนตัว	114	80.9	80.9
	รถจักรยานยนต์	9	6.4	6.4
	ทางเรือ	1	0.7	0.7
	รถเช่า/เหมา	9	6.4	6.4
	อื่น ๆ เช่น จักรยาน	1	0.7	0.7
	รวม			100.0
6	ท่านทราบว่าตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นแหล่งท่องเที่ยวจากที่ได้			
	ทราบด้วยตนเอง	34	24.1	24.1
	จากหมู่เพื่อน	87	61.7	61.7
	จากสื่อโทรทัศน์/หนังสือพิมพ์	15	10.6	10.6
	อื่น ๆ เช่น จากคนใกล้ชิด	5	3.5	3.5
	รวม			100.0
7	ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาเยือนตลาดริมน้ำดอนหวายในครั้งนี้			
	ค่าอาหาร/เครื่องดื่ม			
	น้อยกว่า 100 บาท	35	24.8	24.8
	101 - 200 บาท	55	39.0	39.0
	201 - 300 บาท	24	17.0	17.0
	301 - 500 บาท	19	13.5	13.5
	501 บาทขึ้นไป	8	5.7	5.7
	รวม			100.0

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
	ค่าซื้ออาหาร/ผลไม้/ผัก			
	น้อยกว่า 100 บาท	35	24.8	25.7
	101 - 200 บาท	41	29.1	30.1
	201 - 300 บาท	21	14.9	15.4
	301 - 500 บาท	22	15.6	16.2
	501 บาทขึ้นไป	17	12.1	12.5
	รวม			100.0
	ค่าของฝากที่ระลึก			
	น้อยกว่า 100 บาท	11	7.8	30.6
	101 - 200 บาท	10	7.1	27.8
	201 - 300 บาท	8	5.7	22.2
	301 - 500 บาท	4	2.8	11.1
	501 บาทขึ้นไป	3	2.1	8.3
	รวม			100.0
	ค่านั่งเรือชมทิวทัศน์			
	40	2	1.4	11.1
	50	5	3.5	27.8
	80	1	0.7	5.6
	100	2	1.4	11.1
	150	2	1.4	11.1
	160	1	0.7	5.6
	200	4	2.8	22.2
	250	1	0.7	5.6
	รวม			100.0
	อื่นๆ เช่น ทำบุญ, นวดเท้า			
	50	1	0.7	20.0
	200	3	2.1	60.0
	500	1	0.7	20.0
	รวม			100.0

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
8	ท่านใช้เวลาในกิจกรรมใดมากที่สุดในการเยือนตลาดริมน้ำ ดอนหวายครั้งนี้			
	ซื้ออาหาร/ผัก/ผลไม้	54	38.3	38.3
	ทานอาหาร	60	42.6	42.6
	นั่งเรือชมทิวทัศน์แม่น้ำ	14	9.9	9.9
	ทำบุญที่วัดดอนหวาย	8	5.7	5.7
	นวดตัวสมุนไพร/นวดเท้า	2	1.4	1.4
	อื่น ๆ	3	2.1	2.1
	รวม			100.0
9	ระยะเวลาโดยรวมที่ใช้ในการท่องเที่ยวครั้งนี้			
	น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	10	7.1	7.1
	1 - 2 ชั่วโมง	51	36.2	36.2
	2 - 3 ชั่วโมง	53	37.6	37.6
	3 - 5 ชั่วโมง	27	19.1	19.1
	รวม			100.0
10	สิ่งที่ทำให้ท่านนึกถึงเป็นสิ่งแรกเมื่อพูดถึงตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	ธรรมชาติริมน้ำ	21	14.9	14.9
	ตลาดเก่าโบราณ	61	43.3	43.3
	รสชาติอาหาร	36	25.5	25.5
	ชุมชนริมน้ำ	16	11.3	11.3
	อื่น ๆ เช่น ผัก ผลไม้สด	7	5.0	5.0
	รวม			100.0
11	ท่านจะกลับมาเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายอีกหรือไม่			
	มา	131	92.9	92.9
	ไม่มา	1	0.7	0.7
	ไม่แน่ใจ	9	6.4	6.4
	รวม			100.0

ส่วนที่ 3 แสดงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในด้านการบริหารจัดการตลาดริมน้ำดอนหวาย

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา		
			ร้อยละ	รวมร้อยละ	
1	ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากมีการรื้อถอนตลาดหลังเก่าและปรับปรุงเป็นอาคารตลาดทันสมัยสะดวกกว่าเดิม	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	16	11.3	11.3
		ไม่เห็นด้วย	78	55.3	55.3
		ไม่แน่ใจ	22	15.6	15.6
		เห็นด้วย	19	13.5	13.5
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	6	4.3	4.3
		รวม			
2	ควรมีการจำกัดจำนวนแพขายอาหารมิให้มีมากไปกว่านี้	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	3.5	3.5
		ไม่เห็นด้วย	24	17.0	17.0
		ไม่แน่ใจ	49	34.8	34.8
		เห็นด้วย	48	34.0	34.0
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	15	10.6	10.6
		รวม			
3	ควรมีการขยายตลาดเพื่อให้พ่อค้าแม่ค้าจากต่างถิ่นนำผลผลิตมาจำหน่ายมากขึ้น	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4	2.8	2.8
		ไม่เห็นด้วย	31	22.0	22.0
		ไม่แน่ใจ	48	34.0	34.0
		เห็นด้วย	52	36.9	36.9
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	6	4.3	4.3
		รวม			
4	สถานที่ขายผัก,ผลไม้หรือสินค้าบริเวณลานวัดดอนหวายไม่ควรให้พ่อค้าแม่ค้าจากต่างถิ่นนำสินค้ามาจำหน่าย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	7	5.0	5.0
		ไม่เห็นด้วย	42	29.8	29.8
		ไม่แน่ใจ	56	39.7	39.7

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา		
			ร้อยละ	รวมร้อยละ	
5	เห็นด้วย	25	17.7	17.7	
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	11	7.8	7.8	
	รวม			100.0	
	ท่านคิดว่าการบริหารและจัดการบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวายในปัจจุบันจะทำให้สถานที่ท่องเที่ยวคงอยู่แบบยั่งยืน				
	ไม่เห็นด้วย	3	2.1	2.1	
	ไม่แน่ใจ	33	23.4	23.4	
	เห็นด้วย	81	57.4	57.4	
6	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	24	17.0	17.0	
	รวม			100.0	
	ควรมีการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาที่ยั่งยืน				
	ไม่เห็นด้วย	1	0.7	0.7	
	ไม่แน่ใจ	5	3.5	3.5	
	เห็นด้วย	73	51.8	51.8	
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	62	44.0	44.0	
7	รวม			100.0	
	ควรมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนตามขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว				
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	11	7.8	7.8	
	ไม่เห็นด้วย	77	54.6	54.6	
	ไม่แน่ใจ	25	17.7	17.7	
	เห็นด้วย	22	15.6	15.6	
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	6	4.3	4.3	
8	รวม			100.0	
	แพอาหารควรมีห้องน้ำ-ส้วมตั้งอยู่บนแพ				
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	11	7.8	7.8	
	ไม่เห็นด้วย	38	27.0	27.0	
	ไม่แน่ใจ	10	7.1	7.1	
	เห็นด้วย	40	28.4	28.4	

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	42	29.8	29.8
	รวม			100.0
9	ท่านคิดว่าประชาชนในชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวายมีวัฒนธรรม วิถีชีวิต , ประเพณีที่น่าสนใจและน่าศึกษา			
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	0.7	0.7
	ไม่เห็นด้วย	5	3.5	3.5
	ไม่แน่ใจ	57	40.4	40.4
	เห็นด้วย	67	47.5	47.5
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	11	7.8	7.8
	รวม			100.0
10	ท่านคิดว่าควรมีชนิดอาหาร ผัก/ผลไม้และสินค้าอื่น ๆ ให้ มากกว่าที่มีอยู่ในปัจจุบัน			
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	2	1.4	1.4
	ไม่เห็นด้วย	9	6.4	6.4
	ไม่แน่ใจ	43	30.5	30.5
	เห็นด้วย	73	51.8	51.8
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	14	9.9	9.9
	รวม			100.0
11	ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากประชาชนในพื้นที่ท่องเที่ยวมี ส่วนร่วมในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับ หน่วยงานอื่น ๆ			
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	0.7	0.7
	ไม่เห็นด้วย	2	1.4	1.4
	ไม่แน่ใจ	15	10.6	10.6
	เห็นด้วย	88	62.4	62.4
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	35	24.8	24.8
	รวม			100.0

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
12	ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากมีการพัฒนาบริเวณตลาดริมน้ำ ดอนหวายเป็นท่าเรือหลักสำหรับการท่องเที่ยวทางน้ำใน แม่น้ำท่าจีน			
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	3	2.1	2.1
	ไม่เห็นด้วย	11	7.8	7.8
	ไม่แน่ใจ	20	14.2	14.2
	เห็นด้วย	80	56.7	56.7
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	27	19.1	19.1
	รวม			100.0
13	ควรมีการจัดทำคู่มือ/แผนปฏิบัติการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำ ดอนหวายแจกจ่ายนักท่องเที่ยว			
	ไม่เห็นด้วย	2	1.4	1.4
	ไม่แน่ใจ	6	4.3	4.3
	เห็นด้วย	59	41.8	41.8
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	74	52.5	52.5
	รวม			100.0
14	ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากมีการควบคุมราคาสินค้าต่าง ๆ ภายในตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	ไม่เห็นด้วย	1	0.7	0.7
	ไม่แน่ใจ	4	2.8	2.8
	เห็นด้วย	44	31.2	31.2
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	92	65.2	65.2
	รวม			100.0
15	ท่านคิดว่าควรมีการจัดกลุ่มพื้นที่ (Zoning) ตามประเภทสินค้า			
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	2	1.4	1.4
	ไม่เห็นด้วย	6	4.3	4.3
	ไม่แน่ใจ	14	9.9	9.9
	เห็นด้วย	84	59.6	59.6
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	35	24.8	24.8
	รวม			100.0

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
16	ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายมีผลกระทบต่อ การเรียนการสอนของโรงเรียนวัดดอนหวาย			
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	2	1.4	1.4
	ไม่เห็นด้วย	19	13.5	13.5
	ไม่แน่ใจ	84	59.6	59.6
	เห็นด้วย	31	22.0	22.0
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	3.5	3.5
	รวม			100.0
17	ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากมีการเปิดให้ขายอาหารและ สินค้าอื่น ๆ ในช่วงเวลากลางคืน			
	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	11	7.8	7.8
	ไม่เห็นด้วย	40	28.4	28.4
	ไม่แน่ใจ	54	38.3	38.3
	เห็นด้วย	35	24.8	24.8
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	0.7	0.7
	รวม			100.0
18	ท่านคิดว่าการจัดการการท่องเที่ยวในสภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบัน บริเวณตลาดริมน้ำดอนหวายอยู่ในระดับดีและเหมาะสมแล้ว			
	ไม่เห็นด้วย	15	10.6	10.6
	ไม่แน่ใจ	29	20.6	20.6
	เห็นด้วย	95	67.4	67.4
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	2	1.4	1.4
	รวม			100.0

ส่วนที่ 4 ทักษะด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
1	การได้รับการต้อนรับของประชาชนและผู้ประกอบการในชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	ไม่พอใจ	2	1.4	1.4
	ไม่แน่ใจ	7	5	5
	พอใจ	117	83.0	83.0
	พอใจอย่างยิ่ง	15	10.6	10.6
	รวม			100.0
2	ความพึงพอใจด้านภูมิทัศน์พื้นที่/ธรรมชาติและความเป็นเอกลักษณ์ของตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	ไม่พอใจอย่างยิ่ง	1	0.7	0.7
	ไม่พอใจ	5	3.5	3.5
	ไม่แน่ใจ	21	14.9	14.9
	พอใจ	98	69.5	69.5
	พอใจอย่างยิ่ง	16	11.3	11.3
	รวม			100.0
3	ความน่าสนใจในด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรมของคนในชุมชน			
	ไม่พอใจอย่างยิ่ง	1	0.7	0.7
	ไม่พอใจ	3	2.1	2.1
	ไม่แน่ใจ	59	41.8	41.8
	พอใจ	72	51.1	51.1
	พอใจอย่างยิ่ง	6	4.3	4.3
	รวม			100.0
4	รสชาติอาหาร			
	ไม่พอใจ	2	1.4	1.4
	ไม่แน่ใจ	8	5.7	5.7
	พอใจ	106	75.2	75.2
	พอใจอย่างยิ่ง	25	17.7	17.7
	รวม			100.0

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
5	ราคาสินค้า			
	ไม่พอใจอย่างยิ่ง	1	0.7	0.7
	ไม่พอใจ	18	12.8	12.8
	ไม่แน่ใจ	22	15.6	15.6
	พอใจ	96	68.1	68.1
	พอใจอย่างยิ่ง	4	2.8	2.8
	รวม			100.0
6	การนั่งเรือเที่ยวชมทิวทัศน์ของแม่น้ำท่าจีน			
	ไม่พอใจ	1	0.7	0.7
	ไม่แน่ใจ	53	37.6	37.6
	พอใจ	82	58.2	58.2
	พอใจอย่างยิ่ง	5	3.5	3.5
	รวม			100.0
7	การดูแลรักษาความสะอาดบริเวณแหล่งท่องเที่ยวตลาด ริมน้ำดอนหวาย			
	ไม่พอใจอย่างยิ่ง	3	2.1	2.1
	ไม่พอใจ	17	12.1	12.1
	ไม่แน่ใจ	19	13.5	13.5
	พอใจ	98	69.5	69.5
	พอใจอย่างยิ่ง	4	2.8	2.8
	รวม			100.0
8	การประชาสัมพันธ์และการอำนวยความสะดวกในบริเวณ แหล่งท่องเที่ยว			
	ไม่พอใจ	12	8.5	8.5
	ไม่แน่ใจ	10	7.1	7.1
	พอใจ	111	78.7	78.7
	พอใจอย่างยิ่ง	8	5.7	5.7
	รวม			100.0

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
9	ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน			
	ไม่พอใจ	5	3.5	3.5
	ไม่แน่ใจ	34	24.1	24.1
	พอใจ	97	68.8	68.8
	พอใจอย่างยิ่ง	5	3.5	3.5
	รวม			100.0
10	ความสดของสินค้าประเภทผัก/ผลไม้			
	ไม่แน่ใจ	11	7.8	7.8
	พอใจ	113	80.1	80.1
	พอใจอย่างยิ่ง	17	12.1	12.1
	รวม			100.0
11	การจัดระเบียบพื้นที่ร้านค้าต่าง ๆ			
	ไม่พอใจอย่างยิ่ง	1	0.7	0.7
	ไม่พอใจ	22	15.6	15.6
	ไม่แน่ใจ	25	17.7	17.7
	พอใจ	91	64.5	64.5
	พอใจอย่างยิ่ง	2	1.4	1.4
	รวม			100.0

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 5 ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
1	ประชาชน/ผู้ประกอบการในพื้นที่			
	ขาดการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	9	6.4	5.6
	การเอาัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว	10	7.1	6.2
	วัฒนธรรม/ประเพณีเปลี่ยนไป	31	22.0	19.3
	ขาดความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม	24	17.0	14.9
	ไม่มีปัญหา	84	59.6	52.2
	อื่น ๆ	3	2.1	1.9
	รวม			100.0
2	แหล่งท่องเที่ยว			
	ขาดการดูแลรักษาความสะอาด	32	22.7	20.8
	เกิดปัญหามลภาวะ	29	20.6	18.8
	แหล่งน้ำธรรมชาติเน่าเหม็น	10	7.1	6.5
	ไม่มีปัญหา	78	55.3	50.6
	อื่น ๆ ขาดการจัดระเบียบร้านค้า, ผักตบชวาเยอะ	5	3.5	3.2
	รวม			100.0
3	กิจกรรมการท่องเที่ยว			
	เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นทำลายธรรมชาติ	11	7.8	7.7
	ขาดกิจกรรมการเรียนรู้ธรรมชาติ	52	36.9	36.4
	ไม่มีปัญหา	78	55.3	54.5
	อื่น ๆ กลายเป็นแหล่งธุรกิจเกินไป	2	1.4	1.4
	รวม			100.0
4	ร้านอาหาร/แพอาหาร			
	จำนวนไม่เพียงพอในช่วงวันหยุด	16	11.3	10
	ขาดความสะอาด	9	6.4	5.6
	ขาดความเป็นระเบียบ	26	18.4	16.3
	สถานที่คับแคบ	47	33.3	29.4
	ไม่มีปัญหา	57	40.4	35.6
	อื่น ๆ	5	3.5	3.1
	รวม			100.0

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
5	สินค้าที่ระลึก			
	จำนวนไม่เพียงพอ	17	12.1	12.1
	ขาดความเป็นเอกลักษณ์	82	58.2	58.2
	ไม่มีสินค้าที่ระลึกเลย	42	29.8	29.8
	รวม			100.0
6	การคมนาคม/การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว			
	ถนนคับแคบ	84	59.6	51.5
	ผิวจราจรขรุขระ	24	17.0	14.7
	รถติด	16	11.3	9.8
	ไม่มีปัญหา	32	22.7	19.6
	อื่น ๆ	7	5.0	4.3
	รวม			100.0
7	ท่าจอดเรือท่องเที่ยวทางน้ำ			
	คับแคบ	31	22.0	22.0
	ไม่มีความแข็งแรงเพียงพอ	16	11.3	11.3
	ไม่มีปัญหา	93	66.0	66.0
	อื่น ๆ	1	0.7	0.7
	รวม			100.0
8	สถานที่จอดรถ			
	ไม่เพียงพอ	69	48.9	45.4
	ไม่แน่ใจในความปลอดภัย	28	19.9	18.4
	อยู่ไกลจากสถานที่ท่องเที่ยว	5	3.5	3.3
	ไม่มีปัญหา	49	34.8	32.2
	อื่น ๆ	1	0.7	0.7
	รวม			100.0
9	ห้องน้ำ/ส้วม			
	ไม่เพียงพอ	79	56.0	52.0
	สกปรก	20	14.2	13.1
	ไม่มีปัญหา	51	36.2	33.6
	อื่น ๆ	2	1.4	1.3
	รวม			100.0

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
10	โทรศัพท์สาธารณะ			
	ไม่เพียงพอ	58	41.1	37.2
	อยู่ไกลจากสถานที่ท่องเที่ยว	16	11.3	10.3
	ไม่มีป้ายบอกที่ไป	36	25.5	23.1
	ไม่มีปัญหา	44	31.2	28.2
	อื่น ๆ	2	1.4	1.3
	รวม			100.0
11	ขยะ			
	ถังขยะไม่เพียงพอ	62	44.0	40.0
	ไม่มีการแยกถังชนิดขยะ	51	36.2	32.9
	ไม่มีปัญหา	40	28.4	25.8
	อื่น ๆ	2	1.4	1.3
	รวม			100.0
12	น้ำดื่มสำหรับบริการนักท่องเที่ยว			
	ไม่เพียงพอ	26	18.4	18.1
	คุณภาพไม่ดี/ไม่สะอาด	3	2.1	2.1
	ไม่ได้ใช้เลย/ไม่ทราบ	88	62.4	61.1
	ไม่มีปัญหา	24	17.0	16.7
	อื่น ๆ	3	2.1	2.1
	รวม			100.0
13	ความปลอดภัย			
	ขาดมาตรการรักษาความปลอดภัย	16	11.3	11.2
	ขาดเจ้าหน้าที่ดูแล	45	31.9	31.5
	ไม่มีปัญหา	78	55.3	54.5
	อื่น ๆ	4	2.8	2.8
	รวม			100.0
14	การบำบัดน้ำเสียร้านอาหาร			
	ไม่มีการบำบัด	50	35.5	35.5
	ทิ้งลงแม่น้ำ	31	22.0	22.0
	ไม่มีปัญหา	59	41.8	41.8

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
	อื่น ๆ	1	0.7	0.7
	รวม			100.0
15	โรงเรียนในแหล่งท่องเที่ยว			
	นักเรียนไม่สนใจการเรียน	10	7.1	7.1
	ไม่มีการจัดการในเรื่องเสียงดัง	50	35.5	35.5
	ไม่มีปัญหา	80	56.7	56.7
	อื่น ๆ	1	0.7	0.7
	รวม			100.0
16	ป้ายสื่อความหมายต่าง ๆ			
	มีน้อย	88	62.4	62.4
	ไม่มีป้ายบอกเลย	11	7.8	7.8
	ไม่มีปัญหา	41	29.1	29.1
	อื่น ๆ	1	0.7	0.7
	รวม			100.0

แบบสอบถามนักท่องเที่ยว

เรื่อง

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

กรณีศึกษา : ตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม

แบบสอบถามมีทั้งหมด 5 ส่วน ประกอบด้วย

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ
- ส่วนที่ 2 รูปแบบและพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยว
- ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในด้านการบริหารและจัดการตลาดริมน้ำดอนหวาย
- ส่วนที่ 4 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อตลาดริมน้ำดอนหวาย
- ส่วนที่ 5 ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย

- การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนผังเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะไม่ส่งผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นายประหัต ตะคอนรัมย์
ผู้วิจัย

แบบสอบถามนักท่องเที่ยว

เรื่อง

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

กรณีศึกษา : ตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หรือเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของท่าน

1. เพศ

 ชาย หญิง

2. ปัจจุบันท่านอายุ _____ ปี

3. ระดับการศึกษา

 ไม่ได้เรียน ประถมศึกษา มัธยมต้น มัธยมปลาย , ปวช. อนุปริญญา , ปวส. , ปวท. ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

 เกษตรกรรม รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว นักเรียน/นักศึกษา รับจ้างทั่วไป พนักงานบริษัท/เอกชน แม่บ้าน ว่างาน อื่น ๆ ระบุ _____

5. ภูมิลำเนา , ที่อยู่ปัจจุบัน

 กทม./ปริมณฑล นครปฐม อื่น ๆ ระบุ _____

6. สถานภาพ

 โสด หย่าร้าง แยกกันอยู่ สมรส หม้าย

7. รายได้ต่อเดือน

 ต่ำกว่า 3,000 บาท 3,001 – 6,000 บาท 6,001 – 9,000 บาท 9,001 – 12,000 บาท 12,000 – 15,000 บาท 15,001 บาท ขึ้นไป

ส่วนที่ 2 รูปแบบและพฤติกรรมการท่องเที่ยว

- การเดินทางมาท่องเที่ยวตลาดริมน้ำคอนหาวย

☐ ครั้งแรก	☐ เคยมาแล้ว 1 ครั้ง
☐ เคยมาแล้ว 2 ครั้ง	☐ มากกว่า 2 ครั้ง
- สาเหตุและสิ่งดึงดูดใจนำท่านมาตลาดริมน้ำคอนหาวย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ อยู่ใกล้บ้าน	☐ ชอบธรรมชาติ/บรรยากาศริมน้ำ
☐ คมนาคมสะดวก , ระยะทางใกล้	☐ ความเป็นเอกลักษณ์ของตลาดโบราณ
☐ มีบริการท่องเที่ยวทางน้ำ	☐ ชื่อเสียงรสชาติอาหาร
☐ มีการประชาสัมพันธ์จากสื่อต่าง ๆ	☐ เพื่อนชวนมา
☐ อื่น ๆ ระบุ _____	
- จุดประสงค์หลักในการมาเยือนตลาดริมน้ำคอนหาวย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ เพื่อพักผ่อน	☐ เพื่อซื้อของฝาก
☐ ทานอาหาร	☐ นั่งเรือท่องเที่ยวทางน้ำ
☐ ติดต่อธุระ	☐ เยี่ยมญาติ
☐ ได้ข่าวว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่	☐ ทำบุญที่วัด
☐ อื่น ๆ ระบุ _____	
- จำนวนสมาชิกที่เดินทางมาเยือนตลาดริมน้ำคอนหาวยครั้งนี้ _____ คน
- ลักษณะการเดินทางมาเยือนตลาดริมน้ำคอนหาวยครั้งนี้

☐ รถโดยสารประจำทาง	☐ รถยนต์ส่วนตัว
☐ รถจักรยานยนต์	☐ ทางเรือ
☐ รถเช่า/เหมา	☐ อื่น ๆ ระบุ _____
- ท่านทราบว่าตลาดริมน้ำคอนหาวยเป็นแหล่งท่องเที่ยวจากที่ใด

☐ ทราบด้วยตนเอง	☐ จากหมู่เพื่อน
☐ จากสื่อโทรทัศน์/หนังสือพิมพ์	☐ อื่น ๆ ระบุ _____
- ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาเยือนตลาดริมน้ำคอนหาวยในครั้งนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ค่าอาหาร/เครื่องดื่ม _____ บาท	☐ ค่าซื้ออาหาร/ผัก/ผลไม้ _____ บาท
☐ ค่าพาหนะ _____ บาท	☐ ค่าของฝากที่ระลึก _____ บาท
☐ ค่านั่งเรือชมทิวทัศน์ _____ บาท	☐ อื่น ๆ ระบุ _____
- ท่านใช้เวลาในกิจกรรมใดมากที่สุดในการเยือนตลาดริมน้ำคอนหาวยครั้งนี้

☐ ซื้ออาหาร/ผัก/ผลไม้	☐ ทานอาหาร
☐ นั่งเรือชมทิวทัศน์แม่น้ำ	☐ ทำบุญที่วัดคอนหาวย
☐ ถ่ายภาพ	☐ นวดตัวสมุนไพร/นวดเท้า
☐ อื่น ๆ ระบุ _____	

9. ระยะเวลาโดยรวมที่ใช้ในการท่องเที่ยวครั้งนี้
- น้อยกว่า 1 ชั่วโมง   1 – 2 ชั่วโมง   2 – 3 ชั่วโมง
- 3 – 5 ชั่วโมง   มากกว่า 5 ชั่วโมง
10. สิ่งที่ทำให้ท่านนึกถึงเป็นครั้งแรกเมื่อพูดถึงตลาดริมน้ำดอนหวาย
- ชรรถมาติริมน้ำ   ตลาดเก่าโบราณ   รสชาติอาหาร
- ชุมชนริมน้ำ   อื่น ๆ ระบุ _____
11. ท่านจะกลับมาเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายอีกหรือไม่
- มา   ไม่มา   ไม่แน่ใจ

ส่วนที่ 3 แสดงความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในด้านการบริหารจัดการตลาดริมน้ำดอนหวาย

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ลงในช่องเพียงหนึ่งช่องตามความเป็นจริง

ลำดับ	คำถาม	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1	ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากมีการรื้อถอนตลาดหลังเก่าออกและปรับปรุงเป็นอาคารตลาดที่ทันสมัย สะดวกกว่าเดิม					
2	ควรมีการจำกัดจำนวนแพขายอาหารมิให้มีมากไปกว่านี้					
3	ควรมีการขายตลาดเพื่อให้พ่อค้า, แม่ค้าจากต่างถิ่นนำผลผลิตมาจำหน่ายมากขึ้น					
4	สถานที่ขายผัก,ผลไม้หรือสินค้าบริเวณลานวัดดอนหวายไม่ควรให้พ่อค้าแม่ค้าจากต่างถิ่นนำสินค้ามาจำหน่าย					
5	ท่านคิดว่าการบริหารและจัดการบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวายในปัจจุบันจะทำให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวคงอยู่แบบยั่งยืน					
6	ควรมีการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาที่ยั่งยืน					

ลำดับ	คำถาม	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
7	ควรมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนตามขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว					
8	แพขายอาหารควรมีห้องน้ำ-ส้วมตั้งอยู่บนแพ					
9	ท่านคิดว่าประชาชนในชุมชนตลาดริมน้ำคอนหวายมีวัฒนธรรมวิถีชีวิต , ประเพณีที่น่าสนใจและน่าศึกษา					
10	ท่านคิดว่าควรมีชนิดอาหาร ผัก/ผลไม้และสินค้าอื่น ๆ ให้มากกว่าที่มีอยู่ในปัจจุบัน					
11	ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากประชาชนในพื้นที่ท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ					
12	ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากมีการพัฒนาบริเวณตลาดริมน้ำคอนหวายเป็นท่าเรือหลักสำหรับการท่องเที่ยวทางน้ำในแม่น้ำท่าจีน					
13	ควรมีการจัดทำคู่มือ/แผ่นพับการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำคอนหวายแจกจ่ายนักท่องเที่ยว					
14	ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากมีการควบคุมราคาสินค้าต่าง ๆ ภายในตลาดริมน้ำคอนหวาย					
15	ท่านคิดว่าควรมีการจัดกลุ่มพื้นที่ (Zoning) ตามประเภทสินค้า					

ลำดับ	คำถาม	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
16	ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำ ดอนหวายมีผลกระทบต่อการเรียน การสอนของโรงเรียนวัดดอนหวาย					
17	ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากมีการเปิด ให้ขายอาหารและสินค้าอื่น ๆ ในช่วงเวลากลางวัน					
18	ท่านคิดว่าการจัดการการท่องเที่ยว ในสภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบันบริเวณ ตลาดริมน้ำดอนหวายอยู่ในระดับดี และเหมาะสมแล้ว					

ส่วนที่ 4 ทศนคติด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ลงในช่องท้ายข้อความเพียง 1 ช่อง ตามความเป็นจริง

ลำดับ	คำถาม	พอใจ อย่างยิ่ง	พอใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่พอใจ	ไม่พอใจ อย่างยิ่ง
1	การได้รับการต้อนรับของ ประชาชนและผู้ประกอบการใน ชุมชนตลาดริมน้ำดอนหวาย					
2	ความพึงพอใจด้านภูมิทัศน์พื้นที่/ ธรรมชาติและความเป็นเอกลักษณ์ ของตลาดริมน้ำดอนหวาย					
3	ความน่าสนใจในด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรมของคนในชุมชน					
4	รสชาติอาหาร					
5	ราคาสินค้า					
6	การนั่งเรือเที่ยวชมทิวทัศน์ของ แม่น้ำท่าจีน					
7	การดูแลรักษาความสะอาดบริเวณ แหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำ ดอนหวาย					

ลำดับ	คำถาม	พอใจ อย่างยิ่ง	พอใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่พอใจ	ไม่พอใจ อย่างยิ่ง
8	การประชาสัมพันธ์และการอำนวยความสะดวกในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว					
9	ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน					
10	ความสดของสินค้าประเภทผัก/ผลไม้					
11	การจัดระเบียบพื้นที่ร้านค้าต่าง ๆ					

ส่วนที่ 5 ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ลงในช่องหน้าข้อความตามความเป็นจริง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ประชาชน/ผู้ประกอบการในพื้นที่

☐ ขาดการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	☐ การเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว
☐ วัฒนธรรม/ประเพณีเปลี่ยนไป	☐ ขาดความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม
☐ ไม่มีปัญหา	☐ อื่น ๆ ระบุ _____
- แหล่งท่องเที่ยว

☐ ขาดการดูแลรักษาความสะอาด	☐ เกิดปัญหามลภาวะ
☐ แหล่งน้ำธรรมชาติเน่าเหม็น	☐ ไม่มีปัญหา
☐ อื่น ๆ ระบุ _____	
- กิจกรรมการท่องเที่ยว

☐ เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นทำลายธรรมชาติ	☐ ขาดกิจกรรมการเรียนรู้ธรรมชาติ
☐ ไม่มีปัญหา	☐ อื่น ๆ ระบุ _____
- ร้านอาหาร/แพอาหาร

☐ จำนวนไม่เพียงพอในช่วงวันหยุด	☐ ขาดความสะอาด
☐ ขาดความเป็นระเบียบ	☐ สถานที่คับแคบ
☐ ไม่มีปัญหา	☐ อื่น ๆ ระบุ _____
- สินค้าที่ระลึก

☐ จำนวนไม่เพียงพอ	☐ ขาดความเป็นเอกลักษณ์
☐ ไม่มีสินค้าที่ระลึกเลย	☐ อื่น ๆ ระบุ _____

6. การคมนาคม/การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
☐ ถนนคับแคบ	☐ ผิวจราจรขรุขระ
☐ รถติด	☐ ไม่มีปัญหา
☐ อื่น ๆ ระบุ _____	
7. ทำจุดเรือท่องเที่ยวทางน้ำ
☐ คับแคบ	☐ ไม่มีความแข็งแรงเพียงพอ
☐ ไม่มีปัญหา	☐ อื่น ๆ ระบุ _____
8. สถานที่จอดรถ
-		
--	--
☐ ไม่เพียงพอ	☐ ไม่แน่ใจในความปลอดภัย
☐ อยู่ไกลจากสถานที่ท่องเที่ยว	☐ ไม่มีปัญหา
☐ อื่น ๆ ระบุ _____	
9. ห้องน้ำ/ส้วม
☐ ไม่เพียงพอ	☐ สกปรก
☐ ไม่มีปัญหา	☐ อื่น ๆ ระบุ _____
10. โทรศัพท์สาธารณะ
-		
--	--
☐ ไม่เพียงพอ	☐ อยู่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยว
☐ ไม่มีป้ายบอกที่ไป	☐ ไม่มีปัญหา
☐ อื่น ๆ ระบุ _____	
11. ชยะ
☐ ถึงชยะไม่เพียงพอ	☐ ไม่มีการแยกถังชนิดชยะ
☐ ไม่มีปัญหา	☐ อื่น ๆ ระบุ _____
12. น้ำดื่มสำหรับบริการนักท่องเที่ยว
☐ ไม่เพียงพอ	☐ คุณภาพไม่ดี/ไม่สะอาด
☐ ไม่ได้ใช้เลย/ไม่ทราบ	☐ ไม่มีปัญหา
☐ อื่น ๆ ระบุ _____	
13. ความปลอดภัย
☐ ขาดมาตรการรักษาความปลอดภัย	☐ ขาดเจ้าหน้าที่ดูแล
☐ ไม่มีปัญหา	☐ อื่น ๆ ระบุ _____
14. การบำบัดน้ำเสียร้านอาหาร
-		
--	--
☐ ไม่มีการบำบัด	☐ ทิ้งลงแม่น้ำ
☐ ไม่มีปัญหา	☐ อื่น ๆ ระบุ _____

15. โรงเรียนในแหล่งท่องเที่ยว

นักเรียนไม่สนใจการเรียน

ไม่มีปัญหา

ไม่มีการจัดการในเรื่องเสียงดัง

อื่น ๆ ระบุ _____

16. ป้ายสื่อความหมายต่างๆ

มีน้อย

ไม่มีปัญหา

ไม่มีป้ายบอกเลย

อื่น ๆ ระบุ _____

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามประชาชนในชุมชน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
1	เพศ			
	ชาย	64	64.0	64.0
	หญิง	36	36.0	36.0
	รวม			100.0
2	ปัจจุบันท่านอายุ.....ปี			
	15 - 25 ปี	19	19.0	19.0
	26 - 35 ปี	25	25.0	25.0
	36 - 45 ปี	31	31.0	31.0
	46 - 55 ปี	11	11.0	11.0
	56 - 65 ปี	10	10.0	10.0
	66 ปีขึ้นไป	4	4.0	4.0
รวม			100.0	
3	ระดับการศึกษา			
	ไม่ได้เรียน	2	2.0	2.0
	ประถมศึกษา	38	38.0	38.0
	มัธยมต้น	22	22.0	22.0
	มัธยมปลาย , ปวช.	14	14.0	14.0
	อนุปริญญา , ปวส. ปวท.	6	6.0	6.0
	ปริญญาตรี	17	17.0	17.0
	สูงกว่าปริญญาตรี	1	1.0	1.0
รวม			100.0	
4	อาชีพ			
	เกษตรกรรวม	7	7.0	7.0
	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	10	10.0	10.0
	ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	32	32.0	32.0
	นักเรียน/นักศึกษา	3	3.0	3.0

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
	รับจ้างทั่วไป	30	30.0	30.0
	พนักงานบริษัท/เอกชน	7	7.0	7.0
	แม่บ้าน	2	2.0	2.0
	ว่างงาน	2	2.0	2.0
	อื่นๆ	7	7.0	7.0
	รวม			100.0
5	ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลบางกระพี้			
	0 - 2 ปี	4	4.0	4.0
	3 - 5 ปี	7	7.0	7.0
	6 - 10 ปี	3	3.0	3.0
	11 - 15 ปี	4	4.0	4.0
	16 - 20 ปี	7	7.0	7.0
	21 ปีขึ้นไป	75	75.0	75.0
	รวม			100.0
6	สถานภาพ			
	โสด	31	31.0	31.0
	หย่าร้าง	2	2.0	2.0
	แยกกันอยู่	1	1.0	1.0
	สมรส	57	57.0	57.0
	หม้าย	9	9.0	9.0
	รวม			100.0
7	รายได้ต่อเดือน			
	ต่ำกว่า 3,000 บาท	13	13.0	13.0
	3,001 - 6,000 บาท	35	35.0	35.0
	6,001 - 9,000 บาท	22	22.0	22.0
	9,001 - 12,000 บาท	8	8.0	8.0
	12,001 - 15,000 บาท	7	7.0	7.0
	15,001 บาทขึ้นไป	15	15.0	15.0
	รวม			100.0

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
8	จำนวนสมาชิกในครอบครัวท่าน			
	1-2 คน	7	7.0	7.0
	3-5 คน	74	74.0	74.0
	6-8 คน	18	18.0	18.0
	9-12 คน	-	-	-
	12 คนขึ้นไป	1	1.0	1.0
	รวม			100.0
9	ท่านมีอาชีพเสริมหรืออาชีพรองหรือไม่			
	มี	42	42.0	42.0
	ไม่มี	58	58.0	58.0
	รวม			100.0
10	ท่านมีแนวโน้มในการเปลี่ยนอาชีพในปัจจุบันหรือไม่			
	มี	29	29.0	29.0
	ไม่มี	71	71.0	71.0
	รวม			100.0
11	ท่านไปตลาดและจับจ่ายสิ่งของที่จำเป็นในชีวิตประจำวันเป็นประจำที่ไหน			
	ที่ตลาดดอนหวาย	49	49.0	49.0
	ที่อื่น ๆ	51	51.0	51.0
	รวม			100.0
12	ท่านหรือสมาชิกภายในครอบครัว มีรายได้เพิ่มขึ้นทั้งทางตรงหรือทางอ้อมจากการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย หรือไม่			
	มีรายได้เพิ่มขึ้น	38	38.0	38.0
	ไม่มีรายได้เพิ่มขึ้น	62	62.0	62.0
	รวม			100.0
	<u>กรณีมีรายได้เพิ่มขึ้น</u>			
	สูง	2	2.0	5.26
	ปานกลาง	25	25.0	65.79
	น้อย	11	11.0	28.95
	รวม			100.0

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
13	ท่านคิดว่าชุมชนของท่านเกิดการจ้างงานหรือมีงานทำเพิ่มขึ้น เนื่องจากการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายหรือไม่ มีงานทำเพิ่มขึ้น			
	สูง	8	8.0	8.0
	ปานกลาง	62	62.0	62.0
	น้อย	13	13.0	13.0
	เท่าเดิม	17	17.0	17.0
	รวม			100.0

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนในด้านพฤติกรรมและรูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
1	จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	มาก	95	95.0	95.0
	ปานกลาง	5	5.0	5.0
	รวม			100.0
2	ท่านมีความรู้สึกต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน			
	พอใจ	75	75.0	75.0
	ไม่พอใจ	3	3.0	3.0
	เฉย ๆ	22	22.0	22.0
	รวม			100.0
3	จำนวนนักท่องเที่ยวที่ท่านเห็นส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	คนไทยที่อยู่ในนครปฐม	1	1.0	1.0
	คนไทยที่มาจากกรุงเทพฯ และปริมณฑล	90	90.0	90.0
	คนไทยที่มาจากต่างจังหวัด	8	8.0	8.0
	เป็นชาวต่างประเทศ	1	1.0	1.0
	รวม			100.0
4	วันที่นักท่องเที่ยวนิยมมาเที่ยวที่ตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	วันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์)	1	1.0	1.0
	วันหยุดเสาร์-อาทิตย์	96	96.0	96.0
	วันหยุดตามเทศกาล	3	3.0	3.0
	รวม			100.0
5	ท่านคิดว่านักท่องเที่ยวสนใจสิ่งใดในตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	เรือของ	92	92.0	38.0
	ทำบุญที่วัด	19	19.0	7.9
	ทานอาหาร	91	91.0	37.6
	นั่งเรือท่องเที่ยวทางน้ำ	40	40.0	16.5
	รวม			100.0

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
6	ท่านคิดว่านักท่องเที่ยงมีความพอใจในตลาดริมน้ำดอนหวาย ระดับใด			
	พอใจมาก	50	50.0	50.0
	ปานกลาง	26	26.0	26.0
	ไม่แน่ใจ	24	24.0	24.0
	รวม			100.0

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
1	ปัจจุบันท่านหรือบุคคลในครอบครัวท่านมีส่วนร่วมหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวบริเวณ ตลาดริมน้ำดอนหวายหรือไม่			
	มีส่วนร่วม	37	37.0	37.0
	ไม่ได้มีส่วนร่วม	63	63.0	63.0
	รวม			100.0
2	ลักษณะการมีส่วนร่วมของท่านหรือบุคคลในครอบครัวท่านเป็นแบบใด			
	ขายอาหาร/เครื่องดื่ม	27	27.0	73.0
	นำผลผลิตทางเกษตรไปจำหน่าย	4	4.0	10.8
	บริการนำเที่ยว/มัคคุเทศก์	1	1.0	2.7
	บริการพาหนะรับจ้าง/ให้เช่าพาหนะ	3	3.0	8.1
	บริการสถานที่จอดรถ	1	1.0	2.7
	อื่นๆ	1	1.0	2.7
รวม			100.0	
3	ลักษณะการดำเนินการ			
	เป็นเจ้าของเอง	30	30.0	81.1
	เป็นลูกจ้าง	7	7.0	18.9
รวม			100.0	
4	บริเวณที่ดำเนินการ			
	ภายในตลาดเก่า	15	15.0	40.5
	ตลาดใหม่	3	3.0	8.1
	บริเวณวัดดอนหวาย/โรงเรียน	17	17.0	45.9
	อื่นๆ	2	2.0	5.4
รวม			100.0	
5	พื้นที่ที่ใช้ดำเนินการ			
	เสียค่าเช่า	23	23.0	62.2
	ไม่เสียค่าเช่า	7	7.0	18.9
	เป็นเจ้าของที่เอง	7	7.0	18.9
รวม			100.0	

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
6	ความพอใจในพื้นที่ประกอบการ			
	พอใจ	36	36.0	97.3
	ไม่พอใจ	1	1.0	2.7
	รวม			100.0
7	เหตุผลที่ไม่ได้มีส่วนร่วมเนื่องจาก			
	ไม่มีเวลา	36	36.0	57.1
	ไม่มีเงินทุน	16	16.0	25.4
	เป็นอาชีพที่ไม่น่าสนใจ	7	7.0	11.1
	ไม่ชอบนโยบาย	4	4.0	6.3
	รวม			100.0
8	ท่านมีความต้องการที่จะเข้ามีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวในเรื่องใดบ้าง			
	ขายอาหาร/เครื่องดื่ม	52	52.0	55.9
	นำผลผลิตทางเกษตรไปจำหน่าย	22	22.0	23.7
	ผลิตและจำหน่ายสินค้าที่ระลึก	4	4.0	4.3
	บริการนำเที่ยว/มัคคุเทศก์	8	8.0	8.6
	บริการเกี่ยวกับยานพาหนะ	4	4.0	4.3
	จัดบริการสถานที่จอดรถ	2	2.0	2.2
	อื่น ๆ	1	1.0	1.1
	รวม			100.0
9	ในความคิดเห็นของท่านประชาชนในตำบลบางกระทึกเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายในระดับใด			
	มาก	23	23.0	23.0
	ปานกลาง	57	57.0	57.0
	ไม่แน่ใจ	11	11.0	11.0
	น้อย	9	9.0	9.0
	รวม			100.0

ส่วนที่ 4 ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
1	ท่านต้องการมีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดการการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	ต้องการ	10	10.0	10.0
	ไม่ต้องการ	49	49.0	49.0
	ไม่ออกความเห็น	41	41.0	41.0
	รวม			100.0
2	ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	ต้องการ	22	22.0	22.0
	ไม่ต้องการ	36	36.0	36.0
	ไม่ออกความเห็น	42	42.0	42.0
	รวม			100.0
3	ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	ต้องการ	74	74.0	74.0
	ไม่ต้องการ	14	14.0	14.0
	ไม่ออกความเห็น	12	12.0	12.0
	รวม			100.0
4	ท่านต้องการมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลต่างๆ ในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยว			
	ต้องการ	38	38.0	38.0
	ไม่ต้องการ	23	23.0	23.0
	ไม่ออกความเห็น	39	39.0	39.0
	รวม			100.0
5	ท่านต้องการเข้าร่วมประชุมแผนนโยบายด้านการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายร่วมกับผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทุกครั้ง			
	ต้องการ	23	23.0	23.0
	ไม่ต้องการ	37	37.0	37.0

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
	ไม่ออกความเห็น	40	40.0	40.0
	รวม			100.0
6	ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำคอนหวาย			
	ต้องการ	78	78.0	78.0
	ไม่ต้องการ	5	5.0	5.0
	ไม่ออกความเห็น	17	17.0	17.0
	รวม			100.0
7	ท่านต้องการให้มีการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างยุติธรรมแก่ทุกคนที่เกี่ยวข้อง			
	ต้องการ	74	74.0	74.0
	ไม่ต้องการ	7	7.0	7.0
	ไม่ออกความเห็น	19	19.0	19.0
	รวม			100.0
8	ท่านต้องการให้คนในท้องถิ่นรวมกลุ่มในลักษณะกลุ่ม หรือ ชมรม ในการประกอบกิจการด้านการท่องเที่ยว			
	ต้องการ	85	85.0	85.0
	ไม่ต้องการ	2	2.0	2.0
	ไม่ออกความเห็น	13	13.0	13.0
	รวม			100.0
9	ท่านต้องการให้คนที่อาศัยในชุมชนเป็นเจ้าของกิจการท่องเที่ยวทั้งหมด			
	ต้องการ	61	61.0	61.0
	ไม่ต้องการ	4	4.0	4.0
	ไม่ออกความเห็น	35	35.0	35.0
	รวม			100.0

ส่วนที่ 5 ความเห็นและเสนอแนะในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวของประชาชนในชุมชน

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
1	ท่านทราบหรือไม่ว่าปัจจุบันหน่วยงานหรือองค์กรใดบริหารและจัดการสถานที่ท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	ทราบ	69	69.0	69.0
	ไม่ทราบ	31	31.0	31.0
	รวม			100.0
2	ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการดำเนินการบริหารและจัดการตลาดริมน้ำดอนหวาย ควรให้ประชาชนภายในชุมชนดำเนินการเอง			
	เห็นด้วย	88	88.0	88.0
	ไม่เห็นด้วย	12	12.0	12.0
	รวม			100.0
3	ท่านคิดว่าการบริหารและจัดการบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวายในปัจจุบันจะทำให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวคงอยู่แบบยั่งยืน			
	เห็นด้วย	59	59.0	59.0
	ไม่เห็นด้วย	1	1.0	1.0
	ไม่แน่ใจ	40	40.0	40.0
	รวม			100.0
4	ท่านคิดว่ามีผลกระทบหรือกีดกันในการขายสินค้าบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวายหรือไม่			
	มี	45	45.0	45.0
	ไม่มี	26	26.0	26.0
	ไม่แน่ใจ	29	29.0	29.0
	รวม			100.0
5	ท่านได้รับทราบข้อมูลอย่างเปิดเผยหรือไม่จากองค์กรที่บริหารและจัดการการท่องเที่ยวบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	ทราบ	17	17.0	17.0
	ไม่ทราบ	77	77.0	77.0
	ไม่สนใจ	6	6.0	6.0
	รวม			100.0

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
6	ในรอบปีที่ผ่านมาได้ร่วมเข้าประชุมการจัดทำประชาพิจารณ์ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายหรือไม่			
	ร่วมประชุม	17	17.0	17.0
	ไม่ได้ร่วมประชุม	37	37.0	37.0
	ไม่ทราบว่ามีการประชุม	44	44.0	44.0
	ไม่สนใจ	2	2.0	2.0
	รวม			100.0
7	ท่านพอใจกับระบบการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวายที่เป็นอยู่ในปัจจุบันหรือไม่			
	พอใจ	83	83.0	83.0
	ไม่พอใจ	17	17.0	17.0
	รวม			100.0
8	ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวตามขีดความสามารถในการรองรับแหล่งท่องเที่ยว			
	เห็นด้วย	5	5.0	5.0
	ไม่เห็นด้วย	81	81.0	81.0
	ไม่ออกความเห็น	14	14.0	14.0
	รวม			100.0
9	รูปแบบการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวายที่ควรจะเป็นในความคิดเห็นของท่าน			
	องค์กรประชาชนในชุมชนบริหารจัดการเอง	3	3.0	3.0
	อบต.ดำเนินการเอง	3	3.0	3.0
	องค์กรประชาชนร่วมกับ อบต.ดำเนินการ	12	12.0	12.0
	ดำเนินการโดยมีคณะกรรมการร่วมจากหลายๆฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	82	82.0	82.0
		รวม		

ส่วนที่ 6 ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่ด้านผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
1	<p>ในความคิดเห็นของท่านในเรื่องผลที่ได้จากการพัฒนาตลาด ริมน้ำดอนหวายเป็นแหล่งท่องเที่ยว</p> <p>1.1 ผลดี</p> <p>เพิ่มอาชีพและรายได้</p> <p>คนส่วนมากได้รู้จักตลาดริมน้ำดอนหวาย</p> <p>เกิดการพัฒนาศาธารณูปโภค</p> <p>เกิดโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม,วัฒนธรรม</p> <p>มีผลผลิตสินค้าในชุมชนเพิ่มขึ้น</p> <p>เกิดการรวมกลุ่มของชุมชน</p> <p style="text-align: center;">รวม</p> <p>1.2 ผลเสีย</p> <p>แหล่งน้ำธรรมชาติเน่าเสีย</p> <p>ขยะเพิ่มขึ้น</p> <p>เสียงดัง</p> <p>ค่าครองชีพสูง</p> <p>คนมากขึ้น/แออัด</p> <p>ฝุ่นละอองมาก</p> <p>เกิดการแก่งแย่งผลประโยชน์</p> <p>พระสงฆ์ขาดสมาธิในการปฏิบัติศาสนกิจ</p> <p>นักเรียนไม่สนใจการเรียน</p> <p>เกิดการเอาวัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว</p> <p>อื่นๆ</p> <p style="text-align: center;">รวม</p>	<p>94</p> <p>81</p> <p>10</p> <p>10</p> <p>39</p> <p>21</p> <p></p> <p>12</p> <p>32</p> <p>35</p> <p>40</p> <p>83</p> <p>4</p> <p>47</p> <p>69</p> <p>8</p> <p>20</p> <p>4</p> <p></p> <p>47</p> <p>23</p> <p>6</p> <p>23</p>	<p>94.0</p> <p>81.0</p> <p>10.0</p> <p>10.0</p> <p>39.0</p> <p>21.0</p> <p></p> <p>12.0</p> <p>32.0</p> <p>35.0</p> <p>40.0</p> <p>83.0</p> <p>4.0</p> <p>47.0</p> <p>69.0</p> <p>8.0</p> <p>20.0</p> <p>4.0</p> <p></p> <p>47.0</p> <p>23.0</p> <p>6.0</p> <p>23.0</p>	<p>36.9</p> <p>31.8</p> <p>3.9</p> <p>3.9</p> <p>15.3</p> <p>8.2</p> <p></p> <p>3.4</p> <p>9.0</p> <p>9.9</p> <p>11.3</p> <p>23.4</p> <p>1.1</p> <p>13.3</p> <p>19.5</p> <p>2.3</p> <p>5.6</p> <p>1.1</p> <p></p> <p>47.0</p> <p>23.0</p> <p>6.0</p> <p>23.0</p>
2	<p>เปรียบเทียบระหว่างผลดีและผลเสียจากการพัฒนาตลาด ริมน้ำดอนหวายเป็นแหล่งท่องเที่ยว</p> <p>ผลดีมากกว่าผลเสีย</p> <p>ผลเสียมากกว่าผลดี</p> <p>เท่า ๆ กัน</p> <p>ไม่แน่ใจ</p>	<p>47</p> <p>23</p> <p>6</p> <p>23</p>	<p>47.0</p> <p>23.0</p> <p>6.0</p> <p>23.0</p>	<p>47.0</p> <p>23.0</p> <p>6.0</p> <p>23.0</p>

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
	ไม่มีความเห็น	1	1.0	1.0
	รวม			100.0
3	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวายในปัจจุบัน			
	ถนนเข้าแหล่งท่องเที่ยวคับแคบ/ขรุขระ	64	64.0	20.8
	สถานที่จอดรถไม่เพียงพอ	90	90.0	29.3
	การจราจรติดขัด	30	30.0	9.8
	ห้องน้ำไม่เพียงพอ	18	18.0	5.9
	แหล่งน้ำสกปรก	10	10.0	3.3
	โทรศัพท์ไม่เพียงพอ	37	37.0	12.1
	ร้านอาหาร/แพอาหารขาดความสะอาด	2	2.0	0.7
	บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยไม่เพียงพอ	5	5.0	1.6
	ถังขยะไม่เพียงพอ	9	9.0	2.9
	ผู้ประกอบการเอาใจเอาเปรียบนักท่องเที่ยว	21	21.0	6.8
	ทำจอดเรือ/แพอาหารไม่แข็งแรงและปลอดภัย	2	2.0	0.7
	เรือท่องเที่ยวไม่แข็งแรงและปลอดภัย	1	1.0	0.3
	เกิดมิจฉาชีพ	9	9.0	2.9
	อื่น ๆ	9	9.0	2.9
	รวม			100.0
4	ความคิดเห็นของท่านในการพัฒนาตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวในอนาคต			
	เห็นด้วย	47	94.0	94.0
	ไม่เห็นด้วย	3	6.0	6.0
	รวม			100.0
5	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นแหล่งท่องเที่ยวในอนาคต			
	ดีแล้วไม่ต้องพัฒนา	7	7.0	4.5
	ร้านอาหาร/แพอาหาร	36	36.0	23.2
	ถนน	13	13.0	8.4
	แหล่งน้ำธรรมชาติ	34	34.0	21.9
	ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	41	41.0	26.5

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
	สถานที่จอดรถ	18	18.0	11.6
	ความปลอดภัยในการประกอบอาชีพ	6	6.0	3.9
	รวม			100.0

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามประชาชนในชุมชน
เรื่อง
แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน
กรณีศึกษา : ตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม

แบบสอบถามมีทั้งหมด 6 ส่วน ประกอบด้วย

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ
- ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนในด้านพฤติกรรมและรูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว
- ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว
- ส่วนที่ 4 ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว
- ส่วนที่ 5 ความเห็นและข้อเสนอแนะในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยว
- ส่วนที่ 6 ความเห็นด้านผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว

- การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนผังเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะไม่ส่งผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นายประหยัด ตะคอนรัมย์
ผู้วิจัย

แบบสอบถามประชาชนในชุมชน
เรื่อง
แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน
กรณีศึกษา : ตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หรือเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านและครอบครัว

1. เพศ
 ชาย หญิง
2. ปัจจุบันท่านอายุ _____ ปี
3. ระดับการศึกษา
 ไม่ได้รับการศึกษา ประถมศึกษา
 มัธยมต้น มัธยมปลาย , ปวช.
 อนุปริญญา , ปวส. , ปวท. ปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี
4. อาชีพ
 เกษตรกรรม รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว นักเรียน/นักศึกษา
 รับจ้างทั่วไป พนักงานบริษัท/เอกชน
 แม่บ้าน ว่างงาน
 อื่น ๆ ระบุ _____
5. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลบางกระทิก _____ ปี _____ เดือน
6. สถานภาพ
 โสด หย่าร้าง แยกกันอยู่
 สมรส หม้าย
7. รายได้ต่อเดือน
 ต่ำกว่า 3,000 บาท 3,001 – 6,000 บาท
 6,001 – 9,000 บาท 9,001 – 12,000 บาท
 12,000 – 15,000 บาท 15,001 บาท ขึ้นไป
8. จำนวนสมาชิกในครอบครัวท่าน _____ คน เป็นชาย _____ คน , หญิง _____ คน

9. ท่านมีอาชีพเสริมหรืออาชีพรองหรือไม่
 มี ไม่มี
10. ท่านมีแนวโน้มในการเปลี่ยนอาชีพในปัจจุบันหรือไม่
 มี ไม่มี
11. ท่านไปตลาดและจับจ่ายสิ่งของที่จำเป็นในชีวิตประจำวันเป็นประจำที่ไหน
 ที่ตลาดคอนหวาย ที่อื่น ๆ ระบุ _____
12. ท่านหรือสมาชิกภายในครอบครัว มีรายได้เพิ่มขึ้นทั้งทางตรงหรือทางอ้อมจากการท่องเที่ยวตลาด
 ริมน้ำคอนหวายหรือไม่
 มีรายได้เพิ่มขึ้น (ตอบเพียง 1 ข้อ) ไม่มีรายได้เพิ่มขึ้น
 - สูง
 - ปานกลาง
 - น้อย
13. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านเกิดการจ้างงานหรือมีงานทำเพิ่มขึ้น เนื่องจากการท่องเที่ยวตลาดริม
 คอนหวายหรือไม่
 มีงานทำเพิ่มขึ้น (ตอบเพียง 1 ข้อ) เท่าเดิม
 - สูง
 - ปานกลาง
 - น้อย

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนในด้านพฤติกรรมและรูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว
 คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หรือเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตลาดริมน้ำคอนหวาย
 มาก ปานกลาง น้อย
2. ท่านมีความรู้สึกต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน
 พอใจ ไม่พอใจ เฉย ๆ
3. จำนวนนักท่องเที่ยวที่ท่านเห็นส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวตลาดริมน้ำคอนหวาย
 คนไทยที่อยู่ในนครปฐม คนไทยที่มาจากกรุงเทพฯ และปริมณฑล
 คนไทยที่มาจากต่างจังหวัด เป็นชาวต่างประเทศ
4. วันที่นักท่องเที่ยวนิยมมาเที่ยวที่ตลาดริมน้ำคอนหวาย
 วันธรรมดา (จันทร์ – ศุกร์) วันหยุดเสาร์ - อาทิตย์
 วันหยุดตามเทศกาล

5. ท่านคิดว่านักท่องเที่ยวสนใจสิ่งใดในตลาดริมน้ำดอนหวาย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ ชื่อของ	☐ ทำบุญที่วัด
☐ ทานอาหาร	☐ นั่งเรือท่องเที่ยวทางน้ำ
6. ท่านคิดว่านักท่องเที่ยวมีความพอใจในตลาดริมน้ำดอนหวายระดับใด
☐ พอใจมาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
☐ ไม่แน่ใจ	☐ ไม่พอใจ	

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว

1. ปัจจุบันท่านหรือบุคคลในครอบครัวท่านมีส่วนร่วมหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวายหรือไม่
☐ มีส่วนร่วม	☐ ไม่ได้มีส่วนร่วม (ข้ามไปตอบข้อ 8)
2. ลักษณะการมีส่วนร่วมของท่านหรือบุคคลในครอบครัวท่านเป็นแบบใด
-		
--	--
☐ ขายอาหาร/เครื่องดื่ม	☐ นำผลผลิตทางเกษตรไปจำหน่าย
☐ ผลิตและขายสินค้าที่ระลึก	☐ บริการนำเที่ยว/มัคคุเทศก์
☐ บริการพาหนะรับจ้าง/ให้เช่าพาหนะ	☐ บริการสถานที่จอดรถ
☐ อื่น ๆ ระบุ _____	
3. ลักษณะการดำเนินการ
☐ เป็นเจ้าของเอง	☐ เป็นลูกจ้าง
4. บริเวณที่ดำเนินการ
-		
--	--
☐ ภายในตลาดเก่า	☐ ตลาดใหม่
☐ บริเวณวัดดอนหวาย/โรงเรียน	☐ อื่น ๆ ระบุ _____
5. พื้นที่ที่ใช้ดำเนินการ
☐ เสียค่าเช่า	☐ ไม่เสียค่าเช่า
☐ เป็นเจ้าของที่เอง	
6. ความพอใจในพื้นที่ที่ประกอบการ
☐ พอใจ	☐ ไม่พอใจ
7. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน _____
-
8. เหตุผลที่ไม่ได้มีส่วนร่วมเนื่องจาก
☐ ไม่มีเวลา	☐ ไม่มีเงินทุน
☐ เป็นอาชีพที่ไม่น่าสนใจ	☐ ไม่ชอบนโยบาย

9. ท่านมีความต้องการที่จะเข้ามีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ ขายอาหาร/เครื่องดื่ม	☐ นำผลผลิตทางเกษตรไปจำหน่าย
☐ ผลิตและจำหน่ายสินค้าที่ระลึก	☐ บริการนำเที่ยว/มัคคุเทศก์
☐ บริการเกี่ยวกับยานพาหนะ	☐ จัดบริการสถานที่จอดรถ
☐ อื่น ๆ ระบุ _____	
10. ในความคิดเห็นของท่านในตำบลบางกระพี้กเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำคอนหวายในระดับใด
- มาก   ปานกลาง   ไม่แน่ใจ   น้อย
11. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ส่วนที่ 4 ความต้องการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว
คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องท้ายข้อความเพียงหนึ่งช่องตามความเป็นจริง

ลำดับ	คำถาม	ต้องการ	ไม่ต้องการ	ไม่ออกความเห็น
1	ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำคอนหวาย			
2	ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดจากการท่องเที่ยวของตลาดริมน้ำคอนหวาย			
3	ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวตลาดริมน้ำคอนหวาย			
4	ท่านต้องการมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว			
5	ท่านต้องการเข้าร่วมประชุมแผน/นโยบายด้านการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำคอนหวายร่วมกับผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวทุกครั้ง			
6	ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำคอนหวาย			
7	ท่านต้องการให้มีการจัดสรรผลประโยชน์ที่เกิดจากการท่องเที่ยวอย่างยุติธรรมแก่ทุกคนที่เกี่ยวข้อง			

ลำดับ	คำถาม	ต้องการ	ไม่ ต้องการ	ไม่ออก ความเห็น
8	ท่านต้องการให้คนในท้องถิ่นรวมกลุ่มในลักษณะกลุ่ม หรือ ชมรมในการประกอบกิจการด้านการท่องเที่ยว			
9	ท่านต้องการให้คนที่อาศัยในชุมชนเป็นเจ้าของกิจการท่องเที่ยว ทั้งหมด			

ส่วนที่ 5 ความเห็นและข้อเสนอแนะในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวของประชาชนในชุมชน

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หรือเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

- ท่านทราบหรือไม่ว่าปัจจุบันหน่วยงานหรือองค์กรใดบริหารและจัดการสถานที่ท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย
 ทราบ ไม่ทราบ
- ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการดำเนินการบริหารและจัดการตลาดริมน้ำดอนหวาย ควรให้ประชาชน
ภายในชุมชนดำเนินการเอง
 เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย
- ท่านคิดว่าการบริหารและจัดการบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวายในปัจจุบันจะทำให้เป็นสถานที่
ท่องเที่ยวคงอยู่แบบยั่งยืน
 เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ
- ท่านคิดว่ามีการผูกขาดหรือกีดกันในการขายสินค้าบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวายหรือไม่
 มี ไม่มี ไม่แน่ใจ
- ท่านได้รับทราบข้อมูลอย่างเปิดเผยหรือไม่จากองค์กรที่บริหารและจัดการการท่องเที่ยวบริเวณตลาด
ริมน้ำดอนหวาย
 ทราบ ไม่ทราบ ไม่สนใจ
- ในรอบปีที่ผ่านมาท่านได้ร่วมเข้าประชุมการจัดทำประชาพิจารณ์ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการการ
ท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายหรือไม่
 ร่วมประชุม ไม่ได้ร่วมประชุม ไม่ทราบว่ามีการประชุม
 ไม่สนใจ
- ท่านพอใจกับระบบการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวายที่เป็นอยู่ใน
ปัจจุบันหรือไม่
 พอใจ ไม่พอใจ

3. ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวายในปัจจุบัน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ ถนนเข้าแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับแคบ/ขรุขระ	☐ สถานที่จอดรถไม่เพียงพอ
☐ การจราจรติดขัด	☐ ห้องน้ำไม่เพียงพอ
☐ แหล่งน้ำสกปรก	☐ โทรศัพท์ไม่เพียงพอ
☐ ร้านอาหาร/แพอาหารขาดความสะอาด	☐ บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยไม่เพียงพอ
☐ ถึงขยะไม่เพียงพอ	☐ ผู้ประกอบการเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว
☐ ทำจุดเรือ/แพอาหารไม่แข็งแรงและปลอดภัย	☐ เรือท่องเที่ยวไม่แข็งแรงและปลอดภัย
☐ เกิดมีจลาจล	☐ อื่น ๆ ระบุ _____
4. ความคิดเห็นของท่านในการพัฒนาตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวในอนาคต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- เห็นด้วย   ไม่เห็นด้วย   ไม่มีความคิดเห็น
5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นแหล่งท่องเที่ยวในอนาคต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
☐ ดีแล้วไม่ต้องพัฒนา	☐ ร้านอาหาร/แพอาหาร	☐ ถนน
☐ แหล่งน้ำธรรมชาติ	☐ ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	☐ สถานที่จอดรถ
☐ ความปลอดภัยในการประกอบอาชีพ	☐ อื่น ๆ ระบุ _____	
6. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ภาคผนวก ค.

แบบสอบถามผู้ประกอบการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามผู้ประกอบการ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
1	เพศ			
	ชาย	47	47.0	47.0
	หญิง	53	53.0	53.0
	รวม			100.0
2	ปัจจุบันท่านอายุ.....ปี			
	15 - 25 ปี	17	17.0	17.0
	26 - 35 ปี	33	33.0	33.0
	36 - 45 ปี	33	33.0	33.0
	46 - 55 ปี	10	10.0	10.0
	56 - 65 ปี	5	5.0	5.0
	66 ปีขึ้นไป	2	2.0	2.0
	รวม			100.0
3	ระดับการศึกษา			
	ไม่ได้เรียน	1	1.0	1.0
	ประถมศึกษา	25	25.0	25.0
	มัธยมต้น	21	21.0	21.0
	มัธยมปลาย , ปวช.	23	23.0	23.0
	อนุปริญญา , ปวส. ปวท.	10	10.0	10.0
	ปริญญาตรี	20	20.0	20.0
	รวม			100.0
4	ภูมิลำเนาที่อยู่อาศัยปัจจุบันขณะประกอบอาชีพ ณ ตลาดริมน้ำ ดอนหวาย			
	อยู่ในตำบลบางกระทึก	75	75.0	75.0
	อยู่ในตำบลอื่น ๆ ในอำเภอสามพราน	18	18.0	18.0
	อยู่ในอำเภออื่นของนครปฐม	7	7.0	7.0
	รวม			100.0

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
5	สถานภาพ			
	โสด	43	43.0	43.0
	แยกกันอยู่	4	4.0	4.0
	สมรส	48	48.0	48.0
	หม้าย	2	2.0	2.0
	หย่าร้าง	3	3.0	3.0
	รวม			100.0
6	การประกอบอาชีพหลักในครอบครัวของท่าน			
	ค้าขาย	76	76.0	76.0
	เกษตรกรรม	10	10.0	10.0
	รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	4	4.0	4.0
	รับจ้าง/บริการ	9	9.0	9.0
	อื่น ๆ	1	1.0	1.0
	รวม			100.0
7	มีอาชีพเสริมหรืออาชีพรองหรือไม่			
	มี	56	56.0	56.0
	ไม่มี	44	44.0	44.0
	รวม			100.0
8	แนวโน้มที่จะเปลี่ยนอาชีพของท่าน			
	มี	35	35.0	35.0
	ไม่มี	65	65.0	65.0
	รวม			100.0
9	รายได้ต่อเดือน			
	ต่ำกว่า 3,000 บาท	6	6.0	6.0
	3,001 - 6,000 บาท	44	44.0	44.0
	6,001 - 9,000 บาท	17	17.0	17.0
	9,001 - 12,000 บาท	15	15.0	15.0
	12,001 - 15,000 บาท	10	10.0	10.0
	15,001 บาทขึ้นไป	8	8.0	8.0
	รวม			100.0

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
10	ลักษณะการประกอบการ ณ ตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	ค้าขาย	99	99	99
	บริการท่องเที่ยว	1	1.0	1.0
	รวม			100.0
11	สินค้าที่ค้าขาย ณ ตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	อาหาร/เครื่องดื่ม	42	42.0	42.0
	สินค้าเกษตร,ผัก/ผลไม้	31	31.0	31.0
	ของที่ระลึก	1	1.0	1.0
	ของฝากทั่วไป	13	13.0	13.0
	อื่นๆ	13	13.0	13.0
	รวม			100.0
12	การได้มาของสินค้าที่ค้าขาย			
	ปลูกเอง/ผลิตเอง	20	20.0	20.0
	ซื้อมาจากที่อื่นมาผลิตเอง	56	56.0	56.0
	สำเร็จรูป	24	24.0	24.0
	รวม			100.0
13	การเดินทางมาประกอบอาชีพ ณ ตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	รถยนต์	20	20.0	20.0
	จักรยานยนต์	23	23.0	23.0
	เรือ	3	3.0	3.0
	เดินมา	10	10.0	10.0
	อยู่ในตัวตลาดดอนหวาย	43	43.0	43.0
	อื่นๆ	1	1.0	1.0
	รวม			100.0
14	บริเวณที่ท่านใช้เป็นที่ประกอบอาชีพ ณ ตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	ตลาดเก่า	2	4.0	4.0
	ตลาดใหม่	8	16.0	16.0
	บริเวณที่วัด/โรงเรียน	31	62.0	62.0
	อื่นๆ	9	18.0	18.0
	รวม			100.0

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
15	ระยะเวลาที่ท่านประกอบอาชีพ ณ ตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	น้อยกว่า 1 ปี	2	2.0	2.0
	1 - 2 ปี	31	31.0	31.0
	2 - 5 ปี	52	52.0	52.0
	มากกว่า 5 ปี	15	15.0	15.0
	รวม			100.0
16	วันที่มาประกอบอาชีพ ณ ตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	ทุกวัน	59	59.0	59.0
	เฉพาะเสาร์-อาทิตย์	41	41.0	41.0
	รวม			100.0
17	ท่านใช้สถานที่ประกอบอาชีพ ณ ตลาดริมน้ำดอนหวายเป็น			
	ที่พักอาศัยด้วยหรือไม่			
	ใช่	24	24.0	24.0
	ไม่ใช่	76	76.0	76.0
	รวม			100.0
18	เหตุผลที่เลือกประกอบอาชีพ ณ ตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	รายได้ดี	47	47.0	18.1
	ทำมาตั้งแต่บรรพบุรุษ	28	28.0	10.8
	อยู่ใกล้ที่อยู่อาศัย	73	73.0	28.2
	เป็นอาชีพเสริม	44	44.0	17.0
	เดินทางสะดวก	52	52.0	20.1
	ชอบบรรยากาศ/ธรรมชาติ	13	13.0	5.0
	อื่น ๆ	2	2.0	0.8
	รวม			100.0
19	รายได้ของท่านตั้งแต่มาประกอบอาชีพ ณ ตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	เพิ่มขึ้น	55	55.0	55.0
	เท่าเดิม	41	41.0	41.0
	ลดลง	4	4.0	4.0
	รวม			100.0

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนในด้านพฤติกรรมและรูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
1	จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	มาก	85	85.0	85.0
	ปานกลาง	15	15.0	15.0
	รวม			100.0
2	ท่านมีความรู้สึกต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน			
	พอใจ	76	76.0	76.0
	ไม่พอใจ	6	6.0	6.0
	เฉย ๆ	18	18.0	18.0
	รวม			100.0
3	จำนวนนักท่องเที่ยวที่ท่านเห็นส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	คนไทยที่อยู่ในนครปฐม	1	1.0	1.0
	คนไทยที่มาจากกรุงเทพฯ และปริมณฑล	93	93.0	93.0
	คนไทยที่มาจากต่างจังหวัด	4	4.0	4.0
	เป็นชาวต่างประเทศ	2	2.0	2.0
	รวม			100.0
4	วันที่นักท่องเที่ยวนิยมมาเที่ยวที่ตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	วันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์)	1	1.0	1.0
	วันหยุดเสาร์-อาทิตย์	89	89.0	89.0
	วันหยุดตามเทศกาล	10	10.0	10.0
	รวม			100.0
5	ท่านคิดว่านักท่องเที่ยวสนใจสิ่งใดในตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	ชื่อของ	95	95.0	33.2
	ทำบุญที่วัด	42	42.0	14.7
	ทานอาหาร	91	91.0	31.8
	นั่งเรือท่องเที่ยวทางน้ำ	58	58.0	20.3
	รวม			100.0

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
6	ท่านคิดว่านักท่องเที่ยมมีความพอใจในตลาดริมน้ำคอนหวาย ระดับใด			
	พอใจมาก	61	61.0	61.0
	ปานกลาง	22	22.0	22.0
	ไม่แน่ใจ	17	17.0	17.0
	รวม			100.0

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 3 การจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
1	น้ำเสียและกากของเสียจากการประกอบอาชีพของท่าน			
	น้ำเสีย			
	มี	31	31.0	31.0
	ไม่มี	69	69.0	69.0
	รวม			100.0
	ขยะ			
2	การกำจัดน้ำทิ้งจากการประกอบอาชีพ			
	ทิ้งลงแม่น้ำลำคลอง	15	15.0	15.0
	ทิ้งลงท่อระบายน้ำสาธารณะ	51	51.0	51.0
	เทลงบนพื้นดินแล้วปล่อยให้แห้ง	6	6.0	6.0
	ทิ้งลงบ่อบำบัดน้ำเสีย	15	15.0	15.0
	อื่น ๆ	13	13.0	13.0
รวม			100.0	
3	การกำจัดขยะจากการประกอบอาชีพของท่าน			
	ทิ้งลงถังขยะที่ อบต. จัดไว้	99	99.0	99.0
	อื่น ๆ	1	1.0	1.0
รวม			100.0	
4	ความถี่ที่ท่านนำขยะจากการประกอบอาชีพไปกำจัดตามข้อ 4			
	น้อยกว่า 1 ครั้งต่อวัน	33	33.0	33.0
	1 ครั้งต่อวัน	57	57.0	57.0
	2 ครั้งต่อวัน	5	5.0	5.0
	มากกว่า 2 ครั้งต่อวัน	5	5.0	5.0
รวม			100.0	

ส่วนที่ 4 ความเห็นและเสนอแนะด้านการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย
ของผู้ประกอบการ

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
1	ท่านทราบหรือไม่ว่าปัจจุบันหน่วยงานหรือองค์กรใดบริหารและจัดการสถานที่ท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	ทราบ	71	71.0	71.0
	ไม่ทราบ	29	29.0	29.0
	รวม			100.0
2	ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการดำเนินการบริหารและจัดการตลาดริมน้ำดอนหวายควรให้ประชาชนในชุมชนดำเนินการเอง			
	เห็นด้วย	93	93.0	93.0
	ไม่เห็นด้วย	7	7.0	7.0
	รวม			100.0
3	ท่านคิดว่าการบริหารและจัดการบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวายในปัจจุบันจะทำให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวคงอยู่แบบยั่งยืน			
	เห็นด้วย	68	68.0	68.0
	ไม่เห็นด้วย	2	2.0	2.0
	ไม่แน่ใจ	30	30.0	30.0
	รวม			100.0
4	ท่านคิดว่ามีการผูกขาดหรือกีดกันในการขายสินค้าบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวายหรือไม่			
	มี	16	16.0	16.0
	ไม่มี	61	61.0	61.0
	ไม่แน่ใจ	23	23.0	23.0
รวม			100.0	
5	ท่านได้รับทราบข้อมูลอย่างเปิดเผยหรือไม่จากองค์กรที่บริหารและจัดการการท่องเที่ยวบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวาย			
	ทราบ	28	28.0	28.0
	ไม่ทราบ	65	65.0	65.0
	ไม่สนใจ	7	7.0	7.0
รวม			100.0	

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
6	ในรอบปีที่ผ่านมาท่านได้ร่วมเข้าประชุมการจัดทำประชาพิจารณ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายหรือไม่			
	ร่วมประชุม	44	44.0	44.0
	ไม่ได้ร่วมประชุม	39	39.0	39.0
	ไม่ทราบว่ามีการประชุม	17	17.0	17.0
	รวม			100.0
7	ท่านพอใจกับระบบการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวายที่เป็นอยู่ในปัจจุบันหรือไม่			
	พอใจ	74	74.0	74.0
	ไม่พอใจ	26	26.0	26.0
	รวม			100.0
8	ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวตามขีดความสามารถในการรองรับแหล่งท่องเที่ยว			
	เห็นด้วย	9	9.0	9.0
	ไม่เห็นด้วย	81	81.0	81.0
	ไม่ออกความเห็น	10	10.0	10.0
	รวม			100.0
9	รูปแบบการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวายที่ควรจะเป็นในความคิดเห็นของท่าน			
	องค์กรประชาชนในชุมชนบริหารจัดการเอง	9	9.0	9.0
	องค์กรประชาชนร่วมกับ อบต. ดำเนินการ	13	13.0	13.0
	ดำเนินการโดยมีคณะกรรมการร่วมจากหลายๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง	78	78.0	78.0
	รวม			100.0

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการด้านผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
1	<p>ในความคิดเห็นของท่านในเรื่องผลที่ได้จากการพัฒนาตลาด ริมน้ำดอนหวายเป็นแหล่งท่องเที่ยว</p> <p>1.1 ผลดี</p> <p>เพิ่มอาชีพและรายได้</p> <p>คนส่วนมากได้รู้จักตลาดริมน้ำดอนหวาย</p> <p>เกิดการพัฒนาศาธารณูปโภค</p> <p>เกิดโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม,วัฒนธรรม</p> <p>มีผลผลิตสินค้าในชุมชนเพิ่มขึ้น</p> <p>เกิดการรวมกลุ่มของชุมชน</p> <p>อื่น ๆ</p> <p style="text-align: center;">รวม</p> <p>1.2 ผลเสีย</p> <p>แหล่งน้ำธรรมชาติเน่าเสีย</p> <p>ขยะเพิ่มขึ้น</p> <p>เสียงดัง</p> <p>ค่าครองชีพสูง</p> <p>คนมากขึ้น/แออัด</p> <p>ฝุ่นละอองมาก</p> <p>เกิดการแก่งแย่งผลประโยชน์</p> <p>พระสงฆ์ขาดสมาธิในการปฏิบัติศาสนกิจ</p> <p>นักเรียนไม่สนใจการเรียน</p> <p>เกิดการเอาวัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว</p> <p>อื่น ๆ</p> <p style="text-align: center;">รวม</p>	<p>99</p> <p>94</p> <p>20</p> <p>22</p> <p>74</p> <p>29</p> <p>3</p> <p>28</p> <p>50</p> <p>32</p> <p>37</p> <p>82</p> <p>18</p> <p>50</p> <p>60</p> <p>8</p> <p>13</p> <p>1</p> <p>58</p> <p>10</p> <p>10</p>	<p>99.0</p> <p>94.0</p> <p>20.0</p> <p>22.0</p> <p>74.0</p> <p>29.0</p> <p>3.0</p> <p>28.0</p> <p>50.0</p> <p>32.0</p> <p>37.0</p> <p>82.0</p> <p>18.0</p> <p>50.0</p> <p>60.0</p> <p>8.0</p> <p>13.0</p> <p>1.0</p> <p>58.0</p> <p>10.0</p> <p>10.0</p>	<p>29.0</p> <p>27.6</p> <p>5.9</p> <p>6.5</p> <p>21.7</p> <p>8.5</p> <p>0.9</p> <p>100.0</p> <p>7.4</p> <p>13.2</p> <p>8.4</p> <p>9.8</p> <p>21.6</p> <p>4.7</p> <p>13.2</p> <p>15.8</p> <p>2.1</p> <p>3.4</p> <p>0.3</p> <p>100.0</p>
2	<p>เปรียบเทียบระหว่างผลดีและผลเสียจากการพัฒนาตลาดริมน้ำ ดอนหวายเป็นแหล่งท่องเที่ยว</p> <p>ผลดีมากกว่าผลเสีย</p> <p>ผลเสียมากกว่าผลดี</p> <p>เท่า ๆ กัน</p>	<p>58</p> <p>10</p> <p>10</p>	<p>58.0</p> <p>10.0</p> <p>10.0</p>	<p>58.0</p> <p>10.0</p> <p>10.0</p>

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
3	ไม่แน่ใจ	19	19.0	19.0
	ไม่มีความเห็น	3	3.0	3.0
	รวม			100.0
	ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวายในปัจจุบัน			
	ถนนเข้าแหล่งท่องเที่ยววัดแคบ/ขรุขระ	78	78.0	17.4
	สถานที่จอดรถไม่เพียงพอ	93	93.0	20.7
	การจราจรติดขัด	40	40.0	8.9
	ห้องน้ำไม่เพียงพอ	54	54.0	12.0
	แหล่งน้ำสกปรก	14	14.0	3.1
	โทรศัพท์ไม่เพียงพอ	62	62.0	13.8
	ร้านอาหาร/แพอาหารขาดความสะอาด	4	4.0	0.9
	บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยไม่เพียงพอ	15	15.0	3.3
	ถังขยะไม่เพียงพอ	26	26.0	5.8
	ผู้ประกอบการเอาวัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว	26	26.0	5.8
	ท่าจอดเรือ/แพอาหารไม่แข็งแรงและปลอดภัย	1	1.0	0.2
เรือท่องเที่ยวไม่แข็งแรงและปลอดภัย	1	1.0	0.2	
เกิดมีจลาจล	22	22.0	4.9	
อื่นๆ	13	13.0	2.9	
รวม			100.0	
4	ความคิดเห็นของท่านในการพัฒนาตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวในอนาคต			
	เห็นด้วย	91	91.0	91.0
	ไม่เห็นด้วย	4	4.0	4.0
	ไม่มีความเห็น	5	5.0	5.0
รวม			100.0	
5	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นแหล่งท่องเที่ยวในอนาคต			
	ร้านอาหาร/แพอาหาร	16	16.0	5.0
	ถนน	73	73.0	22.9
	แหล่งน้ำธรรมชาติ	22	22.0	6.9

ลำดับ	คำถาม	จำนวน	ผลการศึกษา	
			ร้อยละ	รวมร้อยละ
	ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	73	73.0	22.9
	สถานที่จอดรถ	89	89.0	27.9
	ความปลอดภัยในการประกอบอาชีพ	36	36.0	11.3
	อื่นๆ	10	10.0	3.1
	รวม			100.0

สถาบันวิทยบริการ
วชิราวุฒวิทยาลัย

แบบสอบถามผู้ประกอบการ

เรื่อง

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

กรณีศึกษา : ตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม

แบบสอบถามมีทั้งหมด 5 ส่วน ประกอบด้วย

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ
- ส่วนที่ 2 ความเห็นของผู้ประกอบการในด้านพฤติกรรมและรูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว
- ส่วนที่ 3 การจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ
- ส่วนที่ 4 ความเห็นและข้อเสนอแนะในด้านการบริหารและจัดการการท่องเที่ยว
- ส่วนที่ 5 ความเห็นด้านผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว

- การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนผังเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นายประยัด ตะคอนรัมย์
ผู้วิจัย

แบบสอบถามผู้ประกอบการ (เฉพาะผู้ประกอบการภายในตลาดเก่า)

เรื่อง

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

กรณีศึกษา : ตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หรือเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของท่าน

1. เพศ

☐ ชาย	☐ หญิง
------------------------------	-------------------------------
2. ปัจจุบันท่านอายุ _____ ปี
3. ระดับการศึกษา

☐ ไม่ได้เรียน	☐ ประถมศึกษา
☐ มัธยมต้น	☐ มัธยมปลาย , ปวช.
☐ อนุปริญญา , ปวส. , ปวท.	☐ ปริญญาตรี
☐ สูงกว่าปริญญาตรี	
4. ภูมิลำเนา/ที่อยู่อาศัยปัจจุบันขณะประกอบอาชีพ ณ ตลาดริมน้ำดอนหวาย

☐ อยู่ในตำบลบางกระทีก	☐ อยู่ในตำบลอื่น ๆ ในอำเภอสามพราน
☐ อยู่ในอำเภออื่นของนครปฐม	☐ ต่างจังหวัด ระบุ _____
5. สถานภาพ

☐ โสด	☐ หย่าร้าง	☐ แยกกันอยู่
☐ สมรส	☐ ม่าย	
6. การประกอบอาชีพหลักในครอบครัวของท่าน

☐ ค้าขาย	☐ เกษตรกรรม	☐ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
☐ รับจ้าง/บริการ	☐ แม่บ้าน	☐ อื่น ๆ ระบุ _____
7. อาชีพเสริมหรืออาชีพรองของท่าน

☐ มี	☐ ไม่มี
-----------------------------	--------------------------------
8. แนวโน้มที่จะเปลี่ยนอาชีพของท่าน

☐ มี	☐ ไม่มี
-----------------------------	--------------------------------

-2-

9. รายได้ต่อเดือน
- ต่ำกว่า 3,000 บาท   3,001 – 6,000 บาท   6,001 – 9,000 บาท
- 9,001 – 12,000 บาท   12,001 – 15,000 บาท   มากกว่า 15,001 บาท ^{ขึ้นไป}
10. ลักษณะการประกอบการ ณ ตลาดริมน้ำดอนหวาย
- ค้าขาย   บริการท่องเที่ยว   ให้เช่าพาหนะ/เรือ
- อื่น ๆ ระบุ _____
11. สินค้าที่ค้าขาย ณ ตลาดริมน้ำดอนหวาย
- อาหาร/เครื่องดื่ม   สินค้าเกษตร,ผัก/ผลไม้   ของที่ระลึก
- ของฝากทั่วไป   อื่น ๆ ระบุ _____
12. การได้มาของสินค้าที่ค้าขาย
- ปลูกเอง/ผลิตเอง   ซื้อมาจากที่อื่นมาผลิตเอง   สำเร็จรูป
13. การเดินทางมาประกอบอาชีพ ณ ตลาดริมน้ำดอนหวาย
- รถยนต์   จักรยานยนต์   เรือ
- เดินมา   อยู่ในตัวตลาดดอนหวาย   อื่น ๆ ระบุ _____
14. ระยะเวลาที่ท่านประกอบอาชีพ ณ ตลาดริมน้ำดอนหวาย
- น้อยกว่า 1 ปี   1 – 2 ปี
- 2 – 5 ปี   มากกว่า 5 ปี
15. วันที่มาประกอบอาชีพ ณ ตลาดริมน้ำดอนหวาย
- ทุกวัน   เฉพาะเสาร์ - อาทิตย์
- วันเทศกาล   แล้วแต่โอกาส
16. ท่านใช้สถานที่ประกอบอาชีพ ณ ตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นที่พักอาศัยด้วยหรือไม่
- ใช่   ไม่ใช่
17. เหตุผลที่เลือกประกอบอาชีพ ณ ตลาดริมน้ำดอนหวาย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- รายได้ดี   ทำมาตั้งแต่บรรพบุรุษ   อยู่ใกล้ที่อยู่อาศัย
- เป็นอาชีพเสริม   เดินทางสะดวก   ชอบบรรยากาศ/ธรรมชาติ
- อื่น ๆ ระบุ _____
18. รายได้ของท่านในการประกอบอาชีพ ณ ตลาดริมน้ำดอนหวาย
- เพิ่มขึ้น   เท่าเดิม   ลดลง

แบบสอบถามผู้ประกอบการ

เรื่อง

แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

กรณีศึกษา : ตลาดริมน้ำดอนหวาย จังหวัดนครปฐม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หรือเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของท่าน

1. เพศ
 ชาย หญิง
2. ปัจจุบันท่านอายุ _____ ปี
3. ระดับการศึกษา
 ไม่ได้เรียน ประถมศึกษา
 มัธยมต้น มัธยมปลาย , ปวช.
 อนุปริญญา , ปวส. , ปวท. ปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี
4. ภูมิลำเนาที่อยู่อาศัยปัจจุบันขณะประกอบอาชีพ ณ ตลาดริมน้ำดอนหวาย
 อยู่ในตำบลบางกระทีก อยู่ในตำบลอื่น ๆ ในอำเภอสามพราน
 อยู่ในอำเภออื่นของนครปฐม ต่างจังหวัด ระบุ _____
5. สถานภาพ
 โสด หย่าร้าง แยกกันอยู่
 สมรส หม้าย
6. การประกอบอาชีพหลักในครอบครัวของท่าน
 ค้าขาย เกษตรกรรม รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
 รับจ้าง/บริการ แม่บ้าน อื่น ๆ ระบุ _____
7. อาชีพเสริมหรืออาชีพรองของท่าน
 มี ไม่มี
8. แนวโน้มที่จะเปลี่ยนอาชีพของท่าน
 มี ไม่มี

9. รายได้ต่อเดือน
- ต่ำกว่า 3,000 บาท   3,001 – 6,000 บาท   6,001 – 9,000 บาท
- 9,001 – 12,000 บาท   12,001 – 15,000 บาท   มากกว่า 15,001 บาท ขึ้นไป
10. ลักษณะการประกอบการ ณ ตลาดริมน้ำดอนหวาย
- ค้าขาย   บริการท่องเที่ยว   ให้เช่าพาหนะ/เรือ
- อื่น ๆ ระบุ _____
11. สินค้าที่ค้าขาย ณ ตลาดริมน้ำดอนหวาย
- อาหาร/เครื่องดื่ม   สินค้าเกษตร, ผัก/ผลไม้   ของที่ระลึก
- ของฝากทั่วไป   อื่น ๆ ระบุ _____
12. การได้มาของสินค้าที่ค้าขาย
- ปลูกเอง/ผลิตเอง   ซื้อมาจากที่อื่นมาผลิตเอง   สำเร็จรูป
13. การเดินทางมาประกอบอาชีพ ณ ตลาดริมน้ำดอนหวาย
- รถยนต์   จักรยานยนต์   เรือ
- เดินมา   อยู่ในตัวตลาดดอนหวาย   อื่น ๆ ระบุ _____
14. บริเวณที่ท่านใช้เป็นที่พักประกอบอาชีพ ณ ตลาดริมน้ำดอนหวาย
- ตลาดเก่า   ตลาดใหม่   บริเวณที่วัด/โรงเรียน
- อื่น ๆ ระบุ _____
15. ระยะเวลาที่ท่านประกอบอาชีพ ณ ตลาดริมน้ำดอนหวาย
- น้อยกว่า 1 ปี   1 – 2 ปี
- 2 – 5 ปี   มากกว่า 5 ปี
16. วันที่มาประกอบอาชีพ ณ ตลาดริมน้ำดอนหวาย
- ทุกวัน   เฉพาะเสาร์ - อาทิตย์
- วันเทศกาล   แล้วยแต่โอกาส
17. ท่านใช้สถานที่ประกอบอาชีพ ณ ตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นที่พักอาศัยด้วยหรือไม่
- ใช่   ไม่ใช่
18. เหตุผลที่เลือกประกอบอาชีพ ณ ตลาดริมน้ำดอนหวาย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- รายได้ดี   ทำมาตั้งแต่บรรพบุรุษ   อยู่ใกล้ที่อยู่อาศัย
- เป็นอาชีพเสริม   เดินทางสะดวก   ชอบบรรยากาศ/ธรรมชาติ
- อื่น ๆ ระบุ _____
19. รายได้ของท่านตั้งแต่มาประกอบอาชีพ ณ ตลาดริมน้ำดอนหวาย
- เพิ่มขึ้น   เท่าเดิม   ลดลง

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของประชาชนในด้านพฤติกรรมและรูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หรือเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

- จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย

☐ มาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
------------------------------	----------------------------------	-------------------------------
- ท่านมีความรู้สึกต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน

☐ พอใจ	☐ ไม่พอใจ	☐ เฉย ๆ
-------------------------------	----------------------------------	--------------------------------
- จำนวนนักท่องเที่ยวที่ท่านเห็นส่วนใหญ่ที่มาเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย

☐ คนไทยที่อยู่ในนครปฐม	☐ คนไทยที่มาจากกรุงเทพฯ และปริมณฑล
☐ คนไทยที่มาจากต่างจังหวัด	☐ เป็นชาวต่างประเทศ
- วันที่นักท่องเที่ยวนิยมมาเที่ยวที่ตลาดริมน้ำดอนหวาย

☐ วันธรรมดา (จันทร์ – ศุกร์)	☐ วันหยุดเสาร์ - อาทิตย์
☐ วันหยุดตามเทศกาล	
- ท่านคิดว่านักท่องเที่ยวสนใจสิ่งใดในตลาดริมน้ำดอนหวาย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ชื้อของ	☐ ทำบุญที่วัด
☐ ทานอาหาร	☐ นั่งเรือท่องเที่ยวทางน้ำ
- ท่านคิดว่านักท่องเที่ยวมีความพอใจในตลาดริมน้ำดอนหวายระดับใด

☐ พอใจมาก	☐ ปานกลาง	☐ น้อย
☐ ไม่แน่ใจ	☐ ไม่พอใจ	

ส่วนที่ 3 การจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวของผู้ประกอบการ

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หรือเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

- น้ำเสียและกากของเสียจากการประกอบอาชีพของท่าน

☐ น้ำเสีย	☐ ขยะ
- ☐ มี	- ☐ มี
- ☐ ไม่มี	- ☐ ไม่มี
- การกำจัดน้ำทิ้งจากการประกอบอาชีพ

☐ ทิ้งลงแม่น้ำท่าคลอง	☐ ทิ้งลงท่อระบายน้ำสาธารณะ
☐ เทลงบนพื้นดินแล้วปล่อยให้แห้ง	☐ ทิ้งลงบ่อบำบัดน้ำเสีย
☐ อื่น ๆ ระบุ _____	

3. การกำจัดขยะจากการประกอบอาชีพของท่าน (ต่อเนื่องจากข้อ 3)

- ทิ้งลงถังขยะที่ อบต. จัดไว้   เผา   ขุดหลุมฝัง
 กองไว้กลางแจ้ง   ทิ้งลงแม่น้ำ   อื่น ๆ ระบุ _____

4. ความถี่ที่ท่านนำขยะจากการประกอบอาชีพไปกำจัดตามข้อ 4

- น้อยกว่า 1 ครั้งต่อวัน   1 ครั้งต่อวัน
 2 ครั้งต่อวัน   มากกว่า 2 ครั้งต่อวัน

5. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ส่วนที่ 4 ความเห็นและเสนอแนะด้านการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายของ
 ผู้ประกอบการ

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หรือเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. ท่านทราบหรือไม่ว่าปัจจุบันหน่วยงานหรือองค์กรใดบริหารและจัดการสถานที่ท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวาย

- ทราบ   ไม่ทราบ

2. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ในการดำเนินการบริหารและจัดการตลาดริมน้ำดอนหวาย ควรให้ประชาชนในชุมชนดำเนินการเอง

- เห็นด้วย   ไม่เห็นด้วย

3. ท่านคิดว่าการบริหารและจัดการบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวายในปัจจุบันจะทำให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวคงอยู่แบบยั่งยืน

- เห็นด้วย   ไม่เห็นด้วย   ไม่แน่ใจ

4. ท่านคิดว่ามีกรผูกขาดหรือกีดกันในการขายสินค้าบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวายหรือไม่

- มี   ไม่มี   ไม่แน่ใจ

5. ท่านได้รับทราบข้อมูลอย่างเปิดเผยหรือไม่จากองค์กรที่บริหารและจัดการการท่องเที่ยวบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวาย

- ทราบ   ไม่ทราบ   ไม่สนใจ

6. ในรอบปีที่ผ่านมาท่านได้ร่วมเข้าประชุมการจัดทำประชาพิจารณ์ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการการท่องเที่ยวตลาดริมน้ำดอนหวายหรือไม่

- ร่วมประชุม   ไม่ได้ร่วมประชุม   ไม่ทราบว่ามีการประชุม
 ไม่สนใจ

7. ท่านพอใจกับระบบการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวายที่เป็นอยู่ในปัจจุบันหรือไม่
- พอใจ ไม่พอใจ
8. ท่านเห็นด้วยหรือไม่หากมีการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวตามขีดความสามารถในการรองรับแหล่งท่องเที่ยว
- เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่ออกความเห็น
9. รูปแบบการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวายที่ควรจะเป็นในความคิดเห็นของท่าน (ตอบเพียง 1 ข้อ)
- องค์กรประชาชนในชุมชนบริหารจัดการเอง อบต.ดำเนินการเอง
- องค์กรประชาชนร่วมกับ อบต.ดำเนินการ จ้างหรือสัมปทานให้บริษัทเอกชนดำเนินการ
- ดำเนินการโดยมีคณะกรรมการร่วมจากหลาย ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
- อื่น ๆ ระบุ _____
10. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ
- _____
- _____
- _____

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นของผู้ประกอบการด้านผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หรือเติมข้อความที่ตรงกับความเป็นจริง

1. ในความคิดเห็นของท่านในเรื่องผลที่ได้จากการพัฒนาตลาดริมน้ำดอนหวายในแหล่งท่องเที่ยว
- 1.1 ผลดี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- เพิ่มอาชีพและรายได้ คนส่วนมากได้รู้จักตลาดริมน้ำดอนหวาย
- เกิดการพัฒนาด้านสาธารณูปโภค เกิดโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม, วัฒนธรรม
- มีผลผลิตสินค้าในชุมชนเพิ่มขึ้น อื่น ๆ ระบุ _____
- เกิดการรวมกลุ่มของชุมชน
- 1.2 ผลเสีย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- แหล่งน้ำธรรมชาติเน่าเสีย ขยะเพิ่มขึ้น เสียงดัง
- ค่าครองชีพสูงขึ้น คนมากขึ้น/แออัด ฝุ่นละอองมาก
- เกิดการแก่งแย่งผลประโยชน์ พระสงฆ์ขาดสมาธิในการปฏิบัติศาสนกิจ
- นักเรียนไม่สนใจเรียน เกิดการเอาใจเอาเปรียบนักท่องเที่ยว
- อื่น ๆ ระบุ _____

2. เปรียบเทียบระหว่างผลดีและผลเสียจากการพัฒนาตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นแหล่งท่องเที่ยว
- ผลดีมากกว่าผลเสีย   ผลเสียมากกว่าผลดี
- เท่า ๆ กัน   ไม่แน่ใจ   ไม่มีความเห็น
3. ความคิดเห็นต่อสภาพปัญหาบริเวณตลาดริมน้ำดอนหวายในปัจจุบัน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ถนนเข้าแหล่งท่องเที่ยวคับแคบ/ขรุขระ   สถานที่จอดรถไม่เพียงพอ
- การจราจรติดขัด   ห้องน้ำไม่เพียงพอ
- แหล่งน้ำสกปรก   โทรศัพท์ไม่เพียงพอ
- ร้านอาหาร/แพอาหารขาดความสะอาด   บริการจัดเก็บขยะมูลฝอยไม่เพียงพอ
- ถังขยะไม่เพียงพอ   ผู้ประกอบการเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว
- ทำจอดเรือ/แพอาหารไม่แข็งแรงและปลอดภัย   เรือท่องเที่ยวไม่แข็งแรงและปลอดภัย
- เกิดมลพิษ   อื่น ๆ ระบุ _____
4. ความคิดเห็นของท่านในการพัฒนาตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวในอนาคต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- เห็นด้วย   ไม่เห็นด้วย   ไม่มีความคิดเห็น
5. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาตลาดริมน้ำดอนหวายเป็นแหล่งท่องเที่ยวในอนาคต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ดีแล้วไม่ต้องพัฒนา   ร้านอาหาร/แพอาหาร   ถนน
- แหล่งน้ำธรรมชาติ   ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว   สถานที่จอดรถ
- ความปลอดภัยในการประกอบอาชีพ   อื่น ๆ ระบุ _____
6. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายประหยัด ตะคอนรัมย์ เกิดวันที่ 4 ตุลาคม 2508 ณ บ้านเลขที่ 44 หมู่ที่ 2 ตำบลคูเมือง อำเภอคูเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต (วิศวกรรมโยธา) ที่สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นครราชสีมา เมื่อปี พ.ศ. 2531 เข้าศึกษาระดับปริญญาโทภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2541 ปัจจุบันรับราชการในตำแหน่ง วิศวกรโยธา ระดับ 6 สำนักงานโยธาธิการจังหวัดนครปฐม กรมโยธาธิการ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย